

جامعهٔ سوسیال‌پسند های نهضت ملی

نیروی سوم

رضا آذری شهرضایی

جامعه جهانی سلامت جهانی
نهیست نهضت جهانی
مجلسی (نیزوی نهضت)
رضی آذری شهر ضای

۲۲
۲
۵
۲۲

این کتاب با نام «نیروی سوم یا جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی» در بر دارنده‌ی جدیدترین اسناد و یافته‌ها درباره‌ی این نیرو است. نیروی سوم یا جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی، تشکلی متشعب شده از حزب زحمتکشان بود که حزب زحمتکشان نیز خود از حزب توده متشعب شده بود.

جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی از تاریخ ۱۳۳۱/۷/۲۲ ه.ش به رهبری خلیل ملکی فعالیت خود را آغاز کرد. در طول فعالیت‌های این حزب، روزنامه‌های «شاهد»، «علم و زندگی»، «نبرد زندگی» و «نیروی سوم» دیدگاه‌ها و نظرات آن را منعکس می‌کردند. تلاش نیروی سوم بیشتر در مسیر هواداری از اندیشه‌ی سوسیال دموکراسی، ناسیونالیسم، اصلاح‌گری حزبی و دفاع از دولت مصدق بود. از آن‌جا که نیروی سوم (جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی) نیز مانند دیگر احزاب سیاسی آن دوره قائم به فرد بود، با مرگ رهبر آن در سال ۱۳۴۸ ه.ش، حیات سیاسی آن به پایان رسید.

۲۶۵

اسناد - ۲۲

شابک: ۹۶۴-۸۱۳۴-۷۰-۷
ISBN: 964-8134-70-7

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتابخانه تخصصی
تفاسیر اسلامی

جامعه‌ی سوسیالیست‌های
نهضت ملی

(نیروی سوم)

رضا آذری شهرضایی

بهار ۱۳۸۳

آذری شهرضایی، رضا، ۱۳۴۲-
جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی (نیروی سوم)/ رضا آذری شهرضایی - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی،
۱۳۸۳. (مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۲۶۶ جامعه‌شناسی سیاسی؛ ۱۷)
۳۶۸ ص. - نمونه، عکس
۲۳۰۰۰ ریال
ISBN 964-8134-70-7
فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص [۳۴۳] - ۳۴۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.
۱. نیروی سوم - تاریخ - اسناد و مدارک. ۲. سوسیالیسم - ایران - تاریخ - اسناد و مدارک. ۳. ایران - تاریخ -
پهلوی. ۱۳۲۰-۱۳۵۷. اسناد و مدارک. الف. مرکز اسناد انقلاب اسلامی. ب. عنوان.
DSR1۵۳۵/۹۷۴۴ ۹۵۵/۰۸۲۴۰۴۵۲
کتابخانه ملی ایران
۳۵۹۹۶-۸۲ م

انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

عنوان: جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی (نیروی سوم)

تألیف: رضا آذری شهرضایی

چاپ اول: بهار ۱۳۸۳ شمارگان: ۲۰۰۰ قیمت: ۲۳۰۰ تومان

حروف‌چینی و لیتوگرافی: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

ISBN: 964-8134-70-7

شابک: ۷-۰-۸۱۳۴-۹۶۴

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبروی پمپ‌بنزین اسدی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی

سندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۱۱۱۷۴ www.irdc.org

این اثر یکی از موضوعات
«طرح تدوین تاریخ انقلاب
اسلامی» است که در مرکز اسناد
انقلاب اسلامی تهیه شده و کلیه
حقوق آن برای مرکز محفوظ
می‌باشد.

فهرست مطالب

۹ مقدمه
۱۱ پیش‌گفتار
۱۷ بخش اول: مدخل پژوهشی
۱۹ فصل اول: جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از تشکیل تا کودتای ۲۸ مرداد
۱۹ درآمد
۲۲ انشعاب از حزب توده
۲۷ دوران فترت انشعاییون از سال ۱۳۲۶ تا ۱۳۲۹
۲۹ تشکیل حزب زحمتکشان و انشعاب در آن
۳۲ «حزب زحمتکشان» و دولت مصدق
۳۶ مواضع و هشدارهای نیروی سوم در برابر کودتا
۳۹ زندانی شدن خلیل ملکی و اختلافات درون گروهی
۴۱ فصل دوم: جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از کودتای ۲۸ مرداد تا مرگ رهبران
۴۱ انتشار مجله‌ی نبرد زندگی و علم زندگی
۴۵ جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و جبهه‌ی ملی دوم
۵۱ جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و دولت دکتر علی‌امینی
۵۳ جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲
۵۵ تشدید اختناق، دستگیری رهبر و اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها
۵۹ گاهشمار
۶۳ بخش دوم: اسناد و تصاویر
۶۵ فهرست تفصیلی اسناد
۳۴۳ فهرست منابع
۳۴۴ نشریات
۳۴۴ اسناد
۳۴۵ فهرست اعلام

مقدمه

بررسی عملکرد سیاسی و فرهنگی احزاب و گروه‌های سیاسی در سال‌های نخستین حکومت پهلوی دوم، از جنبه‌های گوناگون، شایسته‌ی پژوهش‌های دقیق و مستند است. ارزیابی کارنامه‌ی این احزاب و گروه‌ها در برابر رژیم پهلوی و نیز رویکردشان به علمای شیعه و نیروهای مذهبی و به طور کلی آموزه‌های دین اسلام، تجربه‌ی ارزشمندی فرا روی محققان و پژوهشگران تاریخ معاصر ایران قرار می‌دهد.

دوازده سال نخستین حکومت محمدرضا پهلوی، از نظر تکاپوی سیاسی و فرهنگی احزاب از ادوار استثنایی و مهم تاریخ ایران به حساب می‌آید. نیروی سوم یا جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی از جمله این احزاب در این دوره بود که در میان مردم عادی شناخته شده نبود، اما مورد توجه بسیاری از روشنفکران قرار داشت. بررسی اعلامیه‌ها و نظرگاه‌های رهبران نیروی سوم، نشان می‌دهد که رژیم پهلوی با وجود تلاش برای نشان دادن تصویری مترقی از خود، حتی در میان طبقات تحصیل‌کرده و روشنفکر غیر مذهبی نیز از جایگاه شایسته‌ای برخوردار نبود.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با توجه به انتشار اسناد و مدارک سیاسی و امنیتی دوره‌ی رژیم پهلوی و مجاز بودن محققان به استفاده از این اسناد و مدارک و نیز با گسترش دایره‌ی مطالعات تاریخی، میزان دقت و سندیت مطالب نیز افزایش یافته است. مرکز اسناد انقلاب اسلامی به دلیل در اختیار داشتن اسناد و مدارک موثق و معتبر از نهادها و سازمان‌های امنیتی و قضایی دوره‌ی پهلوی دوم، در زمینه‌ی فوق‌گام‌های اساسی برداشته است. در همین راستا اینک طرح اسنادی «نیروی سوم یا جامعه‌ی

سوسیالیست‌های نهضت ملی» به مشتاقان مباحث و مطالعات تاریخ معاصر ایران تقدیم می‌گردد. این اثر به روشنی نشان می‌دهد حوزه‌ی فعالیت نیروی سوم، همانند دیگر احزاب آن دوران، محدود به اقشار و گروه‌های اندکی از روشنفکران بوده است و توده‌های عظیم شهری و روستایی از این حزب و احزابی شبیه آن، حتی نامی نیز نشنیده بودند.

در پایان، مرکز اسناد انقلاب اسلامی ضمن تشکر از محقق و تدوین‌گر این اثر؛ از جناب آقای سیدمحمدرضا حسینی، معاون محترم تدوین تاریخ شفاهی و اسناد؛ آقای دکتر غلامرضا خسروی، مدیر بخش تدوین و سرکار خانم دکتر شهلا بختیاری و آقای دکتر سیاوش یاری، مدیر و کارشناس گروه تدوین اسناد، هم‌چنین از هم‌کاران پرتلاش معاونت محترم انتشارات نیز صمیمانه سپاس‌گزاری می‌نماید.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

پیش‌گفتار

مطالعات، بررسی‌ها و تحلیل‌های تاریخی و سیاسی در ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی تحول شگرفی یافته است. این تحول اساسی در درجه‌ی اول ناشی از فضای سیاسی نوینی است که پس از سرنگونی رژیم پهلوی و برقراری جمهوری اسلامی به وجود آمده است. اگر این تحول روی نمی‌داد امکان انتشار حجم گسترده‌ای از اسناد تاریخی در دسترس پژوهشگران، به این زودی، میسر نبود و تنوعی این‌چنین در آرا و نظریات تاریخی در زمینه‌ی اوضاع سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی گذشته‌ی ایران، پدید نمی‌آمد. انتشار اسناد جامعه‌ی سوسیالیست‌های ایران اقدامی است که فضایی جدید برای بررسی بیشتر گوشه‌هایی از تاریخ معاصر ایران و علاقه‌مندان و پژوهشگران تاریخ معاصر ایران، فراهم کرده است.

برای انتشار این اسناد و فراهم کردن امکان استفاده‌ی پژوهشگران از آن‌ها، دلایل و انگیزه‌های بسیاری وجود دارد. یکی این‌که بی‌تردید در شکل‌گیری تاریخ معاصر ایران گروه‌ها، احزاب و شخصیت‌های مختلفی نقش داشته‌اند. برای نمایش تصویری کلی از تاریخ معاصر ایران لازم است در حد امکان جایگاه این افراد و گروه‌ها روشن شود. از دیگر دلایل انتشار اسناد این گروه می‌توان به ضرورت بررسی فرهنگ حزب در تاریخ معاصر ایران اشاره کرد. بویژه این‌که در سال‌های اخیر، یکی از بحث‌های مهم صاحب‌نظران، بررسی علل شکل‌نگرفتن احزاب در ایران بوده است. می‌توان گفت برای بررسی جامعه‌شناسانه‌ی این پدیده، باید گروه‌های سیاسی مختلف را از زوایای گوناگون از نظر رفتار سیاسی، رفتار درون‌گروهی و روش برخورد‌های گروه با معضلات

اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بررسی کرد.

اسناد این کتاب تنها بخشی از رویدادهای مربوط به مسایل درون گروهی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها را منعکس می‌کند و بدون شک نمی‌تواند آینه‌ی تمام‌نمای مسایل مختلف این گروه باشد. مهمترین معیار گردآورنده‌ی این مجموعه در گزینش اسناد، رفتارها و نگرش سیاسی افراد و گروه به اوضاع سیاسی و اجتماعی و بین‌المللی بوده و به همین دلیل از طرح و ارایه‌ی اسنادی که به دلیل ماهیت اسناد ساواک - بیشتر بیانگر مسایل شخصی اعضا بودند، پرهیز شده است.

از دیگر نکاتی که درباره‌ی این گروه می‌توان مطرح کرد این است که جامعه‌ی سوسیالیست‌ها مانند گروه‌های سیاسی قائم به فرد بوده است، ولی در این باره، تفاوت عمده‌ای با دیگر گروه‌های سیاسی داشته، به این صورت که روابط افراد گروه با رهبر خود، به شکل رابطه‌ی مرید و مرادی نبوده است.

از دیگر خصوصیات جامعه‌ی سوسیالیست‌ها می‌توان به این مهم اشاره کرد که این حزب مانند بسیاری از گروه‌های سیاسی مشابه، بعد از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ شمسی نتوانست کارکردهای یک حزب سیاسی را داشته باشد و شاید به جرأت بتوان گفت از این تاریخ به بعد بیشتر شکل یک محفل و گروه کوچک را به خود گرفت و تنها از شهریور ۱۳۳۹ تا تابستان ۱۳۴۴، توانست با فضای نسبتاً بازی که ایجاد شده بود دست به فعالیت‌های تشکیلاتی بزند، ولی پس از سرکوب قیام پانزده خرداد و سرکوب‌های زمستان ۱۳۴۳ کم‌کم فضای سیاسی پیشین، از بین رفت و جامعه‌ی سوسیالیست‌ها نیز دیگر نتوانست فعالیتی داشته باشد. بویژه پس از انتشار اعلامیه‌ی سالگرد پانزده خرداد و حمایت از این قیام، دو نفر از فعالان اصلی آن دستگیر و زندانی شدند. با وجود این، جامعه‌ی سوسیالیست‌ها یکی از گروه‌های روشنفکری بوده که از قیام پانزده خرداد، تقدیر و ستایش کرده است.

پس از پانزده خرداد و در سال ۱۳۴۴ با دستگیر شدن خلیل ملکی و سه نفر دیگر از فعالان این جامعه، حزب سوسیالیست‌ها بیشتر شکل محفلی دوستانه داشت، تا گروهی سیاسی، که البته پس از مرگ ملکی در سال ۱۳۴۸ شمسی، همین روابط اندک محفلی هم از بین رفت. به همین دلیل می‌توان گفت اقدامات پی‌گیر ساواک در ادامه‌ی مراقبت از

این گروه و افزودن بر پرونده‌ی آن فقط توجیهی بود که براساس آن ساواک خود را با دشمنی فرضی روبه‌رو می‌دید.

از دیگر نکاتی که در بررسی اسناد این گروه دیده می‌شود تنگی و محدودیت فزاینده‌ی فضای سیاسی کشور در آن سال‌ها است. ساواک از کوچکترین حرکت افراد منصوب به این گروه به طور کامل، آگاه بوده و از مضمون اسناد برمی‌آید که فعالیت‌های آن نیز بیشتر در حد گفتگوهای دوستانه بوده است و نشانی از فعالیت تشکیلاتی ندارد. در بولتن‌های ماهیانه و فصلی ساواک درباره‌ی فعالیت این گروه که یکی از مأخذهای اصلی این مجموعه است هیچ حرکت سیاسی متفاوتی با ماه و یا فصل گذشته دیده نمی‌شود و می‌توان گفت اصلاً حرکتی وجود نداشته است.^(۱) به همین دلیل پژوهشگر با بررسی اسناد دهه‌ی پنجاه، بسته شدن فضای سیاسی را کاملاً درک می‌کند. شاید هم علت تبدیل گزارش‌های روزانه به بولتن‌های فصلی این بوده که دیگر صدایی نبود که منعکس شود.

نکاتی چند درباره‌ی معایب و محاسن اسناد

کارشناسان اسناد تاریخی عقیده دارند که یکی از معایب اسناد ساواک، این است که به علت روحیه‌ی پرونده‌سازی در میان کارکنان آن، اغلب پرونده‌هایی که برای اشخاص و گروه‌ها در ساواک درست می‌شد از نظر ارزش تاریخی مورد شک و تردید است. به همین دلیل باید درباره‌ی ارزش تاریخی اسناد ساواک با احتیاط کامل قضاوت کرد. دیگر این‌که کارشناس اسناد تاریخی باید مواظب باشد که فضای اسناد ساواک بر او غالب نشود، زیرا ممکن است این فضا محقق و کارشناس را از واقعیت‌ها دور کند و وی نتواند با کنار هم گذاشتن پدیده‌های تاریخی به نتیجه‌های مهم و اساسی دست یابد. به همین دلیل نگارنده سعی کرد نکات مهم جامعه‌ی سوسیالیست‌ها مانند واکنش گروه نسبت به تحولات سیاسی و اجتماعی داخلی و مسایل بین‌المللی را در رأس هرم ملاک‌های انتخاب اسناد از پرونده‌های ساواک قرار دهد و از اسنادی که به ویژگی‌های شخصی

۱. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازیابی ۳۶۰ و ۳۶۱

افراد پرداخته‌اند، صرف نظر کند زیرا ممکن است این مسایل باعث شود که موضوعات اساسی به فراموشی سپرده شوند.

از دیگر نکاتی که می‌تواند بر اهمیت اسناد این مجموعه بیفزاید این است که نیروی سوم در سال‌های ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۲ به دلیل آزادی احزاب و نشریات می‌توانست مانند یک حزب به فعالیت روزمره پردازد، مثلاً روزنامه‌ی ارگان حزب، هر روز تحولات سیاسی-اجتماعی را مطرح و بررسی می‌کرد و هر پژوهشگری می‌تواند با مشاهده‌ی نشریات گوناگون گروه و فعالیت آنان در مراکز حزبی، موضع‌گیری‌ها و حیات درونی و بیرونی آن را بررسی کند. ولی در طول سال‌های بعد از کودتای ۲۸ مرداد و تا سال ۱۳۴۴ امکان فعالیت حزبی چندانی وجود نداشت و به دلیل پنهان بودن فعالیت‌های این گروه، پژوهشگران نمی‌توانند مثلاً با بررسی تقریبی بیست و پنج شماره از مجله‌ی «نبرد زندگی» و «علم و زندگی» از تحولات درونی و واکنش‌های ده ساله‌ی آنان نسبت به پدیده‌های سیاسی، آگاه شوند. به همین دلیل اسناد ساواک تنها منابعی است که نقش گروه‌ها و اشخاص سیاسی و تحولات اجتماعی و سیاسی ایران را از زمان تشکیل ساواک (۱۳۳۶) تا زمان انحلال آن (۱۳۵۷) نشان می‌دهد. انتشار این اسناد می‌تواند خلاء آگاهی ما را درباره‌ی تحولات این دوره تا حدودی پُر کند.

در این نوشته تلاش بر این است که در دو فصل، تصویری کلی از آغاز و پایان کار این گروه سیاسی ارائه شود. در فصل اول، پیشینه‌ی تاریخی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از زمان انشعاب این گروه از حزب توده در سال ۱۳۲۶ شمسی و تحولات آن تا تشکیل حزب زحمتکشان و نیروی سوم و کودتای ۲۸ مرداد را در بر می‌گیرد. فصل دوم بخش نخست، از کودتای ۲۸ مرداد تا سال ۱۳۴۴ را در بر می‌گیرد.

در بخش دوم نیز از مجموع ۲۸۸۵ سند در قالب ۱۲ پرونده، صد سند گزینش و ضمیمه شده است. بخش عمده‌ی اسناد، مربوط به سال‌های ۱۳۳۹ تا ۱۳۴۴ است. زیرا در این سال‌ها مرحله‌ی جدیدی در تحولات سیاسی ایران به وجود می‌آمد، که از مهم‌ترین این تحولات می‌توان موارد زیر را برشمرد: نخست سرکوب شدن قیام پانزده خرداد و ایجاد جو سرکوب و خفقان و تبدیل سلطه‌ی متزلزل پیشین به یک حکومت مستبد و مطلقه، آن هم در بیست و دومین سال سلطنت محمدرضا شاه؛ دوم این که

گفتمان سیاسی بر ضد دیکتاتوری شاه به دلیل پیشرو بودن نیروهای مذهبی رفته رفته رنگ و بوی اسلامی به خود گرفت و حتی غیرمذهبی‌ها تحت تأثیر رهبری مذهبی و مبارزان اسلامی قرار گرفتند. برای نمونه به تحولات فکری «جلال آل احمد» یکی از اعضای این گروه می‌توان اشاره کرد که متأثر از این جریان‌ها بود. سوم این‌که پاره‌ای از تحولات اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی این سال‌ها که با نام «انقلاب سفید» به جامعه تحمیل شد، از نظر اجتماعی اثر مهمی بر جامعه گذاشت و مباحث آن حتی در محافل چپ‌نویس نیز مطرح شد. با توجه به این موارد سعی می‌شود مواضع این گروه تا حدودی در این کتاب بازتاب یابد.

رضا آذری‌شهرضایی

بخش اول

مدخل پژوهشی

فصل اول

جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از تشکیل تا کودتای ۲۸ مرداد

درآمد

جهان در تاریخ معاصر، حوادث و تحولات مهمی را پشت سر نهاده است. در این میان ایجاد و رشد اندیشه‌ها و مکاتب سیاسی اهمیت خاصی دارد. ظهور مکاتبی چون لیبرالیسم، کمونیسم، سوسیالیسم و فاشیسم تحولات زیادی را در حوزه‌های اندیشه و عمل سیاسی در جهان ایجاد کرد. از جمله‌ی این تحولات می‌توان به ایجاد احزاب سیاسی بر مبنای اندیشه‌ها و مکاتب فکری و سیاسی جدید اشاره کرد.

نخستین احزاب و گروه‌های سوسیالیست جهان قبل از ظهور مارکس؛ در فرانسه پا به عرصه‌ی وجود نهادند. پس از آن احزاب سوسیالیست مدرن در نیمه‌ی دوم قرن نوزدهم ابتدا در آلمان و انگلستان و فرانسه و سپس در روسیه به وجود آمدند. حزب سوسیالیست روسیه از ابتدا «سوسیال دموکرات» نام داشت. سوسیال دموکرات‌ها که می‌توان آن‌ها را سوسیالیست‌های لیبرال نامید، در کنار قبول اصول عقاید سوسیالیست‌ها درباره‌ی تقدم منافع جامعه بر منافع فردی، دست‌یابی به این هدف را از راه‌های خشونت‌آمیز نفی می‌کردند.^(۱)

موقعیت خاص جغرافیایی ایران بویژه همسایگی با روسیه و عثمانی (ترکیه)، سبب شده که این کشور زودتر از دیگر کشورهای خاورمیانه با اندیشه‌های جدید اروپایی آشنا

۱. محمود طلوعی، فرهنگ جامع سیاسی، علم، سخن، تهران ۱۳۷۲، صص ۵۷۱-۵۷۲

شود. می‌توان گفت آشنایی ایران با اندیشه‌های سوسیالیستی و تأثیرپذیری از آن‌ها به طور کلی در اثر ارتباط روشنفکران و رجال ایرانی با روسیه و رفت و آمد به آن جا بوده است.

پیشینه‌ی سوسیال دموکراسی^(۱) در ایران به چند سال قبل از انقلاب مشروطیت برمی‌گردد یعنی به سال‌هایی که گروهی از محافل سوسیال دموکرات ارمنی در گیلان و تبریز فعالیت می‌کردند و هم‌چنین برخی از ایرانیانی که در قفقاز به کار مشغول بودند با اندیشه‌های سوسیال دموکراسی آشنا شدند و با تأثیر گرفتن از آنان محافلی در ایران به راه انداختند و حزب اجتماعیون عامیون را در قفقاز تشکیل دادند. ادامه‌ی این تحرکات را در تشکیل حزب دموکرات ایران می‌توان جست‌وجو کرد. چندی بعد با پیش‌آمد انقلاب ۱۹۱۷ میلادی و سیطره‌ی بلشویسم در روسیه و اعلام کمونیسم بین‌الملل سوم از سوی بلشویک‌ها، بیشتر سوسیال دموکرات‌های ایران و قفقاز به بین‌الملل سوم

۱. ظهور بلشویزم در روسیه و پیروزی آن در ۱۹۱۷ یک مرحله‌ای اساسی دیگر در تاریخ تحول سوسیالیزم است. زیرا از آن پس - از ۱۹۲۰ به بعد - نهضت سوسیالیستی به دو شاخه‌ی اصلی کمونیست و سوسیالیست تقسیم شد. مشخصه‌ی اصلی کمونیزم، تکیه بر محتوای انقلابی و ارتودوکسی مارکسیزم و اجتناب‌ناپذیری تحقق سوسیالیزم بود. سوسیالیست‌ها رفته رفته از محتوای انقلابی و علمی مارکسیزم به محتوای اخلاقی سوسیالیزم و سنت‌های دموکراسی غربی گرایش یافتند و بدین‌گونه نهضت سوسیالیستی به دو جناح انقلابی و مسالمت‌جو تجزیه شد و دو جناح به صورت دشمنان آشتی‌پذیر در آمدند و جناح اخیر عنوان «سوسیال دموکرات» گرفت. اتحادیه‌ی بین‌الملل سوسیالیست در سال ۱۹۵۱، هدف‌های جنبش سوسیالیزم دموکراتیک را به این صورت تشریح می‌کند: «سوسیالیزم خرافان جانشینی سیستمی به جای سرمایه داری است که در آن نفع عمومی بر نفع خصوصی تقدم داشته باشد. هدف‌های اولیه‌ی سیاست سوسیالیستی اشتغال کامل، تولید بیشتر، بالا بردن سطح زندگی، امنیت اجتماعی و توزیع عادلانه‌ی درآمدها و اموال است. برای رسیدن به این هدف‌ها، یک برنامه‌ای که تولید را مطابق منافع عموم مردم تنظیم کند، نیاز است. چنین برنامه‌ای با تمرکز قدرت اقتصادی در دست عده‌ای معدود، ناسازگار است و لازمه‌ی آن نظارت دموکراتیک مؤثر بر اقتصاد است؛ بنابراین سوسیالیزم دموکراتیک هم با برنامه‌گذاری کاپیتالیستی و هم با هر نوع برنامه‌گذاری توتالیتر به سختی مخالف است، زیرا این هر دو (سوسیالیزم دموکراتیک) مانع نظارت عمومی بر تولید و توزیع عادلانه‌ی محصول می‌شوند. برنامه‌گذاری سوسیالیستی مستلزم مالکیت عمومی همه‌ی وسایل تولید نیست بلکه با وجود مالکیت خصوصی در زمینه‌های مهمی مانند کشاورزی، صنایع دستی، تجارت و صنایع متوسط سازگار است. دولت باید از سوءاستفاده‌ی بخش خصوصی از قدرت خود جلوگیری کند. دولت می‌تواند و باید به بخش خصوصی کمک کند تا به سوی افزایش تولید و رفاه در قالب برنامه‌ی اقتصادی هدایت شود»؛ بنابراین سوسیالیزم دموکراتیک متمایل به ملی کردن صنایع کلیدی است و با مالکیت خصوصی در رشته‌های دیگر ضدیتی ندارد.

داریوش آشوری، فرهنگ سیاسی، انتشارات مروارید، تهران ۱۳۵۱، ج پنجم، صص ۱۱۴ - ۱۱۵

کمیت‌ترن‌گرایش یافتند و آنچه از سنت سوسیال‌دموکراسی بر جای مانده بود تحت‌الشعاع کمونیسم قرار گرفت. یکی از علل اصلی این تغییر و تحول، نقش کلیدی بلشویک‌ها در از بین بردن تزاریسیم بود. خطر تزاریسیم که دشمن ملت ایران محسوب می‌شد، با انقلاب بلشویکی از بین رفت و این امر سبب خوشنودی روشنفکران سوسیالیست و دیگر طبقات جامعه‌ی ایرانی شد و بدین ترتیب آنان با سهولت بیشتری جذب بلشویسم شدند. حال آن‌که در اروپا احزاب بین‌الملل سوسیالیست^(۱) که احزاب سوسیال‌دمکرات را شامل می‌شدند با احزاب بین‌الملل سوم که منسوب به حزب کمونیست بودند اختلاف شدید ایدئولوژیکی و سیاسی پیدا کردند و این اختلاف تا پایان قرن بیستم ادامه یافت.

با روی کار آمدن رضاشاه که حکومت او را شروع استبداد سیاسی نیز می‌توان تلقی کرد - اساساً سوسیال‌دموکراسی نیز همانند دیگر اندیشه‌های سیاسی مجال رشد نیافت و اندیشه‌ها و مبارزات چپ در ایران تحت تأثیر حرکت‌های کمونیستی قرار گرفت که منشاء خارجی داشت و در پناه حمایت‌های کمیت‌ترن یعنی مسکو فعالیت می‌کرد؛ بنابراین شکل‌گیری و احیای یک جریان سوسیال‌دمکراتیک که بعد از انشعاب سیزده آبان ۱۳۲۶ از حزب توده به وجود آمد، از استمرار و تداوم تاریخی برخوردار نبود.^(۲)

با اشغال ایران در سوم شهریور ۱۳۲۰ و سقوط رضاشاه، روس‌ها شمال ایران را اشغال کردند و با حمایت آنان حزب توده‌ی ایران شکل گرفت که تقریباً هسته‌ی اصلی

۱. انجمن‌های جهانی احزاب سوسیال‌دموکرات که مرکز آن در لندن است، در سال ۱۹۵۱ به دنبال کنفرانس فرانکفورت پدید آمد. آن کنفرانس اولین کنگره‌ی انترناسیونال سوسیالیست شناخته شد. در این انجمن در حدود پنجاه حزب سوسیالیست معتدل و معتقد به روش‌های پارلمانی و مسالمت‌آمیز و حامی دموکراسی شرکت دارند. در این کنگره‌ی بین‌الملل علاوه بر احزاب سوسیال‌دموکرات اروپای غربی، چند حزب سوسیالیست در تبعید از کشورهای اروپای شرقی، بلغارستان، لتونی، لیتوانی، لهستان، یوگسلاوی، استونی، مجارستان، چکسلواکی، نیز به عنوان مشاور و ناظر عضویت دارند. چند حزب آسیایی نیز در این سازمان عضو بودند و یا با آن مرادده داشتند. جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران با بین‌الملل سوسیالیست ارتباط داشت و معمولاً نماینده‌ای از این جامعه در کنفرانس‌های سالانه‌ی آنان شرکت می‌کرد. (داریوش آشوری، پیشین، ص ۵۳)

۲. برای آگاهی بیشتر رک به تقی شاهین، *پیدایش حزب کمونیست ایران*، ترجمه‌ی ر. رادنیای، گونش، تهران ۱۳۶۰

آن از گروه ۵۳ نفر و برخی روشنفکران تشکیل شده بود. رهبری حزب را نیز سلیمان میرزا اسکندری به دست گرفت که به آزادیخواهی شهرت داشت. از سوی دیگر در اساسنامه‌ی حزب درباره‌ی کمونیسم چیزی آورده نشده بود؛ بنابراین با استفاده از شعارهای عدالت خواهانه و آزادی خواهانه، تشکیلاتی منسجم و قوی ایجاد کردند؛ اما سرسپردگی شدید سران حزب به اتحاد شوروی- که نمونه‌ی بارز آن طرفداری از دادن امتیاز نفت شمال به روس‌ها، حمایت از فرقه‌ی دمکرات و تجزیه‌ی آذربایجان بود- و زیر پا گذاشتن منافع و امنیت ملی ایران باعث شد که گروهی با اندیشه‌های سوسیالیستی اما معتقد به منافع ملی ایران- تا تعلقات ایدئولوژیکی به اتحاد شوروی- از حزب توده منشعب شوند.

انشعاب از حزب توده

در سیزدهم دی ۱۳۲۶ در حزب توده انشعابی صورت گرفت. از افراد شاخص این گروه انشعابی، خلیل ملکی، انور خامه‌ای، جلال آل احمد و احمد آرام بودند. قبل از این که بحث علل پیدایش انشعاب را آغاز کنیم لازم است برای درک و فهم بهتر این پدیده توضیحاتی آورده شود.

انشعاب سیزدهم دی ۱۳۲۶ در حزب توده دارای پی آمدهای داخلی و خارجی نیز بود. درباره‌ی پی آمدهای خارجی شاید بتوان گفت این، نخستین انشعاب در جهت استقلال از کمیترون و کمونیسم بین الملل بود. تا آن زمان در احزاب کمونیست جهان چنین اتفاقی رخ نداده بود. بعدها در بعضی از کشورهای اروپایی مشابه این حرکت برای دستیابی به استقلال انجام شد که می توان از مارشال تیتو به عنوان نمونه نام برد.

بعد از مرگ لنین، استالین با به دست گرفتن رهبری حزب کمونیست اتحاد شوروی، گام به گام ابتدا با دسته بندی و سپس با تصفیه های خونین، رقبای خود را کنار زد و بعد از به دست آوردن کامل حاکمیت، تثبیت آن و یک دست نمودن حکومت، سعی کرد همان روش را درباره‌ی احزاب و جنبش های چپ جهانی به کار گیرد. «در سال های بین دو جنگ، استالین کمیترون را وادار نمود که اندیشه‌ی انقلاب کمونیستی را با اندیشه‌ی دفاع

از اتحاد شوروی و وفادار به میهن انقلابات، یگانه و یک کاسه کند.»^(۱) و برای این که این ایده قانونمند شود «در هشتمین کنگره‌ی بین‌الملل سوم در سال ۱۹۳۵ قطعنامه‌ای صادر شد که به موجب آن دفاع از اتحاد شوروی و یاری آن برای پیروزی بر دشمنانش را وظیفه‌ی هر سازمان انقلابی پرولتاریایی، هر فرد واقعاً انقلابی، هر سوسیالیست، هر کارگر، هر دهقان و هر روشنفکر دموکرات و شرافتمند شناخت.»^(۲) با توجه به این روش و راهکار، حزب کمونیست شوروی و کمیت‌ترین سعی کردند نفوذ و تسلط خود را بر احزاب کمونیست گسترش دهند و علاوه بر آن دیگر احزاب سوسیال دموکرات مدعی در جنبش کارگری را کنار بزنند و برای این هدف از هر وسیله‌ای هم کمک گرفتند.

«استالین سوسیال دموکراسی را به عنوان فاشیسم اجتماعی یا جناح میانه‌رو فاشیسم مورد حمله قرار می‌داد، غلبه‌ی چنین نگرشی در درون احزاب کمونیست اروپایی مانع هم‌کاری آن‌ها با احزاب سوسیال دموکرات برضد فاشیسم شد»^(۳)؛ بنابراین یکی از پیامدهای این نگرش، شکاف در صفوف جنبش کارگری بود. علاوه بر آن احزابی که خواهان استقلال و راهبردی مختص کشور خود بودند و در برابر روحیه‌ی تمامیت‌خواه استالین تمکین نمی‌کردند کم‌کم دشمن بالقوه‌ی وی محسوب می‌شدند. میلوان جیلاس^(۴) درباره‌ی استالین می‌گوید: «استالین تنها به چیزهایی اطمینان داشت که در حیطه‌ی قدرت کامل او قرار گرفته بود، وی هر کسی را که در حیطه‌ی کنترل پلیسی او قرار نمی‌گرفت دشمن بالقوه‌ی خود می‌شمرد.»^(۵) این دید ابزاری استالین به کمونیست‌ها و احزاب کمونیست باعث شد که همواره نسبت به افراد و یا گروه‌هایی که خواهان روابط برابر با وی بودند سوءظن داشته باشد. به همین دلیل علاوه بر کمونیست‌های تبعه‌ی اتحاد شوروی، کمونیست‌های کشورهای دیگر که به اتحاد شوروی پناهنده شده بودند و حاضر نبودند ابزار دستگاه امنیتی شوند قتل عام و یا عازم

۱. هنن کاردانکوس. برادر بزرگتر، ترجمه‌ی ژاله عالیخانی. انتشارات هفته، تهران ۱۳۶۳، ص ۷۵

۲. آندره فونتنن، تاریخ جنگ سرد، ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی، نشر نو، تهران ۱۳۶۹، جلد اول، ص ۶۶

۳. حسین بشیریه. تاریخ اندیشه‌های سیاسی در قرن بیستم، نشر نی، تهران ۱۳۷۶، ص ۱۲۴

۴. Millvan Jilas.

۵. میلوان جیلاس، گفتگو با استالین، ترجمه‌ی عنایت‌الرضا، انتشارات نوین، تهران ۱۳۶۳، ص ۱۰۵

اردوگاه‌های سیبری می‌شدند. به قول مانس اشپربر^(۱) در هیچ جای دنیا به اندازه‌ی اتحاد شوروی، کمونیست کشته نشد.

اطاعت از اترناسیونالیسم و یا میهن سوسیالیستی که همانا قربانی شدن در پای منافع اتحاد شوروی بود، برای احزاب کمونیست کشورهای مختلف نتایج زیان‌آوری داشت. به عنوان مثال، کمونیست‌های آلمان با نازی‌ها برضد سوسیال دمکرات‌ها همکاری می‌کردند. این در حالی بود که نازی‌ها هزاران کمونیست آلمانی را روانه‌ی زندان‌ها و اردوگاه‌های کار اجباری کرده بودند، اما حزب کمونیست آلمان با توجه به دستورهای کمیترن، دشمن اصلی را سوسیال دمکرات‌ها اعلام می‌کرد نه نازی‌ها.^(۲) هم‌چنین قبل از شروع جنگ دوم، استالین برای این که هیتلر نوک حمله‌ی خود را به سوی اتحاد شوروی نشانه نرود، کمونیست‌ها را وجه‌المصلحه‌ی خود قرار داد. «بهای این سیاست توسط کمونیست‌های آلمانی و اتریشی مهاجر به شوروی پرداخته شد که از زمان محاکمات تصفیه [های خونین] به چشم افراد مشکوک به آن‌ها نگاه می‌کردند. از این رو پلیس مخفی شوروی تعدادی از مهاجران کمونیست را به پلیس مخفی ناسیونال سوسیالیست‌ها تحویل داد.»^(۳) تاریخ جنبش‌های سوسیالیستی در دوران استالین به میزان زیادی متأثر از این نوع ناملایمات و رفتارهای غیر اخلاقی بود و احزاب کمونیست چین،^(۴) لهستان، اسپانیا، یوگسلاوی، ایتالیا، و فرانسه ضربات و تلفات زیادی را تحمل کردند.

اما درباره‌ی پی‌آمدهای داخلی این انشعاب باید گفت که کمونیست‌های ایرانی همین نوع ملاحظات و رفتارها را درباره‌ی شوروی‌ها نیز به کار می‌بردند، اما تا شهریور ۱۳۲۰ اطلاعات واضح و دقیقی از وضعیت کمونیست‌های نسل اول به جز اطلاعاتی اندک درباره‌ی کشتار کمونیست‌های ایرانی مثل سلطان‌زاده، حسین دهنزاد (حسابی)، مرتضی

۱. Mans Eshperber.

۲. آندره فونتن، همان، ص ۹۵.

۳. ولنگانگ، آندروت، تاریخ جنبش کارگری اروپا. ترجمه‌ی ناهید فروغان، شرکت سهامی کتاب‌های جیبی.

تهران ۱۳۵۸، ص ۱۳۲.

۴. لئونارد، ولنگانگ، چرخش‌های یک ایدئولوژی، ترجمه‌ی هوشنگ وزیری، نشر نو، تهران ۱۳۶۳، صص

علوی و افرادی از این دست که در دوران استالین در آنجا کشته شدند، در دست نمی‌باشد. به این علت در این زمان انشعاییون از حزب توده‌ی ایران در دی ماه ۱۳۲۶، چنین اطلاعات و تجربیاتی، چه در رابطه با کمونیست‌های ایرانی و چه درباره‌ی احزاب کمونیست خارجی در اختیار نداشتند.

بعد از شهریور ۱۳۲۰ بخش اعظم روشنفکران ایرانی بویژه کسانی که در بدنه‌ی حزب توده بودند تصور نمی‌کردند که روزی عامل اجرای اهداف شوروی‌ها خواهند شد؛ اما به مرور حوادثی رخ داد که آنان را به تفکر واداشت. انشعاب در واقع پاسخی در برابر این رفتارهای ضد ایرانی بود.

به طور کلی علل اصلی این انشعاب^(۱) از دو طرز فکر در اتخاذ سیاست‌های کلان حزب توده ریشه گرفته بود: گروهی طرفداران بی‌چون و چرای سیاست‌های اتحاد شوروی و گروهی دیگر خواهان سمت‌گیری سیاست‌های کلان حزب در چارچوب منافع ملی ایران بودند. مصادیق دنباله‌روی از سیاست‌های اتحاد شوروی را می‌توان حمایت از درخواست امتیاز نفت شمال^(۲) و تشکیل فرقه‌ی دمکرات آذربایجان و تجزیه‌ی آذربایجان دانست.^(۳)

بعد از ختم غائله‌ی آذربایجان اصلاح‌طلبان داخل حزب شروع به انتقاد از روش‌ها و وابستگی‌های سران حزب توده کردند و با برگزاری بحث‌های انتقادی و هفتگی در کلوپ حزب، افکار عمومی اعضا و هواداران حزب را تحت تأثیر قرار دادند. با انحلال کمیته‌ی مرکزی حزب و تشکیل هیأت اجراییه‌ی موقت، زمینه‌های تشکیل کنگره‌ی عمومی و تغییر رهبران حزب در صدر برنامه‌ها قرار گرفت. ولی رهبری حزب توده برخلاف آن‌چه در بیانیه‌ی رسمی اعلام کرده بود که بعد از سه ماه کنگره‌ی حزب را

۱. انشعاییون تصمیم گرفتند تحت عنوان جمعیت سوسیالیست توده به فعالیت سیاسی بپردازند ولی هیچ وقت موفق به این عمل نشدند.

۲. رجوع کنید به: نامه‌ی رهبر، شماره‌ی ۳۹۹، سه‌شنبه ۱۸ مهر ۱۳۲۳ و شماره‌ی ۴۰۸، جمعه ۲۸ مهر ۱۳۲۳ و شماره‌ی ۴۱۱، سه‌شنبه ۲ آبان ۱۳۲۳ و شماره‌ی ۴۱۸، پنج‌شنبه ۱۱ آبان ۱۳۲۳

۳. رجوع کنید به: ایرج اسکندی، *خاطرات ایرج اسکندری*، مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، تهران ۱۳۷۲، ص

برگزار خواهد کرد، به وعده‌ی خود عمل نکرد.^(۱) اصلاح‌طلبان با سرسختی خواهان تغییر دستگاه رهبری حزب و تحول اساسی در روش آن و اخراج افراد فاسد بودند. ولی این تلاش و درخواست‌ها به جایی نرسید.^(۲) پیروزی اصلاح‌طلبان که سبب شد آنان اکثریت مطلق کنفرانس ایالتی تهران را به دست گیرند باعث ترس رهبران حزب شد و هیأت رئیسه‌ی حزب توده تصمیم به اخراج آن‌ها گرفت. نورالدین کیانوری در این باره می‌گوید: «بالاخره حزب تصمیم گرفت که این افراد را به اتفاق رهبرانشان اخراج کند و حزب را از بلاتکلیفی نجات دهد آن‌ها از این جریان مطلع شدند و شبانه اعلامیه‌ی انشعاب را امضا و منتشر کردند».^(۳) بعد از انتشار نخستین اعلامیه‌ی هیأت اجراییه، حزب توده حملات گسترده‌ای علیه انشعاییون سازمان داد و آنان را تهدید کرد که اگر ادعاهای خود را پس نگیرند، اخراج خواهند شد. همزمان با «نامه‌ی مردم» روزنامه‌ی ارگان حزب، دیگر مطبوعات وابسته به حزب توده مانند «رزم»، «بشر»، «ظفر»، «شهباز» و... تبلیغات گسترده‌ای بر ضد انشعاییون به راه انداختند و انشعاییون در موضع انفعالی قرار گرفتند و در جزوه‌ی «دوروش برای یک هدف» که در پانزدهم دی ماه ۱۳۲۶ منتشر شد - و نیز اعلامیه‌ی دوم خود، سعی کردند به شکلی مسالمت‌آمیز با حزب توده برخورد کنند و با ارایه‌ی دلایلی از روش‌های حزب مانند حمایت از درخواست امتیاز نفت شمال از سوی اتحاد شوروی، حمایت از فرقه‌ی دمکرات و تجزیه‌ی آذربایجان و فساد حزبی انتقاد کنند؛ ولی حمایت صریح اتحاد شوروی از هیأت حاکمه‌ی حزب توده و حمله‌ی آنان به انشعاییون در رادیو که آنان را «نوکران امپریالیسم» نامید، باعث شد که انشعاییون عقب‌نشینی کنند^(۴) و در اعلامیه‌ی سوم خود که آن را در دی ماه ۱۳۲۶ منتشر

۱. رجوع کنید به: نامه مردم، شماره اول، سال چهارم، یکشنبه ۱۵ دی ۱۳۲۵

۲. درباره‌ی اظهارات ملکی درباره‌ی انشعاب از حزب توده و مقبولیت نظریه‌ی اصلاح‌طلبی، بنگرید به: سند شماره‌ی ۲ از مجموعه‌ی حاضر

۳. نورالدین کیانوری، *خاطرات نورالدین کیانوری*، انتشارات اطلاعات، تهران ۱۳۷۲، ص ۱۶۷. البته به گفته یکی از بازماندگان انشعاب این گفته‌ی کیانوری را کذب می‌داند و تأکید دارد که مسئولین حزب توده با اعلامیه‌ی انشعاب کاملاً غافلگیر شدند.

۴. نامه‌ی مردم، گفتار رادیو مسکو، شماره‌ی ۲۵۳، دوشنبه ۲۸ دی ۱۳۲۶

کردند، انصراف خود را از تشکیل «جمعیت سوسیالیست توده‌ی ایران» اعلام کنند.^(۱) ملکی رهبر انشعاییون اعلام کرد که از فعالیت سیاسی دست کشیده و به امور فرهنگی خواهد پرداخت.

با وجود انصراف انشعاییون از تشکیل «جمعیت سوسیالیست توده‌ی ایران» حملات حزب توده چندی ادامه پیدا کرده و در هشتم بهمن ۱۳۲۶ شمسی، حزب توده در نامه‌ای سرگشاده به رفقای حزبی خود نوشت:

«روزی نمی‌رسد که در جهت تقبیح و انزجار از انشعاییون نامه‌ای آتشین از سوی توده‌های حزبی به حزب نرسد، حزب توده ایران ضمن تشکر از احساسات صمیمانه‌ی آنان اعلام می‌کند به دلیل انصراف «جمعیت سوسیالیست» عجلتاً موردی برای درج این نامه‌های شورانگیز نیست.»^(۲)

با این بیانیه، موج تبلیغاتی حزب توده علیه انشعاییون فروکش کرد.

دوران فترت انشعاییون از سال ۱۳۲۶ تا ۱۳۲۹

از این مرحله به بعد انشعاییون بیشتر به گردهمایی‌های پنهانی پرداختند و از فعالیت آشکار پرهیز کردند. اولین حرکت آشکار آنان در قالب فعالیت مطبوعاتی شکل گرفت. نشریه‌ی «شرق میانه»، محملی برای انشعاییون شد تا به نقد آنچه که بر آنان گذشته بود پردازند. در شماره‌ی اول درباره‌ی علت انتشار روزنامه آمده است:

«هدف ما مبارزه‌ی شدید برای به دست آوردن آزادی و تأمین حقوق اکثریت ملت ایران است. ما با دشمنان ملت در هر شکل و به هر شکل و به هر قدرت و نیرو که باشند مبارزه‌ی احترازناپذیر خود را دنبال خواهیم کرد.»^(۳)

منظور آنان از هر قدرت و هر نیرو هم توده‌ای‌ها و هم عوامل درباری بود. این نشریه در ادامه‌ی انتشار، در شماره‌ی هشت و نه خود، آشکارا برضد اعمال حزب توده موضع‌گیری کرد.

۱. انورخامه‌ای. خاطرات سیاسی، نشرگفتار و نشر علم، تهران ۱۳۷۲، ص ۶۸۹

۲. نامه‌ی مردم، شماره‌ی ۲۶۲، پنج‌شنبه ۸ بهمن ۱۳۲۶

۳. شرق میانه، شیخ هولناک میلیتاریسم، شماره‌ی اول، شنبه ۸ خرداد ۱۳۲۷.

در شماره‌ی ۹ «شرق میانه» مقاله‌ای به نام «خائنین مثلث» نقش طبری، قاسمی و کیانوری را در کنگره‌ی دوم حزب - در بهار ۱۳۲۷ - نقد و بررسی کرد و از آن کنگره با عنوان «فرمایشی و فضاحت‌بار» یاد کرد.

این نشریه سعی می‌کرد با درج مطالب طنزآمیز و چاپ مقالات مختلف، پاسخی به روش‌ها، حرکات و اعمال حزب توده بدهد. کاری که انشعاییون در دی ماه ۱۳۲۶ یعنی زمان انشعاب انجام ندادند.

نشریه‌ی شرق میانه، فقط نه شماره منتشر شد و نتوانست به عمر خود ادامه دهد، زیرا موضع‌گیری‌هایی که بر ضد حزب توده و نیز هیأت حاکمه در پیش گرفته بود سبب تهدید و فشار آن محافل بر روی مسئولان نشریه شد، و سرانجام باعث گردید این روزنامه پس از سه ماه فعالیت تعطیل شود.^(۱) انشعاییون بعد از چند ماه در پانزدهم آذر ۱۳۲۷ نشریه‌ی دیگری به نام «اندیشه‌ی نو» منتشر کردند. ظاهراً آنان به کمک این نشریه قصد داشتند همبستگی خود را حفظ کنند. این نشریه هیچ‌گونه اشاره‌ای به انشعاب و مسایل سیاسی روز نداشت. شماره‌ی سوم که آخرین شماره‌ی آن نیز بود در دهم بهمن ماه منتشر شد، زیرا در پانزدهم بهمن ماه ۱۳۲۷ در پی حادثه‌ی تیراندازی به شاه در دانشگاه تهران، بلافاصله حکومت نظامی اعلام شد و هم‌زمان با آن موج دستگیری‌ها و توقیف نشریه‌ها آغاز گردید. بنابراین، این نشریه هم مانند دیگر نشریه‌ها به کار خود پایان داد.

در بهمن ماه ۱۳۲۷ جامعه‌ی لیسانسیه‌های دانشسرای عالی نیز به رهبری «محمد درخشش»، نشریه‌ای به نام «مهرگان» منتشر کرد. اگر چه این نشریه پس از انتشار شماره‌ی اول خود با ماجرای ترور شاه برخورد کرد و به سرنوشت دیگر نشریات گرفتار شد، ولی از دی ماه ۱۳۲۸ فعالیت خود را از نو شروع کرد. در این نشریه، افرادی چون خلیل ملکی و گروهی از انشعاییون فعالیت داشتند. از دی ماه ۱۳۲۶ تا شروع مبارزات نهضت ملی شدن نفت، انشعاییون به وسیله‌ی این سه نشریه سعی کردند هم‌چنان روابط و فعالیت فرهنگی و سیاسی خود را حفظ کنند.

۱. انورخامه‌ای، پیشین، ص ۶۴۵

تشکیل حزب زحمتکشان و انشعاب در آن

بعد از ترور ناموفق شاه در پانزدهم بهمن ماه ۱۳۲۷، موجی از سرکوب و ارباب در کشور حاکم شد و نیروهای سیاسی در حالتی دفاعی قرار گرفتند. حزب نوده، غیر قانونی اعلام شد و بسیاری از نشریه‌ها تعطیل و فضای سیاسی کشور دچار دگرگونی گسترده‌ای شد. تلاش شاه و رزم‌آرا برای سرکوبی و سلب آزادی‌های موجود چندان ثمربخش نبود و تعدادی از نمایندگان مجلس با این نوع سخت‌گیری‌ها مخالفت می‌کردند. حسین مکی و دکتر مظفر بقایی علاوه بر ارسال نامه‌ای سرگشاده به شاه، دولت را در مجلس استیضاح کردند.^(۱)

وقوع حوادث و مسائلی چون: قتل عبدالحسین هژیر، انتخابات دوره‌ی شانزدهم مجلس شورای ملی، تقلب‌های بسیار در انتخابات و مقابله‌ی نیروهای ملی در برابر آن، ایجاد «جبهه‌ی ملی» و بحث بر سر ملی شدن صنعت نفت، تب و تاب جدیدی در تحولات سیاسی کشور به وجود آورد. در پی آن خلیل ملکی که رهبر انشعاییون بود با اصرار و درخواست جلال آل‌احمد، دوباره روزنامه نگاری و فعالیت سیاسی خود را همراه دیگر انشعاییون آغاز کرد. این تلاش جدید در روزنامه‌ای به نام «شاهد» شکل گرفت. جلال آل‌احمد درباره‌ی شروع فعالیت ملکی رهبر انشعاییون در روزنامه‌ی شاهد می‌نویسد:

«[روزنامه‌ی] شاهد زبانی شده بود و تنهایی‌های از ۲۶ [۱۳] تا ۲۹ [۱۳] را در آن چاره می‌شد کرد و روزهایی بود که روزنامه را سر دست می‌بردند و بقایی و مکی شخصاً شماره‌هایش را در کوچه و بازار می‌فروختند و مقدمات عروج [رشد] جبهه‌ی ملی بود، این بود.... یک روز رفتم سراغ ملکی [گفتم] که دکانی است و این جوری است و مزدش نمی‌رسد اما دست کم تریبونی که هست پس چرا معطلید؟ ملکی شروع کرد. اول بی‌امضا مقاله می‌داد و بعد یک روز مقاله‌اش آمد در باب ملی کردن صنعت نفت که سید و من دادیم چیدند، اما ستون‌های چیده شده‌ی مقاله، یک هفته‌ای روی میز مطبوعه‌ی موسوی ماند؛ چرا

۱. بافر عاقلی. روزشمار تاریخ ایران، نشر گفتمان، تهران ۱۳۷۲. ج اول، ص ۴۲۱

که قضیه جدی بود و مسایل جدی را خود دکتر [مظفر بقایی] آخر شب که می‌آمد می‌دید.... [همچنین] مقدمات روی کار آمدن مصدق فراهم می‌شد ولی دیدیم که شتر سواری دولا دولا نمی‌شود این بود که ملکی را با دکتر بقایی و زهری دعوت کردیم [و مقدمات] رسمی کردن ماجرای قلم زدن ملکی و فردایش [مقاله] ملی کردن صنعت نفت در شاهد در آمد و از این پس بود که ملکی از مغز متفکر حزب توده بدل شد به مغز متفکر حضرات [بقایی و گروهش].^(۱)

از این پس روزنامه‌ی «شاهد» به بستر اصلی فعالیت‌های انشعاییون تبدیل شد و با انتشار مقالات متعدد خود درباره‌ی ملی شدن صنعت نفت و مبارزه با استعمار انگلیس یکی از نشریات پیشتانز برای ملی شدن نفت شد. انشعاییون علاوه بر مبارزه برای ملی شدن نفت، جبهه‌ی دیگری را نیز برای مبارزه با حزب توده گشودند و سلسله مقالات برخورد عقاید و آرا^(۲) به قلم خلیل ملکی تأثیر شگرفی در آشکار شدن ماهیت حزب توده و نیز تأثیر فراوانی بر افکار عمومی گذاشت.

انشعاییون پس از هفت ماه از شروع فعالیت در روزنامه‌ی «شاهد» در ۲۶ اردیبهشت ماه ۱۳۳۰ «حزب زحمتکشان ملت ایران» را همراه دکتر مظفر بقایی تشکیل دادند. آن‌ها بر این اعتقاد بودند که بعد از ملی شدن صنعت نفت و روی کار آمدن مصدق باید به صورت تشکیلاتی فعالیت کنند. در روز مذکور آنان با انتشار بیانیه و اساسنامه‌ی حزب، روزنامه‌ی «شاهد» را ارگان حزب اعلام کردند.^(۳)

بعد از تشکیل حزب زحمتکشان، ملکی، نظریه‌پرداز سیاسی و سازمان دهنده و

۱. جلال آل‌احمد، در خدمت و خیانت روشنفکران، انتشارات رواق، تهران ۱۳۵۶، صص ۳۶۳ و ۳۶۴

۲. روزنامه‌ی شاهد، شماره‌ی ۳۰۸، پنج‌شنبه ۱۲ بهمن ۱۳۲۹

۳. شاهد، ۲۶ اردیبهشت ۱۳۳۰

از سی تیر تا اواخر ۲۲ مهر ۱۳۳۱ در عین افزایش کلی انتقادات حزب به دولت مصدق زمینه‌ی جدایی آن دو فراهم شد. در واقع بعد از سی تیر به دلیل سستی و ناتوانی و عدم قاطعیت دولت در خلال بحران اقتصادی و سیاسی کشور، حزب زحمتکشان انتقادات گسترده‌ای را نسبت به این نوع کوتاهی‌ها مطرح کرد. در حالی که مظفر بقایی حملات تیز خود را به تدریج متوجه مصدق می‌کرد، خلیل ملکی ضمن طرح انتقادات خود، به هیچ وجه قصد نداشت شخص مصدق را مورد حملات تند و تیز خود قرار دهد.

بقایای هم رهبر و سخنران حزب - که از استعداد رهبری سیاسی برخوردار بود- شدند و در رأس هرم حزب زحمتکشان به ایفای نقش پرداختند. مبارزه علیه دربار، حزب توده، حمایت از دولت مصدق و روند ملی شدن صنعت نفت در رأس اولویت‌ها و اهداف سیاسی حزب زحمتکشان قرار داشت. این اتحاد و همراهی گروه ملکی و گروه بقایی در حزب تا سی تیر ۱۳۳۱ ادامه داشت. بعد از آن بقایی کم کم زمزمه‌ی مخالفت با دولت دکتر مصدق را آغاز کرد و این اختلاف باعث شد که در ۲۲ مهر ماه ۱۳۳۱ بقایی از ملکی جدا شود. از آن به بعد بقایی به همکاری با دربار و مبارزه با دولت مصدق پرداخت و ملکی هم به نام حزب زحمتکشان ملت ایران (نیروی سوم)، با روزنامه‌ی ارگان خود به نام «نیروی سوم» فعالیت کرد.

بقایی بعد از جدایی و استعفا از حزب با عده‌ای از طرفداران خود به دفتر روزنامه‌ی «شاهد» و حزب زحمتکشان رفتند و ملکی و یارانش را به زور اخراج کردند^(۱) و این در حالی بود که بقایی و گروهش در سازماندهی تشکیلاتی حزب و اداره‌ی روزنامه‌ی «شاهد» و دیگر نشریات حزب هیچ نقش مؤثری نداشتند. جلال آل‌احمد در نامه‌ای به دکتر بقایی در این باره می‌نویسد:

«آقای دکتر بقایی رهبر مستعفی عزیز- در روزنامه‌ی «شاهد» دیروز که دو سال تمام به خون جگر من و دوستانم ولی به نام شما و دوستانتان منتشر می‌شد مرا هم در ردیف یک عده‌ی دیگر از بهترین رفقای ما از حزبی که به خون دل ما، ولی به نام شما تأسیس شد و قوام گرفت، اخراج کرده بودید، یعنی شما که چند روز پیش از سمت حزبی خود استعفا داده بودید و این استعفا مورد قبول حزبی‌ها قرار گرفت، مرا از حزبی که به دست ما و بر روی افکار ما بنیاد شده بود اخراج کرده‌اید... ناچار مطلب را این گونه تعبیر می‌کنیم که شما خواسته‌اید به این وسیله ما را از خودتان طرد کنید. در صورتی که این مطلب از آغاز امر نیز تحصیل حاصل بوده است. ما از آغاز امر نیز در نظر شما مطرود بوده‌ایم ولی اجبار زمانه

۱. خاطرات سیاسی خلیل ملکی، با مقدمه‌ی دکتر محمدعلی (همایون) کاتوزیان، شرکت سهامی انتشار،

ما را دوشادوش شما پیش روی دشمنان به یک صف کشیده بود و الزامی نبود تا دیگران بدانند که در انبان چیست... اما اکنون... مجبور نیستیم به نام شما حرف بزنیم و از مسایلی که نه تنها مورد اعتقاد شما نیست حتی در دسترس قوای ذهنی شما هم نمی‌تواند باشد به عنوان معتقدات شما دم بزنیم.^(۱)

جلال آل‌احمد در ادامه‌ی نامه از رفتار و گفتار غیراخلاقی دکتر بقایی انتقاد می‌کند. بعد از این جدایی، «حزب زحمتکشان» به رهبری بقایی کم‌کم به جبهه‌ی مخالفان دولت دکتر مصدق پیوست و «حزب زحمتکشان نیروی سوم» به رهبری خلیل ملکی فعالیت خود را در حمایت از نهضت ملی شدن نفت و مبارزه‌ی خود را با استعمار انگلیس و سیاست‌های اتحاد شوروی ادامه داد.

«حزب زحمتکشان» و دولت مصدق

بعد از جدایی بقایی و ملکی، دفتر و مجمع حزب توسط طرفداران بقایی به سردمداری احمد عشقی یکی از طرفداران بقایی تسخیر شد و ملکی و گروهش مجبور شدند به منزل مسکونی ملکی نقل مکان کنند و دفتر حزب و هیأت تحریریه‌ی روزنامه‌ی «نیروی سوم» در آن‌جا به کار مشغول شد. نیروی سومی‌ها در نقد رفتار و اهداف بقایی مباحث چندانی مطرح نکردند. چنین به نظر می‌آید که به دلیل آن‌که شرایط دشواری در پیش بود و این مجادلات باعث می‌شد آنان از اهداف خود دور بمانند در این زمینه اقداماتی انجام نشد. از مهر ماه ۱۳۳۱ تا ۲۸ مرداد ماه ۱۳۳۲ نیروی سوم در عین حال که مواضعی انتقادی نسبت به دولت مصدق داشت از دولت مصدق در برابر مخالفان درباری و توده‌های اش حمایت می‌کرد.^(۲) در این مدت تحولات سیاسی مهمی مانند: توطئه‌ی نهم اسفند،^(۳) قتل سررتیب افشار طوس،^(۴) انحلال مجلس هفدهم و بالاخره

۱. جلال آل‌احمد، نامه‌های جلال آل‌احمد، به کوش علی دهباشی، انتشارات پیک، تهران ۱۳۶۴، صص ۳۳-۳۶.

۲. روزنامه‌ی نیروی سوم، ۲۵، ۲۶، ۲۷ مرداد ۱۳۳۲.

۳. در نهم اسفند ۱۳۳۱ ش. توطئه‌ای برای قتل مصدق یا سرنگونی وی صورت گرفت که خنتی گردید. برای توضیح بیشتر رجوع شود به غلامرضا نجانی، جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲.

شرکت سهامی انتشار، تهران ۱۳۷۳، صص ۲۶۲-۲۶۶.

۴. سررتیب افشار طوس رئیس شهربانی کل کشور بود که در اوایل اردیبهشت ۱۳۳۲ ربوده شد و به قتل رسید. ←

کودتای ۲۸ مرداد روی داد. در این مبحث می‌کوشیم به بخشی از موضع‌گیری‌های نیروی سوم در برابر وقایع پردازیم.

آن چه برای نیروی سوم در این مقطع اهمیت داشت اصلاحات اقتصادی و اجتماعی به شکلی موازی در جامعه بود که در مقالات ارگان حزبی آنان بسیار دیده می‌شود. رهنمودهای حزب سراپا انتقادی و همراه با تشویق است. روزنامه‌ی «نیروی سوم» با بیان دغدغه‌های خود، در مقاله‌ای با نام «چه‌ها کرده‌ایم و چه‌ها باید کرد» می‌نویسد:

«تأمین و استقرار کنترل دولت در امور عمومی و ازدیاد و استحکام آزادی‌های فردی و دموکراتیک برای سال‌های آینده در برنامه‌ی ما قرار خواهد داشت. وصول مالیات‌ها و عواید دولت تا آخرین ریال و ازدیاد و توسعه‌ی درآمدهای عمومی و ملی تکلیف بزرگ و دشواری است که باید به اتکای مردم انجام گیرد. امنیت داخلی کشور را در قبال ستون پنجم کمینفرم^(۱) و امنیت و استقلال خارجی را در قبال تعرضات و حملات هر دو بلوک محفوظ بداریم. تقویت یک ارتش ملی که در عین حال دارای دو جنبه‌ی ضد استعماری و ضد ارتجاعی شدید باشد از اهم امور است و سیستم‌های امنیت دسته جمعی^(۲) برای حفظ

→ برای اطلاع بیشتر رجوع شود به: محمد ترکمان. اسنادی پیرامون توطئه ربودن و قتل سرلشکر افشار طوس، مؤسسه‌ی خدمات فرهنگی رسا، تهران ۱۳۶۳

۱. کمینفرم (Cominform) یا دفتر اطلاعات احزاب کمونیست در اکتبر سال ۱۹۴۷ به منظور هماهنگ کردن فعالیت‌های احزاب کمونیست کشورهای شرق تشکیل یافت و در سال ۱۹۴۸ یوگسلاوی از آن اخراج شد. کمینفرم در آوریل ۱۹۵۶ پس از عادی‌سازی روابط شوروی و یوگسلاوی سابق منحل گردید. کمینفرم دارای سلفی به نام کمینترن (Comintern) یا انترناسیونال سوم است که در سال ۱۹۱۹ با شرکت احزاب و گروه‌های کمونیستی ۳۰ کشور جهان تشکیل شد و هدف عمده‌ی این سازمان انقلابی بین‌المللی و مرکز رهبری نهضت کارگری جهانی، ایجاد و تقویت احزاب کمونیستی در سراسر جهان بود. این سازمان در سال ۱۹۴۳ در جریان جنگ جهانی دوم که سد کشور آمریکا، انگلیس و شوروی سابق برای پیروزی به فاشیسم با یک‌دیگر همکاری می‌کردند، منحل شد.

علی آقابخشی، فرهنگ علوم سیاسی، مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، تهران ۱۳۷۵، ص ۶۵

۲. در میثاق جامعه‌ی مثل که نخستین سازمان بین‌المللی است، تصریح شده چنانچه یکی از اعضا، برخلاف تعهدات مندرج در میثاق اقدام به جنگ کند، سایر اعضا باید آن کشور را به طور کامل تحریم کنند. نقض تعهدات از سوی یک کشور، به مثابه این است که آن کشور علیه همه‌ی اعضا دست به جنگ زده است. به این ترتیب این میثاق اصول مهمی را برای یک سیستم امنیت دسته جمعی وضع کرده بود.

استقلال و دفاع از هر نوع تعرض احتمالی آینده در دنیای بعد از جنگ مفید شناخته شده است. باید دستگاه دولتی را از عناصر کمینفرمیست و دست‌نشانندگان استعمار تصفیه نمود. طرح مسئله‌ی زمین و مالکیت و اعضای حقوق دموکراتیک مساوی به تمام اتباع و افراد ایرانی قابل تاخیر و فراموشی نیست. تمام مردم ایران به فرهنگ و بهداشت نیاز دارند برای ملی کردن بهداشت و تعلیم و تربیت باید امروز در فکر بود... چه مقدار از این تحول بزرگ عملی شده است و چه مقدار از آن هنوز باقی است، چه کارهایی کرده‌ایم و چه‌ها در پیش داریم، ولی آن‌چه انجام شده خودبه‌خود مهم و قابل ملاحظه است ولی در قبال آن چه باید انجام شود جزیی و ناچیز می‌نماید.^(۱)

نیروی سوم تلاش می‌کرد هم خود برای مشکلات جامعه فکر کند و هم مسئولان و نیروهای ملی را به فکر کردن و عمل وادار کند. برای مثال قطع رابطه‌ی سیاسی ایران و انگلستان را اقدامی مثبت اما ناکافی ارزیابی می‌کند، چون باید ابتدا پایگاه‌های اجتماعی طرفداران و وابستگان انگلستان در ایران از بین برود سپس به دنبال آن با یک برنامه‌ریزی و نقشه‌ی صحیح و مناسب برای رشد و توسعه به آن عمل کرد.

پیش از آن حزب به دولت، برنامه‌ی اقتصاد بدون نفت را ارائه داده بود و همچنان به نقد و بررسی مشکلات اقتصادی جامعه می‌پرداخت؛ درباره‌ی مالیات بر اراضی و مستغلات برای ترمیم کسر بودجه می‌نویسد:

«جناب آقای دکتر مصدق، لایحه و درصد مالیات از بهای املاک و مستغلات را که جنابعالی تنظیم و تدوین کردید چه کسانی بایگانی نمودند. این فکر یک اقدام اساسی بود که علاوه بر محاسن و فواید اجتماعی، قسمتی از کسر بودجه را ترمیم می‌کرد، ولی همان عواملی که به ضرر نهضت و مملکت مشغول فعالیت هستند از تصویب و اجرای آن جلوگیری نمودند و قبل از آن هزارها اقدام دیگر به ضرر مردم نموده‌اند. آیا جنابعالی برای دفع این خطر چاره‌ای

→ برای مطالعه بیشتر بنگرید به: نقیب‌زاده، احمد؛ تحولات روابط بین‌الملل از کنگره وین تا ۱۹۴۵. ۱۳۶۹

۱. نیروی سوم، شماره‌ی ۶۳، سه‌شنبه ۹ دی ۱۳۳۱

اندیشیده‌اید. خطری که اکنون نهضت ما را تهدید می‌کند، خطری که استقلال اقتصادی و تمامیت ارضی ایران را تهدید می‌کند.»^(۱)

روزنامه‌ی «نیروی سوم» در انتقاد از معایب قانون عوارض دهقانی و کشاورزی و نحوه‌ی عمل آن می‌نویسد:

«قانون لغو عوارض در ده‌ها را باید قانون عوارض دهقانی خواند زیرا این عنوان برای آن مناسب‌تر است. اولین بار که آقای مصدق این قانون را تدوین و تصویب کردند، ما ایرادات و انتقادات اساسی را که به آن وارد بود به تفصیل بیان کردیم و امیدوار بودیم مورد توجه ایشان قرار گیرد. اما جای تأسف است که لایحه‌ی جدیدی که وضع شده است باز هم دارای همان نواقص و معایب است. لایحه‌ی قانونی عوارض دهقانی که به اصطلاح به لایحه‌ی «لغو عوارض» معروف است، عوارضی که اساساً منسوخ بوده است لغو می‌نماید و به عوارضی که هم اکنون با تهدید و فشار از دهقان محروم ایران گرفته می‌شود صورت قانونی بخشیده است و به مالکین مجوز داده است که آنان را مطالبه کنند.»^(۲)

هشدار نیروی سوم به دولت مصدق علاوه بر تصویب قوانین برای ایجاد اصلاحات در کشور، توجه به روش اجرای قوانین اصلاحاتی در کشور بود. درباره‌ی مسایل اقتصادی و مواضع نیروی سوم در برابر آن‌ها نیز به عنوان نمونه به مبحث دریافت سهمی از مالکان برای کمک به وضعیت اقتصادی کشاورزان می‌توان اشاره کرد. به نظر نیروی سوم این‌گونه اقدامات نه تنها کمکی به دهقانان نمی‌کرد بلکه مشکلات جدیدی را نیز برای آن‌ها به وجود می‌آورد. چون در بعضی نقاط به جای این‌که چیزی عاید دهقانان شود، مقداری از سهم سابق آن‌ها نیز کسر می‌شد. نیروی سوم مثلاً در یک مورد مشخص با اشاره به شکواییه‌ی دهقانان ورامین می‌نویسد. ژاندارمری ورامین با همکاری دادگستری به نفع مالکین برای دهقانان پرونده‌سازی و به آنان اجحاف و ظلم می‌کند.^(۳)

نیروی سوم در ادامه‌ی نقشه‌های اصلاحی و اصلاحات اقتصادی، درباره‌ی

۱. نیروی سوم، شماره‌ی ۶۳، سه‌شنبه ۹ دی ۱۳۳۱

۲. همان مأخذ

۳. روزنامه‌ی نیروی سوم، شماره‌ی ۷، دوشنبه ۲۷ مهر ۱۳۳۱

اصلاحات اداری نیز طرح‌هایی ارایه و در زمینه‌ی پاکسازی اداره‌ها توصیه‌هایی می‌کرد. ولی گاهی به دلیل تعلل دولت مصدق، انتقادهای تند و صریحی نیز مطرح می‌کرد. درباره‌ی تصفیه‌ی ادارات، نیروی سوم می‌نویسد:

«جای تأسف است که عده‌ای از سران جبهه و دولت مانع از پیشرفت کار تصفیه می‌باشند و در کار آن اخلال می‌کنند. در وزارت خانه‌ها و ادارات دولتی به جز وزارت دادگستری که یک تصفیه‌ی نسبتاً عمیق صورت گرفت، کار مهمی انجام پذیرفته است و رجال مسؤول مرتب امروز و فردا می‌کنند و دست به دست می‌مالند.»^(۱)

و یا در مقاله‌ی دیگری نوشت:

«سخن ما با آقای مصدق این است که شما برای چندمین بار مزه‌ی تلخ لیبرالیسم را چشیدید و دانستید که با این سیاست نمی‌توانید یک کشوری را که در امواج تحریکات خائنانه‌ی روسیه و انگلیس غوطه‌ور است اداره نمود.»^(۲)

این انتقادات گاهی آن قدر تند است که به نظر می‌رسد تعلل و سردرگمی دولت مصدق و اعضای آن موجب ناتوانی در کنترل اعتصاب می‌شد و این انتقادات شدید را به دنبال می‌آورد و حزب گاهی مجبور می‌شد بر مواضع اصولی خود که همانا حمایت از دولت مصدق در برابر توده‌ای‌ها و دربار بود، تأکید کند. به صورت کلی مواضع نیروی سوم در این ده ماه علاوه بر حمایت از دولت وقت، در پیش گرفتن مواضعی انتقادی بود، اما این انتقاد همیشه با ارایه‌ی راهکار برای حل معضلات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشور همراه بوده است. هر چند هیچ وقت به این راهکارها توجهی نشد.

مواضع و هشدارهای نیروی سوم در برابر کودتا

بعد از سی تیر ۱۳۳۱ و جدایی دو گروه بقایی و ملکی از یک‌دیگر نیروی سوم همواره درباره‌ی امکان سقوط دولت مصدق هشدار می‌داد. خط مشی نیروی سوم این

۱. روزنامه‌ی نیروی سوم، شماره‌ی ۵۰، دوشنبه ۲۴ آذر ۱۳۳۱

۲. همان، شماره‌ی ۶۲، سه‌شنبه ۹ دی ۱۳۳۱

بود که با ترغیب و تشویق همراه با انتقاد سازنده، دولت را وادار به اصلاحات کند، تا از ضعف و سقوط آن جلوگیری شود. توطئه‌ی نهم اسفند، اوج تلاش مخالفان برای سقوط دولت بود و قبل از آن یعنی در مهرماه ۱۳۳۱ هم توطئه‌ای از سوی سرلشکر حجازی و برادر رشیدیان برای اجرای کودتا طرح‌ریزی شده بود، ولی متأسفانه دولت با وجود این هشدارها اقدامی جدی نکرد. مثلاً در سی‌ام خرداد ۱۳۳۲، نیروی سوم در مقاله‌ای تحت عنوان «انگلستان به آمریکا اطمینان داده است که مصدق تا دو ماه دیگر ساقط می‌شود؟» آمده است:

«همان طوری که در شماره‌های گذشته یادآوری کرده بودیم تمام فعالیت‌های مخالفین و علت صدور روزنامه‌ها و پول‌هایی که در این روزها بی حساب خرج می‌شود، تشکیلاتی که برای ایجاد وحشت و ترس مخفیانه به وجود آمده است، فقط و فقط برای سقوط مصدق است. هموطنان، باید بیش از پیش مراقب اوضاع حساس این روزهای بحرانی باشیم. طبق اطلاعات موثق انگلستان تمام کوشش خود را در داخل به کار می‌برد تا با هر نوع وسیله و هر نوع دستاویزی دولت مصدق را تضعیف نموده و برای آمریکا مسلم و محقق سازد که مصدق تا دو سه ماه دیگر از کار برکنار می‌شود...»^(۱)

ولی باوجود این هشدارها آنان نتوانستند از وقوع کودتا جلوگیری کنند. چیزی که برای همه محرز بود این بود که مخالفان دولت یک لحظه دست از عملیات برای سقوط برنداشتند. سردرگمی و اشتباهات دولت مصدق ادامه یافت و برعکس، مخالفان عزمشان را برای سقوط دولت مصدق راسخ‌تر و منسجم‌تر می‌کردند.

یکی دیگر از اشتباه‌های فاحش قبل از کودتا، انحلال مجلس هفدهم بود که خلیل ملکی رهبر نیروی سوم آشکارا در حضور مصدق مخالفت خودش را با آن اعلام کرد. او در جلسه‌ی مشترک هیأت اجراییه و کمیته‌ی اصلی سازمان جوانان چنین گفت:

«هفته‌ی پیش اطلاع یافتیم که مصدق درصدد است مجلس دوره‌ی هفدهم را از طریق فرماندوم منحل کند. پس از مشورت‌هایی که با سایر احزاب ملی انجام

۱. روزنامه‌ی نیروی سوم، شماره‌ی ۱۹۶، شنبه ۳۰ خرداد ۱۳۳۲

دادیم تصمیم گرفتیم به اتفاق نزد ایشان برویم و مخاطرات این امر را با ایشان در میان بگذاریم و تقاضا کنیم که از این کار منصرف شوند»^(۱)

به نظر ملکی «رفراندوم و انحلال مجلس موجب می‌شود که مصدق از یک مرکز حمایتی محروم شود و معلوم نیست وضع مملکت پس از رفراندوم به کجا خواهد کشید»^(۲) بالاخره شاه با اطمینان از نبودن مجلس تصمیم گرفت علیه مصدق کودتا و وی را عزل کند.

قرار بود کودتا ۲۵ مرداد، با اعلام حکم عزل مصدق و حکم نخست‌وزیری زاهدی و دستگیری مصدق به وسیله‌ی گارد شاهنشاهی انجام شود که بلافاصله نصیری و همراهان او به دست گارد محافظ مصدق به فرماندهی عزت‌الله ممتاز خلع سلاح شدند و نصیری نیز دستگیر شد. بعد از برملا شدن کودتا، شاه که در کلاردشت اقامت داشت با هوایما به بغداد فرار کرد.

مخالفان شاه و دربار بلافاصله در بعدازظهر یکشنبه، ۲۵ مرداد میتینگی در میدان بهارستان برگزار کردند که در آن دکتر حسین فاطمی، کریم‌پور شیرازی، آیت‌الله جلالی و تعدادی دیگر به سخنرانی پرداختند و دکتر فاطمی حملات انتقادی شدیدی به دربار و شاه کرد. بعد از این میتینگ، هواداران و اعضای نیروی سوم در یک راهپیمایی به طرف باشگاه حزب نیروی سوم حرکت کردند و در آنجا جلسه‌ی سخنرانی به پا شد و ناصر خدایار و خلیل ملکی و دکتر محمدعلی خنجی سخنرانی کردند. موضع‌گیری و شعارهای روزنامه‌ی «نیروی سوم» در این سه روز در جهت سرنگونی رژیم شاهنشاهی و برپایی رژیم جمهوری بود.^(۳)

از جمله‌ی شعارهایی که از ۲۵ تا ۲۸ مرداد در روزنامه با تیتراژ درشت نوشته شد چنین بود:

۱. مسعود حجازی، رویدادها و داوری، نیلوفر، تهران ۱۳۷۵، ص ۹۹

۲. حجازی، پیشین، ص ۱۰۱.

این استدلال ملکی کاملاً درست بود. زیرا در نبود مجلس، مطابق قانون اساسی شاه این اختیار را داشت نخست‌وزیر را عزل و نصب کند. به همین دلیل هواداران کودتا معتقدند که اقدام شاه در عزل مصدق در چارچوب قانون اساسی بوده است.

۳. روزنامه‌ی نیروی سوم، ۲۶، ۲۷، ۲۸ مرداد ۱۳۳۲

«این هم نوبت دربار و محمدرضا شاه خائن»، «شاه خائن دیروز از ترس مجازات ملت فرار کرد»، «مجلس را منحل کردیم و دربار را هم به دنبال آن»، «جمهوریت، ایران نوین با جمهوریت»، «نفرت بر کودتای شاهنشاهی آیزنهاور و چرچیل».

روزنامه‌ی «نیروی سوم» در روز ۲۷ مرداد، در سرمقاله‌ای با عنوان «سلطنتی که شرکت سابق نفت تأسیس نموده بود باید با همان شرکت به خاک سپرده شود.» بعد از حمله به رژیم شاهنشاهی و وابستگی آن به انگلستان ادامه می‌دهد:

«... ملت از سلطنت پهلوی بیزار است و کودتای خائنه شب بیست و پنج مرداد را به منزله‌ی ناقوس مرگ سلسله‌ی پهلوی تلقی می‌کنند. از نظر مردم ایران بهترین راه برای روشن ساختن وضع آینده و تعیین تکلیف کشور، مراجعه به آرای عمومی است تا ملت بتواند مستقیماً و به دست خود، تاریخ آینده‌ی کشور را انشا کند.»^(۱)

ولی بالاخره روز چهارشنبه ۲۸ مرداد ماه ۱۳۳۲ کودتای دوم انجام شد. با برقراری حکومت نظامی، دفاتر احزاب اشغال و بسیاری از حرکت‌ها سرکوب و افراد زیادی دستگیر شدند و شرایط نوین و سختی بر سر راه مبارزان قرار گرفت.

زندانی شدن خلیل ملکی و اختلافات درون گروهی

فرماندار نظامی بعد از کودتا در اعلامیه‌ای که از رادیو پخش شد برخی از سران نهضت و از آن جمله خلیل ملکی را احضار کرد. ملکی در ۱۶ شهریور ماه ۱۳۳۲ خود را معرفی کرد و پس از مدتی به زندان «فلک‌الافلاک» واقع در خرم‌آباد لرستان اعزام شد و نزدیک به یک سال در همان زندان بود.^(۲) پس از آن عده‌ای از دانشجویان دانشکده که عضو حزب بودند، هنگام تشکیل جلسه، دستگیر و همراه اوراق و اسناد مکشوفه به فرمانداری نظامی تحویل داده شدند.^(۳) با این حال دیگر اعضای حزب هم چنان به

۱. روزنامه‌ی نیروی سوم، شماره‌ی ۲۴۶، سه‌شنبه ۲۷ مرداد ۱۳۳۲

۲. رجوع شود به: مسعود حجازی، رویدادها و داور، نیلوفر، تهران ۱۳۷۵

۳. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ش. ب. ۳۵۶، ص ۱۱۳

فعالیت خود ادامه می‌دادند^(۱) و روزنامه‌های «نیروی سوم» و «مکتب مصدق» در میان مردم توزیع می‌شد.^(۲)

در دورانی که ملکی در زندان بود دکتر محمدعلی خنجی و مسعود حجازی به عملکردهای خلیل ملکی اعتراض کردند و از نیروی سوم جدا و یا به عبارت دیگر اخراج شدند. خنجی و حجازی معتقد بودند که ملکی حمایت‌های لازم را از دولت مصدق برای مبارزه با کودتاچیان نکرده و در واکنش به کودتای ۲۸ مرداد تعلق کرده است.^(۳) در برابر این نوع انتقادات، ملکی و هیأت اجراییه‌ی حزب معتقد بودند که خنجی و حجازی بهانه‌گیری کرده‌اند و تا حدودی مسائل شخصی میان خنجی و ملکی است که به مسائل حزبی و سیاسی تعمیم داده شده است.^(۴)

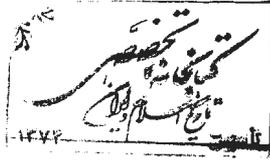
این دو پس از جدایی از حزب، در دوران تشکیل «جبهه‌ی ملی دوم» در سال‌های پایانی دهه‌ی ۱۳۳۰ تلاش زیادی کردند که جامعه‌ی سوسیالیست بتواند وارد جبهه‌ی ملی شود و باعث روی دادن آشفته‌گی‌هایی در جبهه‌ی ملی دوم شدند.

۱. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ش. ب ۳۵۶، ص ۱۱۴

۲. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ش. ب ۳۵۶، ص ۱۱۸

۳. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ش. ب ۳۵۶، ص ۱۱۳

۴. جزوه «از گزارش هیأت اجراییه‌ی حزب زحمتکشان ملت ایران (نیروی سوم)» قسمت مربوط به توطئه‌ی دشمنان نهضت با توضیحاتی از طرف تشکیلات (۲۵ مرداد ۱۳۳۳)

فصل دوم

جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از کودتای ۲۸ مرداد تا مرگ رهبران

انتشار مجله‌ی نبرد زندگی و علم زندگی

در سال ۱۳۳۴ بعد از تثبیت رژیم کودتا، نیروی سومی‌ها برای ادامه‌ی حیات در صحنه‌ی سیاسی کشور، نشریه‌ی «نبرد زندگی» را منتشر کردند. این نشریه که پس از پانزده شماره، چاپ آن در دی ماه ۱۳۳۷ متوقف شد بیشتر به مسایل تئوریک و مسایل بین‌المللی می‌پرداخت، اما در پایان دوره‌ی اول خود با بحثی درباره‌ی این‌که «در حال حاضر چه باید کرد؟» و در ادامه، مقاله‌ای با نام «جامعه‌ی سوسیالیست‌های ایران را می‌توان مورد مطالعه و اقدام قرار داد!» به بررسی ضرورت تشکیل این جامعه اشاره کرد و بدین منظور چنین پیشنهاد کرد:

«برای شروع کار باید عده‌ای از شخصیت‌های روشنفکر و پاکدامن و نیکنام و واقع‌بین پیشقدم شوند و بدون خسته شدن و کار مداوم سعی کنند سوءظن... هیأت حاکمه را نسبت به خود و هدفشان برطرف سازند. باید عملاً اطمینان دهند که هدف آن‌ها کار کردن در حدود و چارچوب قانون اساسی است که بتوان حکومت قانون را با نظم و انضباط عمومی در کشور حاکم کرد.»^(۱)

۱. مجله‌ی نبرد زندگی، (اردیبهشت ۱۳۳۵)، ص ۳

در مقدمه، اصول کلی مرام جامعه‌ی سوسیالیست‌ها آمده است:

«پس از اجتماع و تشکیل هیأت مؤسسين جامعه، این بیانیه و اصول کلی پیشنهاد شده‌ی ذیل، مورد بحث و جرح و تعدیل قرار می‌گیرد. جامعه، برنامه‌ی مفصل مربوط به این اصول کلی را، توسط کمیته‌های مخصوص تدوین می‌کند و همچنین اصول تشکیلات سازمان جامعه نیز از طرف کمیته‌ی مخصوص تهیه و تصویب شده و مجموعه‌ی اساسنامه و این بیانیه به کنگره‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها که باید حتی‌الامکان یک سال پس از شروع به کار هیأت مؤسسين تشکیل گردد، برای تصویب تقدیم می‌شود. اسم «جامعه‌ی سوسیالیست‌ها» نباید این فکر را ایجاد کند که این جمعیت یک هدف و برنامه‌ی کاملاً سوسیالیستی را در مرحله‌ی کنونی هدف خود قرار داده است.»^(۱)

پس از این مقدمه، اصول کلی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در پنج اصل بیان گردیده و درباره‌ی هر اصل توضیحاتی داده شده است. این پنج اصل عبارت‌اند از:

اصل اول: اصلاحات ارضی و تولید کشاورزی

اصل دوم: تولیدات صنعتی

اصل سوم: اقتصاد مطابق نقشه و رفاه و عدالت اجتماعی

اصل چهارم: حکومت مشروطه‌ی پارلمانی و دموکراسی و دولت رفاه اجتماعی

اصل پنجم: حاکمیت ملی و همکاری بین‌المللی.

علاوه بر طرح تشکیل جامعه‌ی سوسیالیست‌ها این گروه سعی کرد در یک مقاله‌ی مفصل به نام «تحلیل مختصری از گذشته، برای ترسیم راه آینده»^(۲) بازبینی دقیقی از شکست نهضت ملی و پیروزی کودتای ۲۸ مرداد ارائه دهد. این مقاله نکات مهمی درباره‌ی شکست بیان می‌کند که در فضای آن روز بسیار جالب توجه بوده است. در بخشی از آن آمده است:

«عده‌ای معتقدند که شکست نهضت ملی در اوضاع و احوال خاص جبری بوده

۱. همان، ص ۹

۲. نبرد زندگی، پیشین، ص ۲۷ و نیز ر.ک: سند شماره ۵ از مجموعه حاضر

است، آن‌ها به این وسیله می‌خواهند خود و یا رهبرانی را که مورد ستایش هستند توجیه کنند. این نظر مردود است اولاً برای خاطر توجیه رهبران و یا رهبری نباید اساس و پایه‌ی نهضت را که رهبر برای خاطر آن است و نه بالعکس، تخطئه کرد و از بین برد. ثانیاً اشتباه سیاسی، ارزش رهبر و یا رهبران را از بین نمی‌برد، بلکه توجه به آن اشتباهات و ادامه دادن واقع‌بینانه‌ی جنبش، راه و هدفی را که رهبر و راهرو در خدمت آن هستند، نجات می‌دهد.^(۱)

در بخشی دیگر از مقاله، در پی ریشه‌یابی علل شکست نهضت ملی به نقاط ضعف رهبری پرداخته می‌شود:

«علت‌العلل شکست‌های پی‌درپی این مدت دو سال و نیم و پیدا شدن این یاس و نومیدی و فقدان قدرت عمل، نتیجه این بود که مرکز رهبری محیط خود را اداره نمی‌کرد، بلکه عناصری در محیط بودند که خود را به مرکز تحمیل می‌کردند و یا از بی‌نقشه بودن و بی‌بندوباری مرکز سوءاستفاده می‌نمودند... بنابراین در مقابل بی‌نقشه بودن رهبری یک نقشه‌ی سیستماتیک خرابکاری از دو جناح به نهضت تحمیل شده است بدون این که رهبران با حسن نیت و شرافتمند متوجه آن بوده باشند.»^(۲)

در بخش دیگر مقاله، درباره‌ی فداکاری مردم و این‌که پاسخی به این فداکاری داده نشد، آمده است:

«در یکی از اعلامیه‌های اخیر گفته شده است که مردم سی تیر نمرده‌اند، آری مردم سی تیر نمرده‌اند. در جریان‌های چند سال اخیر مردم واقعاً خود را فداکار و از خودگذشته نشان دادند که سی تیر یکی از برجسته‌ترین نمونه‌های آن است، ولی متأسفانه رهبری مردم خوب نبود. مردم سی تیر نمرده‌اند اما رهبری خود را متناسب با فداکاری و از خودگذشتگی مردم نشان نداده است. منظور ما این است که نسل جوان و زحمتکش و روشنفکران امید خود را به جایی که به سوی

۱. نبرد زندگی، پیشین، ص ۲۸ و ر.ک: سند شماره‌ی ۵ از مجموعه‌ی حاضر

۲. همان، ص ۴۸ و ر.ک: سند شماره‌ی ۵ از مجموعه‌ی حاضر

امید نمی‌آید صرف نکنند، برای خود فکری کنند.»

و در پایان مقاله هم درباره ناامید نشدن از شکست نهضت ملی در توضیحاتی با عنوان «یک فرصت تاریخی بزرگ از دست رفت، اما دنیا آخر نشده» نسل جوان و روشنفکران را به فعالیت تازه اما با یک نقشه و برنامه‌ی مشخص و هم‌چنین با توجه به امکانات موجود دعوت می‌کند.^(۱)

دوره‌ی دوم انتشار «نبرد زندگی» از آذر ۱۳۳۵ شروع شد و ۵ شماره منتشر شد که آخرین شماره‌ی آن در دی ماه ۱۳۳۷ انتشار یافت. در این دوره، نیروی سومی‌ها علاوه بر طرح مسایل تئوریک و بحث درباره‌ی آن‌ها، مجادلات قلمی هم با حزب ایران داشتند، بویژه، در تحلیلی که در این نشریه درباره‌ی اعلامیه‌ی حزب ایران آمده است و در این تحلیل از دفاع حزب ایران از دکترین آیزنهاور انتقاد شده است.^(۲) شاید این هم از جمله مسائلی بود که باعث شد به جامعه‌ی سوسیالیست‌ها اجازه‌ی ورود به جبهه‌ی ملی دوم داده نشود.

در شماره‌ی دی ماه ۱۳۳۷ این نشریه، اعلام می‌شود که از نام مجله‌ی «نبرد زندگی» انتقاد شده است و از این پس مجله‌ی «نبرد زندگی» به «علم و زندگی» تبدیل می‌شود. از بهمن ۱۳۳۷ تا اسفند ۱۳۴۰ ده شماره‌ی «علم و زندگی» منتشر شد که موضوع مقالات مهم آن تحلیل و بررسی «اصلاحات ارضی» بود که از مسائل بسیار مهم و مورد بحث آن روزها به شمار می‌رفت.

در یکی از اسناد ساواک در سال ۱۳۳۹ نیز آمده است که دو تن از کسانی که مشغول پخش اعلامیه‌ی مربوط به نشریه‌ی «علم و زندگی» بودند، دستگیر شده‌اند. پس از آن ساواک در تماسی با خلیل ملکی حقیقت امر را جویا شد او نیز:

«... مراتب را مورد تایید قرار داده و در پاسخ این تذکر که تنها مجله‌ی «علم و

زندگی» دارای امتیاز رسمی بوده و مجاز برای انتشار می‌باشد و طبع و توزیع

سایر نشریات نیروی سوم بین دانشجویان و افراد متفرقه مجوز قانونی ندارد

۱. نبرد زندگی، پیشین، ص ۴۹، و ر.ک: سند شماره‌ی ۵ از مجموعه‌ی حاضر

۲. نبرد زندگی، اسفند ۱۳۳۵.

اظهار داشته که نشر و پخش این بیانیه‌ها طبق اجازه و دستور قبلی بوده است و اضافه کرده که اجازه دارد ضمن انتشار مجله‌ی «علم و زندگی» به سایر فعالیت‌های اجتماعی نیز پردازد و مخصوصاً در این هنگام که عناصر متناسب به حزب منحله‌ی توده و سایر دسته‌های سیاسی هر یک در دانشگاه سازمان‌هایی تشکیل داده و مشغول فعالیت هستند، منطقی نیست نیروی سوم که با حزب منحله‌ی توده مبارزه می‌نماید از فعالیت‌های سیاسی و مبارزه با عناصر مذکور در دانشگاه محروم باشد.»

در پایان سند نیز آمده است:

«چون بیانیه‌های موصوف دارای جنبه‌های تحریک‌آمیز و مضره‌ی شدیدی نبود و از طرفی دانشجویان مزبور به دستور خلیل ملکی دست به چنین اقدامی زده بودند و نامبرده نیز مراتب را مورد تأیید قرار داد، دانشجویان مورد بحث با سپردن تعهد آزاد گردیدند.»^(۱)

جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و جبهه‌ی ملی دوم

در اوایل سال ۱۳۳۹ در آغاز فعالیت‌های انتخاباتی مجلس بیستم، مسایلی مانند فساد دستگاه حکومتی و افزایش نارضایتی مردم و رقابت انتخاباتی بین دو حزب «ملیون» و «مردم»، فضایی برای فعالیت افراد گوناگون که مخالف وضع موجود بودند فراهم کرد. افرادی مانند دکتر علی امینی و سیدجعفر بهبهانی با انتقاد از دولت‌های بعد از کودتای ۲۸ مرداد فضای عمومی جامعه را به شدت سیاسی کردند.^(۲) این فضای سیاسی راه را برای اعلام وجود نیروهای ملی باز کرد. «روز بیست و سوم تیر ۱۳۳۹ به دعوت دکتر غلامحسین صدیقی، هفده تن از شخصیت‌های سیاسی در منزل او اجتماع کردند و در زمینه‌ی تشکیل یک سازمان سیاسی به توافق رسیدند. روز بعد نام «جبهه‌ی ملی دوم» برای سازمان جدید به تصویب رسید، سپس اعضای شورای عالی آن انتخاب

۱. رک: سند شماره‌ی ۶ از مجموعه‌ی حاضر

۲. نیکی آرکندی، ریشه‌های انقلاب ایران، ترجمه‌ی عبدالرحیم گواهی، انتشارات قلم، تهران ۱۳۶۹، صص

شدند. روز سی تیر اعلامیه‌ی تشکیل «جبهه ملی دوم» در سراسر ایران انتشار یافت.^(۱) از ابتدا در «جبهه ملی» اختلاف نظرهای شدیدی بین اعضا وجود داشت و آن‌ها به همین دلیل نتوانستند آثار مثبتی برجای بگذارند. در این میان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها نیز برای فراهم کردن زمینه‌ی ورود به جبهه‌ی ملی بیانیه‌ای مفصل منتشر کرد^(۲) و در آن ابتدا تاریخ نهضت ملی ایران و سپس نظر و روش‌های جامعه سوسیالیست‌ها را در برابر قانون اساسی، هیأت حاکمه و اقشار مختلف جامعه بیان کرد. درباره‌ی سیاست خارجی هم جامعه‌ی سوسیالیست‌ها، هم‌چنان معتقد بود که باید سیاستی مستقل از دو بلوک شرق و غرب در پیش گرفت و درباره‌ی این عقیده در بیانیه‌ی خود توضیحاتی داد.^(۳)

اصول کلی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها که در بیانیه‌ی آن‌ها آمده است، همان اصول پنج‌گانه‌ای است که پیش از آن در مجله‌ی «نبرد زندگی» درباره‌ی آن مطالبی منتشر شده بود و در این نوشتار هم درباره‌ی آن توضیحاتی داده شد. جامعه‌ی سوسیالیست‌ها تلاش کرد برای مبارزه با استبداد وارد جبهه‌ی ملی دوم شود، ولی عده‌ای از اعضای حزب ایران بویژه شاپور بختیار و دو نفر از هم‌قطاران سابق آنان یعنی «دکتر خنجی» و «مسعود حجازی» بشدت با عضویت جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در جبهه‌ی ملی مخالفت می‌کردند. اعضای جبهه‌ی ملی، خلیل ملکی را چندان قابل اطمینان نمی‌دانستند.^(۴) البته نظرات مختلفی در این باره وجود دارد. مثلاً در کتاب خاطرات سیاسی ملکی علاوه بر نقش خنجی و حجازی در جلوگیری از عضویت جامعه سوسیالیست‌ها، به نگرانی گروهی از اعضای شورای عالی جبهه‌ی ملی نیز اشاره شده است که گمان می‌کردند با ورود ملکی به جبهه‌ی ملی دوم، ممکن است سررشته‌ی امور از دست آنان خارج شود. ولی در این باره نظرهای دیگری هم وجود دارد. از جمله این‌که دکتر کریم سنجابی در خاطرات خود به گونه‌ای سخن می‌گوید که بیشتر نشان از نوعی سهل‌انگاری در این باره می‌دهد، او می‌گوید:

۱. غلامرضا نجاتی، تاریخ بیست و پنج ساله ایران، انتشارات رسا، تهران ۱۳۷۳، جلد اول، ص ۱۴۶

۲. ر.ک: سند شماره‌ی ۵ از مجموعه‌ی حاضر

۳. درباره‌ی سیاست خارجی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها بنگرید به سند شماره‌ی ۵ از مجموعه‌ی حاضر

۴. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازیابی ۱۰۷/۲، ص ۳۲۷

«بنده و چند نفر از افراد دیگر، از جمله کسانی بودیم که عقیده داشتیم که خلیل ملکی هم باید در شورای جبهه ملی شرکت بکند. ولی در آن جا عده‌ای جداً با او مخالف بودند. به نظر دوستان و رفقای ما در آن زمان حتی الامکان می‌بایستی نسبت به پذیرفتن افراد توافق‌آرایی در میان ما باشد. با این که مخالفین او اکثریت نداشتند ولی موضوع او که یکی دوبار مطرح شد بر اثر مخالفت‌هایی مسکوت ماند.»^(۱)

البته در چند سطر پایین‌تر سنجابی به نقش خنجی و حجازی هم اشاره می‌کند. پرواند آبراهامیان معتقد است که دلیل مخالفت بعضی از اعضای حزب ایران با ورود جامعه‌ی سوسیالیست‌ها هم از نظر ایدئولوژیکی بوده است و هم اختلافات تاکتیکی و سازمانی با آن‌ها داشته‌اند. او می‌نویسد:

«نهضت آزادی و جامعه‌ی سوسیالیست‌ها می‌خواستند جنگ ایدئولوژیکی علیه رژیم به راه اندازند و مسایل تئوریک جبهه‌ی ملی را مورد بحث قرار دهند... حزب ایران ترجیح می‌داد مشاجرات ایدئولوژیکی را کنار گذارند و با تأکید بر مسایل غیرنظامی همچون اعتراض به ادامه‌ی بازداشت خانگی مصدق، نبود آزادی مطبوعات و طرح فروش کارخانه‌های دولتی به بازرگانان شروتمند، به رژیم حمله کنند...»^(۲)

درباره‌ی اختلاف بین حزب ایران با جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و نهضت آزادی، مهدی بازرگان هم در خاطراتش اشاراتی کرده است^(۳) اما به نظر می‌رسد در این ماجرا بر نقش دکتر خنجی و مسعود حجازی در ناکامی ورود جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به جبهه‌ی ملی دوم بیش از حد تأکید می‌شود و شاید بتوان گفت برخی از اعضای حزب ایران که چندان با ورود ملکی و گروهش به جبهه‌ی ملی موافق نبودند در پشت دکتر خنجی و حجازی پنهان شدند. مثلاً اگر به ریشه‌های این نارضایتی در دوران نهضت ملی توجه کنیم

۱. کریم سنجابی، *امیدها و ناامیدی‌ها*، انتشارات جبهه ملیون ایران، لندن ۱۳۶۸، ص ۲۰۴

۲. پرواند آبراهامیان، *ایران بین دو انقلاب*، ترجمه‌ی احمد گل محمدی و محمدابراهیم فتاحی، نشر نی، تهران ۱۳۷۷، ص ۵۶۷

۳. مهدی بازرگان، *شصت سال خدمت و مقاومت*، جلد اول، انتشارات رسا، تهران ۱۳۷۵، ص ۳۴۷

علایمی دیده می‌شود که نشانه‌هایی را در اختیار ما می‌گذارد. در زمانی که حزب «زحمتکشان ملت ایران» اعلام موجودیت کرد و به عنوان یک تشکیلات حزبی قصد داشت در چارچوب نهضت ملی فعالیت کند در روزنامه‌ی «جبهه آزادی» که ارگان حزب ایران بود نگرانی‌هایی بازتاب یافته است. به همین دلیل خلیل ملکی در پاسخگویی به این نگرانی‌ها در سرمقاله‌ای در روزنامه‌ی «شاهد» می‌نویسد:

«روزنامه‌ی مبارز و آزادیخواه جبهه‌ی آزادی ارگان حزب مبارز و با سابقه‌ی ایران نیز سرمقاله‌ی خود را اختصاص به تشکیل حزب زحمتکشان ملت ایران داده و پس از ابراز خوش وقتی صمیمانه از تشکیل این حزب، شمه‌ای از تجربیات با ارزش سیاسی خود را برای استفاده‌ی رهبران و افراد حزب ما یادآوری کرده بود. در آن سرمقاله جواب به اشخاصی داده شده بود که اظهار تعجب کرده‌اند که با وجود داشتن حزب ایران چرا به تشکیل حزب دیگر دست زده شد. به جواب‌هایی منطقی که ارگان حزب ایران به این سؤال‌کنندگان داده است، می‌توان اضافه کرد که استقبال بی‌نظیر افراد و دسته‌ها و جمعیت‌ها نشان می‌دهد که ما با تشکیل «حزب زحمتکشان ملت ایران»، بنیان جبهه‌ی ملی را که حزب ایران یکی از نیرومندترین عناصر تشکیل دهنده آن است تقویت کرده‌ایم...»^(۱)

ملکی در ادامه‌ی مقاله بعد از تعریف و تمجید از نقش حزب ایران و قائل شدن نقش پیش‌کسوتی برای آن می‌نویسد:

«در خاتمه‌ی آن مقاله [روزنامه‌ی جبهه آزادی] یادآوری و اظهار امیدواری شده است که این حزب فعالیت و مجاهدت دیگران را ناچیز نشمارد. گله‌ی ما از این است که چرا اصلاً چنین فرضی درباره‌ی حزب ما به فکر اعضای حزب مبارز ایران برسد. ما هرگز خدمات برجسته و مبارزات فراموش نشدنی حزب ایران را فراموش نکرده و به اصطلاح برای این حزب عنوان پیش‌کسوتی قائل هستیم...»^(۲)

۱. روزنامه‌ی شاهد، شماره‌ی ۳۹۶، شنبه ۱۱ خرداد ۱۳۳۰

۲. همان

البته نیروی سوم در روزهای آخر دولت مصدق از کار وزرای وی انتقادات شدیدی کردند که اکثریت این وزرا از حزب ایران بودند.^(۱) به همین دلیل نگرانی و سپس دلگیری از انتقادات نیروی سوم بعد از کودتا ادامه داشت. در گزارشی، نظر وزارت دفاع ملی درباره‌ی حزب نیروی سوم چنین است:

«این حزب در زمان حکومت مصدق دارای قدرت فوق‌العاده و مورد توجه شخص وی بود و تنها حزبی به شمار می‌رفت که ضمن تحریک افکار بر له دکترا مصدق، حربه‌ی برنده‌ای در مقابل حزب ایران به شمار می‌رفت...»^(۲)

با توجه به این پیش‌زمینه‌ها، صالح و اعضای حزب ایران و دکتر خنجی و مسعود حجازی که از انشعابی‌های نیروی سوم بود با تمام قدرت از ورود جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به جبهه‌ی ملی دوم جلوگیری کردند.^(۳) این تنش‌ها به بخش‌های دیگری مانند جنبش دانشجویی سرایت کرد.

رسافر از دانشجویان طرفدار جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در جلسه‌ی حزبی در دوم آذر ماه ۱۳۳۹ می‌گوید:

«جبهه ملی‌ها در دانشکده‌ی حقوق اعلام انتخابات کرده ولی روح دانشجویان اطلاعی از این خبر ندارد. در سال دوم، انتخابات شده و آقای ارفع‌زاده به نمایندگی از طرف سال دومی‌ها در کمیته‌ی دانشجویان حق شرکت دارد خوشبختانه چون در سال‌های سوم و چهارم این دانشکده پیروان ما بیشتر بود و چون نماینده از طرف ما انتخاب شد از این لحاظ جبهه‌ی ملی انتخابات سال سوم و چهارم را به هم زد...»

سیاح‌پور در ادامه‌ی صحبت‌های رسافر می‌گوید:

«راجع به انتخابات دیشب [یکم آذر ماه ۱۳۳۹] بنده را در جلسه‌ای که جبهه‌ی ملی تشکیل داده بودند پذیرفتند. آقای کیهان از دانشجویان پزشکی اظهار داشت عموم دانشجویان را برای شرکت در انتخابات روز پنج‌شنبه [۳ آذر ۱۳۳۹] به

۱. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازیابی ۳۵۶، ص ۱۱۰

۲. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازیابی ۳۵۶، ص ۱۲۲

۳. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازیابی ۱۰۷/۱ و ۱۰۷/۲، ص ۳۰۳ و ۳۲۷

منزل عباس شیبانی دعوت کرده‌اند. یکی از دانشجویان اظهار داشت لازم نیست آدرس منزل او در اختیار عموم قرار گیرد. فقط باید در اختیار پزشک‌ها بگذارند و آن‌ها بیایند و رأی بدهند. در این جلسه برای پیش‌دستی و مقابله با ترفندهای جبهه ملی‌ها تصمیم گرفته شد: «نباید گذاشت مانند حقوقی‌ها سر ما هم کلاه بگذارند، برماست که در این انتخابات شرکت کرده و نگذاریم به مقصودشان برسند از تربیون آقای [عباس] شیبانی استفاده کرده و نظرهایمان را اعلام می‌کنیم و حتی المقدور سعی می‌کنیم انتخابات مغشوش اعلام گردد و ضمناً یکی دو نفر از دوستانمان هم روزنامه و نشریه پخش کنند...»^(۱)

بعدها جامعه‌ی سوسیالیست‌ها سعی کردند چندان در برابر جبهه ملی دوم مقابله نکنند. مجله‌ی «علم و زندگی» هم در مقاله‌ای با نام «جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران» ضمن این‌که همه‌ی نیروها را به اتحاد و هم‌کاری دعوت می‌کند، درباره‌ی ضعف اپوزیسیون رژیم می‌نویسد:

«بزرگترین بدبختی کنونی ملت ما فقط داشتن یک هیأت حاکمه‌ی فاسد نیست، بلکه به یک معنی ممکن بود که این هیأت حاکمه‌ی فاسد دلیل خوشبختی ما باشد. بزرگترین بدبختی ما در این است که یک نیروی سیاسی و مشخص و تعریف شده که سیاست خارجی و داخلی‌اش روشن باشد و خط‌مشی‌های مشخصی داشته باشد وجود ندارد که قابل جانشین شدن به حکومت‌های فاسد باشد.»^(۲)

با توجه به روش برخورد جبهه‌ی ملی در کنار گذاشتن جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در شورای عالی جبهه‌ی ملی، جامعه‌ی سوسیالیست‌ها سعی می‌کرد وضعیت به گونه‌ای نباشد که مجبور به درگیری با جبهه‌ی ملی شود^(۳) زیرا این درگیری به نفع رژیم تمام می‌شد. برای مثال، عباس عاقلی زاده درباره‌ی انتشار روزنامه می‌گوید:

«فعلاً نمی‌توانیم روزنامه را منتشر کنیم زیرا در اوضاع فعلی، حزب ما در یک موقعیت حساس قرار گرفته اگر بخواهیم روزنامه را منتشر کرده و از جبهه‌ی ملی

۱. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازیابی ۳۵۶، ص ۱۸۱

۲. مجله‌ی علم و زندگی، دی ماه ۱۳۳۹

۳. ر.ک به: سند شماره‌ی ۷ از مجموعه‌ی حاضر

طرفداری کنیم خطمشی آنان صحیح نیست و به یک عمل ناصحیح کمک کرده‌ایم»^(۱)

این روابط خصمانه بین دو گروه باعث شد که مصدق هم وارد منازعه شود. وی در پیام خود به کنگره‌ی جبهه‌ی ملی تاکید کرد در اساسنامه‌ی جبهه‌ی ملی باید به گونه‌ای تجدید نظر شود که تمام گروه‌ها با هر نوع گرایشی در صورت داشتن توان برای مبارزه با استعمار در آن، حضور داشته باشند.^(۲) این مسئله از جمله موارد اختلاف مصدق با شورای جبهه‌ی ملی بود. به مرور این اختلافات زیادتر شد و مکاتبات تندی بین دو طرف رد و بدل گردید. مصدق در نامه‌ی مورخه دهم اردیبهشت ۱۳۴۳ خود صریحاً از جامعه‌ی سوسیالیست‌ها نام برد که چرا در کنگره‌ی جبهه‌ی ملی راه نیافته است.^(۳) این اختلافات درباره‌ی تجدید نظر در اساسنامه‌ی جبهه، چنان اوج گرفت که در نهایت در کنار سیاست سرکوبگرانه‌ی رژیم، باعث انحلال جبهه‌ی ملی دوم شد.^(۴)

جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و دولت دکتر علی امینی

دکتر علی امینی از سال ۱۳۳۸ دست به فعالیت گسترده‌ای برای دست‌یابی به نخست‌وزیری زد و حتی اعلام کرد برای سر و سامان دادن به اوضاع سیاسی، اقتصادی کشور راهی جز نخست‌وزیری او نیست. با شروع انتخابات مجلس بیستم و درگیری حزب ملیون و حزب مردم، گروه منفرد هم شکل گرفت که دکتر امینی در رأس آن بود.

۱. ر.ک: سند شماره‌ی ۱۰ از مجموعه‌ی حاضر

از ۳۰ آبان ۱۳۳۹ علم و زندگی سری ب در قطع روزنامه منتشر شد و انتشار آن تا شماره‌ی ۱۲ به تاریخ ۱۷ تیر ۱۳۴۰ ادامه داشت. همچنین سه شماره‌ی فوق‌العاده علم و زندگی در ۱۲ بهمن و ۲۰ بهمن ۱۳۳۹ و ۳۰ اردیبهشت ۱۳۴۰ منتشر شد. علاوه بر این نیروی سوم ارگان سازمان جوانان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها چهار شماره آن منتشر شد، اما امکان دارد که بعد از شماره چهار که به تاریخ ۱۶ دی ۱۳۴۰ بوده است، شماره‌های دیگری هم منتشر شده باشد. با توجه به این گفته‌ی عاقلی‌زاده، می‌توان حدس زد که چرا انتشار علم و زندگی هفتگی ادامه نیافت.

۲. محمد ترکمان، نامه‌های دکتر محمد مصدق، نشر هزاران، تهران ۱۳۷۴، صص ۳۰۵ و ۳۰۶

۳. رجوع شود به: مکاتبات مصدق، تلاش برای تشکیل جبهه‌ی ملی سوم، (بی‌جا)، ۱۳۵۴، صص ۴۰-۴۱

۴. همان، ص ۲۰ به بعد. درباره‌ی خودداری جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در اروپا از همکاری سیاسی با جبهه ملی بنگرید به: سند شماره‌ی ۸۱ از مجموعه‌ی حاضر

او بشدت از دکتر منوچهر اقبال انتقاد کرد. بویژه با تقلب‌های آشکاری که در انتخابات مجلس بیستم صورت گرفت این حملات به سقوط کابینه‌ی دکتر اقبال منجر شد. بعد از اقبال دولت مهندس جعفر شریف‌امامی تشکیل شد، ولی او هم نتوانست اوضاع آشفته را سروسامان دهد. بالاخره با حمایت دولت آمریکا، دکتر علی امینی روی کار آمد. یکی از ویژگی‌های دکتر امینی در مقایسه با دیگر نخست‌وزیران تا حدودی رفتار مستقل‌گونه‌ی او از شاه به دلیل حمایت آمریکا از وی بود. او به همین دلیل می‌توانست به راحتی به خواست‌های شاه تن ندهد.^(۱)

امینی با دادن شعار اصلاحات و مبارزه با فساد وارد میدان عمل شد. ابتدا شعارهای او توجه مخالفان شاه را جلب کرد ولی به مرور و بویژه به دلیل تعویق انتخابات مجلس، جبهه‌ی ملی و مخالفان لبه تیز حملات خود را به سوی امینی نشانه رفتند. هر چند امینی سعی کرد فضایی مناسب برای تنفس مخالفانش ایجاد کند، مثلاً می‌توان به برگزاری میتینگ میدان جلالیه در تاریخ ۲۸ اردیبهشت ۱۳۴۰ اشاره کرد. ولی جبهه‌ی ملی برای سقوط دولت امینی شروع به مبارزه کرد و او را هدف حملات انتقادی خود قرار داد. یکی از اختلاف‌های جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با جبهه‌ی ملی همین مسئله بود، زیرا از نظر تاکتیکی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها معتقد بودند در دوره‌ی صدارت امینی باید از دولت وی در برابر شاه حمایت کرد و نباید او را تنها گذاشت و یا تضعیف کرد تا به این ترتیب بتوان از این فضای بازی که امینی ایجاد کرده بهره‌ی لازم را برد. ولی سران جبهه‌ی ملی او را عاقد قرارداد کنسرسیوم می‌دانستند و حاضر به تحمل کردن او نبودند. البته این مسأله‌ای نبود که جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از آن آگاه نباشند^(۲) و به همین علت هم بعد از عزل او از نخست‌وزیری حاضر به همکاری با او نشدند.^(۳) از جمله زمانی که

۱. هر چند امینی در خاطرات خود به صراحت تمام حمایت‌های آمریکا را در به قدرت رسیدن خود نفی می‌کند. رجوع کنید به: *خاطرات علی امینی*. به کوشش حبیب لاجوردی، نشر گفتار، تهران ۱۳۷۶، ص ۱۸.

همچنین رجوع شود به سند شماره‌ی ۱۷ از مجموعه‌ی حاضر

۲. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، رک به: شماره‌ی بازیابی ۱۰۷/۳، ص ۵۵۸

۳. علی امینی تلاش‌هایی برای جلب حمایت جامعه‌ی سوسیالیست‌ها انجام داد. رک به: سند شماره‌ی ۵۴ از مجموعه‌ی حاضر. همچنین به منظور بررسی درباره‌ی منتفی شدن حمایت از امینی بنگرید به: سند شماره‌ی ۵۳ از مجموعه‌ی حاضر

برای ایجاد جبهه‌ی ملی سوم، امینی، همراهی و فعالیت در این جبهه را به آنان پیشنهاد کرد ولی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها این همکاری را رد کردند، نظر آنان درباره‌ی امینی چنین بود:

«ما دکتر امینی را به آن معنی اصیل نمی‌شناسیم که در جبهه‌ی ملی شرکت داشته باشد، زیرا امینی، خواهی نخواهی از عوامل خارجی است و الساعه آمریکایی‌ها می‌خواهند او را از این سوراخ وارد کارزار نمایند. اگر ما دکتر امینی را آن موقع ترجیح دادیم دلیل بر این نمی‌شود که حالا عاقد قرارداد ۷۵٪ نفت ملی شده‌ی ایران را در اصیل‌ترین و پاک‌بازترین نهضت ملی در جبهه‌ی ملی راه بدهیم.»^(۱)

جامعه‌ی سوسیالیست‌ها حتی می‌اندیشید با رفتن الهیار صالح به مجلس می‌توان کار دولت امینی را یکسره کرد.^(۲) نظر آنان این بود که دولت امینی در استیفای حقوق نفتی ایران اقدام جدی نکرده است.^(۳)

جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲

بعد از عزل دکتر علی امینی، اسدالله علم در ۲۸ تیر ۱۳۴۱ به نخست‌وزیری رسید. شاه اصلاحات^(۴) مورد نظر آمریکایی‌ها را که قرار بود به دست دکتر امینی انجام شود، خود به عهده گرفت. او با توجه به حمایت آمریکایی‌ها احساس کرد دیگر لازم نیست به کانون‌های قدرت در کشور توجهی کند و خود را از حمایت آنان بی‌نیاز می‌دید. به این ترتیب شاه با توجه به حمایت آمریکایی‌ها، اعتماد به نفسی به دست آورد و شروع به مرعوب نمودن مخالفان خود نمود و دیگر هیچ کانون قدرتی را تحمل نکرد.

روحانیت از جمله نهادهای مستقلی بود که نفوذ خاصی در بین توده‌ی مردم داشت. برنامه‌های شاه در لوای انقلاب سفید، ساختار مذهبی و موجودیت گروه‌های مختلف

۱. سند شماره‌ی ۵۳ از مجموعه‌ی حاضر و همچنین برای توضیح بیشتر رجوع شود به: سند شماره‌ی ۵۴ از مجموعه‌ی حاضر

۲. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ش بازبایی، ۱۰۷/۳، ص ۵۵۸

۳. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ش بازبایی، ۳۵۶، ص ۲۲۰

۴. درباره‌ی اصلاحات اقتصادی، سیاسی مورد نظر جامعه‌ی سوسیالیست‌ها بنگرید به: سند شماره‌ی ۱۲ از مجموعه‌ی حاضر. هم‌چنین درباره‌ی اصلاحات ارضی بنگرید به: سند شماره‌ی ۱۳ از مجموعه‌ی حاضر

مذهبی را تهدید می‌کرد.^(۱) برخوردار آمرانه‌ی شاه در پیشبرد برنامه‌های خود سبب شد روحانی شاخص زمان، یعنی حضرت امام خمینی در برابر این برخوردار شاه محکم بایستد و شاه را که تصور چنین واکنش و مقاومت سرسختانه‌ای را نداشت، وادار به برخوردار خشونت‌آمیز کند.

در سیزدهم خرداد ۱۳۴۲ امام خمینی نطق تندی علیه شاه ایراد کردند و مردم هم در مخالفت با رژیم تظاهرات کردند. در روز چهارده خرداد، رژیم برای مقابله با نیروی روحانیت، در تهران و شهرستان‌ها علما و روحانیان را دستگیر کرد. در روز پانزده خرداد هم کماندوها منزل امام خمینی را محاصره و ایشان را دستگیر کردند. مردم قم و تهران به خیابان‌ها ریختند و علیه شاه تظاهرات کردند و نیروهای رژیم این قیام را به شدت سرکوب کردند. ساواک در گزارش خود درباره‌ی واکنش جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در برابر این واقعه می‌نویسد:

«در جلسه‌ای که در تاریخ ۱۳۴۲/۶/۱۹... اعضای حزب نیروی سوم در محل دفتر تشکیل حزب بوده پیرامون واقعه ۱۵ خرداد بحث و گفتگو و ضمن حمله به مقامات عالی‌رتبه‌ی کشور، حادثه‌ی مذکور به عنوان یک انقلاب سیاسی مورد تأیید و ستایش قرار گرفته است.»^(۲)

در سالروز قیام پانزده خرداد، جامعه‌ی سوسیالیست‌ها اعلامیه‌ای به مناسبت این روز منتشر کرد و در این اعلامیه، مقاومت روحانیان را در برابر استبداد ستایش کرد.^(۳) در بخشی از این اعلامیه آمده است:

«دستگاه حاکم کوشید که این مقاومت را ارتجاعی معرفی کند و رهبران مبارز روحانیون را مخالف اصلاحات قلمداد کند، اما این کوشش به ثمر نرسید. روحانیون همه جا گفتند و نوشتند که آنان با اصلاحات مخالف نیستند بلکه با

۱. برای آگاهی بیشتر رک به: سند شماره‌ی ۱۹ و ۲۰ از مجموعه‌ی حاضر

۲. رک: سند شماره‌ی ۲۸ از مجموعه‌ی حاضر

۳. مأموران ساواک گزارشی هم از حمایت بعضی از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از قیام پانزده خرداد تهیه کرده‌اند. رک به: سند شماره‌ی ۲۸ از مجموعه‌ی حاضر

دیکتاتوری دستگاه حاکم مخالفند»^(۱)

انتشار این اعلامیه پس از دستگیری ملکی و دیگر اعضای گروه یکی از جرایم آنان محسوب شد.^(۲)

تشدید اختناق، دستگیری رهبر و اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

با سخنرانی امام خمینی بر ضد کاپیتولاسیون و حمله‌ی کماندوهای رژیم به منزل ایشان و دستگیری و تبعید امام به ترکیه، فضای سیاسی کشور به شدت پلیسی شد و هرگونه تحرکی سرکوب می‌شد.^(۳) از سوی دیگر با انحلال شورای عالی جبهه‌ی ملی دوم، در تابستان ۱۳۴۴ جبهه‌ی ملی سوم اعلام موجودیت کرد، ولی با دستگیری خلیل ملکی و تعدادی از هم‌فکران همگام وی و هم‌چنین دانشجویان و دیگر رهبران جبهه ملی سوم، دیگر هیچ‌گونه امکان تجدید حیاتی وجود نداشت. فضای سیاسی کاملاً بسته شده بود و نیروهای مخالف رژیم، بویژه جنبش دانشجویی، مبارزه‌ی خود را در خارج از مرزهای ایران در برابر رژیم پهلوی آغاز کردند.^(۴)

خلیل ملکی رهبر جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در بیست‌وهشت مرداد ۱۳۴۴ دستگیر شد و او را تا وقت محاکمه در بهمن ۱۳۴۴ در شرایط بسیار دشواری قرار دادند. روزنامه‌های «کیهان» و «اطلاعات» جریان محاکمه‌ی ملکی را به شکل تحریف شده‌ای منتشر کردند. تنها یک نفر از نزدیکان وی یعنی جلال آل‌احمد در هنگام محاکمه، به عنوان خبرنگار حضور داشت و تحریف آشکار رسانه‌های رژیم را دید. به همین دلیل

۱. سند شماره‌ی ۳۷ از مجموعه‌ی حاضر

۲. درباره‌ی ممانعت حزب نیروی سوم با هیأت حاکمه و اعلامیه‌های شدیدالحن آنان پس از ۱۵ خرداد بنگرید به: سند شماره‌ی ۳۱ از مجموعه‌ی حاضر. همچنین درباره‌ی حمایت از قیام ۱۵ خرداد بنگرید به: سند شماره‌ی ۳۷ از مجموعه‌ی حاضر

۳. جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در سالگرد قیام ۱۵ خرداد در سال ۱۳۴۳ هم اعلامیه‌ای در حمایت از این قیام صادر کردند. ر.ک به: سندهای شماره‌ی ۳۶ و ۳۷ از مجموعه‌ی حاضر

۴. ر.ک به: سندهای شماره‌ی ۴۹ و ۵۸ و ۷۹ از مجموعه‌ی حاضر

سعی کرد دفاعیه‌های ملکی را تدوین و منتشر کند.^(۱) جلال آل‌احمد کتابی به نام «مدافعات خلیل ملکی در دادگاه نظامی» تهیه کرد و از دید یک شاهد، وقایع پانزده ساله‌ی اخیر ایران را نوشت و سعی کرد آن را چاپ و منتشر کند.^(۲) بالاخره آل‌احمد یک نسخه از این کتاب را به فرانسه فرستاد تا به دست برتراند راسل برسد و به صورت جزوه‌ای به زبان‌های انگلیسی و فرانسه و آلمانی منتشر شود.^(۳)

جریان محاکمه‌ی خلیل ملکی به صورت هماهنگ در روزنامه‌های اطلاعات و کیهان در یازده قسمت منتشر شد. البته اظهارات ملکی به نوعی ارایه شد که در خلال آن به شکل اغراق‌آمیزی از محمدرضا شاه تعریف و تمجید شده بود و این امر موجب شد که توده‌ای‌ها و مخالفین ملکی از آن برای تخطئه‌ی او سوءاستفاده کنند. علاوه بر آن، این عمل هماهنگ روزنامه‌های اطلاعات و کیهان، تأثیرات مهمی هم بر روی اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و جبهه‌ی ملی گذاشت. جمشید کامکار یکی از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها می‌گوید:

«وضع جامعه‌ی سوسیالیست‌ها بسیار از هم پاشیده شده است و بایستی فکری برای جمع‌آوری افراد نمود. یاد شده اظهار داشت که نمی‌توان امیدی به خلیل ملکی و میرحسین سرشار داشت چون دیگر مردم گرد این قبیل افراد جمع نمی‌شوند. بلکه باید پایه و اساس جامعه‌ی سوسیالیست‌ها را عوض کرد و اکنون که همه از ترس فعالیت را کنار گذاشته‌اند، من موافقم که دعوتی از برخی از رفقا که حاضرند فعالیت کنند، بکنم و کم‌کم به دور هم جمع شویم. البته اکنون در چنین شرایطی نحوه‌ی فعالیت فقط بایستی مطالعه باشد و بعداً می‌توان فعالیت را گسترش داد.»^(۴)

هم‌چنین به نظر می‌رسد فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از سوی توده‌ای‌ها و

۱. ر.ک به: رونوشت مقاله‌ی روزنامه کیهان در مورد خلیل ملکی و دستگیری و افکار او، سند شماره‌ی ۶۲ از مجموعه‌ی حاضر

۲. رجوع شود به سند‌های ۷۳ و ۷۴ و ۷۶ از مجموعه‌ی حاضر

۳. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازیابی ۳۵۸، ص ۱۷۲

۴. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازیابی ۳۵۸، ص ۱۵۹

جبهه‌ی ملی‌ها در فشار زیادی قرار گرفته بودند. آنان در ملاقات‌هایی که با یک‌دیگر داشته‌اند در این باره به بحث و گفتگو می‌پرداخته‌اند. علی‌اشرف رضایی در گفتگو با چند تن از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی تجلیل ملکی از شاه می‌گوید:

«مسئله‌ای که باعث ناراحتی تمام رفقای ما شده و در عین حال باعث خوشحالی آن عده از افراد جبهه‌ی ملی که خلیل ملکی را از روز اول سازشکار و دورو معرفی می‌نمودند، حتی توده‌ای‌های سرشناس مرتباً به ما تلفن می‌زنند و سرزنش می‌کنند که بالاخره زمان، ماهیت اصلی خلیل ملکی بر پیروان او را آشکار کرد. بیش از دویست نفر از افراد جبهه‌ی ملی و توده‌ای یا به وسیله‌ی نامه، یا تلفنی اظهار داشته‌اند دیگر صلاح نیست افراد روشنفکر و مبارز جامعه‌ی سوسیالیست‌ها، دقیقه‌ای درنگ کنند و از هم اکنون بایستی اصالت خود را به تمام روشنفکران جهان ثابت کنند...»^(۱)

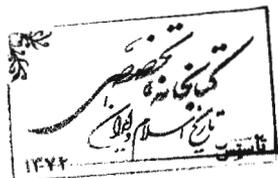
در بیست و چهارم اسفند ۱۳۴۴، خلیل ملکی در پایان محاکمه به سه سال زندان و هم‌کاران او هر کدام به ۱۸ ماه زندان محکوم شدند. او بعد از یک سال از زندان آزاد شد و در منزل بیشتر به کار تحقیق و ترجمه کتاب‌های مختلف پرداخت و تعدادی از آن‌ها را با نام مستعار چاپ کرد؛ اما در این مدت، ملکی بشدت تحت مراقبت قرار داشت و چنانچه کسی به دیدارش می‌رفت، دچار مشکلات زیادی می‌شد. به همین دلیل یک بار از هویدا تقاضای ملاقات کرد و به دیدارش رفت. او در این باره می‌گوید:

«به ایشان گفتم آقا شما از جان ما گروه روشنفکر چه می‌خواهید؟ یک دفعه خیال ما را راحت کنید؛ تلفن منزل من تحت کنترل است، خانه‌ی من تحت کنترل است، هیچ‌گونه اجازه‌ی فعالیت به ما نمی‌دهند، سازمان امنیت ما را خیلی اذیت می‌کند. ملکی اظهار داشت، آقای هویدا نخست‌وزیر خیلی با ملامت با من صحبت نمود. من از ایشان تقاضا نمودم امتیاز نشریه‌ی «نبرد زندگی» به ما داده شود. ایشان در پاسخ اظهار داشت شما یک بار دیگر با بنده ملاقات نمایید تا در

مورد تقاضای شما اقدام نماییم.»^(۱)

اما دولت هویدا هیچ وقت اجازه‌ی انتشار نشریه را به ملکی نداد. وی در مرداد ۱۳۴۸ فوت کرد و با مرگ او که تنها محور یک جمع سیاسی بود این گروه از هم گسیخته شد و حیات سیاسی آنان به پایان رسید.^(۲)

۱. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره‌ی بازپایی ۳۵۹، شماره صفحه ۸. در سال ۱۳۴۶ یک بار هم تقاضای ملاقات با رئیس اداره‌ی سوم ساواک را می‌کند که جواب رد داده می‌شود.
 ۲. برای اطلاع بیشتر از وضعیت جامعه سوسیالیست‌ها بعد از خلیل ملکی ر.ک به: سندهای شماره‌ی ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ و ۱۰۰ از مجموعه‌ی حاضر

گامشمار

انشعاب گروهی از فعالان حزب توده تحت رهبری خلیل ملکی از آن حزب با نام جمعیت سوسیالیست توده	۱۳۲۶/۱۰/۱۳
عدم فعالیت سیاسی انشعاییون از حزب توده به دلیل تبلیغات منفی مطبوعات طرفدار حزب توده و رادیو مسکو	۱۳۲۶/۱۱/۱
تصمیم خلیل ملکی و جلال آل احمد به تشکیل حزب زحمتکشان با همکاری مظفر بقایی	۱۳۳۰/۲/۲۶
انتشار اساسنامه‌ی حزب زحمتکشان	۱۳۳۰/۲/۲۶
تعیین روزنامه‌ی «شاهد» به عنوان ارگان حزب زحمتکشان	۱۳۳۰/۲/۲۶
استعفای بقایی از حزب زحمتکشان به دلیل اختلاف با خلیل ملکی	۱۳۳۱/۷/۱۷
حمله‌ی عوامل دکتر بقایی به دفتر حزب زحمتکشان	۱۳۳۱/۷/۲۰
انتشار اعلامیه‌ی اخراج خلیل ملکی، جلال آل احمد و عده‌ای دیگر از حزب زحمتکشان در روزنامه‌ی «شاهد»	۱۳۳۱/۷/۲۰
اعلام بازگشت دکتر بقایی به حزب زحمتکشان	۱۳۳۱/۷/۲۳ یا ۲۲
میتینگ هواداران و اعضای نیروی سوم در میدان بهارستان و شعار و سخنرانی علیه شاه	۱۳۳۲/۵/۲۵
حضور اختیاری خلیل ملکی در فرمانداری نظامی و زندانی شدن	۱۳۳۲/۶/۱۶

او	
رهایی خلیل ملکی از زندان	۱۳۳۳/۳/۱۳
تهیه‌ی رساله‌ای مفصل علیه قرارداد کنسرسیوم توسط خلیل ملکی	مرداد ۱۳۳۳
انتشار نشریه‌ی «نبرد زندگی»	فروردین ۱۳۳۴
تغییر نام نشریه‌ی «نبرد زندگی» به «علم و زندگی»	بهمن ۱۳۳۷
برگزاری جشنی به مناسبت سالروز تأسیس نیروی سوم در محل حزب	۱۳۳۸/۲/۲۶
اعلام تشکیل جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران	شهریور ۱۳۳۹
مخالفت شورای عالی جبهه‌ی ملی با عضویت خلیل ملکی در این شورا	۱۳۴۰/۱۰/۱۲
صدور اعلامیه‌ای از سوی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به مناسبت سالگرد قیام ۱۵ خرداد	۱۳۴۳/۳/۱۵
ملاقات و گفتگوی پنج عضو جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و نهضت آزادی با آیت‌الله خمینی	
انحلال جبهه‌ی ملی دوم و اعلام موجودیت جبهه‌ی ملی سوم	۱۳۴۳/۵/۷
دستگیری خلیل ملکی و برخی از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به دست ساواک	۱۳۴۴/۵/۲۸
آغاز محاکمه‌ی علنی خلیل ملکی، رهبر جامعه‌ی سوسیالیست‌های ایرانی و سه تن از هم‌کاران وی در دادگاه عادی	۱۳۴۴/۱۱/۱۶
شماره‌ی ۲ دادرسی ارتش	
محکومیت خلیل ملکی به سه سال زندان	۱۳۴۴/۱۲/۲۴
درگذشت خلیل ملکی	۱۳۴۸/۴/۲۱

بخش دوم

اسناد و تصاویر

فهرست تفصیلی اسناد

صفحه	عنوان	سند
۷۱	دعوت تیمور بختیار از خلیل ملکی برای تشکیل حزب	۱
۷۲	گزارش اظهارات ملکی درباره‌ی انشعاب از حزب توده و مقبولیت نظریه اصلاح‌طلبی	۲
۷۳	اظهارات چند تن از اعضای نیروی سوم درباره‌ی روابط خارجی ایران	۳
۷۴	نظامنامه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران	۴
۸۲	بیانیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران	۵
۱۲۰	گزارش توقیف دو تن از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به هنگام پخش بیانیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها	۶
۱۲۲	پخش بیانیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها	۷
۱۲۴	گزارش جلسه‌ی نیروی سوم و انتقادات اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از عملکرد جبهه‌ی ملی دوم	۸
۱۲۵	جلسه‌ی حوزه‌ی کارمندی نیروی سوم و انتقادات اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از عملکرد جبهه‌ی ملی دوم	۹
۱۲۷	جلسه‌ی هفتگی نیروی سوم و بررسی دلایل انتشار نیافتن روزنامه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها	۱۰
۱۲۸	نظر خلیل ملکی درباره‌ی ایران و استقلال از دو بلوک شرق و غرب	۱۱
۱۲۹	گزارش چاپ بیانیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها، درباره‌ی اصلاحات اقتصادی و سیاسی و تأکید بر اجرای قانون اساسی	۱۲
۱۳۰	گزارش جلسه‌ی بحث و گفتگو درباره‌ی اصلاحات ارضی، شرایط وحدت با جبهه‌ی ملی و مسائل مربوط به بلوک شرق در	۱۳

جلسه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

- ۱۴ بروز اختلاف بین اعضای گروه درباره‌ی همکاری نکردن بعضی
از اعضا در کمک به سیل‌زدگان جوادیه
- ۱۵ گزارش اداره‌ی کل سوم به ریاست ساواک درباره‌ی احتمال
تظاهرات در برابر شاه پس از بازگشتش از آمریکا
- ۱۶ مراسم سالگرد تأسیس جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و سخنرانی
منوچهر رسا
- ۱۷ روابط جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با دکتر علی امینی
- ۱۸ اظهارات «محمد درخشش» در جلسه‌ی جامعه‌ی
سوسیالیست‌ها درباره‌ی رفتار مستقلانه‌ی او در دوران وزارتش
- ۱۹ گزارش اظهارات خلیل ملکی درباره‌ی حکومت نظامی در قم و
سیاست دولت علم
- ۲۰ بحث اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی اثرات منفی
انقلاب
- ۲۱ گزارشی از جلسه‌ی حوزه‌ی جوانان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها
- ۲۲ گزارش جلسه‌ی توجیهی مسافرت ملکی به خارج و نامه‌ی
ملکی به مصدق
- ۲۳ گزارش عزیمت خلیل ملکی و پسرش به اروپا
- ۲۴ گزارش خلاصه‌ای از وضعیت و فعالیت حزب نیروی سوم با ذکر
کادر تشکیلاتی و اهداف آنان
- ۲۵ جشن سالگرد تأسیس جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و سخنان دکتر
موتقی در سالروز تشکیل جامعه‌ی سوسیالیست‌ها
- ۲۶ دستور تشکیل جلسات حزب نیروی سوم در منازل و کافه‌ها و
رسیدگی به کارهای حزب توسط حسین ملکی در غیاب خلیل

ملکی

- ۲۷ گزارش اظهارات دکتر علی امینی درباره‌ی نطق اخیر اسدالله علم ۱۵۴
- ۲۸ گزارش جلسه‌ی حزب درباره‌ی قیام ۱۵ خرداد و حمایت بعضی از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از آن قیام ۱۵۵
- ۲۹ جلسه‌ی کمیته‌ی کارمندی حزب و بررسی اوضاع هیئت حاکمه و موضع اتخاذی گروه‌های مخالف در برابر آن ۱۵۷
- ۳۰ گزارش ساواک از فعالیت ضد حکومتی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و رایزنی برای تعقیب قضایی آنان ۱۵۹
- ۳۱ گزارش درباره‌ی مخالفت حزب نیروی سوم با هیئت حاکمه و اعلامیه‌های شدیدالحن آنان پس از ۱۵ خرداد ۱۶۰
- ۳۲ گزارش اداره‌ی کل سوم ریاست ساواک درباره‌ی بازداشت چند تن از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و ضبط دستگاه‌های پلی‌کپی و تحریر ۱۶۲
- ۳۳ گزارش ارتباطات «محمد درخشش» با جامعه‌ی سوسیالیست‌ها ۱۶۳
- ۳۴ هشدار ساواک به جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی انتشار نشریات مخالف هیئت حاکمه و ضبط دستگاه پلی‌کپی آنان و اقدام برای تهیه‌ی گزارشی از پنجمین گردهمایی آنان در اروپا ۱۶۴
- ۳۵ گزارش اقدامات ساواک برای تضعیف فعالیت‌های جامعه‌ی سوسیالیست‌ها ۱۶۶
- ۳۶ گزارش ساواک درباره‌ی انتشار، اعلامیه پیرامون سالروز قیام ۱۵ خرداد از سوی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها ۱۶۷
- ۳۷ اعلامیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در حمایت و طرفداری از قیام ۱۵ خرداد (۱۳۴۲) ۱۶۸
- ۳۸ دستورالعمل هیئت اجراییه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به اعضا، درباره‌ی روابط با دیگر گروه‌های سیاسی ۱۷۰

- ۳۹ بولتن چگونگی وضعیت جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در ماه‌های اردیبهشت
- ۴۰ نامه‌ی «امیر پیشداد» به خلیل ملکی درباره‌ی شرایط اتحاد با حزب توده
- ۴۱ گزارش از نامه‌ی سرگشاده‌ی کمیته‌ی مرکزی جامعه‌ی سوسیالیست‌های ایرانی در اروپا به حزب توده برای بررسی شرایط اتحاد
- ۴۲ گزارش ساواک تهران به اداره‌ی کل سوم درباره‌ی دستورات هیئت اجراییه در مورد کمک‌های مالی به افراد بیمار و محتاج جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و دیگر مسائل
- ۴۳ بررسی وضعیت جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در ماه‌های تیر و مرداد ۱۳۴۳
- ۴۴ نامه‌ی یکی از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از اتریش به خلیل ملکی درباره‌ی ائتلاف با حزب توده
- ۴۵ گزارش انتشار و توزیع اعلامیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی سالروز سی‌تیر و تلاش ساواک برای جلوگیری از توزیع آن
- ۴۶ گزارش اداره‌ی دوم ساواک از تشکیلات جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از بدو تأسیس تا ۱۳۴۳
- ۴۷ دستورالعمل حفاظتی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به اعضای خود
- ۴۸ گزارش اظهارات یکی از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی تمایل به اقدامات قهرآمیز علیه نظام
- ۴۹ گزارشی از فعالیت‌های اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در اروپا
- ۵۰ گزارشی از نگرش و رفتار جامعه‌ی سوسیالیست‌ها نسبت به

- ترور «حسنعلی منصور»
- ۲۲۰ ۵۱ واگذاری فعالیت و کنترل حزب نیروی سوم به بخش ۳۱۲ و درخواست اطلاعات از وضعیت آنان
- ۲۲۳ ۵۲ اظهارات «حسین تحویلدار» درباره‌ی قتل حسنعلی منصور و اصلاحات ارضی
- ۲۲۷ ۵۳ اظهارات رهبران جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی منتفی شدن حمایت از «دکتر علی امینی»
- ۲۲۹ ۵۴ شایعاتی درباره‌ی تماس مکرر دکتر علی امینی با اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها برای حمایت سیاسی از وی
- ۲۳۰ ۵۵ اظهارات یکی از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی تعطیلی حوزه‌های حزبی به دلیل خطرات احتمالی
- ۲۳۳ ۵۶ گزارش اظهارات میرحسین سرشار درباره‌ی دستگیری «حسین تحویلدار» و اتخاذ تدابیر حفاظتی برای فعالیت سیاسی جامعه
- ۲۳۵ ۵۷ گفتگو و اختلاف نظر بین اعضای جامعه در اتخاذ فعالیت سیاسی علنی و غیرعلنی
- ۲۳۷ ۵۸ گزارشی از هفتمین کنگره‌ی سوسیالیست‌های ایرانی در اروپا
- ۲۴۹ ۵۹ ترجمه‌ی مقاله‌ای توسط خلیل ملکی و انتظار از سیاست آمریکا نسبت به ایران
- ۲۵۰ ۶۰ بولتن ویژه‌ی ساواک درباره‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها
- ۲۵۴ ۶۱ ملاقات چند تن از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با یکی از اعضای زندانی و گفتگو درباره‌ی چگونگی بازداشت چند نفر از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها
- ۲۵۵ ۶۲ رونوشت مقاله‌ی کیهان درباره‌ی خلیل ملکی، دستگیری و افکار حزبی او
- ۲۵۸ ۶۳ جمع‌آوری پول برای خانواده‌ی زندانیان از سوی جامعه‌ی

سوسیالیست‌ها

- ۲۵۹ گزارش جلسه‌ی کمیته‌ی مرکزی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و مذاکره‌ی سه تن از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی نفوذ ساواک در جامعه و تلاش برای آزادی خلیل ملکی ۶۴
- ۲۶۱ گزارشاتمی از فعالیت‌های مختلف بعضی از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها ۶۵
- ۲۶۳ بحث و گفتگوی اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی روش ادامه‌ی فعالیت تشکیلاتی ۶۶
- ۲۶۴ گزارش ملاقات آشنایان و خانواده‌ی خلیل ملکی در زندان و تلاش آن‌ها برای فهماندن پرونده سازی علیه ملکی به مقامات کشور ۶۷
- ۲۶۷ اظهارات «جمشید کامکار» درباره‌ی شروع فعالیت و تمرکز بر روی کارهای مطالعاتی ۶۸
- ۲۶۸ تمسک خلیل ملکی به «اسدالله علم» برای رهایی از زندان ۶۹
- ۲۶۹ گزارشات مختلفی از جامعه درباره‌ی روند چپ‌روی اعضای جامعه در اروپا و نفوذ ساواک در جامعه‌ی سوسیالیست‌ها ۷۰
- ۲۷۱ گزارش ملاقات چند تن از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با خلیل ملکی در زندان ۷۱
- ۲۷۳ اعتراض خلیل ملکی به فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به علت تعلل و منتشر نکردن اعلامیه‌ی اعتراض به محاکمه‌ی سران حزب ۷۲
- ۲۷۵ تلاش «جلال آل احمد» برای انتشار کتاب دفاعیان خلیل ملکی ۷۳
- ۲۷۸ گزارشی از انتشار کتاب مدافعات خلیل ملکی در دادگاه نظامی توسط «جلال آل احمد» ۷۴
- ۲۸۰ گزارشی از اظهارات یکی از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها ۷۵

- مبنی بر عدم امکان تجدید حیات سیاسی
- ۲۸۲ ۷۶ ملاقات «جلال آل احمد» و «آشوری» و «نیک‌آیین» و گفتگو درباره‌ی انتشار مدافعات ملکی و ...
- ۲۸۴ ۷۷ گزارش ملاقات اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با «عباس عاقلی‌زاده» و گفتگو درباره‌ی طراحی خط‌مشی سیاسی
- ۲۸۸ ۷۸ گزارش درباره‌ی بررسی فعالیت احزاب، اتحادیه‌ها و سازمان‌های دانشجویی خارج از کشور
- ۲۸۹ ۷۹ گزارش چگونگی فعالیت جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در اروپا و در پیش گرفتن پنهان‌کای در فعالیت سیاسی
- ۲۹۲ ۸۰ گزارش جدایی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در اروپا از هم‌کاری سیاسی با جبهه ملی
- ۲۹۳ ۸۱ گزارش از فعالیت جامعه سوسیالیست‌ها در تشکیل کنگره‌ی مخفی
- ۲۹۵ ۸۲ گزارش تظاهرات دانشجویان به علت ناتوانی در پرداختن شهریه و هدایت آن توسط آل احمد به تظاهرات سیاسی
- ۲۹۷ ۸۳ گزارش تقاضای ملاقات خلیل ملکی با رییس اداره‌ی سوم ساواک و رد تقاضای او
- ۳۰۲ ۸۴ گزارش بحث و گفتگو بین اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و آل احمد و مذاکراتی درباره‌ی فعالیت سیاسی علنی یا غیرعلنی
- ۳۰۴ ۸۵ اظهارات سران جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی وضعیت کشور در سال ۱۳۴۶ و فعالیت‌های حزبی
- ۳۰۷ ۸۶ اظهارات ملکی درباره‌ی پذیرفتن اشتباهات گذشته و اظهارات «منوچهر صفا» درباره‌ی نبود امکان فعالیت سیاسی آشکار
- ۳۰۹ ۸۷ رونوشت گزارش مبنی بر احتمال ائتلاف جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با گروه‌های سیاسی

۳۱۰	نظر خلیل ملکی درباره‌ی انقلاب اداری	۸۸
۳۱۱	اظهارات اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی اجرای حقوق بشر و اعتصابات در ایران	۸۹
۳۱۲	تماس تلفنی یکی از وابستگان به حکومت با خلیل ملکی و درخواست عدم اعتراض ملکی درباره‌ی کنفرانس حقوق بشر در تهران	۹۰
۳۱۳	اظهارات «دکتر یزدان‌فر» درباره‌ی نفوذ اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در دستگاه‌های دولتی و نوع برخورد با رژیم	۹۱
۳۱۵	تأکید ملکی بر مبارزه در چارچوب قانون و تغییر روش در مبارزه	۹۲
۳۱۶	گزارش اظهارات «حسین تحویلدار» درباره‌ی درگیری کردها در کردستان و نحوه‌ی ارتباط با گروه‌های مخالف	۹۳
۳۱۸	نظر خلیل ملکی درباره‌ی علت زندانی شدن خود در سال ۱۳۴۴ و اصلاحات اجتماعی و فعالیت او پس از محکومیت	۹۴
۳۲۰	تلاش جامعه‌ی سوسیالیست‌ها برای گسترش ارتباط با گروه‌های مذهبی	۹۵
۳۲۱	اظهارات «منوچهر صفا» درباره‌ی عضویت اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در حزب «ایران نوین»	۹۶
۳۲۲	گزارش ساواک درباره‌ی افراد مطرح در رهبری جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به جای خلیل ملکی	۹۷
۳۲۳	بولتن نوبه‌ای ساواک، سه‌ماهه‌ی سوم سال ۱۳۴۸ درباره‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها	۹۸
۳۳۱	بولتن نوبه‌ای ساواک، سه‌ماهه‌ی سوم سال ۱۳۴۸ درباره‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها	۹۹
۳۳۷	گزارشی از سردرگمی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در مبارزه با رژیم پهلوی	۱۰۰

[سند شماره ۱]

دعوت تیمور بختیار از خلیل ملکی برای تشکیل حزب

۵- اردیبهشت ماه ۳۶

الف

۳۶۰

گزارش

د رپاره ای از محافل شهرت یافته که تیمسار سرلشگر بختیار از خلیل ملکی رهبر حزب نیروی سوم جهت تشکیل حزب دعوت نموده اند، ————— منبع — کاملاً موثق ارزش خیر — تایید شده

اداره امور انقلاب

محرر

۷۲ / ۳۸

مرکز اسناد و انقلاب اسلامی
آرشیو

گزارش اظهارات ملکی درباره‌ی انشعاب از حزب توده و مقبولیت نظریه اطلاع‌طلبی

خیلی مسترمانه

گزارش

محترماً معروض میدارد در ملاقاتیکه هفته قبل وسیله یکی از نامورین ویژه با آقای خلیل ملکی صورت گرفته مسائل مشروحه زیر مورد بحث قرار گرفته است .

ملکی درین سخنان خود اظهار داشته (وضع ناهنجار کونی نتیجه خیانت رهبران حزب توده و واشتباه دکتر صدقی است) سپس این جمله را چنین تفسیر کرد (مشرودم اینستکه خیانت حزب توده در درجه اول واشتباه و دنیاله روی دکتر صدقی در درجه دوم اوضاع فعلی را بهر حال آورده است) و چنین ادعا داد (بزرگترین خیانت حزب توده آنستکه بهترین جوانان و برجسته‌ترین افراد را دست چپین کرده و آنانرا فاسد و نابود نموده است امروز دیگر کسی حاضر فعالیست که در صورت توافق و مساعدت میشود میکنند آنها و آنوقت چه کردند که حالا بکیم) ملکی عقیده خود را باینجه در دو سه تعالیمت (رفورم یا انقلاب) چنین بیان داشت (ما معتقدیم با وسائل مسالمت‌آمیز جامعه را اصلاح کرد حکومت رسید و این نظریه در رگبر رگبر بهیستم حزب کمونیست شوروی در دسترس نیست قرار گرفت و اصلاح هم ثابت گردید کما اینکه در کراچی از ایالات هند و عثمانستان با مسائل هادی و مسالمت‌آمیز حکومت رسیدند ولی نتوانستند درست کار کنند)

در مورد تئوری سوم در مقابل د و تئوری متخاصم شرقی و غربی اظهار داشت (این تئوری امروزه از سوی دولت دیگر خود را نشان داده و شجلی گشته است و شورویها هم آنرا قبول کرده اند ، آنها در تئوری ها) و تشکیه دیدند این تئوریها تماماً وجود دارد و انگاران نه تنها نباید ای ندارد بلکه بریشان نیز میباید آنرا قبول کردند (وی افزود (خیلی از نظریات در رگبر رگبر بهیستم شورویها مورد قبول آنها واقع شده است) .

ملکی درباره همکاری و همفکری خود با انور عامه چنین بیان داشت (بعد از ۲ مرداد انور عامه تمام نظریات مرا پذیرفت و در مرحله نیز زندگی مقالاتی که از نوشته های ما خیلی محکومتند تفسیر بود طبقه شوروی نوشت . جزوه ده سال بعد از انشعاب را نوشته و نزد من آورد و من بعضی جاهای آنرا تصحیح کردم) ملکی درباره انتشار نشریه گفت (ما تا یکسال قبل مجله تیرد زندگی را منتشر میکردیم و ما اینکه این مجله بی نام و نشان بود توقیف شد و فعلاً در صد ده نشریه ای منتشر کنیم .

مرکز اسناد و انتشارات اسلام آباد آرشیو

وارد و ثبت شده ۲۱/۱۰/۵۷

نسخه ۱۱/۱۱/۵۷

رئیس بخش ۱
توفیق
۱۳۳۷

۳۸۸
۲۵۰۲
۲۵
خیلی مسترمانه

نظامنامه‌ی جامعه سوسیالیست‌ها نهضت ملی ایران

۱. عضویت

ماده ۱. شرایط عضویت در جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران به این قرار است:
الف - عدم معروفیت به فساد اخلاق و فاقد بودن موقعیت و فعالیت‌هایی که معارض منافع ایران باشد.

ب. عدم عضویت در احزاب، جمعیت‌ها و دسته‌های سیاسی دیگر، مگر با اجازه و طبق دستور جامعه

ج. قبول.....^(۱) برنامه و نظامنامه جامعه.

د. فعالیت در یک یا چند قسمت از سازمان‌های جامعه.

ه. پرداخت حق عضویت

ماده ۲. وظایف عضو جامعه عبارت از:

الف.....^(۲) اجتماعی و سیاسی خود

ب. رعایت دقیق انضباط تشکیلاتی تبعیت از نظامات و تصمیمات جامعه

شرکت جدی در فعالیت‌های جامعه، تبلیغ مرام سیاست و خط مشی جامعه و مجاهدت عملی در راه تحقق بخشیدن به آن‌ها.

ج. کوشش همه‌جانبه و آگاهانه برای حفظ وحدت جامعه و مبارزه اصولی و آشتی‌ناپذیر با هرگونه عامل داخلی یا خارجی که به وحدت جامعه و منافع آن آسیب و زیان رساند.

د. خدمت به توده‌های مردم، تحکیم پیوندهای جامعه با آنان، آگاه ساختن ایشان به منافع ملی و طبقاتی واقعی خودشان، توضیح سیاست و هدف‌های نزدیک و دور جامعه برای ایشان و اطلاع یافتن و مطلع ساختن جامعه از نیازمندی آنان.

ماده ۳. حقوق عضو جامعه عبارتند از:

الف. حق بحث و اظهار نظر صریح و آزاد درباره تمامی مسایل ایدئولوژیک، اجتماعی،

۱. چند کلمه ناخوانا

۲. چند کلمه ناخوانا

سیاسی، تشکیلات، مالی و غیره... در جلسات تشکیلاتی و نیز در نشریاتی که از طرف جامعه به بحث درباره مسائل مزبور اختصاص داده می‌شود.

ب. حق انتخاب کردن و انتخاب شدن در...^(۱) جامعه.

ج. حق ارائه نظر یا پیشنهاد به هر یک از مراجع و مقامات تشکیلاتی من جمله به کمیته مرکزی.

د. حق انتقاد از هر فرد یا سازمان جامعه در جلسات تشکیلاتی.

ه. حق شرکت در جلساتی که رفتار و فعالیت او را مورد بحث و انتقاد و رسیدگی قرار می‌دهد و نیز حق شکایت به مراجع عالی تشکیلاتی من جمله کنگره در صورت معترض بودن به قرار یا تصمیمی که درباره وی اتخاذ شده است.

تبصره: حضور یا عدم حضور او در مواقع اخیر تصمیم بسته به نظر رئیس یا هیئت رئیسه آن جلسات است.

ماده ۴. داوطلب عضویت باید حداقل به وسیله دو نفر از اعضای جامعه معرفی گردد و لااقل یک دوره آزمایشی شش ماهه را گذراند تا به عضویت جامعه پذیرفته شود.

تبصره ۱: کمیته مرکزی می‌تواند افرادی را که شایسته تشخیص می‌دهد، بدون گذراندن تا دوره‌های آزمایشی و یا با کوتاه کردن مدت به عضویت جامعه بپذیرد.

تبصره ۲: عضو آزمایشی دارای همان وظایف و حقوق عضو جامعه است به استثنای حق انتخاب کردن و انتخاب شدن، رأی عضو آزمایشی رأی مشورتی است.

ماده ۵. تصویب عضویت با کمیته مرکزی یا مرجعی است که کمیته مرکزی به آن تفویض اختیار نموده است.

ماده ۶. پذیرش افراد به عنوان عضو آزمایشی با هیئت اجراییه یا مرجعی است که هیئت اجراییه معین می‌کند.

ماده ۷. اخراج عضو یا عضو آزمایشی جامعه باید به تصویب کمیته مرکزی یا مرجعی که کمیته مرکزی معین خواهد کرد برسد.

تبصره. در مورد مجازات‌های تشکیلاتی دیگر طبق ترتیباتی که کمیته مرکزی معین

۱. یک کلمه ناخوانا

خواهد کرد، عمل خواهد شد.

ماده ۸. هر عضو یا عضو آزمایشی جامعه که بدون عذر موجه تا سه ماه متوالی حق عضویت خود را نپردازد یا تا ۵ جلسه متوالی در حوزه یا دیگر جلسات مقرر شرکت نکند، کمیته مرکزی می‌تواند او را مستعفی تلقی کند.

ماده ۹. اخراج اعضای کمیته مرکزی خواه از عضویت کمیته مرکزی و خواه از جامعه به طور موقت در صلاحیت کمیته مزبور بوده و حق اعتراض عضو اخراجی کمیته مرکزی در کنگره بعدی محفوظ خواهد بود. در مورد اخراج از عضویت کمیته مرکزی رأی دو سوم و در مورد اخراج از جامعه، رأی سه‌چهارم اعضای کمیته مرکزی لازم است.

ماده ۱۰. اخراج نمایندگان منتخب برای کنگره از جامعه، مشروطه به تأیید بعدی کنگره است.

۲- ساختمان تشکیلاتی جامعه

ماده ۱۱. مرکزیت دموکراتیک یعنی مرکزیت برپایه دموکراسی و دموکراسی تحت رهبری متمرکز شالوده ساختمان تشکیلاتی جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران است. اصول اساسی مرکزیت دموکراتیک به قرار زیر است:

الف. مقامات رهبری و جامعه در همه درجات باید انتخابی باشند.

ب. مقامات رهبری جامعه در همه درجات باید در فواصل معین گزارش فعالیت خود را به سازمان‌های پایین‌تر جامعه که آن‌ها را انتخاب کرده‌اند بدهند.

ج. هر عضو جامعه از تصمیمات سازمانی که به آن تعلق دارد با رعایت اطاعت اقلیت از اکثریت و هر سازمان جامعه از سازمان فوق خود و همه سازمان‌های متشکل جامعه از کمیته مرکزی باید تبعیت کنند.

د. انضباط تشکیلاتی باید اکیداً مراعات و تصمیمات تشکیلاتی بدون قید و شرط اجرا گردد.

ماده ۱۲. سازمان‌های اصلی جامعه:

الف. حوزه

ب. کنفرانس محلی

- ج. کمیته محلی
- د. کنگره
- ه. کمیته مرکزی
- و. هیئت اجراییه
- ز. هیئت رسیدگی
- ۱. حوزه

ماده ۱۳. حوزه که پایه و اساسی‌ترین سازمان جامعه است محل آموزش و پرورش ایدئولوژیک، اجتماعی و سیاسی و رسیدگی به فعالیت اعضا و نیز مقام صلاحیت‌دار برای انتخاب نمایندگان کنفرانس محلی است. تبصره: طرز تشکیل و اداره‌ی حوزه به موجب آیین‌نامه جداگانه‌ای که به تصویب هیئت اجراییه - یا ارگانی که هیئت اجراییه به آن اختیار دهد - خواهد رسید، معین می‌شود.

۲. کنفرانس محلی

ماده ۱۴. کنفرانس محلی سالی یک‌بار از نمایندگان منتخب حوزه‌های هر شهرستان - و حومه آن - تشکیل می‌شود.

تبصره: ترتیب انتخاب نمایندگان مذکور و تعداد آنان را کمیته مرکزی یا ارگانی که کمیته مرکزی به آن اختیار دهد معین خواهد کرد.

ماده ۱۵. وظایف کنفرانس محلی:

- الف - استماع گزارش فعالیت کمیته محلی و رسیدگی درباره آن.
- ب. ارائه طرق و اخذ تدابیر کلی لازم برای پیشرفت کمی و کیفی جامعه در محل مربوطه براساس خط مشی و سیاست عمومی کمیته مرکزی.
- ج. انتخاب کمیته محلی - عده اعضای کمیته محلی از طرف خود کنفرانس معین می‌شود -
- د. انتخاب نمایندگان کنگره از روی نسبت و یا به تعدادی که کمیته مرکزی معین کرده است.

۳. کمیته محلی

ماده ۱۶. کمیته محلی مدیر و مسئول کلیه امور مربوط به جامعه در ناحیه مربوط به خود بوده و در تحت نظارت و رهبری هیئت اجراییه فعالیت خواهد کرد.

ماده ۱۷. کمیته محلی می تواند برای انجام وظایف خود کمیسیون‌هایی از قبیل کمیسیون تشکیلات، کمیسیون تبلیغات و انتشارات، کمیسیون تعلیمات، کمیسیون مالی و غیره... تشکیل دهد.

تبصره ۱. مسئولین این کمیسیون‌ها را کمیته محلی لزوماً از میان اعضای خود انتخاب خواهد کرد.

تبصره ۲. کمیته محلی می تواند اعضای این کمیسیون‌ها را به تصویب هیئت اجراییه و یا ارگان تعیین شده از طرف هیئت اجراییه را از میان اعضای شایسته و فعال جامعه در ناحیه مربوط به خود...

تبصره ۳. حدود وظایف هر یک از این کمیسیون‌ها به موجب آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیئت اجراییه خوا/هد رسید معین می شود.

تبصره ۴. در مورد شهرستان تهران و حومه در صورتی که بنابر تشخیص کمیته مرکزی هیئت اجراییه عملاً قادر باشد در عین حال وظایف کمیته محلی تهران را نیز انجام دهد، از تشکیل کمیته اخیر می توان صرف نظر کرد. در این صورت وظیفه کنفرانس محلی تهران منحصر به انتخاب نمایندگان کنگره خواهد بود.

۴. کنگره

ماده ۱۸. کنگره عالی ترین ارگان هدایت کننده و صلاحیت دار جامعه است و در شرایط عادی باید هر دو سال یکبار تشکیل یابد.

تبصره: کنگره هنگامی رسمیت خواهد داشت که شرکت کنندگان آن نمایندگان بیش از نیمی از کلیه اعضای جامعه باشند.

ماده ۱۹. علاوه بر کنگره عادی بنابر تصمیم کمیته مرکزی و یا به تقاضای نیمی از اعضای جامعه کنگره فوق العاده تشکیل خواهد شد و منحصرأً درباره مسائلی که به خاطر آن دعوت شده است بحث و رسیدگی کرده تصمیم خواهد گرفت.

ماده ۲۰. وظایف و اختیارات کنگر

- الف - استماع گزارش فعالیت کمیته مرکزی و بحث و رسیدگی و اخذ تصمیم درباره آن.
ب - تصویب، تجدیدنظر و تفسیر مواد مرامنامه، برنامه و نظامنامه «جامعه» به طور کلی یا جزئی.
ج - تعیین سیاست و خط مشی کلی و عمومی جامعه.
د. تعیین تعداد اعضای کمیته مرکزی و انتخاب آن.

۵- کمیته مرکزی

- ماده ۲۱. در فاصله میان کنگره‌ها کمیته مرکزی مسئول کلیه امور و فعالیت‌های جامعه بوده در مقابل کنگره مسئولیت دارد.
ماده ۲۲. جلسات عادی کمیته مرکزی هر سه ماه یکبار تشکیل خواهد یافت.
ماده ۲۳. بنا بر تصمیم هیئت اجراییه با هیئت رسیدگی و یا بنا بر تقاضای $\frac{۱}{۳}$ اعضای کمیته مرکزی، جلسه فوق‌العاده کمیته مرکزی تشکیل خواهد شد.
ماده ۲۴. جلسات کمیته مرکزی اعم از عادی و فوق‌العاده برای اخذ رأی و تصمیم هنگامی رسمیت خواهد داشت که دو سوم اعضای آن حضور داشته باشند مگر در مواردی که نظامنامه طرز دیگری را پیش‌بینی کرده است.
ماده ۲۵. کمیته مرکزی در جلسه‌ای که اقلماً با حضور $\frac{۳}{۴}$ اعضای آن تشکیل می‌یابد هیئت اجراییه، هیئت رسیدگی و دیگر طبقه مرکزی را از میان اعضای خود انتخاب خواهد کرد.
ماده ۲۶. ریاست هیئت اجراییه و هیئت رسیدگی با دبیر کمیته مرکزی است.
ماده ۲۷. کمیته مرکزی در صورتی که مقتضی بداند می‌تواند از میان اعضای شایسته و فعال جامعه کسانی را برای عضویت در کمیته مرکزی انتخاب کند.
تبصره ۱ - برای انتخاب این فصل اشخاص رأی $\frac{۳}{۴}$ همه اعضای کمیته مرکزی لازم است.
تبصره ۲ - این قبیل اشخاص عضو رسمی کمیته مرکزی محسوب شده حق رأی دارند.

۶- هیئت اجراییه

- ماده ۲۸. هیئت اجراییه ارگان رهبری مرکزی جامعه و اداره‌کننده همه امور و

فعالیت‌های آن در فواصل میان جلسات کمیته مرکزی است و در مقابل کمیته مرکزی مسئولیت دارد.

ماده ۲۹. هیئت اجراییه برای انجام وظایف خود می‌تواند شعبی از قبیل شعبه تشکیلات کل، شعبه تبلیغات و انتشارات کل، شعبه تعلیمات کل و غیره... تشکیل دهد.

تبصره ۱- مسئولین این شعب را هیئت اجراییه لزوماً از میان اعضای خود انتخاب خواهد کرد.

تبصره ۲- هیئت اجراییه می‌تواند با تصویب کمیته مرکزی اعضای این کمیسیون‌ها را از میان اعضای شایسته و فعالی جامعه انتخاب کند.

تبصره ۳- حدود وظایف این شعب به موجب آیین‌نامه‌ای که به تصویب کمیته مرکزی خواهد رسید معین خواهد شد.

۷- هیئت رسیدگی

ماده ۳۰. وظایف و اختیارات هیئت رسیدگی به قرار زیر است:

الف- نظارت بر فعالیت همه سازمان‌ها و ارگان‌های جامعه - به استثنای کمیته مرکزی - به منظور حصول اطمینان از صحت اعمال آن‌ها.

ب- رسیدگی به تقصیرات تشکیلاتی و اخذ تصمیم درباره آن‌ها.

ج- کسب هرگونه اطلاعات و اخبار درباره دشمنان داخلی و خارجی جامعه و گذاشتن آن‌ها در اختیار کمیته مرکزی و هیئت اجراییه.

ماده ۳۱. هیئت رسیدگی می‌تواند برای انجام وظایف خود شعب و کمیسیون‌هایی به مسئولیت اعضای خود تشکیل و آیین‌نامه مربوط به وظایف آن‌ها را به تصویب کمیته مرکزی برساند.

ماده ۳۲. در صورت بروز هرگونه اختلاف نظر اساسی میان هیئت اجراییه و هیئت رسیدگی نظر هیئت اجراییه قطعیت داشته و باید به مورد اجرا گذاشته شود؛ ولی هیئت رسیدگی می‌تواند تشکیل جلسه فوق‌العاده کمیته مرکزی را برای رسیدگی و اظهار نظر قطعی خواستار شود.

ماده ۳۳. انتخاب هر یک از سازمان‌ها و ارگان‌های جامعه لزوماً با رأی مستقیم و دخیفی انجام می‌گیرد.

تبصره ۱ - برای انجام انتخابات هر یک از سازمان‌ها و ارگان‌های جامعه حضور $\frac{2}{3}$ اعضایی که حق رأی دارند، لازم است در صورتی که در نوبت اول اکثریت حاصل نشد در جلسه بعد با اکثریت نصف به علاوه یک انتخاب می‌شود.

تبصره ۲ - نتیجه آرا براساس اکثریت نسبی قطعیّت خواهد یافت.

ماده ۳۴. تصمیمات سازمان‌ها و ارگان‌های جامعه به جز در مواردی که نظامنامه وضع دیگری را کرده است به اکثریت ساده آرا - نصف + یک - اخذ خواهد شد.

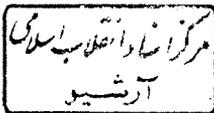
ماده ۳۵. تعیین میزان حق عضویت با کمیته مرکزی است. (۱)

جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران

پیش از شروع مقدمه تاریخی درباره نهضت ملی ایران دو نکته را راجع به عنوان «جامعه سوسیالیست‌ها» روشن میکنیم. اولاً منظور از بکار بردن این عنوان بهیچ وجه این نیست که تمام سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران در این سازمان جمع شده‌اند و همچنین مقصود این نیست که هر کس با این سازمان نیست سوسیالیست نباشد. بهر حال سعی و کوشش این جامعه در راه جامعیت بخشیدن به تمام کسانی خواهد بود که بنحوی از انحاء تمایلات سوسیالیستی دارند و این نکته نیز قابل تذکر است که اصطلاح (جامعه) معادل اصطلاح اروپائی Ligue است که در نهضت سوسیالیستی سابقه تاریخی دارد، و در یوگسلاوی نیز بجای اصطلاح حزب کلمه (لیگ) را بکار برده‌اند.

ثانیاً باید باین نکته توجه داشت که هیچ فرد سوسیالیستی در کشور عقب مانده یا توسعه نیافته‌ای مانند ایران نمیتواند برنامه خود را در مرحله کنونی بامحتوی کاملاً سوسیالیستی انتخاب کند. سوسیالیست‌های واقع بین خواهی نفع‌های اوضاع و احوال و شرایط مرحله‌ای از رشد و نمو تکاملی جامعه را که در آن قرار دارند در نظر میگیرند بهر صورت ما بامنطق و روش سوسیالیستی جامعه کنونی ایران را ارزیابی کرده و برای تغییر و تحول یافتن آنچه تغییر دانی است کوشش خود را بکار خواهیم برد و برنامه و اصول را نیز در این بیانیه روشن و اعلام میکنیم.

نظر اجمالی به تاریخ نهضت ملی ایران :

انعکاس صدای نهضت ملی ایران هنوز در خاورمیانه طنین‌اندها است. هم اکنون رهبران و مدیران جوامع این قسمت جهان پر شور از تجربیات تلخ و شیرین این آزمایش بزرگ تاریخی استفاده میکنند و ملت‌های خود را از قید اسارت قرون رها ساخته و با آخرین بقایای نفوذ استعماری قرن نوزده در مبارزه‌اند.

در حالیکه رهبران نهضت‌های ملی از این گنجینه تجربیات تاریخی گذشت ما بهره بر میگیرند، اگر خود ما از گذشته مان درس نگیریم و راه آینده را با توجه بآن دروس پرارزش تاریخ که توأم با پیروزی‌ها و ناکامی هاست معین و مشخص نسازیم کمال بیخردی خواهد بود.

مرحله اخیر نهضت ملی ایران از زمانی شروع شد که قانون تحریم امتیاز نفت به مجلس پیشنهاد و تصویب گردید. این قانون معیار و محکی بود که عمال بیگانگان را از صفوف ملت ایران جدا میساخت. همه ما مبارزه برای آزادی انتخابات شکل جبهه ملی بخود گرفت و مبارزه برای اکتیوای حقوق ملی بآن جبهه يك معنوی و برنامه داد.

پیشنهاد ملی کردن صنعت نفت برنامه نهضت ملی ایران را در جهت تمایلات سوسیالیستی مستقل از بیگانه پیش برد. در این زمان حزب توده با کمک رزم آرا با حرص فعالیت گذارد تا بتواند جبهه ملی ایران را تضعیف کند. آنها که تا مدتی مدعی بودند جبهه ملی برنامه ای ندارد ناچار باین تظاهر میگردند که آنان نیز بر برنامه شان افاء امتیاز نفت جنوب است. آنها ابهامی بوجود آورده بودند و در آغاز کار خود را پیشرو مبارزه معرفی میگردند. اما شمار ملی شدن نفت سراسر ایران نقاب از چهره آنان برگرفت و بر صاحب نظران کاملاً روشن ساخت که کوشش آنها برای مبارزه با نفوذ بیگانه نیست بلکه برای جانسپین کردن نفوذ يك بیگانه بجای بیگانه دیگر است و بطور خلاصه مقصودشان اینست که سهم همسایه شمالی نیز از نفت شمال داده شود، تا این امتیاز تبدیل يك پایگاه سیاسی و اجتماعی نفوذ در ایران گردد.

تکیه گاه نهضت ملی ایران:

تمام ملت ایران منهای دو اقلیت منفره پشتیبان نهضت ملی ضد استعماری بوده هستند. اما در اینجا لازم است که به نیروهای متشکلی که پشتیبانی ملت ایران از مجرای سازمانهای آنان بعمل میآمد نظری بیندازیم. در نهضت ملی ایران احزاب و گروه‌ها و شخصیت‌هایی با قدرت تشکیلاتی کمی و کیفی متفاوت وجود داشتند که با از سابق بودند و یاد روضه چربان بوجود آمدند، و مادر اینجا

تنها از احزاب وابسته به نهضت ملی سخن می‌آوریم. علاوه بر احزاب نیروی بازار گرچه متشکل نبود، مهم‌ها به‌مناسبت تجمع در يك محل بشا به جمعیت موثری بود که در سر نوشت نهضت و پیروزیهای آن سهم بسزایی داشت. هر چند دانشجویان دانشگاه مبارزه خود را از راه احزاب انجام می‌دادند، معذالك رفتی که بحث از پایگاه نهضت ملی ایران است، باید از دانشگاه به‌منوان يك راه مستقل نیز نام برد. علاوه بر این دو پایگاه حزب ایران و حزب زحمتکشان ملت ایران و حزب مردم ایران و بان ایرانیست‌ها، ناصبه حزب ملت ایران بر بنیاد بان ایرانیسم که تا امروز مبارزه خود را ادامه می‌دهد، هر کدام با قدرت و کمیت و کیفیت متفاوت از سازمانهای متشکل نهضت ملی ایران بوده‌اند. تکیه دولت نهضت ملی بر این پایگاه‌ها بود و قدرت ملی خود را از مجرای این سازمانها از توده ملت می‌گرفت.

این حقیقت را نباید کتمان کرد که اکثریت احزاب و جمعیت‌های وابسته به جبهه ملی که بالاخره شکل نهضت ملی بخود گرفت در عین اینکه مبارزات دامنه دار و شجاعانه و مفید برای نهضت انجام داده و هر کدام بنوبه خود صناعات درخشانی بتاریخ نهضت افزوده‌اند، مهم‌ها اکثریت نزدیک به تمام آنها از لحاظ قدرت تشکیلاتی و از حیث مجهز بودن به يك دکتربین مشخص اجتماعی - اقتصادی بپایه حزب توده نرسیدند. اکثریت آن احزاب ملی هدف عالی و ملی داشتند اما فاقد ستراتیژی و تاکتیک مجرب و مؤثر بودند. بهمین جهت حزب توده قادر بود بوسیله تشکیلات محکم و تبلیغاتی موثر خود اذهان رامشوب ساخته و از محیط مهم و مشکل نیافته سوء استفاده کند. حزب زحمتکشان بکمال عده‌ای از انشعابیون سابق حزب توده و دکتربقایی و وعده‌ای دیگر از روشنفکران بوجود آمده بود، انشعابیون سابق حزب توده تو استند باین حزب بیک تشکیلات منظم و بیک دکتربن اجتماعی - اقتصادی بدهند. همین‌ها بودند که اولین بار بطور سیستماتیک ملی شدن صنعت نفت را تشریح کردند، زیرا خیلی‌ها تا آن زمان معنی ملی شدن صنایع را بخوبی درک نمی‌کردند. پس از آنکه دکتربقایی راه مخصوص خود را که هم‌میدانند در وقت مبارزه اینها همراهی گروه عظیمی بشکل نوین حزب زحمتکشان ملت ایران (نیروی سوم) ادامه یافت. عنوان (نیروی سوم) علامت مشخصه آنان از جریان دکتربقایی گردید.

هر چند نیروی سوم در رهبری دولت ملی شرکت نداشت اما از لحاظ مطبوعاتی و تشکیلاتی و خاصه از جهت اینکه يك دكترين مشخص اجتماعی - اقتصادی به نهضت میداد، از نیرومندترین عناصر تشکیل دهنده نهضت گردید. باید باین حقیقت تلخ توجه داشت که قدرت تبلیغاتی وایدتولوژیک حزب توده باندازه ای قوی و وسیع بود که حتی افراد و اشخاصی که هیچگونه ایمان و عقیده ای نیز بآنها نداشتند در زیر نفوذ افکار آنها قرار گرفته و با اصلاح درس آزاد بخواهی را از مکتب آنها فرا میگرفتند. بدین ترتیب آنها قادر بودند با هم آمیخته بتمتع خود بوجود آورده و ضربات مهالکی به نهضت بزنند. حزب زحمتکشان (نیروی سوم) تنها شکایات مجمزه به دكترین بود که افسانه های آنها را نقش بر آب میکرد، و بهین مناسبت رهبران این حزب هدف تبلیغات و اتهامات وسیع حزب توده واقع گردیدند اما علی رغم آن حزب زحمتکشان (نیروی سوم) يك نیروی جانسپین بوجود آورده بود که جوانان و زحمتکشانی که تازه میخواستند در سیاست وارد شوند دیگر که تر حزب توده رفته و به نیروی سوم ملحق میشدند و نهضت ملت ایران روز بروز متشکل تر و نیرومند تر میگردد.

انگلستان بود ، در حالیکه آنها در درجه اول با امریکا مبارزه میکردند
و حاضر بودند با رقیب درجه یک نهضت ملی کنار بیایند .
برنده ترین سلاح انگلستان که موجب شکست باشد :

نیرومند ترین سلاح انگلستان نه عمال او در ایران و نه کشتی های جنگی
در آبادان و نه چتر بازان و نه تفنگداران دریایی بود . زیرا نهضت ملی ما از راه
سیاسی مستقیم و غیر مستقیم بر همه این سلاح ها غلبه کرده بود . کشتی ها و
تفنگداران دریایی به ما اگر خود بازگشته و عمال ایرانی انگلستان نیز پس از
سی تیر در سوراخ های خود خزیده بودند . برنده ترین سلاح انگلستان که هنوز
زنده و متحرک و فعال بود عنصر (نفی) اصطلاح بر معنی (توده نفی) بود زنده و
متحرک بودن این سلاح بیگانه برای آن بود که بسیاری اشخاص در تشخیص
ماهیت بیگانه پرست رهبران آنها دچار اشتباه بودند و الا فکسار عمومی و
قدرت نهضت ملی آنها را نیز بهمان چسب فرستاد که دیگر عمال بیگانه را
فرستاده بود .

شکست در آستانه پیروزی اجتناب پذیر بود

نهضت ملی ایران يك ضرورت تاریخی بوده و هست. حوادثی که در دنبال آن در خاورمیانه و خاصه در افریقا پیش آمده و در حال رشد و توسعه و تکامل است نشان میدهد که قرن بیداری و جنبش و استقلال سیاسی و اقتصادی ملت‌هاست نهضت ملی يك حادثه اتفاقی نبود، بلکه يك سلسله شرایط و اوضاع و احوال جهانی و محلی ضرورتاً و بطور اجتناب‌ناپذیر در خواست می‌کرد و می‌کنند. بالا بنهجه چه را ما دچار شکست شدیم؟ حوادث تاریخی را بیک معنی میتوان بدو دست تقسیم کرد: حوادثی که اجتناب پذیرند. بدین معنی که اوضاع و شرایط و عوامل موثر در آن حادثه نوعی بوده است که هر قدر هم رهبری خوب و اقدامات نیز منطقی بود مهملات آن حادثه اجتناب ناپذیر می‌بود. مثلاً قیام سپار تا کوس که يك نهضت انقلابی غلامان در رم قدیم بود به تناسب اوضاع و احوال آن زمان و نارس بودن شرایط محکوم به شکست بود. حوادث تاریخی دیگری نیز وجود دارند که منجر به شکست شده اند اما این شکست‌ها نتیجه عدم رهبری صحیح و ارزیابی غلط از نیروهای خود با از نیروی دشمن یا نیروی موافقین و با از تشخیص غلط در ماهیت آنهاست. مقدمتاً باین نکته اشاره میکنیم که منظور ما در اینجا شمردن افتخارات نهضت نیست بلکه انتقاد از خود است. پرواضح است که شکست نهضت به تناسب سر سختی دشمن بود. اما این سؤال مطرح است که اگر نهضت ملی ایران بعضی اقداماتی را که کرده نمیکرد و در عوض يك سلسله اقداماتی را که لزومش در همان زمان نیز حس میشد انجام میداد آیا نتیجه نهایی غیر از آن نمیشد که عملایش آمد؟

يك رهبری صحیح باید واقع بین باشد و لازمه واقع بینی اینست که تابع احساسات نبود و بتوان نیروی فعاله و نیروی ذخیره خود را خوب حساب کرد، همچنین ارزیابی صحیح نیروهای دشمن و مقایسه با نیروهای خود

ضروری است و هر اقدام و عملی باید از روی این مقایسه اندازه گیری شود .
 نباید دست بکاری زده شود که مطابق محاسبه نیروها نتیجه آن شکست قطعی
 باشد . رهبری واقع بین تقاضای خواسته های خود را باید متناسب با نیروی خویش
 و نیروی حریف تنظیم کند نه مطابق حداکثر آمال و آرزوی خودش .
پس از سی تیر تاریخی :

اشاره کردیم که برنده ترین سلاح انگلستان و آخرین تیر ترکش او
 جناح توده نفتی بود . تاسی تیر آنهادر مقابل نهضت ملی بودند و بقول خود حادته
 آفرینی میکردند و رهبر نهضت ملی را پیر مرد خرفتی که پنجاه سال باستعمار
 خدمت کرده است معرفی مینمودند و احزاب ملی را نیز عامل پست استعمار و جیره
 خوار اصل چهار می شناختند . و باعتراف خودشان درسی تیر مرد دو حیران بودند
 و نمیدانستند که به تلف قدیمی خود شان جناب اشرف کمک کنند یا نه . اما پس
 از پیروزی سی تیر ناگهان این حزب آگاه و هشیار ؛ کشف کرد که تا بحال
 اشتباه میکرد و دچار سکتاریسم بوده است ، و آن پیر مردی که پنجاه سال
 باستعمار خدمت کرده مرد شریفی است و احزاب عامل امپریالیسم و جیره خوار
 اصل چهار نیز مؤلفین خوبی برای «جبهه صالح و دمکراسی» هستند . حمله
 ائتلافی آنها برای آنچه «جبهه واحد ضد استعمار» نامیدند شروع شد . حزب
 زحمتکشان و جناح واقع بین آن که روش های آنها را خوب میشناخت این حمله
 ائتلافی را جداً رد کرد و هرگز اجازه نداد که این جبهه رسماً تشکیل شود .
آنچه می بایست نشود :

حزب توده علی رغم رد شدن حمله ائتلافی بازتظاهر به پشتیبانی از
 نهضت میکرد . سیاست انگلستان کوشش میکرد که به نهضت ملی رنگ توده ای
 بزند . جمعیت های رنگارنگ حزب توده از قبیل جمعیت مبارزه با استعمار و
 جوانان دمکرات و بالاخره جمعیت حمایت کودکان و مبارزه با یسواد و غیره
 دست باز پیدا کردند و کشور را در حال تشنج نگاه داشتند . متأسفانه به
 تفکرات حزب زحمتکشان (نیروی سوم) ترتیب اثر داده نشد و بخلاف
 آنچه بعدها مثلاً در مصر عمل شد بجای استفاده از وجود دولت شوروی در

همسایگی ما و جلوگیری از ستون پنجم آنها در داخل کشور دست آنها را نظور
که همه میدانند باز بود. ممکن است برای بعضی سیاستمداران و مقامات رسمی
و دادگستری آن روزها روشن نبوده است که ماهیت روزنامه بسوی آینده و
روزنامه‌های همگام و جهت ضد استعمار و غیره و غیره چیست. اما کودکان
دوازده ساله و پیرزنان بیسواد ماهیت آنها را میشناختند. آنها میگویند که پرونده
توده‌ای بودن برای نهضت ملی ایران جعل میگرداند از این سیاست اشتباه آمیز
استفاده کرده و این واقیقت را بعنوان شواهد زنده به پرونده اضافه
میکردند.

این تظاهرات تحریک آمیز رفته رفته شدیدتر میشد و مؤلفین و پشتیبانان
نهضت ملی متدرجا نگران و نگران‌تر میشدند. بازاریها صریحاً از این اوضاع
تساراضی بودند. عده‌ای از بازرگانان اصفهان و سایر شهرها به تهران آمده
و از رجال نهضت میپرسیدند آیا واقلاً مملکت کمونیستی خواهد شد ؟
روشنفکران و دانشگاہیان نگران و حیران بودند و از خود میپرسیدند
بکجا میرویم؟ در حالیکه پشتیبانان نهضت مردد و نگران میگردیدند، دشمنان
و رقبای نهضت از لحاظ داخلی و خارجی بامشاهده این اوضاع که کار در با دستخوان
میرساند برای خانه دادن بآن جریان مصمم تروجیدی تر میشدند. سیاست
انگلستان که رژیم اصلی این صحنه بود از اشتباه آمیز بودن این سیاست در
پشت پرده حداکثر استفاده را کرد. این اوضاع شدیدترین ضربه را به سیاست
خارجی ما وارد آورد. هر چند تراست‌های نفتی آمریکا در تمام مدت نهضت
ملی کوچکترین مشکلی برای انگلستان ایجاد نکردند و از آنها دور برابر
ابران‌حمایت نمودند معهداً دولت آمریکا در اوائل کار بمناسبات سیاسی
و ستراژیک درخفه کردن نهضت ملی با انگلستان هماهنگ نبود اما انگلستان
از اوضاع متشنج و صحنه سازی‌هایی که بآنها واقیقت بخشیده بود آخرین
استنتاج و بهره برداری را کرد و سیاست آمریکا را با خود هماهنگ ساخت.
دشمنان داخلی و خارجی نهضت که مصمم تروجیدی تر شده بودند، همانطور
که مجله تئوریک علم و زندگی در حدود یک سال پیش از ۲۸ مرداد تجزیه و
تحلیل کرده و هشدار داده بود، آخرین ضربه را وارد کردند.
حزب بیدار و آگاه توده که برای متشنج کردن اوضاع هر هفته یک

کودتای خیالی کشف می‌کرد و پیش بینی مینمود درست در تاریخچه که واقعا حادثه‌ای در شرف وقوع و دبا دعای خود غافل گیر شد و با وجود داشتن ششصد افسر متشکل و نیروهای متناسب با آن و آنهمه ذخیره مهمات که بعدها کشف شد دست از پا خطا نکرد. این واقعت یک جواب دندان شکن با آنهاست که این تصور واهی را بخود راه میدادند که گویا شوروی حاضر بوده است منافع نفتی انگلستان را بدوستی ایران بفروشد. در حالیکه واقعت نشان داد که انگلستان با استفاده از تشویق کمونیسم در ایران امریکا را با خود صد درصد هماهنگ ساخت و در حساسترین موقع شوروی و حزب توده را نیز ساکت نگاه داشت تا ضربه آخر را بزند و آقای ابدن از آن شب به بعد راحت بخوابد.

می‌بایست جلو این بی‌بند و باری را گرفت و از هرج و مرج سیاسی که هرج و مرج و خرابکاری اقتصادی نیز در برداشت جلو گیری کرد و نگذاشت که دشمنان نهضت از قدرت سیاسی و اقتصادی خود دولت علیه او استفاده کنند. بعنوان نمونه یاد آوری می‌کنیم که حزب توده با سوء استفاده‌های مادی کلانی که بدست عمال خود در شرکت بیمه و جنگلبانی و غیره می‌کرد این تشکیلات را از لحاظ مالی اداره مینمود. یا مثلا اعتصاب کوره پزخانه‌ها را راه انداخت و مقامات رسمی دولت وقت رهبران احزاب ملی را کنار گذارند و در برابر فشار رهبران توده‌ای کوره پزخانه‌ها تسلیم شدند و تمام تقاضاهای منطقی و غیر منطقی کارگران کوره پزخانه‌ها را بر آوردند و بدین ترتیب بیست هزار کارگر بدامن حزب توده ریخته شد.

به مناسبت آخرین جشن سی تیر پیش از ۲۸ مرداد متیک بر جمعیت و باشکوهی که حزب توده در میدان بهارستان داد و تمام محافل داخلی و خارجی را لرزاند و پشتیبانان نهضت را مردد و دشمنان داخلی و خارجی را مصمم و متعهد ساخت. رونق و گرمی بازار این متینک از شرکت کارگران کوره پزخانه‌ها بود، و بدین ترتیب ندانم کاری یا ماجایات غلط بعضی از مسئولین وقت این خدمت را نسبت بدشمن انجام داد.

آنچه میبایست بشود: هم عراق نوری سعید محافظه کار و هم عراق عبدالکریم قاسم انقلابی هر دو درباره نفت عاتلانه رفتار کردند و از نتایج و

تجارب گرانگیزانه آلمانی‌ها در ایران برخوردار شدند. اقتصاد بدون نفت پس از اعلام ملی شدن صنعت نفت و خلع پسر برای مدت کوتاهی اجباری و ضروری بود. ولی اقتصاد بدون نفت برای مدت دراز کاری غیر منطقی و احمقانه بوده و هست. زیرا در تاریخ هر نهضتی که هدف عقب مانده داشته، محکوم بزوال بوده است. پس از ملی شدن نفت می‌بایست این مسئله با ارزیابی صحیح از قدرت مالی و سیاسی اجتماعی ایران و مقایسه آن با قدرت انحصارات و قدرتهایی که پشتیبان آنها هستند واقع بینانه حل شود. مطبوعات و قدرت تبلیغاتی عظیم حزب توده هر گونه راه حل منطقی و واقع بینانه را با سازشکاری نامشروع و تسلیم شدن در برابر امپریالیسم معرفی میکرد. گرچه آنها در باطن کار دیگری انجام میدادند که کمک به راه حل پس از ۲۸ مرداد بود، مهماندا افکار عمومی را در جهتی تحریک میکردند که عملاً رهبران نهضت نتوانند واقع بینانه عمل کنند. اما وسعت نظر سیاسی و شجاعت اخلاقی لازم بود که مسئله نفت بدست همان دولت نهضت ملی حل شود. زیرا هر دولت دیگری که جانشین او میشد طبعاً راه حل نامساعد تر انتخاب میکرد، چنانکه انتظار میشد. راه حل پیشنهادی بانک بین المللی هر قدر هم که بایده آل نزدیک بود، عمدتاً چون یک راه حل موقت دو ساله بود از بعضی لحاظ برای نهضت ملی خیلی سفید بود. زیرا در عرض مدت دو سال نهضت نمیتوانست بوضع سیاسی و اقتصادی خود سرو سامانی بدهد و پس از استحکام وضع داخلی و ایجاد انضباط اجتماعی و اقتصادی بازم هر راه حل یا مبارزه ای را که اصلاح بود از سر بگذرد. بعضی از پیشنهادهای اخیر هئندرسن شاید از آنهم مساعد تر بود در حال آنچه امروز واقع شده نشان میدهند که نظریه اشخاص واقع بین در زمان نهضت ملی صحیح بوده است زیرا هر گونه راه حلی که بدست دولت نهضت ملی انتخاب میشد از آنچه بعدها عمل شد پیشتر بفرح ملت ایران بود و علاوه بر آن نهضت ملی ادامه مییافت و پس از رسیدن به هدف آزادی سیاسی و اقتصادی از لحاظ مبارزه ضد استعماری، نویت و فورم های اجتماعی فرامیرسید و کشور ایران از این بست رگور و خارج شده و در مرحله رشد و توسعه واقعی قدم مینهاد.

دروس ۱۰ که باید یاد بگیریم :

مختصره خلاصه ای از آنچه نباید بشود و شد و شده ای از آنچه می بایست اقدام شود و نشده شد رویم. اینها دست بدست هم داده و جنبش را که در آستانه پیروزی بود با شکست مواجه ساختند.

بزرگترین عامل شکست و سلاح دشمن در این مبارزه حزب موده نفتی بود. يك حساب ساده و غلط اینست که تصور شود نیروی نهضت ملی که در تظاهرات و میتینگها ظاهر میشد باضافه تظاهرات و میتینگهای حزب توده که در ظاهر علیه استعمار و بفتح نهضت ملی بود جمع جبری دوقوه است. در حالیکه علائم تظاهرات و میتینگهای حزب توده که در اواخر کاملاً مجاز شده بود و عملاً اجرا میگردید نه تنها جمع شدن دوزیر و نبود بلکه کم شدن نیروی نهضت ملی و تعریك شدت عوامل و قدرتهای علیه نهضت ملی بود، که در غیر اینصورت ممکن بود آن عوامل یا بفتح نهضت باشند و لا اقل بعضی از آنها بضرر نهضت کار نکنند و با بآن جدیدت و فاطمیت علیه نهضت وارد عمل نشوند. این نکات و ابرادات و انتقارها مسائلی نیست که تنها پس از گذشتن حوادث آن توجه شده باشد. در همان زمان صداهای واقعی و موشکاف که دارای دید سیاسی وسیعی بودند بلند بود اما گوش شنوایی پیدا نشد، و در نتیجه نبودن يك رهبری آشنا با اوضاع زمان و نیرومند و با انضباط، يك فرصت تاریخی بزرگ برای مدت نسبتاً درازی از دست رفت. اما آیا از این آزمایش بزرگ تاریخی تلخ نباید نتیجه گرفت؟ آیا نباید درس بادروسی برای حال و آینده از آنها یاد بگیریم؟ این درس تاریخ و فلسفه تاریخ است و باید آنرا یاد بگیریم.

متأسفانه پس از ۲۸ مرداد نیز ادامه دهندگان و مقاومت کنندگان به دروس با ارزش تاریخ توجه نکردند و احیاناً با عدم واقع بینی بیشتر نیروها را هدر دادند و با سوءنومیدی را به مناسبت شکستهای بی دربی و اقدامات بی نتیجه بیشتر کردند. در این میان البته نظریات صحیح و واقع بینانه نیز در تمام احزاب و جمعیتها وجود داشت، اما متأسفانه غلبه با آنها می بود که تابع احساسات بودند و به روشهای علمی و منطقی توجه نداشتند.

دکترین اجتماعی به عقابق اوضاع اجتماعی و سیاسی توجه بیشتر داشت، و پس از تصویب شدن قرارداد امینی - پیچ بعنوان هواداران پرزندگان و هواداران علم و زندگی برای فعالیت علمی و بالا اقل فعالیت مطبوعاتی علمی و تهیه کادر برای فرصت‌های آینده سعی و کوشش کرده و مبارزه را ادامه داد. علاوه بر این در گوشه و کنار ایران و حتی در خارج از ایران نیز مداخلات واقع بینانه شنیده می‌شد و می‌شود که شاید از همه آنها شکل تر و واقع بین تر «جامعه‌هواداران سوسیالیسم» است که از دانشجویان سوسیالیست نهضت ملی در اروپا در بسیاری از شهرهای آلمان و فرانسه و سوئیس تشکیل شده. از اینگونه افراد ملی چپ مستقل از بیگانگان که از تاریخ گذشته درس گرفته‌اند در انگلستان و امریکانیز زیاد هستند و مایه امید ملت ایرانند.

بطور خلاصه این دروس را باید از آزمايشهای تاریخی تلخ و شیرین گذشته پیام‌وزیم:

نهضت ملی ایران و هرگونه نهضت ملی مستقل می‌تواند از اختلافات بلو که‌های شرق و غرب استفاده کند اما نباید سر نوشت خود را با این یا آن یکی توأم سازد. در عین استقلال از دو بلوک خطر از هر طرف بودا زد بگری استفاده کند. نهضت ملی در این مرحله از زمان باید با استقلال اقتصادی و رشد و توسعه اقتصادی اهمیت دهد.

رشد و توسعه اقتصادی بدون رعایت انضباط در جامعه امکان پذیر نیست. آزادی نباید امنیت اجتماعی را در مخاطره اندازد.

مسئله مهم امروز برای نهضت‌های ملی و کشورهای توسعه نیافته بالا بردن مصرف بوسیله اعتصابات و اغتشاشات نیست، بلکه صرفه جویی و سرمایه گذاری است. البته برای طبقات زحمتکش که حداقل زندگی را فاقد هستند باید کار تهیه کرد و حداقل زندگی شایسته با مقام انسانی را برای آنها آماده ساخت.

مدارس و دانشگاه باید برای رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی کادر تربیت کنند. تربیت سیاسی و اجتماعی نسل جوان نباید منافی با کسب مهارت باشد بلکه باید مکمل آن باشد.

مرکز اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

هر گونه ائتلاف و همکاری با اعمال این یا آن بیگانه و خاصه حزب زرتشتیست را بجای تقویت تضعیف میکند. در آینده بخلاف گذشته باید یک رهبری دسته جمعی قوی و قاطع و مجهز بد کتر بن اجتماعی و اقتصادی داشت.

پس از این قسمت تاریخی و استنتاج خلاصه ای که از آن بعمل آمد باید باین حقیقت اجتماعی توجه داشت که اوضاع و احوال و شرایطی که نهضت ملت ایران را ایجاد کرده هنوز باقیست. صحیح است که ما بیک فرصت تاریخی بی مانند را از دست دادیم، اما تاریخ متوقف نشده است. چرخ زمانه از حرکت باز نایستاده است. نومیدان تصور میکنند مبارزه با آخر رسیده و چرخ تاریخ ببیل صاحبان زور و زر خواهد چرخید. چنین نیست، و گرچه ما بسر خلاف جریان معلی آب شنا می کنیم، اما جهت سیر تاریخ موازی با ما و موازی با نهضت های ملی آسیا و افریقا است. نومیدان باید بدانند همانطور که دردنیای فیزیک قوانین جاذبه عمومی صادق هستند، همانگونه که آبها خود بخود سر بالا نمیروند، دردنیای زنده و در جوامع شری هنوز قوانین زیست شناسی و قوانین تاریخ حکمفرماست. خون ایرانیان در عروقشان جاریست، قلوب میلیونها ایرانی مانند همیشه همانک با هم می تپد، قوانین جامعه شناسی مانند گذشته تأثیر میکنند، سنن و قوانین فلسفه تاریخ بر سر نوشت بشر حکومت دارند، نژاد و پستی و عقب ماندگی از طرفی واراده برای خوب زیستن و پیروز گردانیدن ارزشها و احراز مقام انسانی مانند نور و ظلمت در مبارزه دائمی اند، و پیروزی نیروهای بزدانی بر نیروهای اهریمنی و غلبه نور بر ظلمت امری یقین و حتمی الوقوع است. قوانین فلسفه تاریخ علاوه بر میلیونها ایرانی، بر صدها میلیون نفوس بشری در آسیا و افریقا و امریکای لاتین نیز حکم فرمائی میکند. در این مبارزه و مقاومت و پیشرفت ما تنها نیستیم و از همکاری و هم مدردی میلیونها نفوس بشری برخورداریم. قلوب صدها میلیون که در فقر و بدبختی زندگی میکنند اما مصممند که انسانی از نو و دنیائی از نو بسازند همانک با قلوب ما میزند.

اعتقاد تزلزل ناپذیر ما اینست که سیر تکاملی تاریخ ادامه دارد و سر انجام لیاقت و ارزشی های انسانی پیروز خواهد شد. اگر از خودمان موجودیت داشته باشیم هم در داخل و هم در جهان خارج جریانهای نیرومندی وجود دارند که هم در دوشوق و هم کارمان خواهند بود.

بر اساس احساس این ضرورت تاریخی و استفاده از تجارب گمراهیهای گذشته و نیز با استفاده از حوادث و آزمایشهای کشورهای دیگر گروهی از روشنفکران و مبارزان گذشته و نیز تازه نفس و از جمله حزب زحمتکشان ملت ایران (نیروی سوم) بمنظور وحدت بخشیدن هر چه بیشتر به نیروهای مترقی صلاح در این دیدند که جامعیت بیشتری بفعالیت های خود بدهند و آرزوی دیرینه ای را که از زمان حکومت نهضت ملی نیز وجود داشت جامه عمل پوشند. آنها بدور هم گرد آمدند و جامعه سوسیالیست های نهضت ملی ایران را تشکیل داده و برنامه زیر را اعلام میدارند.

اکنون از آنجا که وحدت سازمانی و همبستگی و همکاری نزدیک نیروهای مبارز و مترقی بیش از فعالیت های پراکنده و گروهی به نهضت قدرت میدهد مبارزان جامعه سوسیالیست های ایران انتظار دارند که تمام افراد و گروههایی که با خطوط اصلی این برنامه موافقت دارند این دعوت به همکاری و وحدت را اجابت کنند و بهر شکلی که صلاح باشد این وحدت سازمانی را واقعیت بخشند تا جنبش سوسیالیستی ایران از این پس بتواند وظیفه خود را در برابر ملت و نهضت ملی ایران آنچنانکه باید انجام دهد.

باید به این درس بزرگ نیز توجه داشت که در گذشته تشتت وجود احزاب و دسته های مختلف بدون تمرکز از جمله عللی بود که از نیروهای ملی نشده استفاده لازم و کافی بشود. قسمت اعظم نیروهای ذخیره ملی در نتیجه متشکل نبودن در یک حزب بزرگ که جاذبه نسبت به همه تکروها و بی شکلها داشته باشد هدیرفت و بیوقع نشده از آنها استفاده شود تذکر و اقدام افراد و یا گروه های واقع بین در آن زمان نتیجه نداد و فقط زمانی متوجه این نقص شده و فکر تشکیل حزب بزرگ بعین آمد که اولاً کار از کار گذشته بود و در آستانه ۲۸ مرداد بودیم و ثانیاً حتی در آن فرصت کوتاه غیر از حرف یک عمل جدی انجام نیافت. هر چند خیلی دیر شده اما حالا انقلاب باید از گذشته پند گرفت و آنچه جمع کردنی و جامعیت بخشیدنی است دور هم گرد آورد.

خط‌مشی‌های جامعه سوسیالیست‌های

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

نهضت ملی ایران

اوضاع و احوال و شرایط اجتماعی ایجاب می‌کند و می‌کند که نهضت ملی ایران ادامه داشته باشد. در این اواخر نهضت ملی ایران فعالیت خود را تجدید کرده و مردم خود را از نو اعلام داشت. اکنون برای ادامه فعالیت‌ها و صحیح کردن نهضت ملی ایران، امری لازم است که گروه‌ها و اجتماعات و احزاب تشکیل دهنده نهضت ملی هر کدام خود را با شرایط نوین تطبیق داده و با در نظر گرفتن آزمایش‌های تاریخی گذشته اصول و روش‌های خود را اعلام کرده و سازمان خود را نیز متشکل تر سازند. بعضی از سازمان‌های ایران چنین صلاح دانستند که در افراد و شخصیت‌های علاقمند به نهضت ملی، حدود امکان حداکثر افراد شرایط کنونی «جامعه» ای بوجود آید که اولاً، به حدیقت در برگیرد و سازمان‌هایی را که دارای تمایلات اجتماعی مترقی است، باشد و برای و ثانیاً این جامعه، از یک رهبری دسته‌جمعی و وسیع و قاطع برخوردار باشد. اجتماع از هر گونه انحراف و اشتباه بیک مکتب اجتماعی و اقتصادی مترقی و تکنیک داشته و آنرا ملاک عمل قرار دهد. این مکتب اجتماعی طبعاً مولود دو تکامل تاریخی خواهد بود. اول اینکه اصول کلی آن از آزمایش‌های تاریخی نهضت سوسیالیستی جهان‌ناشی میشود و ثانیاً تاریخ نهضت ملی ایران و آزمایش‌ها و سنن آن و شرایط ملی و محلی ماسکول و معنوی نهضت سوسیالیستی جهانی را با شرایط ملی ایران تطبیق میدهد. ما خواهان یک نظام اجتماعی مترقی هستیم که با تکنیک به نیروهای ملی توسط راه حل‌های سوسیالیستی بر مشکلات اجتماعی حاضر بی‌روز شود. یک چنین نظام اجتماعی در مرحله نهایی باید تمام امتیازات و اختلافات طبقاتی موجود را از میان بردارد و به تسلط زور و زرخا تمه دهد؛ رفاه و امنیت از آن همه باشد و انسانی نتواند انسان‌های دیگر را برنجیر تسلط اقتصادی خود بکشد.

که سوسیالیسم خاص کشورهای صنعتی پیشرفته است که مرحله سرمایه‌داری را گذرانده باشند، اما تحولات و آزمایش‌های نیمه اول این قرن نشان داد که خاصه در نیمه دوم قرن حاضر تحولات در جهت عکس آنچه تصور میشد پیش می‌رود، بدین معنی که کشورهای صنعتی پیشرفته سرمایه‌داری می‌توانند هنوز در مقابل راه حل‌های سوسیالیستی مقاومت ورزند و باید برفتن مقداری از اصول سوسیالیسم نظام اجتماعی سرمایه‌داری راه‌نوز ادامه دهند. اکنون گرچه کشورهای صنعتی بزرگ نیز مطابق سیر محتوم تاریخ بسوی سوسیالیسم پیش می‌روند اما این پیشرفت تدریجی و تکاملی است و بعکس پیش‌بینی‌های سوسیالیسم کلاسیک در هیچ‌کدام از کشورهای صنعتی پیشرفته بلك انقلاب سوسیالیستی به معنی واقعی پیش نیامده است. اما در سراسر آسیا و بالاخره افریقا و امریکا لاتین انقلاب‌هایی پیش آمده است که گرچه در بعضی موارد به کاپیتالیسم دولتی منجر شده اما در هر حال برای ساختن جامعه مدرن امروزی از تکنیک‌ها و روش‌های سوسیالیستی استفاده شده است. بطور کلی در تمامی بخش‌ها توسعه نیافته جهان نهضت‌های ملی که به حکومت می‌رسند راه حلی جز سکار بردن روش‌های سوسیالیستی پیدا نمی‌کنند. بسیار قابل توجه است که بلك حزب بورژوازی مانند حزب کنگره چاره‌ای جز این نمی‌بیند که برای رشد و توسعه اقتصادی هند بلك برنامه سوسیالیستی انتخاب کند، و همین مناسبت این حزب سرمایه‌داران جناحی را که راه حل‌های سوسیالیستی را برای جامعه هند قبول دارند تحمل می‌کند. همچنین سرمایه‌داران بزرگ هندی امریکا و دیگر نقاط جهان برای رشد و توسعه اقتصادی اسرائیل ناچار برنامه سوسیالیستی را در اسرائیل از لحاظ مالی تقویت می‌کنند.

امروز تمام مطالعه کنندگان جدی اوضاع کشورهای رشد نیافته و همه کارشناسان اقتصادی و جامعه‌شناسان واقع بین تصدیق می‌کنند که تنها راه استفاده از حداکثر نیروهای جامعه در کشورهای توسعه نیافته اول بلك تحول اجتماعی عمیق است و تا بيا کار مطابق نقشه و نیز دخالت جدی دولت در تمام شئون اجتماعی. البته این راه حل را که ما توصیه می‌کنیم باره حل کشورهای تو تالیتر تفاوت دارد؛ زیرا ما آزادی‌های فردی را محترم می‌شماریم و برای فردانسان ارزش و احترام قائم

و بطور خلاصه سوسیالیسم و نظام اجتماعی مترقی را برای انسانیت مقبول کنیم نه مانند کمونیست‌ها و فاشیست‌ها انسان‌ها را برای خاطر دستگامه تو تالیتر . . .

ما آزادی و دموکراسی و احترام بارز شه‌ای انسانی را از میراث تمدن غرب و همچنین از سنن ملی و مذهبی خودمان اخذ میکنیم ، اما در عین حال کار مطابق نقشه و داشتن انضباط بیشتر در امور سیاسی و اجتماعی را خواه نا خواه باید از آزمایش‌هایی که در شوروی و سایر کشورهای مشابه صورت گرفته فراگیریم . زیرا شرایط اجتماعی مایشتر شبیه آنهاست . استفاده از این تجربیات و بیش گرفتن يك نمونه رشد اقتصادی کم و بیش مشابه نه تنها گرایش بطرف کمونیسم نوع شوروی نیست بلکه تنها راه مقاومت در برابر شوروی و نفوذ کمونیسم در داخل کشور است . بزرگترین عامل عدم موفقیت کم‌ک‌های معتابه امریکا به کشورهای عقب مانده اینست که آنها میخواهند نمونه رشد و توسعه اجتماعی و اقتصادی دنیای غرب با نمونه امریکایی را بر آن کشورها تحمیل کنند در حالیکه نمونه رشد و توسعه ما باید خاص خودمان و مستقل از غرب و شرق باشد اما برای بوجود آوردن چنین نمونه‌ای ما باید عناصر متناسب با وضع خودمان را هم از اینها و هم از آنها اخذ کنیم می‌آنکه دنباله‌رو این یا آن باشیم . بنا بر این توسعه اقتصادی و اجتماعی نباید جدا و بیرون از هدف عالیتري که بر پا کردن نظام اجتماعی عادلانه است ، انجام شود . توسعه اقتصادی باید بشکلی صورت گیرد که پس از مدتی به سوسیالیسم منجر شود نه به نوعی از سرمایه داری خصوصی یا دولتی . توسعه اقتصادی اگر رابطه مالک و رعیت را بشکل سرمایه داری خصوصی تحول بخشد در این صورت استثمار کارفرما را از کارگر جانشین استثمار مالک از رعیت کرده است . بهمین سبب حتی در توسعه اقتصادی باید ارزش‌های انسانی را محترم شمرد و نگذاشت که فرد انسان در دست دولت یا سرمایه داران به وسیله‌ای تبدیل گردد .

جامه سوسیالیست‌های ایران برای ایجاد چنین نظام مترقی که توام با توسعه اقتصادی باشد اصول کلی يك برنامه سیاسی - اقتصادی - اجتماعی را عرضه میکند . اجرای چنین برنامه‌ای جز با همکاری و همراهی کلیه نیروهای زنده و مترقی ایران امکان پذیر نیست ، از اینرو «جامه» همکاری با کلیه نیروهای همفکر و ادر چهارچوب جامعه سیالیست های ایران و همکاری با سایر نیروهای مترقی و مستقل از بیگانگان را در يك جنبه منته و وسیع لازم و ضروری می‌شمارد .

این نیروها باید در دو اصل اساسی مشترک باشند :

۱ - ایمان و اعتقاد به حفظ و ادامه نهضت ملی ایران و استفاده علمی و منطقی از آزمایشهای گذشته که بزرگترین سرمایه و ااداران ادامه نهضت ملی است ، و اجتناب از اشتباهات و بانهر انهایی که دشمنان نهضت در لباس دوست میخواهند بآن تحمیل کنند .

۲ - ایمان به نیروی آزادی بخش و نجات دهنده توده ها بایک رهبری علمی و منطقی ، و نیز عقیده اینکه آزادی و برابری نمی تواند با انکاه و پیروی بی چون و چرا از این و یا آن نیروی خارجی صورت گیرد .

ما از همه فرزندان و زحمتمکشان وطن ، از همه سرانان نهضت ملی و از همه آنها بیک در گذشته بامید راه حل سوسیالیستی از دستگاه رهبری منحرف حزب توده پیروی میکردند و حیرت زمان چشم های آنها را باز کرده و هنوز به برقراری آزادی ، برابری و برادری حقیقی در ایران علاقه مندند دعوت بهمکناری میکنیم تا راهی را که با آزادی علمی بشر منجر میشود دوش بدوش هم بپیماییم .

مرکز آزاد انطباق سازی
ایران

جامعه‌شنوی نیالیست های نهضت ملی ایران

جامعه‌شنوی نیالیست های ایران کوشش خواهد کرد تا تمام آنها را عقیده دارند کار و کوشش و زحمت باید اساس و پایه نظام اجتماعی جامعه بزرگ ایران باشد تا امتیازات اجتماعی موروثی و طبقاتی در یک سازمان و در لوای یک دکتر بن سیاسی - اجتماعی - اقتصادی گرد آورد.

تکیه گاه اصلی چنین جامعه‌ای تمام طبقات زحمتکش و تولید کننده و پشه‌وراز و همچنین اقتصاددانان و سازمان دهندگان مترقی اقتصاد و امور اجتماعی خواهد بود. از آنجا که در جهان امروز اداره کردن جامعه‌های بشری یک امر صرفاً علمی شده است اداره کردن یک نهضت منکی به توده‌های تولید کننده بدون یک رهبری علمی و منطقی امکان ناپذیر است. بهمین مناسبت سیاست از نظر ما عبارتست از اداره کردن علمی تولید و توزیع و رهبری جامعه. بنابراین ما برای اقتصاددانان و کارشناسان و مهندسان در جامعه‌شنوی نیالیست‌ها اهمیت جدی قائل هستیم و عقیده داریم که برای وجود آوردن یک جامعه مدرن و یک نظم اجتماعی نوین باید توسط آشنا ساختن آنان با اصول جامعه‌شناسی امروزی قدرت علمی و اداره کننده آنها را با اراده توده‌ها ترکیب ساخت.

جامعه‌شنوی نیالیست‌ها سعی و کوشش مداوم خواهد داشت که واقعاً جامعیت داشته باشد و تمام افراد و نیروهای را که تمایلات سوسیالیستی دارند در یک کانون گرد آورد؛ بهمین لحاظ اساسنامه آن نوعی تدوین شده است که حداکثر شش ماه پس از اعلام موجودیت «جامعه» برنامه آن بار دیگر مورد بحث و مطالعه قرار گیرد تا نظریه افراد و نیروهای که در این مدت به همکاری جلب میشوند در نظر گرفته شده و برنامه موجود تکمیل گردد.

اکنون برای مشخص شدن صفوف اجتماعی و برای تعیین اینکه عناصر متکی به بیگانه نتوانند در صفوف ما وارد شوند و برای پرهیز از هرگونه ابهام پیش از اعلام اصول با استفاده از آزمایشهای تلخ و شیرین نهضت ملی ایران نظم‌های و روش‌های جامعه‌شنوی نیالیست‌ها را در برابر نیروها و عناصر مختلف داخلی و خارجی تشریح و تصریح می‌کنیم تا در آینده از تشتت و ابهام جلوگیری شود.

روش ها و خط‌مشی های «جامعه»

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

مبانیست داخلی

۱ - روش «جامعه» در برابر طبقات حاکمه و قانون اساسی:

«جامعه» اصل کار خود را بر روی فعالیت اجتماعی قانونی و پارلمانی گذارده است و از هر گونه فعالیت مخفی و غیر قانونی اجتناب میکند. بنابراین از آنجا که «جامعه» در شرایط کنونی به ۱۰۰ نفر محدود کار مخفی عقیده ندارد سعی و کوشش مداوم خواهد کرد تا موجودیت خود را از لحاظ قانونی احراز نماید. بنظر ما رسیدن به هدفهای انقلابی با وسایل مسالمت جویانه و پارلمانی در دنیای امروز امکان پذیر است. به همین مناسبت جامعه سوسیالیستها معتقد است که در چهارچوب قانون اساسی حاضر میتوان مراحل اولیه رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی را که سالیان نسبتاً دراز طول خواهد کشید انجام داد.

بنابراین ما قانون اساسی را محترم میشماریم

طبقات حاکم ایران و هیئت حاکمه آن در یک تقسیم بندی کلی بدو جناح تقسیم میشوند: ۱- جناح فاسد و ریشه خوار ۲- جناحی که حس مسئولیت اجتماعی دارد. افراد این جناح دوم باین حقیقت اعتراف دارند که نمیتوان مملکت را با فساد و بوسیدگی موجود اداره کرد و سرانجام باید یک رفوم اجتماعی و اقتصادی جدی وجود آید تا بتوان در کشاکش مبارزات جهانی دنیای امروز موجودیت و استقلال کشور را حفظ کرد روش «جامعه» تأیید این جناح طبقه حاکم در حدود مبارزه با فساد و بوسیدگی است. در شان یک کشور مشروطه است که نخست وزیران و وزیران و رجال آن مردان «مسئول» در برابر مجلس شورای ملی باشند نه «چاکر» و «غلام» در یک کشور مشروطه قدرت ناشی از مملکت است نه از این یا آن فرد. اگر نخست وزیران و وزراء و رجال در برابر مجالس ملی «مسئول» باشند بر اساس حکام قانون اساسی افزوده میشود.

۳- نظر و روش «جامعه» در باره مذهب و روحانیت آنتیشیو

جامعه سوسیالیست‌های ایران اصول اخلاق و دیانت بدون پیرایه صدر اسلام را بطور اخص برای مسلمانان و اخلاق و مذهب را بطور کلی برای بشر مفید می‌شمارد و از پیش گرفتن روشی که اصول صدر اسلام را بدون پیرایه زنده کند در حدود امکان‌های مذهبی با شرایط امروزه وفق دهد پشتیبانی میکند. از طرف دیگر «جامعه» با آن‌گونه دین و مذهب که در خدمت زورور است و صاحبان امتیازات طبقاتی آنرا پایگاهی برای حفظ و ابدی ساختن منافع نامشروع خود قرار داده‌اند مبارزه خواهد داشت. حفظ این امتیازات طبقاتی و معروم کردن نیمی از جامعه که نیم دیگر را در دامن خود می‌پروراند بنام دین و مذهب و خدا بنظر ما از بزرگترین گناهانی است که نام خدام تکب می‌شوند.

۴- روش «جامعه» نسبت به عواملی که از بیگانه‌الهام می‌گیرند:

متأسفانه در کشور ما رجال و شخصیت‌هایی هستند که از قدرتهای بزرگ غرب الهام می‌گیرند. جامعه طبعاً بک مبارزه جدی با این‌گونه عناصر خواهد داشت. البته اگر رجالی از هیئت حاکمه روابط صمیمانه این یا آن دولت خارجی داشته باشند و این روابط جنبه پیروی از آن دولت‌ها را نداشته باشند نه تنها مانعی ندارد بلکه مفید نیز هست. دردنیای امروز کاملاً امکان‌پذیر است که رجال سیاسی کشورهای کوچک و توسعه نیافته در عین دوستی استقلال سیاسی و اقتصادی کشور خودشان را در برابر قدرتهای بزرگ بطور جدی حفظ کنند. بک دولت واقماملی در رجال وابسته بآن آسانی میتوانند به جنبه‌های سیاسی این نفوذهای استعماری که هنوز آثاری از آن باقیست پشت پا بزنند. در هر حال جامعه با عناصری که عقیده دارند بدون اجازه این یا آن قدرت خارجی هیچ کاری نمیشود کرد بک مبارزه صریح و جدی خواهد داشت.

مبارزه‌ای که از اولی مشکل‌تر است مبارزه با عمال دولت شوروی در داخل کشور است. جامعه سوسیالیست‌های ایران، طبعاً با عناصر ارتجاعی ضد شوروی و وجه مشترک ندارد. اگر دولت شوروی توسط عمال و دستگاه‌های رسمی و غیر رسمی خود کوشش نمیکرد که فکر جوانان ما را بطرف خود

منعطف ساخته و آنها را به بیرون بیچون و چرای سیاست جهانی خود تبدیل کند، و اگر منافع ملل کوچک را توسط احزاب کمونیست فدای منافع سیاسی کشور خود نمیکرد، در اینصورت ماهر گزیدست به بارزه تبلیغاتی در برابر شوروی نمیزدیم اما اکنون که چنین وضعی وجود ندارد مانه از اجتناب مخالفت با سیاست کلی شوروی بلکه بخاطر حفظ استقلال فکری و سیاسی نسل جوان و روشنفکران و طبقات زحمتکش ملت ایران ناچاریم ما هیت آن نوع کارهای شوروی را که خلاف مصالح ملی ماست روشن سازیم. بنابراین «جامعه» نه تنها هر گونه همکاری با حزب توده را خطری بزرگ تلقی میکند، بلکه روشن کردن فکر جوانان شرافتمند و با ارزشی را که با آنها پیوسته باشند یا ممکن است در آینده به بیوندند از جمله وظائف خود میدانند.

کمونیستها هرگز با کسی ائتلاف نمیکنند مگر برای رسیدن بقدرت و نابود ساختن مؤلفین خود چنانکه در چکسلواکی و جاهای دیگر کردند. «جامعه» وظیفه خود میداند که عناصر و گروههای ملی را نسبت به مقاصد و تاکتیکهای کمونیستها آگاه تر سازد.

۴ - روش «جامعه» نسبت به سایر عناصر اجتماعی:

اول آن عناصر اجتماعی که «جامعه» با آنها یک مبارزه

جدی در پیش دارد:

این عناصر در حقیقت جناحی از هیئت حاکمه اند که افکار ارتجاعی و عقب مانده و با ایدئولوژی پوسیده (اگر بتوان درباره آنها از ایدئولوژی صحبت کرد) دارند. مثلاً پشتیبانان شورالیت، و عناصر عقب مانده دیگر و آنها که بخلاف اصول دینان، مذهب را در خدمت زور و قرار میدهند از این مقوله اند تا زمانی که باین اصول پوسیده پشت بازده نشود و موانع رشد و توسعه صنعتی و فرهنگی از میان نخواهد رفت و نمیتوان از این بست رکود اقتصادی و اجتماعی خارج شد. برای تشکیل یک جامعه نوین که مطابق مقتضیات نیمه دوم قرن باشد بایست یک مبارزه حیاتی و ممانی با این عناصر عقب مانده بوجود آید و تاثیر آنها در جامعه ریشه کن شود.

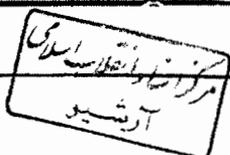
مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

دوم آن عناصر اجتماعی که «جامعه» میتواند به آنها متوجه باشد :

این عناصر اجتماعی آنها می هستند که سابقه مبارزات متشکل بسا غیر متشکل داشته اند و نیز شخصیت های قابل احترام و باارزش که در جنبش ملی ایران سهمی داشته اند و بالاخره افراد شرافتمند و تازه نفسی که تا کنون فعالیت سیاسی نداشته اند . در این میان ما به نسل جوان و دانشمندی که در اروپا و امریکا و نقاط دیگر تحصیلات خود را بیابان رسانده یا مشغول تحصیلند توجه خاصی داریم و به همکاری با آنان از دل و جان معتقدیم «جامعه» رشد و روز افزونی نمایان سوسیالیستی را در میان دانشجویان ایرانی مقیم خارجه با شور و شوق فراوان تلقی میکند همچنین ناهم جمعیت و گروه با افراد موثری که يك قدم مشترک با بیشتر داشته باشیم بهمان اندازه همکاری خواهیم کرد ، و بسا آنها نیکه وجه مشترک کافی داریم خواهیم کوشید که يك وحدت تشکیلاتی بوجود آوریم و در راه ایجاد این وحدت همه گونه گذشت را رها خواهیم داشت در ذریبه بعضی از این عناصر اجتماعی اشاره میشود :

احزاب و جمعیت هائی که سوابق مبارزه دارند :

ما بین این احزاب و افراد جمعیت ها، گروه ها و عناصر متشکلی هستند که جامعه سوسیالیست های ایران اختلاف غیر قابل غلبه با آنها ندارد و در این مورد سعی ما این خواهد بود که ائتلاف و اتحاد موجود در احتی الامکان به وحدت سازمانی با آنها مبدل سازیم و همچنین کسانی را که تا کنون تک رو بوده اند جلب کنیم . ما کوشش خواهیم کرد که در راه همکاری بسا اینگونه عناصر اجتماعی گام برداریم و با فعالیت در يك جبهه متحد با استفاده از تجربیات گذشته سنن بسا ارزش مبارزه ملی را ادامه داده و در عین حال از اشتباهات و انحرافات آنی که بسا تحمیل میشد اجتناب ورزیم . بنظر ما در شرایط کنونی مبارزه بیشتر از کمیت، کیفیت اهمیت دارد . باید يك رهبری علمی و منطقی و قاطع بوجود آورد و از هرج و مرج و بی انضباطی و دنباله روی و بی شکلی گذشته بکلی برهیز کرد .

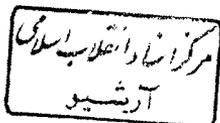
دانشگاه تهران این افتخار را دارد که در جنبش‌های ملی خاور میانه از شروع کنندگان بوده است. دانشگاه تهران دژ محکم نهضت ملی ایران بود و بعدها اغلب دانشگاه‌های کشورهای عقب مانده از این سنت پیروی کردند و یکی از مراکز مهم افکار آزاد بخوانه و تکیه گاه مردان و سازمان‌هایی گشتند که طرفدار ساختن یک نظام نوین و مترقی اجتماعی بوده با هستند. گرچه در مواردی اخلاص گریه‌ای توده‌ایها این مبارزات شجاعانه را لکه دار میساخت اما نسل جوان آگاه و جناب وسیع و ملی آن بزودی صفوف خود را از صفوف عمال بیگانه جدا ساختند. مبارزات و مقاومت‌های قهرمانانه‌ای که از طرف دانشجویان و بعضی از استادان دانشگاه در موارد تاریخی صورت گرفت از حوادث تاریخی درخشان جنبش ملی ایران است.

در این مورد نیز باید از جریان‌های گذشته درس بگیریم. عده‌ای از مترجمین و نیز عده‌ای از استادان با حسن نیت ولی بی‌خبر از تحولات زمانه مدعی هستند که دانشگاه باید از سیاست برکنار بماند. آنها بعنوان مثال بعضی از حوادث نامطلوبی را که در جنبش ملی ایران توسط توده‌ایها بوجود می‌آمد باید بگران تحمیل میشد یادآوری میکنند. واقعا نیز اگر تعریف سیاست با مصداق خارجی آن فی‌الذیل بعضی موارد از قبیل زندانی کردن استادان دانشگاه باشد مانع آنها در دانشگاه بلکه در همه جا از سیاست متنفر می‌بودیم. اما سیاست در قاموس آنها و تعریف آن از نظر ما بکلی متفاوت است. سیاست در نظر حزب توده خرابکاری در رژیم موجود و واژگون ساختن آن به خاطر روی کار آوردن یک رژیم پیرو بیگانگان است. تعریف ما از سیاست اداره علمی و صحیح تولید و توزیع و رهبری جامعه است. تعریف سیاست از لحاظ هیئت حاکمه نیز اینست که نسل جوان و استادان مترقی از دخالت در سیاست معزوم باشند و این حق منحصرا در اختیار صاحبان امتیازات طبقاتی و خدمتگزاران آنها باشد. و قابل توجه است که آنها که همواره دانشگاهیان را از سیاست بر حذر میداشتند وقتی خود به حزب بازاری پیوستند استادان دانشگاه را گاهی بسا اعمال نفوذ وارد حزب خود کردند.

باید مورد توجه برنامه گذاران باشد و فعالیت اقتصادی سالم آنان مورد پشتیبانی مادی و معنوی قرار گیرد.

در این مورد نیز باید تجربیات گذشته توجه کرد که در آینده نباید به نسبت میتینگ های بی دربی بازار و کسبه را از کسب و کارشان باز داشت. «جامعه» تعطیل بی دربی بازار و مفازدها را راه صحیحی برای مبارزه اجتماعی نپنداند. تعطیل و تشکیل دموکراسیون و میتینگ بسایند وسائل استثنایی برای موارد استثنایی باشد نه یک روش مستمر و دائم. در آینده روش مبارزه باید بیشتر علمی و منطقی و از راه اقدامات سیاسی مسالمت جو بانه باشد.

در هر حال جامعه سوسیالیست ها بازار و بازاربان شرافتمند و طبقه متوسط و پیشه وران رایسکی از تکیه گاههای نهضت ملی و مبارزه جبهه ای آن تلقی میکنند.

سیاست خارجی

۱- اصول کلی سیاست خارجی «جاءه» :

جامعه اصول سیاست استقلال از دويلوك جهانى را قبول ميكند و مبارزات دليبرانه ملت‌هاى آسياى و افرىقائى و آمريكائى لاتن بخاطر رهاى از قيد رقيت بقاباى امپرياليسم غرب و مقاومت در برابر نفوذ بلوك شرق را باشوروشوق تلقى ميكند .

حمایت از جنبش‌های آزادی بخش و استقلال طلبانه اصل خدشه ناپذیر نهضت جهانی سوسیالیسم است . از اینرو سوسیالیست‌های ایران از تمامی این جنبش‌ها پشتیبانی میکنند .

جامعه سوسیالیست‌ها اصولاً هوادار آن نوع نهضت‌ها و حکومت‌های آسیائى و افرىقائى است که عملاً وارد هيچ‌يك از دو بلوك بزرگ جهانى نشده و استقلال خود را از هر دوى آنها حفظ کرده‌اند . بنظر ما اصطلاح « استقلال از دو بلوك جهانى » صحيح ترين تعبيرى است که با طرز کار اینگونه کشورهاى مستقل آسيا و افرىقا ناطبق ميكند .

موجوديت اینگونه کشورها از نوع هند بستگى صلح جهانى دارد ، نادر سا به آن بتوانند برنامه رشد و توسعه خود را انجام دهند . بنابراین سعی و کوشش مشترك برای حفظ صلح جهانى و کسم کردن کشش‌ها و اختلافات بين المملئ از هـ فـهاى برجسته این کشورها و سوسیالیستهای ایرانی است از اینرو در تمامی وجوه روابط و مناسبات بين المالى سیاست ما پشتیبانى عملى و مثبت از صلح جهانى و خلع سلاح عمومى و تحریم تهیه و آزمایش و استعمال سلاحهای هسته‌ای و نیز صرف نظر کردن دول زرك و كوچك از اتحادیه‌های نظامى است و این گونه مساعى را مبارزه بخاطر عاليترين هدفهای بشرى ميدانيم .

مهم‌ها تا زمانى که این مساعى به ثمر نرسیده تقويت نیروى دفاعى کشور را برای مقاومت در برابر هر گونه تجاوز از نوع کلاسيك با انواع تجاوز مدرن از نوع ایجاد حکومت‌های بوشالى دست نشانده شيبه به - حکومت فرقه دمكرات آذربايجان را لازم و ضرورى ميشماريم . در صورت

بیش آمدن تشبیه‌های از این نوع جامعه سوسیالیست‌ها دست زدن به سر
گونه اقدام بین‌المللی را برای حفظ استقلال و نه‌میت کشور لازم و ضروری
میشمارد .

منافع مشترک کشورهای کم رشد ایجاد میکند که روابط نزدیک و
همبستگی‌های اقتصادی و سیاسی و فرهنگی همه جانبه میان کشورهای یک
منطقه جغرافیائی وجود آید و همچنین میان این منطقه با مناطق مشابه چنین
همبستگی‌هایی ایجاد گردد تا بکمک آن بتوان بر موانع و عقب ماندگی‌ها
غلبه کرد و مقاومت دسته جمعی را در برابر قدرتهای استفاده‌جو امکان‌پذیر
ساخت .

بنابراین «جامعه» بطور کلی همکاریهای منطقه‌ای را یکی از
اصول سیاست خارجی خود قرار میدهد .

سوسیالیسم یک جنبش بین‌المللی است . ایجاد و توسعه و تقویت سازمان
های بین‌المللی سوسیالیستی و مترقی و همکاری با آنها از مظاهر این اصل
بشمار میرود .

منشور ملل متحد و اعلامیه حقوق بشر از اقدامات مثبتی است که
برای گسترش تفاهم میان ملت‌ها انجام گرفته است . کوشش در اجرای این اصول
مورد توجه خاص ماست .

۴- روش در برابر شوروی و چین و کشورهای تابعه :

در سطح مناسبات میان دول جامعه سوسیالیست‌های ایران ایجاد بهترین
روابط حسنه را با شوروی لازم و ضروری میدانند . «جامعه» در عین عقیده به
تقویت نیروی دفاعی کشور ایجاد هر گونه پایگاه‌های نظامی و جاسوسی
خارجی را علیه شوروی جدأرد میکند . مناسبات سیاسی و اقتصادی و فرهنگی
میان ایران و شوروی نباید موجب گسترش نفوذ ایدئولوژی یک شوروی در ایران
گردد . ما ترقیات صنعتی و علمی بزرگی را که دولت شوروی در مدت کوتاهی
تحصیل کرده ، صرف نظر از بهائنی که برای آن پرداخت شده ، میستائیم ، ولی
استفاده از این پیشرفتهای علمی و صنعتی برای اتمال نفوذ ایدئولوژی یک و
استقرار حکومت‌های نمونه با دست نشانده شوروی در سایر نقاط جهان را مانفای
با استقلال و حق حاکمیت ملت‌ها میدانیم . سعی و کوشش شوروی را برای منصرف
ساختن نسل جوان و روشنفکران و کارگران مداخله در امور داخلی کشور

دقیقاً و زهر بخش با کشورهای غربی و بزرگ هر دو طرف است.

ارزیابی و مقایسه دو سیاست آمریکا و انگلستان :

بدون شك این دو کشور مهم غربی در مرحله نهائی خواهی نخواهی سیاست مشترک میسرند ، معذالك تفاوتها و اختلافاتی که این دو سیاست نسبت به کشورهای مختلف و از جمله نسبت به کشور ما میتوانند داشته باشند قابل توجه و دقت است . سیاست خارجی آمریکا بخصوص از لحاظ کشور ما يك جنبه مثبت سیاسی و اقتصادی دارد . ما که با شوروی هم مرز هستیم باید با این سیاست قاطع و جدی آمریکا که با هر گونه تجاوز شوروی نسبت به سرحدات کنونی جهانی مخالف است باید علاقمند باشیم ، در صورتیکه در همان جریان مسئله نفت آقای چرچیل آسانی حاضر بود در مقابل اشغال مناطق نفت خیز جنوب ، شمال ایران را به شوروی ها واگذار کند . وجود شوروی در همسایگی شمال ایران موجب شد که آمریکا انگلستان و انگلیس ها در جنوب از کشتی های جنگی و تفنگداران دریایی استفاده کنند ، و چون يك دولت ملی مصمم نیز بر سر کار بود انگلیس و شوروی نتوانسته بر سر تقسیم منافع در ایران کنار آیند . جنبه مثبت سیاست اقتصادی آمریکا در این است که به نسبت داشتن بزرگترین عایدی ملی میتواند از بعضی منافع بهرانی صرف نظر کند و در عین حال دست به کمک های مالی و فنی نیز بزند . داشتن این جنبه مثبت اقتصادی دلیل این نیست که کمک های اقتصادی آمریکا برای ایران مفید و موثر واقع شده باشد . سعی و کوشش بیپرده و هضر آمریکا برای اینکه نمونه زندگی آمریکائی را در کشورهای مشابه ایران عمل و تحمیل کند موجب شده است که این کمک های معتنا به موثر نباشند و احیاناً مضر واقع شوند . در عمل کمک آمریکا با این شکل در پی آنست که چون سطح زندگی هم مردم ایران را نمیتوانند بالا ببرند فقط سطح زندگی مردمی از طبقات حاکمه و متوسطه و عده ای از ایرانیان تحصیل کرده آمریکا را بالا میبرند تا آنها بتوانند بقیه مردم را زیر بوغ نگاهدارند . اختلاف سطح زندگی آن عده از جوانان و کارمندان که نزدیک به مقامات و مستشاران آمریکائی هستند با بقیه کارمندان يك نارضائی بوجود میآورد و نمونه ای در مقابل دیگران ایجاد میکند بخوری که هم مایل به تقلید از آن زندگی او کس میشوند . در صورتیکه مسئله مهم اجتماعی در ایران قناعت و صرفه جوئی و سرمایه گذاری در صنایع

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو هیئت مدیره

اساسی است. صحیح است که ما به دلار احتیاج داریم، اولی شش و هفتم بر دلار بیک برنامه مترقی و متناسب با وضع کشورمان، که با امریکان تفاوت فاحش دارد، نیازمندیم. سیاست خارجی امریکا با وجود حسن نیت و کمک های متنابه خود هرگز قادر به تشخیص يك برنامه متناسب با اوضاع و احوال کشورهای عقب مانده نشده و فقط آن عده اشخاص چاپلوس و بدون شخصیت تکیه میکنند که بدون چون و چرا نافع امیال سطحی و مطالعه نشده سیاستمداران و کارشناسان امریکایی هستند. از طرف دیگر سیاست خارجی بریتانیا نیز يك جنبه منفی اقتصادی دارد. انگلستان متأسفانه حاضر است در اغلب موارد و از جمله در ایران با شوروی ها کنار آمده و ضرر ایران تقسیم منافع کند، در جریان سالهای پس از جنگ آثار و علائم و شواهد زنده رای اثبات این حقیقت پیش آمده است. هر چند سیاست اخیر آقای مک میلن منطوق نزدیک کردن شرق و غرب از لحاظ سیاسی مطلوب و بنفع صالح است، اما این نزدیکی شرق و غرب نباید ضرر سیاسی با اقتصادی کشورهای کوچک و عقب مانده از جمله ایران تمام شود. از جهت دیگر انگلستان بمناسبت مشکلات اقتصادی که دارد بوسیله عمل خود در ایران حدها کثیر استفاده اقتصادی را میکند. ارزان می برد و گران و بدون لزوم کالاهایی را بیاتحمل میکند.

دو سورتیکه يك دولت ملی و با شخصیت و با حسن تشخیص در ایران روی کار آید میتواند بآسانی از جنبه های مضر سیاست خارجی امریکا و انگلستان اجتناب کند و جنبه های مفید آنرا تقویت نماید. بنظر میرسد که سیاست امریکا و انگلستان بآسانی بنظریات منطقی يك دولت ملی مقتدر و با حسن تشخیص تسلیم میشود و چاره کار اینست که در ایران چنین حکومتی روی کار آید.

بطور کلی باید توجه داشت که در دوره سومی و کوشش برای ملی کردن صنعت نفت ما مستقیماً با انگلستان طرف و دیدیم، اما امروز که مسئله نفت بآن شدت مطرح نیست يك سیاست خارجی میتواند از جنبه های مثبت سیاست جهانی انگلستان استفاده کند. مسئله نفت امروز دیگر مختص ایران نیست، و سرنوشته نفت ما مشابه نفت عراق و دیگر کشورهای نفت خیز خواهد بود. يك سیاست خارجی ملی در ایران باید با سیاست های نفتی کشورهای نفت خیز

خاورمیانه تشریح اجتماعی کند و از راه مذاکرات و بدون ایجاد تشنج فشار دائم و مستمری بعد آورد تا حقوق ملی ایران استیفا شود. صرف نظر از سیاست خارجی، سیاست کلی انگلستان در مستعمرات سابق و لاحق منطقی نیست. سیاست خارجی سایر کشورهای غربی است. انگلستان در اغلب مستعمرات سابق خود گروه فنی و سیاسی تربیت کرده است و هر چند خیلی دیر و تا حدود ممکن کم، در هر حال استقلال میدهد بدون اینکه این کشورها دچار هرج و مرج شوند. در اغلب کشورهای مستعمره سابق انگلستان، نهضت‌هایی کم و بیش مشابه نهضت کارگری انگلیس بوجود آمده که قادر بازاره کردن کشورهای تازه استقلال یافته خود هستند. رفتار انگلستان با هند و نپرو و رفتار هند و نپرو با انگلستان میتواند نمونه و سرمشق خوبی برای دیگران باشد. در صورتیکه یک حکومت ملی بر سر کار باشد و حقوق ملی ایران را استیفا کند و در عین حال منافع شوروی و آمریکا و انگلستان را که واقعا مشروع باشد محروم دارد سیاست خارجی ملت ایران میتواند مصوب و کینه و نفرت را کنار بگذارد و مثلا رفتار هند را نسبت به بریتانیا با توجه به شرائط مختلف محلی نمونه و سرمشق قرار دهد. باید اذعان کرد که انگلستان بهتر از امریکامیتواند با احتیاجات سیاسی و اجتماعی ملل خاور میانه پی برد و نمونه رشد توسعه اقتصادی آنها را درک کند.

اکنون امریکا در نفت ایران بهمان اندازه سهم است که انگلستان، اما آیا منطقی تر نیست که این دو کشور بزرگ بجای کمک حقوق ملی ما را با اقبال نکنند و بهمین کمک اکتفا کنند؟

بهر صورت ما نیز مانند دیگر کشورهای توسعه نیافته احتیاج به دلار و لیره داریم، اما از جدان و استقلال و ارزشهای انسانی خود را در معرض بیع و شری نخواهیم گذاشت. توجه و احترام باین حقیقت میتواند مناسبات این دو کشور بزرگ غربی را که ما بدوستی بی شائبه آنان احتیاج داریم بر مبنای محکم قرار دهد و دوستی ملت حقیقی ایران را با آنها به بهترین وجهی تضمین کند.

اقتصاد طبق نقشه - عدالت و رفاه اجتماعی

تمام مطامع، کنندگان اوضاع کشورهای عقب مانده در مورد این اصل توافق دارند که اولاً رشد و توسعه اقتصادی این کشورها فقط بوسیله کار طبق نقشه و اقتصاد طبق نقشه امکان پذیر است. ثانیاً یک برنامه و با نقشه صرفاً اقتصادی کافی نیست، بلکه یک رفورم اجتماعی متناسب با تقاضاهای زمان باید زمینه مناسب را برای انجام توسعه اقتصادی آماده سازد. رفورم ارضی و مدرن کردن تولید صنعتی بوسیله مباشرت یا نظارت دولت و بوجود آوردن یک سازمان و دستگاه دولتی سالم و ساده و یک مدیریت صحیح زمینه را برای اجرای اقتصاد طبق نقشه آماده میسازد. باید یک « هیئت مرکزی نقشه و برنامه » بوجود آید که کمیته های فرعی آن در تمام وزارتخانه ها و دستگاه های دولتی وجود داشته باشد، همچنین کمیته خاصی برای موسسات و صنایع خصوصی. بدین ترتیب میتوان کلیه فعالیت های اقتصادی را اعم از دولتی و عمومی و خصوصی در چهار چوب نقشه و برنامه کشوری جاساداد. هدف رشد اقتصادی در مراحل اول نباید فقط متوجه از دیاد تولیدات مصرفی باشد، بلکه باید متوجه آنگونه سرمایه گذاری باشد که سطح صنعتی کشور را بالا ببرد. مابین مصرف و قسمت صرفه جوئی عایدی ملی باید تعادلی برقرار باشد که چند درصد آنرا هر نقشه چند ساله تعیین میکند. تا حدود ممکن باید واسطه ها حذف شوند تا هم تولید کننده تشویق شود و هم قدرت خرید مصرف کننده تقویت گردد. « جامعه » در عین اینکه جدا بدخالت و نظارت و مباشرت دولت در صنایع کلید معتقد است معذالک تمرکز زیاده از حد قدرت صنعتی را درست دولت مرکزی توصیه نمیکند. « جامعه » اقدام و مباشرت و نظارت مقامات محلی (انجمن های ایالتی و ولایتی و شهرداریها) و نیز خود تولید کنندگان و مصرف کنندگان را بشکل تأسیسات و شرکت های

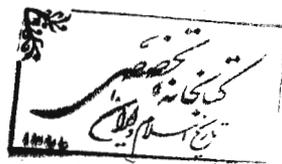
را آنچه در مورد تصویب به مجمع عمومی باکنگره سوسیالیست های ایران
تقدیم کند .

۱- جامعه اصل الزرع الزراع را قبول میکنند و معتقد است که هر فرد
کشاورز باید بالاخره بتواند بدون محدودیت از نتیجه دسترنج خود بطور
کامل استفاده کند .

۲- مالکیت دهقان نسبت بزمین وبا در حقیقت حق انتفاع مادام -
العمر و ناموقیمکه شخصا وبا باخانواده اش مشغول زراعت است باید تابع
اصول و مقرراتی باشد تادیگران نتوانند بوسیله خرید زمین او دوباره
مالکیت و باحق انتفاع او را سلب کنند . بنا بر این در تقسیم زمین بین
دهقانان مالکیت دولت یعنی ناسیونالیزه شدن قبول میشود ولی تا زمانی
که شکل دیگری از اداره دسته جمعی زمین مقرر نگردیده حق انتفاع
برای تمام عمر وبا تامدتی که دهقان باخانواده اش مشغول زراعت است باو
واگذار میشود . در اینصورت ارث و سبله تقسیم زمین بقطعات کوچک و
غیر قابل استفاده نمیشود و از اینک وراثتین مجبور فروش آن گشته و تمرکز
مجدد زمین در دست بولداران ازنو برقرار شود جلوگیری خواهد شد .

۳- برای تامین نظریات بالا و برای امکان پذیر ساختن زراعت
مکانیزه ، در تعیین قوانین مالکیت باحق انتفاع دهقانان از زمین
باید دواصل زیر در نظر گرفته شود : اول - مالکیت باحق انتفاع دهقان
از زمین تازمانی محرز است که دهقان شخصا وبا بکمک خانواده اش زمین
را زراعت کند ، بدینمعنی که دهقان نمیتواند آنرا منتقل کرده وبا بفروشد
وبا ببارت بگذارد . دوم - دولت بعنوان مباشر و تنظیم کننده امر زراعت و
تولید کشاورزی موظف است که پس از فوت دهقان با پیش از آن برای
فرزندان او که آماده برای زراعت باشند زمین و وسائل کافی در اختیار
بگذارد .

جامعه سوسیالیست های ایران معتقد است که با استفاده از تجربیات
سایر کشورهای مشابه باید کوشش شود که از همان اوائل کار بوسیله تشکیل
شرکت های تعاونی تولید کشاورزی وحدت ده حفظ شود و تولید دسته -
جمعی و تعاونی باشد همچنین فروش محصول و خرید کالاهای مصرفی ده

وزارت اقتصاد و امور مالیاتی
آرشیو

بر مبنای اصول تعاونی انجام گیرد .
واحدهای تولید کشاورزی، که حداقل يك ده خواهد بود ، باید سنین
مترقی تولیدی کشاورزی ایرانرا حفظ کرده و از تجربه های کشورهای
دیگری که رفووم ارضی انجام داده اند استفاده کند . دولت در ایجاد و
حمایت و هدایت واحدهای تعاونی باید نقش مهمی داشته باشد .
برای توسعه اقتصادی کشور بالا بردن بازده کار کشاورزی نسوین
و ماشینی ضرورت قاطع دارد . این عمل باید متناسب با ایجاد فعالیت در سایر
رشته های اقتصادی باشد تا نیروی کار آزاد شده از کشاورزی بتواند در
زمینه های دیگر بکار پردازد .

اصل ۳

تولیدات صنعتی

بزرگترین مشکل رشد و توسعه اقتصادی کمبود سرمایه و کار فنی
است . زیرا سرمایه های موجود و صرفه جوئی های ممکن برای توسعه صنعتی
کشورهای عقب مانده کافی نیست . «جامه» استفاده از سرمایه های خارجی
را خاصه اگر توسط سازمان ملل متحد باشد قبول میکنند ، البته در صورتی
که مشروط به شرایط سیاسی با اقتصادی مضر نباشد .
در مرحله اول نمیتوان سرمایه لازم و کافی برای توسعه کلیه رشته های
تولید آماده کرد ، بنابراین باید توزیع سرمایه در رشته های مختلف از روی
مطالعه انجام گیرد .

«هیئت مرکزی نقشه و برنامه» که از آن بحث شد باید کلیه صنایع
کشور و مجموعه سرمایه های دولتی و خصوصی و خارجی را در نظر بگیرد و
تعیین کند که برای هر رشته از صنعت کدام يك از سه نوع مسد کور متناسب
است . و در صورت لزوم مثلا دخالت سرمایه های دولتی را در قلمروی که
برای صنایع کوچک پیشه وری در نظر گرفته شده و با بالعکس مجاز نماند .

همچنین قبلاً از طرف هیئت مرکزی نقشه و برنامه معلوم شده باشد که سرمایه‌های خصوصی خارجی در چه رشته‌هایی حق فعالیت دارند و در کدام رشته‌ها نباید صنایع داخلی را در معرض رقابت مضر قرار دهند . مانند اغلب کشورهای توسعه نیافته باید صنایع کلید دولتی و به عبارت دیگر «ناسیونالیزه» باشد و وسیله هیئت مدیره که جنبه اجتماعی دارد اداره شود . سرمایه‌های خارجی لازم برای اینگونه تاسیسات توسط دولت تهیه شده و در اختیار این صنایع ملی گذارده شود . سرمایه‌های خصوصی اعم از داخلی و خارجی نباید در قلمرو این موسسات دخالت کند . صنایع کوچک و پیشه‌وری در شهرها و دهات نباید دو نتیجه رقابت از بین بروند . چون بزودی نمیتوان سرمایه لازم را برای کلیه رشته‌های صنعت و پیشه‌های نوین تهیه کرد باید مطابق نقشه و برنامه معلوم شود که کدام يك از رشته‌های پیشه‌وری که سرمایه کم لازم دارد برای پیشه‌وران باقی بماند و بنا بر این صنایع دولتی و خصوصی اعم از خارجی و داخلی نباید با این صنعتگران و پیشه‌وران جزء رقابت کنند . بانک اعتبارات و شعب آن باید تشکیل گردد . وظیفه بانک مرکزی اعتبارات تهیه سرمایه و کمک فنی برای تولیدکنندگان واقعی و شرکت‌های تعاونی است . باید از سیستم اعتبارات حداکثر استفاده بعمل آید .

دخاله زیر زمینی :

منابع زیر زمینی و زیر دریایی ، جنگل‌ها و رودخانه‌ها و اراضی موات در مالکیت عمومی ملت ایرانست . در مورد بعضی از مواد زیر زمینی از جمله نفت تاکنون عملاً مقاصد استفاده جویان بین المللی نفت عملی شده و منافع ملت ایران تامین نشده است . «جامه» استیفای کامل حقوق ملت ایران را در مورد نفت با مسائل مسالمت جویانه و مذاکره بر سر میز مذاکرات و بر اساس قانون ملی شدن دوسراسر کشور خواهان است . حق استفاده از معادن و منابعی که در صنایع اتمی استعمال میشود نیز تابع اصل فوق خواهد بود .

حکومت مشروطه پارلمانی دموکراسی و دولت رفاه اجتماعی

بنظر میرسد که محتوی يك رژیم اجتماعی بیشتر اهمیت داشته باشد تا شکل ظاهری آن . به همین مناسبت در چهار چوب قانون اساسی ایران میتوان بسیاری از ترقیات و پیشرفتهای اجتماعی را بدست آورد .

«جامه» قانون اساسی حاضر را محترم شمرده و کوشش میکند که حکومت قانون را برقرار سازد .

بارفورم ارضی و مبارزه با بقایای ملوک الطوائفی امید است که بتوان ثبات و تعادل اجتماعی بوجود آورد و بحق رای عمومی يك معنی و مفهوم واقعی داد . در صورتی که بتوانیم حقیقت حکومت مشروطه پارلمانی را با تأمین حق رای آزاد برای همه مردم شهرورده تأمین کنیم در سایه آن خواهیم توانست موفقیت های بزرگی بدست آوریم .

«جامه» عقیده دارد که در چهارچوب قانون اساسی حاضر نه تنها باید حقوق شناخته شده را برقرار ساخت ، بلکه لازم است سن قانونی مربوط به حق رای را باین آرد و برای نسل جوان حقوق بیشتر و شرکت و مسئولیت زیادتری در امور اجتماعی قائل شد و همچنین برای زنان که نیمی مؤثر از جامعه را تشکیل میدهند حقوق اجتماعی و سیاسی مساوی و طور کلی عادلانه قائل گردید .

برای تربیت توده مردم با روح دموکراسی و در عین حال برای تربیت آنها در حفظ انضباط اجتماعی باید اهمیت قائل شد و دقت و انرژی زیادتر برای اینگونه تربیت کردن و بالا بردن سطح فرهنگ و معلومات عمومی بکار برد . يك نظر سطحی باوضاع حاضر دنیا نشان میدهد که دموکراسی تنها در کشورهای نتیجه مسیح بدست میدهد که سطح فرهنگ و تربیت عمومی بالاست . برای عده ای آزاد بخوای توأم با بی بندوباری و عملاً توأم با

هرج و مرج است. بنظر جامعه سوسیالیست‌ها اینگونه آزادی بی‌بندوبار مقدمه ضروری ببدایش دیکتاتوری است. بدین معنی «جامعه» بانضباط آزادی توده‌های مردم اهمیت خاصی میدهد. و آنها در صورت وجود انضباط و حسن مسئولیت اجتماعی است که میتوان جامعه مرفهی بوجود آورد که در آن سازمان دادن تولید و توزیع مطابق عدالت اجتماعی باشد.

طبقات کارگر و دهقان و پیشه‌وران که روپرفرته نیرومندترین عامل تولید هستند باید مورد توجه بیشتر دولت قرار گیرند. «جامعه» کمیته خاصی برای تهیه یک برنامه مفصل تمیین میکند که حقوق صنفی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و بهداشت و حق بیمه این طبقات زحمتکش را مطابق اصول معمول دنیای متمدن امروز تدوین کند و جزء برنامه و اساسنامه جامعه سوسیالیست‌ها قرار گیرد.

«جامعه» در عین حال که دخالت دولت و بازار گانهای اجتماعی را در امور اقتصادی و غیر آن لازم می‌شمارد، برای آزادیهای شخصی و ابتکار خصوصی نیز اهمیت قائل است. دخالت و تمیزی جامعه و بادولت در امور اجتماعی هرگز نباید آزادیهای فردی را از میان ببرد. بهمین سبب جامعه سوسیالیست‌ها برای مقامات منتخب محلی اهمیت زیادی قائل است و عقیده دارد که تمایل حکومت باید در این جهت باشد که متدرجاً و تا حدود ممکن وظائف دولت مرکزی به مقامات محلی واگذار شود و دولت مرکزی فقط در اموری که جنبه عمومی و کشوری دارد دخالت مستقیم کرده و در امور محلی آنها به نظارت و تمیزی و راهنمایی اکتفا کند. انجام دادن کلیه این اقدامات در چهارچوب قانون اساسی حاضر و در امکانهایی که در همین قانون اساسی شناخته شده ممکنست. توجه بحق و عمومی و آزاد کردن آن از قید اصول قرون وسطایی اجازه خواهد داد که حکومت واقعاً ناشی از ملت و برای ملت باشد، و دولت به یک دولت خدمتگذار جامعه و «دولت رفاه اجتماعی» تبدیل گردد.

حاکمیت ملی و همکاری بین‌المللی :

جامه سوسیالیست‌های ایران مراقبت دائمی برای استقرار و دوام حاکمیت ملی و تمامیت ارضی ایران را ضروری می‌شمارد ، و برای استقرار کامل حاکمیت ملی سیاست استقلال از بلوک‌های جهانی را اعلام می‌دارد. برای تأمین این منظور «جامه» یک تجدید نظر اساسی در منافع سیاسی و اقتصادی که کشورهای نیرومند و قدرتهای اقتصادی خارجی برای خود در کشور ما قائلند ضروری میدانند ، اما عقیده دارد که این تجدید نظر باید از راه عادی سیاسی و مذاکرات باتکیه به نیرو و اراده ملت ایران و دور از تمسبات باشد .

«جامه» برای غلبه بر مشکلات سیاسی و اقتصادی و اجتماعی همکاری بین‌المللی را در چهار چوب سازمان ملل متحد ، بطور کلی و همکاری با کشورهای آسیایی و آفریقایی را بطور اخص لازم و ضروری می‌شمارد.

از رشد و توسعه اقتصادی، بورژوازی ملی و مخصوصاً طبقه متوسط نقش مهمی دارند و در این مرحله مبارزه با مبارزان نهضت ملی همگام خواهند بود .
فعالیت ما علمی و قانونی و در حدود امکاناتی موجود در چهارچوب قانون اساسی خواهد بود .

چون اداره کردن جوامع امروز بشری يك مسئله علمی شده جامعه از طرفی برای کارشناسان اقتصاد و فنون و مدیریت اهمیت خاصی قائل است و برای جلب همکاری آنان منظور تدوین يك نمونه رشد و توسعه جامع و منطبق با شرایط ملی و معملی اهمیت فراوان قائل است . توجه به تربیت نسل جوان از لحاظ علمی و اجتماعی و تربیت کادر فنی و اداری در دانشگاهها از اهم مسائل مورد توجه ماست .

شماره ۱۰ ریال

شهر یورماه ۳۳۹

[سند شماره ۶]

گزارش توفیق دو تن از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به هنگام پخش بیانیه‌ی جامعه‌ی
سوسیالیست‌ها

خیلی محترم مانده

محترمانه خاطر عالی را مستحضر می‌دارم. در روز شنبه (۱۳۳۹/۷/۲۳) ماورین اداره اطلاعات شهرهای کل کشور ۲ نفر از افراد منتخب به نیروی مسلح وابسته به غلیل ملکی بنام های عباس طاقی زاد و دانشجوی سال دوم دانشکده حقوق و معتمد باقر اسحقی فضل زگر را حین حمل ۲ نفره بهانه یاداره پست تحت عنوان بیانیه سازمان دانشجویان جامعه سوسیالیستهای تبعیت ملی ایران در بیانیه جامعه سوسیالیستهای تبعیت ملی ایران در جنگ و دفاع از آزادی و صلح صادره در استان آذربایجان محل مجله ظهور زندگی وابسته به دانشجویان سرور واکه بهانه های مورد بحث از آنها حمل می‌گردد و بازرسی و تعدادی از بیانیه های منبر راکه در آن مکان موجود بود در تلافی و ضبط می‌نمایند و چون آنها و جویتهای مکتوباتی از نامبردگان پرونده را همراه ایشان مذکور سابقا وک ارسال و اعزام می‌دارند. چون افراد مذکور در جریان بازجویی اظهار داشتند بدستور غلیل ملکی با ارسال این بیانیه‌ها جهت اشخاص و دانشجویان مبارزت و رزید مانند لذت از مورد صحت و سلم این ادعا از غلیل ملکی استفسار شد و تا مبرده مراتب را مورد تأیید قرار داده و در پاسخ این تذکره که تنها مجله علم و زندگی دارای امتیاز رسمی بوده و مجاز برای انتشار میباشد و طبع و توزیع سایر نشریات نیروی سوم بین دانشجویان و افراد متفرقه مجوز قانونی ندارد اظهار داشته که نشر و پخش این بیانیه‌ها طبق اجازه

خیلی محترم مانده

مرکز اسناد و اطلاعات ملی
آرشیو

خجیلی متحر مانه

۲

ود متحر قبل بوده است و بلا و مکرمه که جا زد ارد من انتشار مجله علم وزند گسی
بمبارت فعالیت های اجتماعی نیز بهر د از و مخصوصا در این هنگام که تمام
منتخب حزب متعلقه توده و سایر دستجات سیاسی هر یک در دانشگاه سازمان
هایی تشکیل داده و مشغول فعالیت هستند منطلق نیست نیروی سوم که
با حزب مشغول شده مبارزه نمایند از فعالیت های سیاسی و مبارزه با عناصر مذکور
در دانشگاه محروم باشد.

چنین نهادهای موشکی دارای جنبه های تحریک آمیز و مفرقه شدیدی نبود و از طرفی
در این جوانان میسر بود مگر تحلیل کلی دست به چنین اقدامی زد میزودند و نامبرده
نیز مراتب را مورد تأیید قرار داد لذا در این جوانان مورد بحث با سپردن تعهد آزاد
گردیدند.

با عرض مراتب بالا صد و زهر گونه و انرژی موزکول برای عالیست

مرکز اسناد و اطلاعات سلطنتی
آرشیو

خجیلی متحر مانه

[سند شماره ی ۷]

پخش بیانیه ی جامعه ی سوسیالیست ها

موضوع: جلسه حزب نیروی سوم	شماره: ۳۵۲۵/س-ن
محل: تهران	تاریخ حادثه: ۱۳/۳۹/۸/۲۴
منبع خبر: سه روز	تاریخ وصول خبر: ۱۳/۳۹/۸/۲۶
تقویم: ب - ۲	تاریخ گزارش: ۱۳/۳۹/۸/۲۸

ساعت ۱۸/۳۰ مورخه ۱۳/۳۹/۸/۲۴ جلسه هفتگی حزب نیروی سوم در محل اداره مجله علم و زندگی خیابان منوچهری، پاساژ ساعتچی با حضور قریب سی نفر از اعضا از جمله، منوچهر صفا، مهندس حسین ملک، عباس عاقلی زاده، منوچهر رسا، شریعت زاده، طاهباز، خانم فخرایی، غروی، ابقا، کامکار و غیره [تشکیل بوده، منوچهر رسا بحث اخبار را به عهده داشته و فقط درباره جریانات نهضت ملی صحبت کرده و در زمینه صحبت های خلیل ملکی که در گزارشات قبلی اشاره شد حمله شدیدی به سران جبهه ملی و شورای مرکزی نهضت نموده و گفته است آنها عرضه حتی تهیه یک مراسمنامه و برنامه را ندارند و به ما می گویند شما چکار می کنید که این طور دست و بالتان در انتشار نشریات باز است و به عبارت دیگر شک دارند از این که با سازمان امنیت بستگی داریم و دکتر شاپور بختیار گفته است که اگر حزب توده از گذشته های خود اظهار ندامت بکند حاضریم با آنها ائتلاف بکنم و به این جهت او را سخت مورد حمله و سرزنش قرار داده و گفته اگر جبهه ملی مرکز بخواهد چنین کاری بکند دشمن شماره یک آن ما خواهیم بود. از هم اکنون اختلافات زیادی بین خود سران نهضت بروز کرده و لذا هیچ گونه امیدی به آنها نیست. در این زمینه آقایان ابقا، کامکار، مهندس ملک هم صحبت کردند و نظر دادند که منوچهر رسا دستخوش احساسات شده و باید ما با منطق بیشتر پیش برویم و در شرایط فعلی صلاح نیست که مستقیماً به نهضت حمله بشود زیرا مردم عادی که از جریانات پشت پرده اطلاع ندارند ادعاهای آنها را در مورد ما باور خواهند کرد. مهندس ملک گفت همان طوری که تا به حال توانسته ایم رجالی از قبیل دکتر غلامحسین صدیقی، اللهیار صالح و تا اندازه ای هم دکتر کریم سنجابی را با نظریات

خودمان موافق بکنیم بایستی این رویه را نسبت به سایرین هم ادامه بدهیم تا برسیم بر سر دوراهی که همانا موضوع همکاری با حزب توده است و در آنجا آن عده‌ای که هنوز متکی به آرا خیالی توده‌ای‌ها هستند و معتقدند که از طرف هم‌راهی هست خود به خود از ما جدا خواهند شد و سپس عباس عاقلی زاده اظهار داشته که در شیراز مجلات ما را توقیف کرده‌اند، منوچهر رسا گفته است که حتی در خود سازمان امنیت هم هماهنگی نیست. یکی تلفن می‌کند به چاپخانه کیهان که نشریات مجله علم و زندگی آزاد است، دیگری تلفن می‌کند که خیر ما باید قبلاً کلیه انتشارات آن‌ها را ببینیم و به این جهت چاپ اولین شماره روزنامه آینده روشن تا به امروز به تعویق افتاده است. ما در جریان اخیر نهضت ملی خدمات زیادی کرده‌ایم نشریات مخفی را خود من حتی به کاشان بردم که چاپخانه‌ای پیدا بکنم بدهم چاپ کنند چون پیدا نکردم آوردم تهران و حالا مدتی است چاپخانه‌ای پیدا کرده‌ایم که آزادانه انتشارت مخفی را چاپ می‌کند. روزنامه پیغام امروز خبری راجع به تشکیل جامعه سوسیالیست‌های ایران یعنی نیروی سوم نوشته و آن‌ها را شاه دوست خوانده است. در این موضوع بین عاقلی زاده و طاهباز و یکی دو نفر دیگر صحبت بوده که جوابی برای آن تهیه نکنند و آن را تکذیب نمایند.^(۱)

رونوشت برابر با اصل، اصل در پرونده کلاسه

ج
۱۴۹

[حاشیه: بایگانی شود. [امضا] ۱۳/۴۹/۲/۲۸]

۱. شماره‌ی بازیابی ۱۰۷/۲، شماره‌ی سند ۳۳۶

گزارش جلسه نیروی سوم و انتقادات اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از عملکرد

جبهه ملی دوم

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: جلسه کارمندی حزب نیروی سوم	شماره: ۳۵۰۷/سین
محل: تهران	تاریخ: ۲۹/۸/۲۵
عظمت: چهارم	تاریخ وصول: ۲۹/۸/۲۵
شماره ثبت: شه روز	تاریخ گزارش: ۲۹/۸/۲۵
تفویض: ۲	

جلسه کارمندی حزب نیروی سوم از ساعت ۱۸:۰۰ تا ۱۹:۳۰ مورخه ۲۹/۸/۲۳ در منزل خلیل ملکی شاهرما خیابان راسرین بست اول سمت راست تشکیل بود. ابتدا اخلیل ملکی راجع باوضاع سیاسی و اقدامات نهضت ملی مطالبی اظهارنظر و جمله گفته با آنکه ما مرتباً اصرار می‌کردیم که جبهه ملی خط مشی خود را روشن کند پس از ماها مبالغه گویا تا کنون در بهار هر بار اساسنامه ای در دسترس ماده تدوین کرده ولی آنرا عملی نکرد ماند و حتی یکی از رهبران جبهه اخیراً گفته است که ما حزب و دسته که نیستیم بنا براین اساسنامه و مراسمات می‌خواهیم چه کنیم. یک چیزی در سه چهارماده بعنوان برنامه جبهه‌تپیه خواهیم کرد از طرف دیگر بین آقایان رهبران جبهه ملی اختلاف افتاده و بدو سه جناح تقسیم شده اند. همه ای صحبت و پیشنهاد کرده اند که آقای الهیار صالح بعنوان رهبر نهضت رسماً و علناً انتخاب شود. اما گروه طرفدار ابرقار کاظمی گفته اند که آقای صالح که جشن تولد نوزاد در بهار را در گاشان برپا کرد نباید سمت انتخاب شود و آقای کاظمی برای این امر مناسب تر است شاهرما خود کاظمی هم برای چنین جریانی تمایل نشان داد. دست در این میان جناح دیگر که سنجایی هم نظرهای داد و شک مصرا بهائش میزند شورای مرکزی جبهه ملی هم در چار و پنج میهمی شده بطوریکه شاهرما جز نمایندگان نهضت مقاومت ملی نمایندگان سایر دستجات در آن مرتباً شرکت نمایند باید ترتیباً دیگر لزوم این مطلب احساس میشود که ما باید حسابان را با آقایان روشن نمائیم و به هیچوجه دنبال روی از آنها نکنیم. خلیل ملکی سپس تأکید و اصرار زیادی برای تهیه آمار و ارقام عمل کرد ادارات و وزارتخانه. ما خصوصاً شرکت ملی نفت و کمرسیوم نمود که کارمندان عضو کمیته که در آن ادارات کار میکنند ارقام فوق و اطلاعات لازمه تهیه و هر چه زود تر به ایشان بدهند. مهندس حسین ملت مطالب مشروعی بهرامون وضع نامطلوب و سوء استفاده های ادارات همچنین رضا شایان مطالب مشابهی در خصوص وضع اداری و بودوگرایی وزارت کار اظهار داشته نسبتاً ملکی گفته است که اولین شماره روزنامه قریباً انتشار خواهد یافت و از مطالبی که تهیه خواهد شد در روزنامه هرگان حزب هم استفاده میشود.

رئیس هیئت مدیره: اصل در پرونده کلاسه ۱۶۹
 کیرادگان: [Signature]

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
 آرشیو

جلسه‌ی حوزه‌ی کارمندی نیروی سوم و انتقادات اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از عملکرد

جبهه‌ی ملی دوم

گزارش اطلاعات داخلی

مرکز امپراتوری و انقلاب اسلامی
۳۱۸۹۸۳
آرشیو

موضوع: جامعه سوسیالیست‌ها - جمهوری ایران

محل: تهران

عقد شماره:

منبع خبر: مأمور ویژه

تاریخ:

۲ - ب

شماره: ۹۸۳
تاریخ حادثه: ۴۰/۳/۶
تاریخ وصول خبر: ۴۰/۳/۶
تاریخ گزارش: ۴۰/۳/۷

محرمانه

ساعت ۷ بعد از ظهر روز شنبه (۴۰/۳/۶) حوزه کارمندی نیروی سوم در محل مصلحت‌نبرد و زندگانی واقع در خیابان شاه آباد جنب سینما سعدی با حضور غلبن ملکی - شعاعی - قلعه بیگی - د ریساری و توتو - اسماعیل زاده - خنقی تشکیل شد. ابتدا کتابی توسط ملکی قرائت شد که در زمینه سوسیالیست را ترویج می نمود سپس در باره جبهه ملی و ولایت دکتر امینی صحبت شد و قلعه بیگی اظهار داشت جبهه ملی برخلاف ادعائی که داشتند خود را دانسته و پانده نیست تغییر داده و بدون مطالعه هر ساعت نفعمان ساز می کند مثلا یکی از آن ادعاها این بود که در زمینه جلالیه در نظرناپوری اختیار من اعلام برنامه گفت ما باید صنایع سنگین را شروع و توسعه دهیم شعار ما خدا - بهیمنید این حرف تا چندی احقانه یا مغرضانه باشد جبهه ملی با آنکه و نعره درست نبوده و تشکیلات مرتبی ندارد برنامه کار خود را اعلام می دارد. نامبرد افزود من عقیده دارم اگر انتخابی نسبی صورت بگیرد جبهه ملی حد اکثر ۲ نفر وکیل بازدارنده و مجلس راه باند اینها خیال می کنند در دست راست آنها (فرد انشجوی می تواند رای بیاورد و بی آنچه مسلم است خود را بپای می خوادند خود را جبهه ملی ندانند و باین طریق موفق شوند و جبهه ملی نیز خوشحال است در زمینه آنها ده هزار نفر اجتماع نموده اند. در این موقع و توتو اظهار داشت ۲ نفر از نویسندگان روزنامه هسای اصلاحات و کیهان بنامهای (جلال سمانه) و افکار نویسنده روزنامه کیهان خود را می بود و همی دارند و رای بگفته نشا هرات جریان رای بقی خود را بپای خاتمه دهند و مسئولین روزنامه های فوق نیز بنا با اقتضای سیاست روز ممانعت نمی کنند. در باره استخوان کرد آیا تا هشتاد و امینی و جبهه ملی نمی توانند در این اصلاحاتیک شروع شده همکاران نزدیک داشته باشند. خنقی ملکی جواب داد - عجیب است که شما این استخوان را می کنید شاه اصولا با اصلاحات موافق نیست ولی بعقیده من انصاف این در وقت خوب کار می کند زیرا در حالیکه آزادی نسبی داده رول خوبی نیز در پیش گرفته است و امید می رود راه را هموار سازد. خنقی ملکی افزود عقیده کمونیست اینست که باید خرمباری نمود زیرا در - انصاف می توان انقلاب را نیز - پد کرد ولی عقیده سوسیالیست برخلاف اینست. سوسیالیست میگوید انقلاب و نسیمرات را باید با رول مخالفت آمیز شروع نمود بخلاف ما فعلا نه در وقت حکومت را دانسته و نه آمادگی داریم از طرف جبهه ملی نیروی ارادی هیچگونه آمادگی نیست زیرا شهادت سران جبهه ملی کاملا معلوم است و در ترصد یقی بخود من گفته بود که در نظرناپوری اختیار براید و بازه اعلام برنامه من نمایی ما می توانیم مشروطات و توافق سران جبهه ملی با آقای دکتر امینی با شمولی باید بد و ولست

گرددگان: ۴۱ نفر
تعداد نسخه: ۱
۴۰/۳/۸
۳۱۸۹۸۳
۴۰/۳/۸
۳۱۸۹۸۳

- ۲ -

محرمانه

آقای امینی گفت کرد تا بتواند بکارهای خود سرورمورتی بدهد و ولتا مینی ماداشتن وزرا امینی
از قبیل الموتی و ارستجانی مجبور است قدمهایی بردارد زیرا گفته است انزد رتقیم اعلان
خود کوتاهی کنیید جانان در خدشراست ضمنا شایع بود که چند روز پیش به تیمسار ختیاریار
پیشنهاد نخست وزیر شده است که فعلا ریان را سکوت گذاشتند . در خاتمه خبی مکی
اظهار داشت بعقیده جامعه سومیا بیست در حال حاضر شروع انتخابات صلاح نبوده و
تمویس دولت در ترمینی نیز جایز نیست ومن عقیده دارم آنان در ترمینی بدین دانستن
مجربتر بهتر میتوانند کار کنند و اقرار باشد انتخابات را شروع کند منعا متغذین اجتماع
او را خورد میکنند اگر چه ملی تقاضا دارند: ایات هر چه زود تر اقدام گیرد این عدا ی -
جبهه ملی زمان مدتی نیست این عدا ان جبهه ملی امروزه متعاض به توده ایهاست . جسه
در ساعت ۱۸ خاتمه یافت .

مرکز انبساط و تفریح
آرشیو

محرمانه

جلسه هفتگی نیروی سوم و بررسی دلایل انتشار نیافتن روزنامه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

گزارش اطلاعات داخلی

۰۰۹۴۰۴۰۴

موضوع: جلسه هفتگی حزب نیروی سوم
 محل: تهران
 عطف بشماره: ...
 مسیح خیر: هوشنگ
 تقویم: ۳ ب

شماره: ۲/۷۲
 تاریخ: ۲۰/۳/۱۱
 تاریخ گزارش: ۲۰/۳/۱۱

جلسه هفتگی جامعه سوسیالیست (نیروی سوم) در ساعت ۱۹۰۰ روز ۲۰/۳/۹۰ در دفتر روزنامه علم و زندگی واقع در خیابان شاه آباد تشکیل گردیده و ابتداءً عباس عاقلی زاده رسمیت جلسه را اعلام نموده است سیر آقای نیرومند مسئول کارگران بحث اخبار را شروع کرده و چنین گفته .

۱ - جبهه ملی پس از برگزاری میتینگ ۲۸/۲/۹۰ خود تاکنون اقدام جالب دیگری نکرده است فقط آقای محمد علی کشاورز صدر جواب آقای دکتر ارسنجانی سخنگوی دولت را در لقاوه داده اند که میتینگ را توده ایها اداره نمیکردند در صورتیکه جبهه ملی میتوانست باینکه جواب مستدل و صریح پاسخ بدهد که روزنامه توده ای اومانته نیز حساب کار خود را بکند و این جواب مختصر در آن همان موصی نتیجه خوبی نداشته است .

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
 اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

۲ - راجع به برگردن آنکت جبهه ملی . جبهه ملی نباید آنکت داشته باشد و بوی آنها تشویشات حزبی ندارند که کسی آنکت پر کند .

۳ - حزب خودمان (نیروی سوم) معلوم نیست چرا روزنامه را منتشر نمیکنند .

۴ - راجع باین اعتصابات موضعی چون دولت در مقابل فرهنگیان عقب نشینی نکند که گمانند این بدست باین نوع اعتصابات خواهند زد ولی بعقیده من نباید ارتباط کشور را قطع نمود و اعتصاب در پوست و تلگراف باید بیک یا دو ساعت بیشتر نباشد .

۵ - راجع باخبار خارجه گفت مهمترین موضوع مسئله روز ملاقات خروشچف و گندی میباشد سپس گفت تازه آمریکا کشها پس از این همه مدت نهمیده اند که بی جبهه بکشورهای عقب مانده که بارزیم فاسدی اداره میگردد کمک میکرده اند و پولهای کمک شده را در بانکهای خارجی تمرکز داده اند .

آقای عباس عاقلی زاده در پاسخ گفته است راجع به آنکت جبهه ملی رفا باید همه پر کنند چسبون دستور حزب است و راجع به روزنامه نیز بیان داشته فعلا نمیتوانیم روزنامه را منتشر کنیم زیرا در اوضاع فعلی حزب ما درین موقعیت حماس قرار گرفته اگر بخواهیم روزنامه را منتشر کرد و از جبهه ملی طرفداری کنیم خط مشی آنان صحیح نیست و بیک عمل ناصحیح کمک کرده ایم اگر بخواهیم از دولت آقای علی نظ آملینس که یک سری اقدامات مثبت میکند طرفداری کنیم جبهه ملی را بزد و بند متهم خواهد نمود - فعلا حزب صلاح دیده چند هفته روزنامه را منتشر نکند تا به پیشد اوضاع چه میشود .

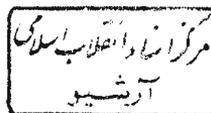
آقای شوچهر صفا در خاتمه بیان داشته دولت آقای دکتر امینی دارد یک سری کارهایی میکند بایستد به بنیم نتیجه چه میشود ولی کوبیدن بی جبهه دولتها نتیجه ای نخواهد داشت . در ساعت ۲۰۰۰

کیوبندگان: جلسه خاتمه یافت است .
 اطلاع بزمین: دعای نظر حزب سوسیالیست
 اداره نیروی سوم - ۲۰۰۰
 ۲۱۴
 ۲۰۰۰ - ۲۱۴

نظر خلیل ملکی درباره‌ی ایران و استقلال از دو بلوک شرق و غرب

۴۰/۴/۱۶

۲۴/۴/۳۳

اطلاعیه

روز ۳/۳۱ خلیلی ملکی در جامعه سوسیالیست های ضمن نطق کوتاهی اظهار مینماید که ایران در آستانه یک انقلاب بوده و این عصیان تبدیل بیک انقلاب خواهد شد . اما نخواهیم گذارد که ایران تبدیل به لائوس گردد ایران بایستی مستقل از دو بلوک بوده و جامعه سوسیالیست ها باید رهبری ایران را در دست گیرد .

(نه جبهه ملی که برنامه و روش مشخص تا بحال نداشته) ما بایست نهضت و انقلاب ایران را رهبری نمایم ایران مستقل از دو بلوک خواهیم نمود . دریا بان اشاره بمجله سوسیالیستی که سه شماره از آن را - دانشجویان اروپائی فرستاده بودند و پیامی را که به اللهیار صالح و رفیق خلیل ملکی و دانشگاههای ایران و د ونفر دیگر نوشته شده بود توسط رسا قرائت گردید و خلیل ملکی فرمودند که در شماره آینده

در مجله چاپ خواهد شد!

ح ۱۵
مهرنگاز ساداتی
۱۳/۴/۳۳

گزارش چاپ بیانیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها، درباره‌ی اصلاحات اقتصادی و سیاسی و تأکید بر اجرای قانون اساسی

اداره دوم

دائرة د مبالغه

کدوره ایران

اداره دوم

اطلاعیه

موضوع

عطف

مسجع

تاریخ الف ا

تاریخ ۵/۷/۴۰

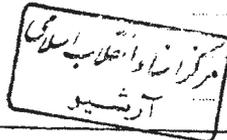
شماره بزرگ ارتشداران

شماره ۸۴ ۸ ۸

تاریخ وقوع

تاریخ وصول خبر ۵/۵/۴۰

تاریخ گزارش ۴۰/۵/۴۰

برای اطلاع واصله - جامعه سوسیالیست‌ها ی نهضت ملی ایران و اسامی بخلیل ملکی طی بیانیه چاپی مطالبی پیرامون اصول اقتصاد طبقه نقشه - عدالت و رفاه اجتماعی اصلاحات ارضی و تولیدی کشاورزی - تولیدات صنعتی - حکومت مشروطه و پارلمانیسم و دموکراسی و رفاه اجتماعی منتشر نموده چنانچه در صحنه سیاست و نظر غالب جهانی باین شرح ((دردنیای امروز امکان پذیر است بهمین مناسبت جامعه سوسیالیست‌ها معتقد است که در چهارچوب قانون اساسی حاضر میتوان مراحل اولیه رشد توسعه اقتصادی و اجتماعی را که سالها نسیباً در از طول خواهد کشید انجام داد بنابراین ماقانون اساسی را مستحضر بشماریم - طبقات حاکم ایران همیشه تا آنکه در یک تقسیمند ی کلسبی بدو جناح تقسیم میشوند - جناح فاسد و رشو خوار - جناحی کسه حس مسئولیت اجتماعی دارد افراد این جناح دوم باین حقیقت اعتراف دارند که نمیتوان سلطت را بآساند و بسودگی موجود اداره کرد و سرانجام باید یک رژیم اجتماعی و اقتصادی ی جدید بوجود آید تا بتوان در کشاکش مبارزات جهانی دنیای امروز موجودیت و استقلال کشور را حفظ کرد و نوسان (جامعه)) تا نید این جناح طبقه حاکم در حد و در میارزه بانساند و بسودگی استدرشان یک کشور مشروطه استند نخست وزیران و وزیران و رجال آن مردان (مسئول) در برابر مجلس شورای ملی باشند نه ((چاکر)) و ((غلام)) در یک کشور مشروطه قدرت شناسی از مملکت است نه از این بآن فرد اگر نخست وزیران و وزیران و رجال در زیر پرچم مجلس ملی (مسئول) باشند بر استحکام قانون اساسی افزوده میشوند!))

کوردنه - ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور

تاریخ ۵/۷/۴۰

گزارش جلسه‌ی بحث و گفتگو درباره‌ی اصلاحات ارضی، شرایط وحدت با جبهه‌ی ملی و

مسائل مربوط به بلوک شرق در جلسه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

گزارش اطلاعات داخلی

۰۰۶۴۰۸۹

موضوع: حزب نیروی سوم
 محل: تهران
 عطف بشماره:
 منبع خبر: مامور ویژه
 تقویم: ۲ - پ

شماره: ۳۱۳/۳۰۳۵
 تاریخ حادثه: ۴۰/۷/۱۴
 تاریخ وصول خبر: ۴۰/۷/۱۴
 تاریخ گزارش: ۴۰/۷/۱۴

محرمانه

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
 آرشیو
 سازمان اسناد و کتابخانه ملی

ساعت ۷ بعد از ظهر روز چهارشنبه ۴۰/۷/۱۴ جلسه بحث و انتقاد نیروی سوم در محل اجتماع عمومی - جمعی واقی در خیابان شاه آباد جنب سینما سعدی با حضور صفا - قلعه بیگی - جمعی از نام خلیقی - حمیدی - الهی تشکیل شد ابتدا اشوان در رسالت نهضت ملی ایران بمعبدده چکمی است و به باید نرد تانهضت ملی برون خود ادامه دهد . صفا جواب داد آنچه میتواند نهضت منی راهبردی کند رفرم ارضی و علاقه وهدهقانان به تقسیم اراضی است زیرا امروز دهقان و طبقه زحمتکن سواد و اطلاعات کافی ندارند تا در رجه اول آنان را برای نهضت سوسیالیست آماد و کرد ولی اگرید هقان مزد زمینی بد همیم در مدت کمی میتوان بین نهضت دهقانی بیونود آورد - در نتیجه نفوذ الیسم از بین رفته و اعالت و رسالت نهضت خود بخود بد رجه تکامل میرسد و بهمین دلیل طبقه حاکمه خطرناکتر کرده که ادعا تقسیم اراضی را دارند (ولسی از ضریق ارتجاعی) . آنگاه در خصوص کرد تا از اخیر سوریه شوالاتی شد صفا در این مورد نیز از نا سبقتی نمود و او را بنیان گزاریت سوسیالیست در نهضت عربی قلمداد کرد و کرد تا سوریه را غیر متعلق دانست درباره نامه سرگشاده نیروی سوم بجبهه ملی اشوان شد . صفا جواب داد جبهه ملی جنبش بنامه ما جواب نداده است . اشوان شد اما اگر جبهه ملی شمارا می پذیرفت حاضر بود بد بدون تید و شرط در آن عضو شود و از ترز آنها پیروی کنید . جواب داده شد خیر ما پیشنهاد هائی بجبهه ملی کرد و برودیم نه اثر آنها را قبول میکرد ما حضا بودیم بدون تید و شرط در آن شرکت کنیم ناشق قدرن از بیه ملی انتقاد کرد و شکست مجدد نهضت ملی را امتیاه بعد م قدرت فکری و سیاسی سران جبهه ملی و احیاناً سازش آنها با دستگاه حاکمه قلمداد نمود . سپس در مورد انقلاب چند سال پیش شور جارستان صحبت شد و در مورد ایمن ناگسی نخست وزیر سابق جارستان نه در سفارت یوگسلاوی - پنا شده شده بود آنها عقیده شد که نیروی هانا جوا نمودن کردند . یعنی تعهد دادند و اصنامردند و بدون توبیه بمعبد خود ایمن ناگسی را تیرباران نمودند و در اینجاء ولت شوروی حضور - نظریه پانسر را با ایمان نمود و دستا آنها عقیده شد که جبهه ملی بتازش نامه سرگشاده انعام کرده تا بدلت اینترغ نماید . اصنامجلسه دلفتجیبیان وابسته بحزب نیروی سوم بشورومرمانه در مدت ود ساعت در محل قبول اندک تشکیل بود .

کریه کهنه و دوپم ۷/۱۳
 محتات مانسته

بروز اختلاف بین اعضای گروه درباره‌ی همکاری نکردن بعضی از اعضا در کمک به سیل زدگان جوادیه

گزارشی اطلاعات داخلی

موضوع: **رفتن دانشجویان بجوادیه برای کمک به سیل زدگان**

محل تهران:

عطف بشماره:

منبع خبر: **مخبر**

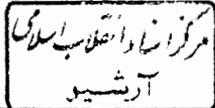
تقویم: **۲/پ**

شماره: **۱۱۴۴ / س**

تاریخ حادثه: **۱۱/۲/۴۱**

تاریخ وصول خبر: **۴۱/۲/۱۰**

تاریخ گزارش: **۴۱/۲/۱۰**

روز چهارشنبه ۱۳/۲/۴۱ ساعت ۲۰:۳۰ طوچهره‌ماخبر منوط برفتن دانشجویان بجوادیه جهت کمک به سیل زدگان را بخلیل ملکی نشان داد و ملکی به عاقلی زاده دستور داد که دانشجویان بگویند فردا بجوادیه بروند.

رو پنجشنبه ۱۳/۲/۴۱ افراد ی که از طرف نیروی سوم (جامعه سوسیالیست) بای نهضت ملی ایران آمدند بودند - عبارتند از آقایان محقق زاده، برزجلو، منتان، منجی، درزاد و کاکا، مزاده. عصر هنگامیکه افراد بمدخل جامعه سوسیالیستها واقع در خیابان شاه آباد آمدند و در راه برزجلو و منتان و منجی شدیدی با تشکیلات جامعه حمله نمودند و نامه ای بعنوان کمیته مرکزی نوشتی و امضا کردند که بزاد دانشجویان بجوادیه نباید در اکثر تشکیلات دستور دادند همه باید از دستورات تشکیلات اطاعت کنند پس چرا هیچ دانشجویی نیامد و اگر دستورات تشکیلات را کس اجرا نمیکنند پس باید این حزب را بهیزد و از من برد. باید تمام دانشجویانیکه نیامده بودند تهنیت کشی شوند و چنانچه همین نشوند ما از جامعه استعفا خواهیم داد. عاقلی زاده بانامبردگان در حدود دو ساعت صحبت کرد و اظهار داشت این نامه‌ای که شما نوشتید و ملکی را در آن مورد انتقاد قرار دادید اگر بدست ملکی برسد از جامعه استعفا خواهد داد و از ایران میرود. باید بشما بگویم که ملکی مدتی است که تصمیم گرفته از ایران برود و اگر چنانچه میرود و اگر چنانچه با این نامه رفت بالاخره پس از گفتگوی زیاد فرارند که عاقلی زاده مسئولیت خودش را دانشجویان را همین کند. همچنین نامبردگان گفت میبایستد و لفظ از تشکیلات انتقاد کنند و بخواهند که تشکیلات و کمیته مرکزی تحرکی داشته باشد. عاقلی زاده گفت رفتای خود مان کار نمیکنند و یک خلا ایجاد شده که هیچکس نمیتواند کاری بکند مثلا رساله‌ها بین ما رفتن شد که چرا کار نمیکنند و بخرجهش نرفتند و به پیش من میگویند که بگفرا از نامه‌ای بپس نوشته که خود امور سازمان امنیت هستی. آخر من چکار کردم که این تهمت را بمن میزنند؟ عاقلی زاده گفت رساله مقابل این حرف خودش را باخت و کار کشید با جمشید کامکار اول کار نمیکرد ولی مدتی است که خیلی زحمت میکشد مثلا همان درست کردن سلسله‌های کارگران که کامکارها گرفتند چهارصد رأی کارگران شانس را در پیش منند بکار برد این خودش موفقیت بزرگی برایشان محسوب میشود و این وسیله ما نفوذ زیادی توانستیم در کارگران بکنیم. -

تعداد نسخه: ۱۴

گیرندگان: اداره کل سوم

بر سر دست: *[Handwritten signature]*

اتمام نظر: *[Handwritten signature]*

۱۱۲۸-۳۶

[سند شماره ۱۵]

گزارش اداره‌ی کل سوم به ریاست ساواک درباره‌ی احتمال تظاهرات در برابر شاه پس از بازگشتش از آمریکا

سخت‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور
س.ا.و.ا.ک

گیرنده ریاست ساواک تهران

فرستنده اداره کل سوم

شماره سند

پیوست

تاریخ ۱۸/۲/۴۱

شماره

شماره پرونده گیرنده

شماره پرونده فرستنده

موضوع

بقرار اطلاع در جلسه بعد از ظهر روز شنبه (۱۵/۲/۴۱) حزب
نهری سوم ضمن گفتگو برامون اوضاع جاری کشور نزد انفرکارمند وزارت فرهنگ
اظهار داشته قرار است رانشجویان در موقع بازگشت اهل حضرت همایون شاهنشاهی
بتهران تظاهراتی بعمل آورند.

خواهشمند است دستور فرمائید ضمن انجام اقدامات احتیاطی و مراقبت‌های مقتضی
برامون صحت و سقم و چگونگی مراتب فوق سرعاً تحقیقات لازم بعمل آورده و نتیجه
را باین اداره اعلام دارند.

۷ (ب.ب.م)

مدیرکل اداره سوم. ب. امجدی

تهیه کننده نامه

رئیس بخش ۳
۱۷/۲/۴۱

۵۵۵/۴۸۴۸
۴۱-۲-۱۸

مرکز آزاد اطلاعات اسلامی
آرشیو

مراسم سالگرد تأسیس جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و سخنرانی منوچهر رسا

گزارش اطلاعات داخلی

شماره ۲۱/۲۸۴ د ج	موضوع جشن تاسیس حزب سوسیالیست‌های خلیل ملکی
تاریخ حادثه	محل تهرآن
تاریخ وصول خبر ۱۶/۲/۳۹	عطف بشماره
تاریخ گزارش ۱۶/۲/۳۹	منبع خبر: روشن
	تتویم: ب ۳

محرمانه

از ساعت ۱۹۰۰ روز ۱۶/۲/۳۹ از طرف سوسیالیست‌های خلیل ملکی بمناسبت تاسیس حزب در محل دفتر مجله علم و زندگی برپا بود در این جشن قریب ۳۰۰ نفر حضور داشتند و محل را هرور اتزین نمودند و در ساعت ۱۱:۰۰ دقیقه خلیل ملکی در محل حزب حاضر شد سپس برنامه جشن شروع گردید پس از خیر مقدم وسیله بانوی آقای منوچهر رسا پشت میکروفون قرار گرفت. چنین اظهار داشت خانمها و آقایان امروز ۱۲ سال است که تشکیلات حزب ما فعالیت مینماید و امیدواریم بتوانیم در سال آتی بیشتر کار کنیم و منشأ اثری با ششم ۱۲ سال پیش نیروی سوم که مشتق از کارگران و زحمت کشان را تشکیل میدادند تحت رهبری جناب آقای دکتر محمد مصدق (۳۰ ثانیه گفتن متوالی) شروع به فعالیت کردیم و منظورمان فقط فراهم آوردن تسهیلات زندگی برای اشخاص محروم و برکنار کردن سرمایه داری بود که با مخالفت هیئت حاکمه وتوده ایها و اربابان غریب قرار گرفتیم سپس مفضلاً از اداره کنندگان مملکت در گذر شده بدگویی شدید کرد سپس صحبت خود به ناسیونالیسم کشیده و اظهار داشت احساسات ناسیونالیستی آسیا و آفریقا را فرا گرفته است و هیچ راه دیگری وجود ندارد مگر اینکه باین احساسات از طرف هیئت حاکمه فاسد پاسخ مثبت داده شود سپس اضافه نمود جبهه ملی مجدداً در سال ۳۹ فعالیت خود را آغاز کرد و ما با این جبهه ملی نهایت همکاری را کردیم ولی جبهه ملی آنطور که باید و شاید باین احساسات ما پاسخ مساعد نداد و رهبر عالی قدر ما جناب آقای خلیل ملکی نهایت کوشش را مینماید که باز این همکاری ادامه پیدا کند و سخنان خود را بسا شعار درود بی پایان بر رهبری خلل ناپذیر خلیل ملکی پیشوای عالیقدر حزب ختم کرد . م

محرمانه

بگفته: فریب نوزاد منوچهر رسا
۳۳۲
۱۶/۲/۳۹

مرکز انتشارات انقلاب اسلامی
آرشیو
تعداد نسخه:
گیرندگان:

۱۲۸-۳۶

[سند شماره‌ی ۱۷]

روابط جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با دکتر علی امینی

از سال ۱۳۳۸ تقریباً رابطه جامعه سوسیالیستهای (نبروی سوم) با دکتر علی امینی برقرار شد. این نزدیکی و ارتباط در زمان کابینه دکتر امینی بیشتر و شدیدتر شد. به خصوص که محمد درخشین دوست نزدیک خلیل ملکی در دولت دکتر امینی عضو بود و بیشتر موجب برقرار رابطه بود. سپس از سقوط دکتر امینی رابطه جامعه با درخشین قطع شده و ادامه دارد. به خصوص در ماههای اخیر که دکتر امینی مخالفت‌هایی را با دستگاه شروع کرده و درخشین هم در حال همراهی او است. از طرفی جامعه سوسیالیستها نیز همه اقدامات این گروه مورد تأیید قرار می‌گیرد. در باشگاه مهرگان - منزل درخشین و حتی پارک امین الدوله چند نفر از اعضا جامعه ماموریت دارند و وقت تأمل کنند که معروفترین آنها مهندس قند هاریان استاد هنر سرایمالی است. از قرار معلوم دکتر امینی از بسیاری جهات خطوط برنامه و مبارزه جامعه را در حال حاضر بوسیله محمد درخشین تمهین میکند. +

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

[سند شماره‌ی ۱۹]

گزارش اظهارات خلیل ملکی درباره‌ی حکومت نظامی در قم و سیاست دولت علم

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع اظهارات خلیل ملکی درباره حکومت نظامی در قم و سیاست آقای شماره ۱۰۷۲/۲ طم
 محل تهران
 تاریخ حادثه ۱۱
 عطف بشماره
 تاریخ وصول خبر ۴۱/۸/۱۳
 منبع خبر شماره ۱
 تقویم: ۳ ب
 تاریخ گزارش ۴۱/۸/۱۳

آقای خلیل ملکی عصر روز شنبه ۴۱/۸/۱۳ بطور خصوصی در محل روزنامه علم وزندگی اظهار داشته است از روز سه شنبه گذشته در قم حکومت نظامی اعلام شده و هنوز حکومت نظامی ادامه دارد و معلوم نیست چرا آقای اسداله علم نخست وزیر پیشین سیاستی میکند و روی موضوع شرکت زنان در انجمن‌های ولایتی و ایالتی تا این حد با انتشاری مینماید. م

بیمه‌دهنده: ۴۱/۸/۱۳
 تاریخ: ۴۱/۸/۱۳

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
 آرشیو

تعداد نسخه:
 گیرندگان: اداره مأمورین

۵/۱۲۸-۳۶

[سند شماره ی ۲۰]

گزارش از جلسه ی حوزه ی جوانان جامعه ی سوسیالیست‌ها

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: حوزه جوانان نیروی سوم

شماره: ۱۷۸۶۱/س ت

محل: تهران

تاریخ حادثه: ۴۱/۱۰/۲۰ [۱۳]

منبع خبر: ۱۱۵

تاریخ وصول خبر: ۴۱/۱۰/۲۳ [۱۳]

تفویض: ب - ۲

تاریخ گزارش: ۴۱/۱۰/۲۴ [۱۳]

ساعت ۱۹/.. روز پنج‌شنبه ۴۱/۱۰/۲۰ حوزه جوانان جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران (نیروی سوم)، در دفتر نشریات علم و زندگی واقع در خیابان شاه‌آباد، طبقه سوم، ساختمان سینما سعدی تشکیل شد. افراد درباره کنگره دهقانان و سهام بودن کارگران در سود کارخانه‌ها اظهار نظر نمودند و می‌گفتند با این کاری که شاه کرده و چهار هزار دهقان را به تهران آورده‌اند می‌خواهند با این دهقانان مجلسی هم تشکیل بدهند و همچنین وعده دادن به کارگران که از این پس در سود کارخانه‌ها سهام‌اند، کار مبارزه را مشکل کرده است چون اکنون دیگر نمی‌توانیم رفرم ملی شدن آب و زمین و همچنین ملی شدن کارخانه‌ها را بدهیم. در این میان از همه مقصرت‌تر رهبران جبهه ملی هستند، زیرا آن‌ها هستند که وضع ما را به این روز انداخته‌اند. اگر از اول آن‌ها با واقع‌بینی مبارزه می‌کردند دیگر امروز وضع نهضت ملی خیلی خوب شده بود. وظیفه جامعه سوسیالیست‌ها در این میانه باید این باشد که رهبران جبهه ملی را بکوبد و افراد را به سوی خود جلب کند. البته افراد باید مستقیماً حمله نکنند یادآوری اعمال ننگین رهبران جبهه ملی آن‌ها را محکوم کنند. به هر حال باید جامعه درباره این اوضاع، یک تصمیم جدی بگیرد و به مرحله اجرا درآورد چون تنها صحبت کردن فایده‌ای ندارد، باید دست به نشر اعلامیه زد و آن را به طور وسیع پخش کرد.

جلسه در ساعت ۲۰/۳۰ خاتمه یافت. افراد شناخته شده عبارتند از حسین مفتاح مسئول حوزه، دانشجوی سال دوم حقوق، امیرحسین سرشار کارمند بانک تجارت

خارجی، عزالدین غروی دانشجوی سال ششم پزشکی، فریدون نوروزپور، شمس
آوری دانشجوی سال اول اقتصاد در دانشگاه ملی، ابراهیم نابدل دانشجوی سال اول
قضایی، گودرزی دانشجوی سال اول قضایی، مهرداد شیردل، عباس عاقلی زاده کارمند
روزنامه کیهان بخش حروفچینی.^(۱)

۱. آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شماره بازیابی ۲۰۲/۱، شماره سند ۱۲۸

گزارش جلسه ی توجیهی مسافرت ملکی به خارج و نامه ی ملکی به مصدق

تاریخ	کیرنده
شماره	فرستنده
شماره پرونده گیرنده	شماره پیرو
شماره پرونده فرستنده	پیوست

سخت وزیری
سازمان اطلاعات و ایست کشور
۱۳۰۰.۱۰.۱۰

فرستنده: آقایان آرشینو
 آرشینو

موضوع

تلفظ ۳۳ - ساعت ۲۳ - بعد از ظهر در روزه ۱۳ - ۱۲ - ۴۱

ساعت ۷ بعد از ظهر علیه ترجمه نسبت مسافرت عملی من
 در حین جابجایی سرسالیست با دریا در محل دفتر من علم زندگی شکل دادند
 حاضر در حدود چهار نفر ابتدا مقدم من نسبت شکل علیه توسط
 آقایان صفی کریماد شد بعداً نام این عمل من برای دلگرمی مصدق در دست برد
 در ۱۰ صبح که نکات قابل توجه آن ملاحظه است
 رعایت شاه نسبت به جبهه ۲ و در زمانات در حین
 جبهه ۲ رضایتها نسبت به جابجایی سرسالیستها کرده اند قرارت
 گردید و بعداً تقدیر از طرف دانشجویان از عمل من شده است
 علیه ختم و با این علیه تا ساعت ۵:۱۰ ادامه داشت و قرار است

۱۳۰۷-۳۸

گزارشی از وضعیت و فعالیت حزب نیروی سوم با ذکر کادر تشکیلاتی و اهداف آنان

خیلی محرمانه

گزارش

محترماً در اجرای اوامر تیمسار ریاست ساواک خلاصه ای از چگونگی وضع و فعالیت حزب نیروی سوم و جامعه سوسیالیستهای تبعیت ملی ایران بر مبنای تحلیل طنک را به شرح زیر عرض میگرداند :

تحلیل طنک در سال ۱۳۳۱ پس از مدتی همکاری با کورتلینکائی در حزب کمونیستگان ملت ایران از حزب طغیان و انقلاب و انزودن مارت "نیروی سوم" بلام حزب کمونیستگان ملت ایران تشکیل داده و سیاست جدیدی را پیرو بود آورد تا اقدام ملی ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ تا میرده و تشکیلات سیاسی وابسته بوی (حزب نیروی سوم) بطور همه جانبه از اقدامات معدی حمایت و جانبداری

میلودند .

پس از تمام ملی ۲۸ مرداد تحلیل طنک نیز مانند برخی دیگر از سران جنبه سابق با رد اشت و ادامه فک الا فکال تبعید گریه بدولی بعد از چندی بتهران بازگشت و در شرایطی که سایر احزاب و محتجات طرفدار کورتلینکائی هیچگونه امکان برای فعالیت طنک نداشتند ، فعالیتهای سیاسی خود را با انتشار نشریه "نبرد زندگی"

سینتی محرمانه

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

خیلی محترمانه

۴

با " علم و زندگی " بصورت نیمه طنز آغاز کرد و در مراحل بعدتر نثرش را به طرز تقریباً
 بطور همه روزه جلساتی با شرکت جمعی از طرفداران وی تشکیل و مرامین مسائل
 جاری ایران و جهان بحث و مذاکراتی صورت میگرفت و همین امر موجبات بدبینی
 و سوء ظن سایر اصحاب و محبتی بجنبه طنز را نسبت به خلیل ملکی برپا انگیزت و
 مخالفین مشارالیه امکان میداد که در مسائل و مباحث مختلف طبعی وی به تبلیغات
 و ایجاد آری میادرت و زنده و پیاپی و بلکه بوسیله آنها در شرایط اعتدالی آزاد میفتور
 فعالیت برآورداری میاتد تا آنکه قطع اد کند .

انواع همچون طوال اراکه و اامت تا اینکه در تیرماه سال ۱۳۳۹ در آستانه آغاز
 اولین انتخابات دوره بیستم مجلس شورای ملی جنبه طنز تجدید فعالیت نمود
 را اعلام داد و منظور از وجودیت و احیای سازمانهای متلاشی شد یعنی
 تحت عنوان مبارزات انتخاباتی شروع به فعالیت نمود .

پس از تجدید فعالیت جنبه طنز خلیل ملکی نیز طنز الظاهر و پستی حزب نیروی
 سوسیالیست جنبه اعلام و در جوار جنبه ط کهن به فعالیت خود ادامه داد و طرفداران
 این حزب کم و بیش در اجتماعات و میتینگ های جنبه طنز شرکت می جستند و خلیل

خیلی محترمانه

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
 آرشیو

خیلی محرمانه

۳

ملکی کوشش داشت که به عضویت شورای مرکزی این جبهه پذیرفته شود ولی از آنجا
 که مخالفین زیادی در شورای مرکزی داشت اعضای این شورا مرتباً رسیدگی
 به نامهای عضویت و براینصوب می‌انگیزند .
 مابین همین احوال شماره نامه بنظر توسعه فعالیت و تمرکز جمع آوری کلیه عناصر
 که در بین احزاب و تشکلات وابسته به جبهه ملی و سایر جمعیتها از انکسار
 شورای ملی پیروی می‌کنند در سازمان سیاسی جدیدی را به نام " جامعه
 ملیستهای لیگت ملی ایران " تشکیل و ارتباطات مختلف مردم دعوت
 نمود که در این جامعه گرد هم آیند ولی با اینکه مراعات جامعه مذکور را
 مرقماته بود و سیاستش عناصر روشنگر و شریکخواه از آن استقبال نمینمودند لیکن
 به علت اینکه رهبر جامعه مذکور در مظان اتهام همکاری پنهانی با پارای از مقامات
 مسئولین امور و حتی برخی از مقامات خارجی قرار داشت لذا در اصل از جامعه
 مزبور استعفا می‌گشت و تنها اعضا " حزب نیروی سوم و جمعی از طرفداران خلیل
 ملکی در این جامعه قبول عضویت نموده و فعالیت خود را آغاز کردند که این
 فعالیت همچنان ادامه دارد و در حال حاضر کلیه فعالیتهای حزب نیروی سوم

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و اطلاعات سیاسی
 آرشیو

خیلی محرمانه

وخلیل ملکی در ایران تحت عنوان "جامعه سوسیالیستهای نهفت شده ایران" انجام میدهد.

اکنون در اجرای امرغلاصه ای از تشکیلات - مراطاه - تعداد اعضا - روابط باجبهه ملی و فعالتهای جالب این حزب را در سال گذشته بعرض میرساند :
الف - تشکیلات :

تشکیلات جامعه سوسیالیستهای ایران در حیات حزب نیروی سوم در حال حاضر در سه گروه (گروه مرکزی) و کمیتههای دانشگاهیان - کارمندان - دانش آموزان - اصناف و کارگران که همه از این کمیتهها در سطح محلی و در سطح حزب (در تفرقه علم و زندگی) تشکیل و برآمده است.
حزب را وضع ایران و جهان بحث و گفتگو نمایند.

ب - تعداد اعضا :

تعداد اعضا این حزب در یکصد و پنجاه نفر است که اغلب از دانشجویان - کارمندان دولت و برخی از اطباء و روشنفکر و سوسیالیست و اعضای سابق حزب متعلقه بوده میباشد و علاوه بر ده لوق این حزب دارای درحدود ۵۰ نفر

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و اطلاعات سپاه پاسداران
آرشیو

خیلی محرمانه

طرفدارن میباید .

باید افزود اعضا طرفداران حزب نیرو سوم اکثراد تهران بنظر میرسد و این
حزب در شهرستانها نفوذ قابل توجهی ندارد و تنها در قم نیز شماری از
از مناطق نفت خیز جنوب تعداد بسیار معدودی عضو طرفدار دارد .

ع - حرام و هدف :

مقام و هدف این حزب از نظر سیاست خارجی خروج از هرگونه پیمان
های نظامی و عدم همکاری با ابراهیم لاری و عرب و فعالیت سیاست بیطرفی
و همکاری با کشورهای غیرمتحد و بیطرف جهان به ویژه هند وستان و سرورالاحاط
سیاست داخلی اجرای برنامه‌های سوسیالیستی در گام نخستین اقتصادی و اجتماعی
انجام نوری و سرخ برنامه اصلاحات ارضی بر مبنای ملی کردن آب زمین و ایجاد
واحد های زراعی نظیر کمیونس های اسرائیل و بالاخره ملی کردن صنایع تولیدی
است .

د - روابط با جبهه ملی :

بطوریکه لوبابا مستحقا رسید غلیل ملکی در سال ۱۳۳۶ از تجدید بند

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و اطلاعات سیاسی
آرشیو

خیلی محرمانه

۶

فعالیت جبهه طی استقبال و پذیرش جانانه و باهنگم حزب نیروی سوم را به جبهه
منبر اعلام داشت ولی چون شورای مرکزی جبهه در اثر فشار مخالفین تا میسر نرسید
تقاضای عضویت برادرشورا تصویب ننمود و غلیل ملکی نیز مرتباً از خط مشی و عدم
وجود برنامه معین در جبهه طی انتقاد می نمود و معتقد بود که مبارزات جبهه طی به
صلاحتین امور سیاسی پراکنشگی و تمرکز نیروهای جبهه و اثرش واقع بینانی
بیشتری صورت گیرد لذا اطلاعات بین سران جبهه طی و غلیل ملکی به درجه
صافی فرگردد بدین ترتیب و تا سرانجام جبهه طی ملکی را حاکم کرد که با
افزایش این قبیل مطالب و نظریات تعدد دارد هدف جبهه طی را از سر خود خارج
و در کار این جبهه کارشکنی و اغلال نماید .

بهر حال با اینکه گناه کفر مندی ، مشاهده هرگونه خیانتی از وی در در حکومت
خود نگذرد نموده به پیام های تحریک غلیل ملکی و جامعه سوسیالیست
مخاطبات های مختلف تا کتب پاسخ های صادره در برخی از اعضای شورای مرکزی
جبهه طی از قبیل کفر مندی نیز ملاحظاتی با غلیل ملکی ندارند معین عناصر
افراطی کاکان نامبرده را خائن بجبهه طی میدانند و در اثر فشار همین عده در

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و اطلاعات استخبارات
آرشیو

حیدر مسلمان

۷

اواسط سال گذشته شورای مرکزی جبهه تک‌نایضیت مشارالیه را در مورد
پس از کمال تحلیل و ساسامه رسماً رد کرد و نتیجتاً شکاف موجود بین جبهه منبر
و حزب نیروی سوم توسعه و گسترش بیشتری پیدا نمود و هم اکنون روابط سران
جبهه ملی با تکلیف ملکی کماکان تیره است و حزب نیروی سوم در حد و یکماه
قبل ضمن انتشار بیانیه‌ای بحد ملی و نحوه فعالیت جبهه ملی در گذشته
و همچنین با روی از هم‌پیمان آن غده پداحظه کرد .

همه فعالیت‌های جالب در سال گذشته :

علامه فعالیت‌های جالب حزب نیروی سوم و جامعه سوسیالیست

هارا در سال گذشته فهرست وار ذیلاً با مختصار برساند :

(۱) در نیمه اول سال ۱۳۴۰ خلیل ملکی ویرا در وی مهندس حسین ملک به
نابندگی از طرف حزب نیروی سوم در هفتمین کنگره بین‌المللی احزاب
سوسیالیست جهان طعنه درزم شرکت جست و هنگام مراجعت با سران
باز پدی نیز از اسرائیل و منابع و کشاورزی آن کشور بمل آورد پس از بازگشت
بتهران مشاهدات خود را از کشور مذکور در نشریات منتشره از طرف حزب نیروی

حیدر مسلمان

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

خیلی محرمانه

۸

سوم انتشار داد و ضمن آن از نشرقتهای سرچشمی که اسرائیل در اثر واقع بینان
اولیای امیران کشور، چیزه رهبران حزب "ماهای" وابسته به دایره بین
گرمین در زمینه های مختلف کسب کرده تجلیل و تمجید نمود و ضمن
طبق دعوت ملکی چند نفر از موسساتیستهای اسرائیل نیز با ایران مسافرت و مدت
صهتان غلیل ملکی بودند .

۲ جلسه با این حزب در سال گذشته گمانکن بطور مرتب در وصل دفتر نشریه
علم و فرهنگ گسی تشکیل و طی آن برامون مسائل مختلف بحث و گفتگو حاصل
مگند :

۳ تقریباً در تمام مدت سال گذشته روزنامه علم و زندگی توسط بود و این از طرف
حزب مذکور بطور متناوب کتب - جزوات و نشریات منتشر میگردد بد که میزان آنها
بالتوجه به قدرت و امکانات نیروی سوم فوق العاده بود .

ضمناً بمناسبتهای مختلف اطلاعاتی نیز از طرف این حزب انتشار میمانست
۴ غلیل ملکی در سال گذشته در اوایل اکتساب و کترامین بلخیت و نرسری
از اقدامات دولت وی مخصوصاً در مورد اجرای برنامه اصلاحات ارضی بسیار به

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و اطلاعات استواری
آرشیو

خیلی محرمانه

۱

فساد و همچنین از اقداماتی که در بخش فرهنگ آغاز نموده بود طرفداری
میکرد و حتی مدعی بود که در بخش آزادی وی بوده و دستورات نامبرده را در
فرهنگ به موقع اجرا میگرداند ولی بتدریج نسبت بدولت و کتر این لحاظ نقد
آزمی در پیش گرفت و در نشریات و جلسات این حزب از نحوه فعالیت دولت
بهره در مورد سایر موضوعات انتقاداتی بعمل میآید .

۵) این حزب در سال ۱۳۱۰ در هیچ یک از اجتماعات و میتینگ های جنبه
طنز از جمله حادثه اول پنجم در دانشگاه تهران رسماً حرکت نکرد و حتی به
بروز چنانچه اول پنجم رهبران جنبه طنز را مورد انتقاد قرار داد .

در سال جاری نیز فعالیت حزب نیروی سوم بهمن نمودار شده داشته و از مهمترین
این فعالیتها میتوان شرکت غلیل ملکی را در کنگره احزاب سوسیالیست ارسا
طعمه در روضه منظر بوریس وضع کشورهای در حال رشد نام برد که البته
ضارالبه در این کنگره بعنوان ناظر حضور یافته بود .

در خانه لازم است با سخنران برساند با اینکه غلیل ملکی حتی بگواهی مخالفین
خود از جمله مطلع ترین شخصیتهای سیاسی کشور از نظر تبلیغ و شناسایی ایدئولوژی
بها

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و انتشارات
آرشیو

حیلمی مختصر روانه

۱۰

و کتابت مختلف فلسفی و سیاسی و تجزیه و تحلیل مسائل جهانی در ایران کمتر
 نظیر دارد معیناً اهمیت سوئطی که در آن زمان نسبت به وجود دارد پیش-
 پیش نمیشود که حزب نیروی سوم بتواند در آن بنده پیشرفت‌های قابل توجهی
 در جلب طبقات مختلف مردم بسوی خویش کسب نماید و تحلیل طکی در مورد
 مسائل سیاسی و طبقه روشنفکر کشور بعنوان یک "دلال سیاسی" شناخته
 شده است که هنگامی با حزب طحله توده - زمان یادگرفته‌ای - چندی
 با چه به ملی و گردهم می‌همکاری در ضمن حال با پارهای از مسئولین اس-
 وصال سیاست‌های خارجی از جمله ملاقات امریکائی روانی داشته و دارد .

حیلمی مختصر روانه

مرکز اسناد و اطلاع‌رسانی
 آرشیو

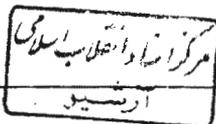
[سند شماره ۲۵]

جشن سالگرد تأسیس جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و سخنان دکتر موثقی در سالروز تشکیل جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: جشن سالگرد نیروی سوم
 محل: تهران
 عطف بشماره:
 منبع خبر: تهران
 تقویم: ج-۲

شماره: ۴۱.۵۸/س.ت.ا.....
 تاریخ حادثه: ۲۶/۲/۴۲.....
 تاریخ وصول خبر: ۴۲/۲/۴۷.....
 تاریخ گزارش: ۴۲/۲/۴۸.....

ساعت ۱۸.۰۰ روز ۲۶/۲/۴۲ جشنی بمناسبت سالگرد جامعه سوسیالیست‌ها (نیروی سوم) در دفتر مجله طه‌بوندگی با حضور آقای درحدود یکصد نفر تشکیل گردید. ابتدا دکتر موثقی در باره حزب اظم‌اراد است که حزب توده در زمان اعلیحضرت فقید بدست یکصد و ۲۰ نفری تشکیل گردید و چون حزب توده در میان اکثر روشنفکران و کارگران نفوذ کرده بود و بنسب شمارهای نو و مترقیان نمیداد و همین دارای یک سازمان و تشکیلات نیرومندی بود و از طرفی سیاست شهری و ارتش سرخ از حزب توده حمایت میکرد حزب توده به پیشرفت زیاد نمود ولی در ستگ رهبری حزب توده نتوانست محبوبیت خود را حفظ کند و با سازمانها فاسد از آب درآمد و در حزب توده یک جناح مخالف در دستگ رهبری بوجود آمد و این جناح سعی و کوشش میکرد تا دستگ رهبری را عناصر فاسد و غیر فاسد بجا نماند و چون قرار بود در مورد معین کنگره دوم حزب توده تشکیل گردد و عناصر فاسد کنگره در ویرایش غیر فاسد اختتام این کنگره نه تیراندازی بشانمید آمد و حزب توده منحل اعلام گردید و کاری از پیش نبرد و در سال ۳۰ حزب چک‌تکستان ملت ایران را تأسیس کرد هم که با یک سازمان قوی در مقابل حزب توده قرار گرفتیم.

لاطاف درحدود یکصاعده باره اجواب ایران سخنران نمود و افراد شناخته شد در این جلسه چهار تن از آقایان شانس - کامکار - سپاه - مدری - دکتر موثقی - این جلسه پس از صرف نای و شعرین در ساعت ۲۰.۳۰ خاتمه پذیرفت.

خیلی محرمانه

تعداد نسخه: ۱۱
 گیرندگان: اداره گل سوم (۲ نسخه)
 ۱۳۵۵
 ۴۱
 ۱۳۸-۲۶

[سند شماره ی ۲۶]

دستور تشکیل جلسات حزب نیروی سوم در منازل و کافه ها و رسیدگی به کارهای حزب
توسط حسین ملکی در غیاب خلیلی ملکی

حزب نیروی سوم

تهران

۴۲/۴/۹

۴۲/۴/۱۴

هاتر هانزه

مامور ویژه

۲۳

طبق دستور مسئولین حوزه های حزب نیروی سوم.

- ۱) حوزه کارمندان در منزل خلیلی و حوزه دانشجویان در منزل نیک آیین تشکیل میگرد.
- ۲) تا آنجا که مقدور است جلسات خود را در کافه ها و منازل تشکیل بدهند ضمنا صندس حسین ملک برادر رخایل ملکی و نماینده جامعه سوسیالیستهای ایران در پاریس کسه در ایران است بجای خلیل ملکی در حزب بکارهای مربوطه رسیدگی میکند و شبها نیز مرتضا با اعضای هیات اجرا تله در تماس میباشد.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

۶
۱۰

ارباب نور

۴۲/۴/۱۴

۴۴۲/۱۴۸۴۸

۱۵ ر ۴ ر ۲۳ ر ۱۳

ساواک تهران - جهت استحضار و تحقیق و اعلام چگونگی

[سند شماره‌ی ۲۷]

گزارش اظهارات دکتر علی امینی درباره‌ی نطق اخیر اسدالله علم

گزارش اطلاعات داخلی ۰۰۳۵۶۴۵۴

موضوع	اظهارات دکتر علی امینی درباره نطق اخیر آقای نخست وزیر	شماره	اداره دوم عملیات ۱۱۱ / ۳۲۱ /
محل	تهران	تاریخ حادثه	
عطف بشماره		تاریخ وصول خبر	۴۲/۶/۴۶
منبع خبر	مامور ویژه	تاریخ گزارش	۴۳/۶/۲۲
تقریم	۲ ب	محرمانه	

دکتر علی امینی نخست وزیر سابق و دوستان او از نطق شدید اخیر آقای نخست وزیر در روز افتتاح یکی از دستاورد های بسیار عصبانی و ناراحت شده اند و فرار است باین نطق جواب داده شود . دکتر امینی اظهار داشته است در اعلامیه ای که در پاسخ باین نطق منتشر میکنند خواهد نوشت که وی اگر گفته است دو هزار نفر را باید بدربار بیزند این دو هزار نفر عبارت بوده اند از امرای ارتش و نمایندگان سابق مجلس و مقاطعه کاران که بنام شرکت سیوند و یا شرکت اسفالت راه و یا ساختن شهرآرا و نمونه هایی از آن قبیل میلمارد هاربال سرمایه کشور را بنفع خود غارت کرده اند و هر چه از کشورهای خارجی وام گرفته شده دوباره بحساب این دزدان در بانک های خارجی ذخیره گردیده است .

در حالی که دولت فعلی مقامات روحانی رازندانی کرده و طرفداران روحانیت و متعصبین مذهبی را به سلسل بسته ولی پرونده آن گونه دزد هارا باید گانی نموده است . دکتر امینی و دوستان او اکنون کاملاً با مقامات روحانی همکاری دارند تا از احساسات و تعصب مذهبی مردم عامی بنفع خود و علمیه دولت استفاده کنند .

در اختیار روز ۲۰/۶/۴۲ درج گردید

محرمانه

مرکز اسناد و اطلاعات اسدالله علم
آرشیو

تعداد نسخه : ۵
گیرندگان : ساواک تهران - اداره یک عملیات - اداره دوم عملیات

۱۲۸-۲۶/ن

[سند شماره ۲۸]

گزارش جلسه‌ی حزب درباره‌ی قیام ۱۵ خرداد و حمایت بعضی از اعضای جامعه‌ی
سوسیالیست از آن قیام

مختصت وزیری

سازمان اطلاعات و امنیت کشور
س. ۱۰.۱۰.۱۰ ک

شماره پرونده فرستنده
شماره پرونده گیرنده
شماره پرونده فرستنده
مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

گیرنده مقامات سا. واك. بترتیب سلسله مراتب

فرستنده

شماره
مطب
پیرو

پیوست

خیلی محرمانه

موضوع

گزارش

محترماً بعرض میرساند . طبق اطلاعیه مورخ ۲۳/۳/۴۲ واصله از
بخش ۳۱۲ سابق که بیهوست ازعرض میگذرد در جلسه‌ای که در تاریخ ۱۹/۶/
۴۲ با شرکت منوچهر صفا - امیرحسین سرشار - غروی - شعاعی - خلیقی
تحصیلدار - کورتی - ساعدی - مهندس حسین ملک و رحمانی از اعضای حزب
نبروی سوم در محل دفتر حزب تشکیل بوده پیرامون واقعه ۱۵ خرداد بحث
و گفتگو ضمن حمله بمقامات عالیله کشور حادثه مذکور بعنوان يك انقلاب سیاسی
مورد تایید و ستایش قرار گرفته است. جریان این جلسه بموقع دریافتن خبرهای
کشور درج وبد فتر ویژه اطلاعات منعکس گردید و اینک از دفتر مزبور اطلاع رسید
که مقررنده است تمام این افراد دستگیر و تسلیم دادگاه شوند .
در اینمورد لازم میدانند با استحضار برسانند که مسلماً اشبات این ادعا که افسراد
مورد بحث در جلسه مذکور چنین مطالبی را بیان داشته اند جز از طریق اخذ
اعتراف و یا شهادت شهود که منجر شناخته شدن مامور خواهد گردید

خیلی محرمانه

۳۸-۳۰۸ ن

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

س. ۱۰۱. ۱۰۱. ۱۰۱

حسینی

موضوع

گیرنده

فرستنده

شماره
مطف
پیرو

پیوست

تاریخ

شماره

شماره پرونده گیرنده

سازمان اطلاعات و امنیت کشور
معاونت اطلاعات و امنیت داخلی
آرشیو

امکان پذیر نخواهد بود . بعلاوه افراد یک قوقا از آنها نام برده شد جزسه نفر
 (منوچهر صفا - امیر حسین سرشار و حسین ملک) بقیه از اعضای غیر فعال و ساده
 حزبی میبایند که ممکن است در جلسه متشکله صحبتی نیز ننموده باشند .
 علیهذا بنظر میرسد که تنها تعقیب قانونی این افراد تاثیر زیادی در خاتمه
 دادن بمفاعلهای مضره این حزب نخواهد داشت و چنانچه در نظر است
 بمفاعلهای مضره این حزب پایان داده شود بهترین کار گردانان حزب نیروی
 سوم باستاد اعلامیه های تحریک آمیز و مضره ای که تاکنون انتشار داده اند و از
 نظر قضائی مدارک محکم و مستندی است تحت پیگرد قرار گیرند .
 باعرض مراتب فوق چنانچه در نظر است فعلا شرکت کنندگان در جلسه مذکور تعقیب
 قانونی شوند . مراتب بساواک تهران ابلاغ شود تا افراد نامبرده بالا را دستگیر
 نمایند . موکول برای عالیست . ه

حسینی

۱۰۱. ۱۰۱. ۱۰۱
۱۰۱. ۱۰۱. ۱۰۱

بسیار عالی است
 در صورت لزوم در صورت لزوم
 در صورت لزوم در صورت لزوم
 در صورت لزوم در صورت لزوم

۱۰۱-۸-۳۸

جلسه‌ی کمیته‌ی کارمندی حزب و بررسی اوضاع هیئت حاکمه و موضع اتخاذی گروه‌های مخالف در برابر آن

گزارش اطلاعات داخلی ۰۰۲۵۶۶۷

اداره و رقم ضمیمات	شماره - ۲۲۱/۱۳۹	موضوع جلسه کمیته کارمندی جامعه - وسایلیتهای هیئت ملی
تاریخ حادثه ۲۲/۶/۳۰	تاریخ وصول خبر - ۲۲/۶/۳۱	محل خبر
تاریخ گزارش ۲۲/۶/۳۱	تاریخ گزارش ۲۲/۶/۳۱	موضوع خبر
	سجده سادات	تاریخ
		تاریخ

از ساعت ۲۰۰ روزگ شته جلسه کمیته کارمندی جامعه - وسایلیتهای ایران در منزل
 هیئت: شریعت زاده - باجنور یوسف شریعت زاده - طوچهر صفا - مهندس سراسیمه - کوثری
 (کارمند شرکت نفت پان آمریکان) و هانم نسبی شریعت زاده تشکیل گردید. ابتدا انترو
 داخلی حزب مورخه ۲۲/۶/۳۰ بوسیله مهندس سراسیمه قرائت گردید در نتیجه منبر پیوسته
 سؤال اعضا که پیوسته از کمیته مرکزی میسرند جواب داده شده بود.

اول - عملیات با دستاقل داخلی دستگاه حاکمه فعلی در دوم آبان کارآمدن هند حکومت ارتدای
 تبدیل ب ای رژیم فعلی بنفع مایه در جهت ملی خواهد بود. سوم امکان انقلاب بیس
 نیروهای مخالف ام از هر دسته برای حرکتن ساختن دستگاه حاکمه فعلی و سپهر بی نظیر
 باین شواذت پاسخ داده شده بود. در مورد سؤال اول پرازدقه - یعنی عملیات احلس
 دستگاه حاکمه را مژدی تلفظ او کرده و یاد آورنده بود که گامینه اصلی - ارضیاتی در تلنگر
 داشتند در مهاباتی انجام بد هند ولی چون جلوی دردی هیات حاکمه را گرفتند کنار گذاشته
 شدند و حالا دستگاه برای سرپوش دردی خود مانند درم بر جیره گذاشته ولی در حقیقت
 جزئیات صحره که آنهم صرفا برای گول زدن خارجهان است چیزی بگری نیست. در مورد
 روی کار آمدن ب رژیم ارتدای فعلی بعد از آن بحث مصلح تشبیه گرفته شده بود که مصلحت
 مدهد بوس ریشه های اجتماعی ارتد - رسوم و ملاحضات و بگریستن حکومت بهتر است از رژیم
 فعلی که دارای ریشه های عمیق اجتماعی و ارتد و غیر مصلحت سرنگون میشود و لذا بنفع نیست

نوع انقلابی در جهت انقلابی بود دستگاه ره بر حزب بوده نفی نیست اما با یوروکن چون در مصلحت

گیرندگان: ۱ - ۱۲۴۲/۲۷/۰۱
 تعداد نسخ: ۲
 در تاریخ: ۲۲/۶/۳۱
 مرکز امیر و انقلاب اسلامی
 آرشیو
 ۱۲۴۲/۲۷/۰۱
 در تاریخ: ۲۲/۶/۳۱

گزارش اطلاعات دانشجویی

۰۰۲۵۶۲۵۸

شماره	موضوع
تاریخ حادثه	محل
تاریخ وصول خبر	عطف بشماره
تاریخ گزارش	منبع خبر
	تفویض

تاریخ و ساعت

مخالفین مستقیماً باعث تشکیف دستگاه میشود باید این خبرها با شدت و راد قلاب یک اختلاف
 متمرکز ریخت و سقوط دستگاه را تسریح کرد و همین جهت جامعه در عمل توافق روحانیون بود
 و با آنها اتحاد عمل داشت پس از پایان فراغت نشریه منوچهر صفا درباره اجتماع روحانیون
 در روز ۲۵ شهریور ماه اظهار داشت اعلامیه آنها در وقت بدست ما رسید و ما هم بلافاصله
 اعلامیهان منتشر و تأیید نمودیم که رفتار پرورد و در اجتماع مسجد شاه شرکت کنند تا میرسد و در
 خانه پیرامین تا کنیک ما روزه گفت دستهای مانند نسبت آزادی ایران عملی شجاع و مستیزه جو
 هستند و ما لایحه آنها در زندان بر سر میزنند ولی ما روزه حلیی آنست که بدانیم از چه راهی
 زود تر نتیجه میسریم بجای خود کس باید تا لایحه به شرفه ما در حالیکه همه حملاتمان متوجه
 نخر شاه است اسبی از او نمیبریم چه ازشمارهای ضد شاه همین لشکرها گرفته نمیشود این
 نشریه در حدود ۱۰ صفحه به قلم منوچهر صفا بود هـ

نظریه:

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
 آرشیوی

کیرنگان : ساواک تهران - اداره یکم عملیات

تعداد نسخه :

۱۱۸-۳۲

[سند شماره ۳۰]

گزارش ساواک از فعالیت ضد حکومتی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و رایزنی برای تعقیب

تاریخ: ... مرکز: ساواک اطلاعات و امنیت شماره پرونده: ... شماره پرونده فرستنده: ...	 نخست وزیر سازمان اطلاعات و امنیت کشور	گیرنده: ساواک تهران فرستنده: اداره کل سوم شماره: ... پیوست: ...
---	--	--

موضوع: **خیلی محرمانه** / **خیلی فوری**

بمطابق استحضار دارند کارگردانان حزب نیروی سوم و جامعه سوسیالیست‌های
 نهفت ملی ایران وابسته به حزب مذکور اخیراً بر فعالیت‌های مضره خویش افزودند و مرتباً
 اعلامیه‌های تحریک آمیزی منتشر و مردم را به قیام علیه امنیت کشور تشویق می‌نمایند. در
 مورد تعقیب قانونی افراد مذکور مراتب بحریرتیمار ریاست ساواک رسیده مقرر فرمودند
 ساواک تهران در این باره کسب دستور نماید. طمبذا خواهشمند است در این مورد
 اقدام و نتیجه اقدامات معموله را باین اداره اعلام دارند.

[Signature]
 رزیز مدیرکل اداره سوم . مقدم

تهیه کننده: ...
 رئیس دایره: ...
 رئیس بخش: ...
خیلی محرمانه / **خیلی فوری**

۲۲۱ / ۲۳۱۹۰
 ۱۸/۱
 ۲۲۱ / ۱۰

۵/۳۰۸-۳۸

گزارش درباره ی مخالفت حزب نیروی سوم با هیئت حاکمه و اعلامیه های شدیداللحن آنان
پس از ۱۵ خرداد

خیلی محرمانه

گزارش

محترماً بطوریکه خاطر عالی مستحضراست، کارگردانان جامعه
سوسیالیستهای نهفت ملی وابسته بحزب نیروی سوم تقریباً از اوایل سال جاری
در نشریات و اعلامیه های منتشره و جلسات متشکله بر شدت حملات خویش نسبت به
مقامات عالی و مسئول کشور افزوده و مخصوصاً از حادثه ۵ خرداد سال جاری با سن
طرف اعلامیه های بسیار شد بداللحن وموهنی انتشار داده و ضمن آنها صریحاً
وتلویحاً مردم را بقتلها و قتل ام علیه امنیت سلطنت تشویق و تحریص مینمایند .

ضمناً چون اعضای این جامعه اغلب دارای افکار سوسیالیست تند میباشند بطور
کلی با رژیم مشروطه سلطنتی مخالفند و گرچه با الصراحه در این باره مطلبی انتشار
نمیدهند ولی از لای نثریات جامعه مذکور میتوان بوضوح دریافت نویسنده گان
آن دارای چنین نظریاتی میباشند . مندرجات شماره های مورخ ۵ ۲۰ الی ۲۸ مرداد
سال ۱۳۳۲ روزنامه نیروی سوم که رسماً خواهان اعلام جمهوری شده و نیز لیل دیگری
بر این عداست . بعلاوه مسئولین این جامعه ضمن اینکه با کمونیسم بین الملل
و خط مشی رژیم شوروی موافق نیستند مارکسیسم را تا ناید و در جلسات حزبی
بهرامین اصول مارکسیسم بحث و بعضاً حتی جزواتی نیز را بنمورد منتشر می سازند .

مردم را تشویق و تحریص
با بازداشت سواخت
فردوسی، فرسوز، فرسوز
از پان برون ما می کشند
برای من ترمیم و ترمیم است
که با مذکره با سرخس با ن
این حزب میخواند آنرا
براه راست آوردند
تدوین شده که با بعضی از آنرا
فردوسی میگردند و مذکره
و بعضی از آنرا (۱-۱) است
سرخس برای ۱۱ بجهت می کشند
این امر با بعضی از آنرا
سرخس می کشند نیز با بعضی از آنرا
که در گذشته مذکره است
تعمیراً مذکره با بعضی از آنرا
مشکل کردند
۲۳/۷/۳۳

خیلی محرمانه

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

چشمی مستشرق

از نظر سیاست خارجی هم مخالف پیوستن به رگونه پیمانهای نظامی و تدافعی
بوده و از گروه کشورهای بیطرف حمایت و در هر فرصتی که بدست آورد سیاست -
خارجی دولت ایران را تحفظ مینماید .
چون ادامه این رویه از طرف جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی بویژه فعالیت
های مضره نشریاتی جامعه مذکور قابل تحمل نبوده و از طرف مقامات عالیه کشور
نیز تکرار این باره امری صادر گردیده بود لذا در اجرای امروز نشینی -
(۱۳ / ۷ / ۴۲) دستگاه پلی کی و یکدستگاه ماشین تحریر این جامعه وسیله
مامورین ساواک تهران منزل یکی از وابستگان به جامعه مذکور کشف و ضبط
گردید ولی چون تعقیب قانونی ناشرین اعلامیه ها و نشریات مورد بحث نیز ضروری -
بوده و گردانندگان اصلی این جامعه در رد رجاء اول اعضای هیات اجرائیه جامعه
میباشند علیهذا ضمن تقدیم نمونه هائی از نشریات و اعلامیه های جامعه سوسیالیستها
که نکات برجسته آنها بارهنا مشخص شده بعرض میرساند در صورت تصویب از ۷ نفر
اعضای هیات اجرائیه با استثنای خلیل ملکی که فعلا مدتی است در مسافرت اروپا
بسر میرد بفرقیه که مسئولیت مستقیم اداره فعالیت های جامعه را به عهد داشته
و اساس آنها شرح زیر با استحضار میرسد بازداشت و تحت پیگرد قانونی قرار گیرند
و چنانچه ضمن تحقیقات لازم تشخیص داده شد از افراد کمیته مرکزی با سایر
ارگانهای حزبی نیز افراد دستگیر شوند بعد از این باره اقدام شود .

مرکز اسناد و انتشارات اسلامی
آرشیو

گزارش اداره‌ی کل سوم ریاست ساواک درباره‌ی بازداشت چند تن از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و ضبط دستگاه‌های پلی‌کیپی و تحریر

تاریخ ۱۸ مرداد ۱۳۵۷
شماره ۱۵۴۷
شماره پرونده گیرنده
شماره پرونده فرستنده

نخست وزیر
سازمان اطلاعات و امنیت کشور
س.ا.و.ا.ک

گیرنده تیمسار ریاست ساواک
مد پروت کل اداره سوم
فرستنده
شماره $\frac{۲۰۲۱}{۴۲/۷/۱۰}$ / $\frac{۴۶۱۹}{۴۲/۷/۱۰}$ مطب
پیوست

مرکز اسناد و تحقیقات
آرشیو

موضوع بازداشت اعضا هیئت اجرائیه نیروی سوم

افراد مشروحه زبور تاریخ ۴۲/۷/۱۳ بوسیله این ساواک بازداشت و ضمن بازجویی اعتراف نمودند که عضو هیئت اجرائیه جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی ایران میباشند و افزودند که بعد از سفر آقای خلیل ملکی متن نشریات جامعه سوسیالیستها بوسیله آقای منوچهر صفا تهیه میگردد و آقای عباس عاقلی زاده نیز مسئول چاپ و انتشار آنها بود ماست و ضمناً آقایان دارپویش آشوری و دکتر هوشنگ ساعد لواعضا هیئت اجرائیه نیز مدتی است که فعالیت بنحیله بطور پنهانی وسیله ملاقات آقای منوچهر صفا با تیمسار ریاست ساواک در بعد از ظهر روز منبر فرام و در پایان مذاکرات تیمسار امر به ترخیص اشخاص مورد بحث فرمودند.

در خاتمه یک دستگاه ماشین پلی‌کیپی و همچنین یک دستگاه ماشین تحریر متعلق بجامعه سوسیالیستها که بوسیله عباس عاقلی زاده بطور امانت در منزل یکی از بستگان ضما^۱ صدقی موجود بود ضبط و ساواک تهران انتقال داده شد

- ۱- منوچهر صفا ۲- عباس عاقلی زاده ۳- مهرحسین سرشار ۴- ابوالقاسم قندهاریان
- ضمناً ه برگ اوراق بازجویی افراد مورد بحث به پیوست ایفاد میگردد^(۱)

زبور رئیس ساواک تهران

خیلی محرمانه

نخست
۳۲۱
۴۲/۷/۱۳

[سند شماره‌ی ۳۳]

گزارش ارتباطات «محمد درخشش» با جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: درخشش و حزب نیروی سوم	شماره: ۳۳۳/۱۳۷
محل: تهران	تاریخ حادثه:
عطف بشماره:	تاریخ وصول خبر: ۴۳/۷/۴۰
منبع خبر: ماورویزه	تاریخ گزارش: ۴۰/۷/۴۰
تقوم: ۲ پ	

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو
مسحور ماند

محمد درخشش وزیر سابق فرهنگ از جمله دوستان نزدیک خلیل ملکی میباشد و با جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی ایران تماس دارد و کلیه نشریات حزبی برای وی فرستاده میشود و در بعضی مسائل اعضای هیات اجراییه حزب با او وصلت و مذاکره مینمایند و در کنفرانسهای عمومی و کارهای حزب نیروی سوم ایشان را شرکت میدهند و اشخاصی که با درخشش همکاری و دست میدهند و در ضمن در جامعه سوسیالیستها سمات هستند عبارتند از: دکتر علی امینی - موسوی عضو باشگاه مهرگان و رئیس سابق فرهنگ اصفهان - وثوق معاون سابق نخست وزیر زمان دکتر امینی - مهندس علی اکبر عاطفی کارمند وزارت دارائی ساکن پارک امین الدوله - رضا شاپان کارمند وزارت کار و عضو هیات اجراییه نیروی سوم داد فرامیس حسابداری اداره کل غله - دکتر خوبان کارمند اداره حقوقی وزارت دارائی وابسته بجهه ملی و ه

مسحور ماند

۳۲۱

رأب علی درخشش در تاریخ ۲۱/۷/۴۰
بموجب گزارش آقای درخشش در تاریخ ۲۱/۷/۴۰

۷/۲۱

۷/۲۴

۲۱
۶۹
۷/۲۱

تعداد نسخه: ۷
گیرندگان: بخش ۳۲۱ - دفتر بولتن

۳۶-۱۲۸/۵

هشدار ساواک به جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی انتشار نشریات مخالف هیئت حاکمه و ضبط دستگاه پلی‌کپی آنان و اقدام برای تهیه‌ی گزارشی از پنجمین گردهمایی آنان در اروپا

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

س. ۱۰۱۰۰۱۰۱

تاریخ
شماره
شماره پرونده گیرنده
شماره پرونده فرستنده

گیرنده
فرستنده
شماره
پیوست

مرکز اسناد و انتشارات ساواک
ارژشیم

موضوع
خیلی محرمانه

گزارش

در اجرای امریه شفاهی معاونت محترم اداره کل بهرامون نشریات واصله جامعه سوسیالیستها از قرارهای ساواک بررسیهای لازم معمول وایندک نتیجه را شرح ذیل با شما فرستاده .

۱- در مورد نشریه داخلی حزب نیروی سؤم و جامعه سوسیالیستها مورخ شهریورماه سال جاری قیلا جریان از طریق این بخش تحت بررسی قرار گرفته وطن گزارش ویژه مورخ ۲۷/۷/۱۷^{چگونگی} معرض مقامات ساواک و دفتر ویژه رسیده وپالنتجه تصارر باست ساواک مقرر فرمودند وسیله ساواک تهران تهیه کنندگان نشریه مزبور که اعضا^ی هیات اجراء هیئت جامعه سوسیالیستها را تشکیل میدهند احضار آنها را از آن تذکرات لازم داده شود و تفهیم گردد در صورت ادامه این روش تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت . ساواک تهران نیز بهمن^ی نخواهد ام و حسب الامر تصارر باست ساواک موجبات تاسا اعضا^ی هیات اجراء هیئت حزب مزبور را نیز با معظم له فراهم نموده وپالتذکراتی که باین افراد داده شده متعهد گردیدند که از ادامه فعالیتهای خلاف مصالح خودداری نمایند . از طرف دیگر دستگاه پلیس ویک دستگاه ماسینی^ی تحریر این بخش نیز وسیله ساواک تهران ضبط گردیده است . مجموع این اقدامات موثر واقع شده واز آن بعد از طرف جامعه سوسیالیستها

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

س.ا.و.ا.ک

تاریخ

شماره

شماره پرونده گیرنده

شماره پرونده فرستنده

گیرنده

فرستنده

شماره ^{صف} پرو

پیوست

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

موضوع | خیلی محرمانه

فعالیت حادی معمول نگردیده است .

استحضار بموارد مشروحه بالا اینطور استنباط میشود که با وضع فعلی و با توجه بر کرد و سکوتی که بین افراد جامعه سوسهالمستهای بعمل آمده هرگونه اقدام از طرف ساواک بمنظور تهیه نشریه و ایجاد اختلافاتی بین اعضا^{ها} این حزب وسایر دستجات سیاسی صلاح نبوده وموثر نخواهد بود بویژه که نشریه مزبور جنبه داخلی داشته ونقطه بین اعضا^{ها} حزبی توزیع نمیشد .

۲- بهرامون گزارش پنجمین کنگره جامعه سوسهالمستهای ایرانی^{ان} مقیم ارومهان نیز بررسی شده، پیشنهاد می نماید ضمن ارسال فتوکپی نشریه مزبور بد فتر مزبور^{ان} چگونگی فعالیت^{ها} این کنگره در گزارشات نوبه ای بد فتر مزبور اعلام گردد . ضمناً در صورت تصویب یک نسخه از این گزارش نیز جهت انعکاس بد فتر ارومهایی با اداره یکم عملیات ارسال گردد . موصول بمنظر عالیهست . ش

تاریخ ۳۱۱ - اخرا

خیلی محرمانه

بازنگار: دفتر اسناد

۱۳۱۴

۳۸-۳۰۸/ن

گزارش اقدامات ساواک برای تضعیف فعالیت‌های جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

۰۰۱۵۲۱۶۰

گزارش

این گفتم که

در گزارش‌های روزهای ۲۲/۳-۴/۳۱-۷/۱۰ د فتراط‌العینه‌های مشروحه‌ی زیرین که از ساواک واصل شده بود در پیچ‌گردیده بود :

۱- روز ۲/۱۹ جلسه‌ی باشکرت جمعی از اعضای حزب نیروی سوم در دفتر روزنامه علم و زندگی تشکیل گردید در این جلسه پیرامون حوادث اخیر مذکره و گفته شد که این حزب این تظاهرات و جنبش‌ها را تأیید میکند زیرا جنبش‌ها که گراز حالت ارتجاعی خارج و بصورت یک انقلاب سیاسی درآمد بود که طبقات مختلف مردم در آن شرکت داشته‌اند مردم بدون تحریک و یارگیری کسی با انقلاب دست زد البته شکی نیست که این جنبش‌ها کاملاً ارتجاعی داشته ولی از آن نقطه‌ی نرسورد تأیید نیروی سوم است که شعارها یداده شده در این تظاهرات تماماً علیه مقامات عالی‌رتبه کشور و دولت بود و مشرقی و سیاسی محسوب میشود به علاوه این جریان‌ها نشان داد که مردم تا چه حد ناراضی و در فشار قرار گرفته‌اند که بدون پروا خود را در برابر گلوله و تانک قرار میدادند در همین جلسه اظهار نظر شد که عامل خرابکاری‌های حوادث اخیر دولت است و منظور تخفیف و تضعیف روحانیت و لگنه در آن نمودن آنها توسط ایادی خود است بدست پتخیب و خرابکاری‌های زد و است

اوامر ملوکانه شرفصل دریافت - تمام این افراد دستگیر و تسلیم دادگاه شوند

۲- روز ۴/۲۰ اعلامیه‌ی مناسبت سی ام تیر از طرف هیئت اجراییه جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران وابسته به حزب نیروی سوم انتشار یافت که خلاصه آن روز ۴/۳۱ بشرفعرض مبارک ملوکانه رسید که به پیوست است

اوامر ملوکانه شرفصل دریافت - اینها را تعقیب قانونی بعنوان افترا و غیره بکنید

۳- قبل از ظهر روز ۷/۸ اعلامیه‌ی از طرف هیئت اجراییه جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران وابسته به حزب نیروی سوم درباره انتخابات بطور محدود در دانشگاه تهران انتشار یافته که خلاصه آن روز ۷/۱۰ بشرفعرض مبارک ملوکانه رسید که به پیوست است

اوامر ملوکانه شرفصل دریافت - این دفعه دیگر شوخی نیست این اشخاص تسلیم دادگاه شوند

در اجراء ای اوامر ملوکانه در تظاهراتهای مضرجه ساواک مراجعه شد

سازمان مذکور گزارش مینماید :

در مورد تعقیب قانونی کارگردانان و ناشین اعلامیه‌های جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی وابسته به حزب نیروی سوم قرار بود سرلشکر یا کروان مراتب را شخصاً بشرفعرض ملوکانه برسانند

۱۰۱۰۰۰
 این گزارش را به دست رئیس سازمان بزنید
 ضابط این وزیر میفرستد
 ۱۰۱۰۰۰

۳۳۱
 ۱۷۲۶
 ۱۰۰۲۴

مرکز اسناد و اطلاع‌رسانی ساواک
 آرشیو

[سند شماره‌ی ۳۶]

گزارش ساواک درباره‌ی انتشار، اعلامیه پیرامون سالروز قیام ۱۵ خرداد از سوی جامعه‌ی
سوسیالیست‌ها

تاریخ	گیرنده
شماره	فرستنده
شماره پرونده گیرنده	شماره ملف
.....	شماره بورد
.....	پیوست

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور

مستطابق پرونده فوق‌تجدید سرکاری
آرشیو

۱۳۰۱۰۰۰۰۰۰
محرمانه

گزارش
موضوع

محترماً در تاریخ (۴۳/۲/۲۶) ساواک تهران طی اطلاعیه‌ی ای اعلام نموده بود از طرف حزب نیروی سوم اعلامیه‌ی ای پیرامون سالروز ۱۵ خرداد تهیه شده و قرار است وسیله‌ی عباس عاقلی زاده تعداد ۵۰۰ برگ تکثیر و توزیع شود چون مفاد اعلامیه خلاف مصالح عمومی کشور و در تقید از هیئت حاکمه و طرفداری و تأیید از اقدامات روحانیون بود لذا ساواک تهران اعلام شد که از تکثیر و توزیع آن جلوگیری بعمل آید ضمناً همانروز چگونگی توزیع قریب الوقوع اعلامیه مورد بحث در بولتن اخبار روز رج گردید و نظر داده شد جهت تعقیب عاملین و جلوگیری از تکثیر و توزیع اعلامیه مورد بحث اقدامات لازم معمول گردید است متعاقب آن اوامری صادر شده است که "هرچه زودتر نظریه ساواک اجرا گردد لذا مجدداً پیرو نامه قبلی این اداره کل مراتب ساواک تهران ابلاغ گردید که اوامر مشروحه بالا را اجرا نماید .

اینک ساواک تهران اعلام نموده است که در اجرای اوامر صادره اشخاص مشروحه ذیل دستگیر گردیده اند و از این اداره کل در مورد بازداشت و تعقیب آنان کسب تکلیف نموده است .

باعرض مراتب بالاستدعی است نظریه عالی را ابلاغ فرمایند تا پاسخ لازم بساواک تهران داده شود . اخذ تصمیم منوط برای عالیست .

محرمانه

۱۳۰۸-۳۸

اعلامیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در حمایت و طرفداری از قیام ۱۵ خرداد (۱۳۴۲) واقعه پانزدهم خرداد سال گذشته هنوز در خاطر مردم زنده است و بی‌شک از آن وقایعی است که هرگز از خاطر‌ها نخواهد رفت.

در این روز تظاهرات اصیلی از جانب مردم برضد دستگاه حاکم صورت گرفت اما حکومت آن را به کشتار مردم بی‌سلاح مبدل کرد. علاوه بر آن، مأموران سازمان امنیت کوشیدند تا به این تظاهرات اصیل رنگ خرابکارانه و ارتجاعی بزنند. داستان از آن‌جا آغاز شد که روحانیون تصمیم گرفتند در برابر استبداد دستگاه حاکم دست به مقاومت جدی بزنند و مردم که منتظر رهبران شجاعی بودند به ندایشان لبیک گفتند. دستگاه حاکم کوشید که این مقاومت را ارتجاعی معرفی کند و رهبران مبارز روحانیون را مخالف اصلاحات قلمداد کند، اما این کوشش به ثمر نرسید: روحانیون همه جا گفتند و نوشتند که آنان با اصلاحات مخالف نیستند بلکه با دیکتاتوری دستگاه حاکم مخالفند.

آنچه در روزهای پیش از پانزدهم خرداد و ماه‌های پس از آن روی داد اعلام این بود که جامعه روحانیت می‌خواهد به طور جدی در برابر حکومت، مقاومت و در مبارزه عمومی مردم برضد دستگاه حاکم به طور قاطع شرکت جوید و چنین نیز شد. پرچم مبارزه را حضرت آیت‌الله خمینی با شهامت به دوش گرفت و رهبری ایشان به سرعت قبول عامه یافت و در مدت زندانی بودن ایشان نیز مبارزه تعطیل نشد و مردانی چون آیت‌الله میلانی به رهبری مبارزه ادامه دادند.

و اینک که یک سال از پانزدهم خرداد خونین می‌گذرد، ضمن تسلیت به بازماندگان شهدای پانزدهم خرداد، به جامعه روحانیت به خاطر پایداری و شهامتی که در این یک سال در برابر استبداد دستگاه حاکم از خود نشان داد باید تبریک گفت.

شک نیست که اگر جامعه روحانیت هم‌چنان با شهامت و از همان زاویه‌ای که در این یک سال مبارزه می‌کرده است مبارزه را با دیکتاتوری دستگاه حاکم ادامه دهد نقش بس مهمی در مبارزه دموکراتیک ملی ایران بازی خواهد کرد و فراموش نکنیم که جامعه روحانیت در انقلاب مشروطه در پرتو وجود رهبران گرانمایه‌ای چون شادروانان بهبهانی و طباطبایی چه نقش بزرگی بازی کرد.

مردم قدر مبارزان راه آزادی را می‌شناسند و آن کسی که در راه خواست‌های آنان مبارزه

می‌کند می‌تواند به پشتیبانی‌شان اعتماد داشته باشد.

پیروز باد جنبش ملی و دمکراتیک ایران!

جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران

تهران، خرداد ۱۳۴۳

[سند شماره ی ۳۸]

دستورالعمل هیئت اجراییه ی جامعه ی سوسیالیست ها به اعضا، درباره ی روابط با دیگر گروه های سیاسی

نخستین محترمه

۰۰۳۵۷۲۰۷

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و امنیت کشور
س.ا.د.ا.ک

گیرنده مقامات ساواک بترتیب سلسله مراتب

فرستنده بخش ۳۰۴

شماره ملف
پیرد

پیوست

تاریخ
شماره
شماره پرونده گیرنده

شماره پرونده و هدف فرستنده
مرکز اسناد و انتشارات سازمان
آرشیو

موضوع

گزارش

- محترما در تاریخ ۳۱/۳/۴۳ ساواک تهران اطلاعیه ای طی شماره ۶۶۷۷ /
- ۱) الف با تقویم (ب - ۲) در مورد نحوه فعالیتها ی آینده جامعه سوسیالیستهای نهفتگی ملی ایران (حزب نیروی سوم) وابسته بخلیل ملکی باین اداره کل ارسال نموده است .
 - ۲) مفاد این اطلاعیه شامل دستوراتی است بمسئولین حوزه های وابسته بحزب مورد بحث که مواد هشتم آنرا بشرح زیر ماستحضر فرمائید :
 - ۱) مراقبت از حسین توپولد ارجونی اشرف رضائی زیر اشراف و نظیر میرسنند .
 - ۲) فروش نشریه پیام دانشجو وسیله افراد جامعه سوسیالیستها بمنظور کمک با افراد حسرت ملت ایران وابسته بداریوش فروهر .
 - ۳) کمک مالی بیشتر اعزاء جامعه سوسیالیستها جهت کمک به افراد زندانی .
 - ۳) تغییر محل حوزه ها .
 - ۴) عدم تماس با افراد جبهه ملی . مگر در صورتیکه قبلا به جامعه سوسیالیستها اطلاع داده شود
 - ۵) کچه اشخاص از جبهه ملی مایل بشرکت در جلسات جامعه مزبور میباشند .
 - ۶) تماس با افراد جمعیت نهفتگی آزاد ی برد را بنمورد اعلام شده که دستوراتی بعدی از طرف

نخستین محترمه

۳۸-۳۰۸/ن

شماره

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و امنیت کشور
س.ا.و.ا.ک

تاریخ

شماره

شماره پرونده گیرنده

شماره پرونده گیرنده
مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

گیرنده

فرستنده

مف
شماره
پیرو

پیوست

موضوع

جامعه مورد بحث دارد خواهد شد.

۷) تماس با افراد مطمئن تودهای بزرگ جلوه دادن دستگیری و نفرزاعضا هیئت اجراییه جامعه سوسیالیستها (عاس) عاقلی زاده و متوجه صفا) در نزد آنها.

۸) بازگو کردن برنامه مبارزه جامعه سوسیالیستها منی برتغییر رژیم سلطنت در برابر سوال هر دسته و جمعیت سیاسی از طرف افراد جامعه سوسیالیستها.

این دستورات وسیله مسئول هر حوزه باید با اطلاع اعضا آن حوزه برسد.

با توجه بمواد مشروح بالا و اینکه ماده ۸ این دستورات برخلاف اصول قانون اساسی و مصالح طالبه سلطنتی است. علیهذا مستعد می است در مورد اقدام بروی این اطلاعیه نظریه عالیسی

را اعلام فرمایند.

تجه مکتوبه مقین

۳۲۱

رئیس بخش

رئیس اداره

مدیرکل اداره

معاونت ساواک

رئیس اداره
اطلاع غیر رسمی
۳۲۱

خیلی محرمانه

۳۸-۰۸-۳۸

بولتن چگونگی وضعیت جامعه ی سوسیالیست ها در ماه های اردیبهشت و خرداد ۴۳

خیلی محرمانه

۴۳۲

وضع و چگونگی حزب نیروی سوم (جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران - نیروی

در راه های اردیبهشت و خرداد ۴۳

ملی در زمان گذشته جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران (حزب نیروی سوم) وابسته به خلیل ملکی نسبت به سابق فعالیت بیشتری داشته است که چگونگی آن در بالا از بررسی میگردد .

همانطور که در گزارش قبل پیش بینی شد هر دو جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران در سال جاری دست به فعالیت های داخه در آری نسبت به گذشته در زمینه انتشار نشریات حزبی و تبلیغاتی و در متحرک و جنبش بیشتری از طرف بعضی از گردانندگان جامعه محرف مظهر گردیده است . لکن در این باره نکته هدی هر دو از طرف جامعه مذکور طرف پارهای از جناحها و دستجات که در وجهه ملی صورت خواهد گرفتند تاکنون بسبب اختلاف نظرهای سیاسی موجود بین اعضا جامعه سوسیالیستها و جناح وجهه ملی ملی نگردیده است . در زمینه همین اختلاف که در بالا تفسیر اردیبهشت ماه سال جاری از طرف هیئت اجراییه جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران جزوه ای تحت عنوان ((تبلیغی از شرایط کنونی و مسائل اصلی جنبش ملی و مکرانهای ایران)) در بین پارهای از اعضا جامعه مذکور فرا وجهه ملی پخش گردید که ضمن آن حملات سخت و کهنه های طبعی جناحهای مغتطف و دستجات وابسته

خیلی محرمانه

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

مختار مانه

به‌جبهه ملی بمل آمده و کار در عری جبهه من جزا به پیروی از سیاست صبر و انتظار
و اعصاب کاری و حال کردید و کار جبهه من بر تنه کرده و بطور قد بدی نحوه اعمال
و شیوه مبارزات این افراد را باید تسکیناً متبیراً گفته است .

همچنین در جلسات مشترک گنگا مگا می با شرکت اعضاء جامعه سوسیالیستها
پارهای از نظر صراحت به جبهه ملی بطور متناوب در وطن و و راه اخیر تشکیل کرده شده
راخته این اختلافات به سبب اختلافاتی که این دو دسته از ملی سیاسی و روش مخالفه
گزاره یکدیگر بعمل آورده و وسیع تر شده است .

از طرفی بر جبهه این طایفه سیاسی بین جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران
در سنجایه جبهه ملی با مسائل از دست رفتن امید اعضاء جامعه سوسیالیستها
نسبت به اختلاف با اغلب و محتاجات جبهه ملی که از طرف دیگر از برنده ها و اوقات
اعتراض آمیزی که از طرف پارهای از روحانیون مخالف از بد تها قبل طبع دولت آغاز
گردید و چون این دو جریان موازات یکدیگر روی داد و بود ، گردانندگان جامعه
سوسیالیستهای نهفت ملی ایران نظرها بنگه در راه کسب همکاری و همگامی با انسترا
جبهه ملی در چار شکست گردیدند تا جای نظر جلب حمایت و شخصانی جامعه
روحانیت و تشکیم موفقیته سیاسی خویش خود را بطور محسوس بر روحانیون نزد یک کرده
و بعد در بخش اطلاعاتی ای تمت متزبان : " بانزد هم عرداد - و بانزد هم محرم "

مختار مانه

مرکز آراء و انقلاب اسلامی
آرشیو

خیلی محرمانه

در تهران باره ای از شهرستانهاست زدند که ضمن آن فعالیت های طمس
و حاکمین معالف دولت را تا به حد بوده و از اقدامات معالفت آمیز آنان طمس
دولت خصوصا جانبداری کرده بود .

در افراقتش اعلامیه طریقی الذکر که در افراقتش هیئت اجراییه جامعه سوسیالیستها
با اساسی به طوچه صلاقیه کنند و عباس طالقانی زاده مسئول چاپ اعلامیه منسوخ
که در بعضی آن افراد حالت اشتداد از طرف مقامات انتظامی دستگیر شدند و در زندان
آن هم مراجع قضایی ارتش اجازه کرده است .

بطور کلی نظریه بنده خلیل ملکی رهبر جامعه سوسیالیستها به جهت ملایم بودن
پس از اجتماع از روی اطمینان از فعالیت بیمارید و فعالیت های جامعه منسوخ
در حالت مستقیم نمی نماید و در اینگونه فعالیتها تنها دست مبارک او دارد و همچنین
چون در های از افراقتش هیئت اجراییه جامعه سوسیالیستها بدین آنکه از طرف
جامعه موصوف اشتغال داد و در افراقتش جامعه منسوخ شده باشند فعالیت
خود را مسکوت گذاردند لذا از نظر کلی نحوه فعالیت حزب نیروی سوم بطور
محموس و متعوض رکود گردیده و اینگونه اقدامات که در بالا به آنها اشاره شد
بنظر فعالیتها می است که از طرف حده معدودی از افراد جامعه سوسیالیستها
بغا طریقی موجود است و از این حیث سیاسی جامعه مورد بحث بعمل می آید .

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

خیلی محرمانه

۴

چنانکه تنها بهمن منظور اخیراً از طرف هیئت اجرایی جامعه سوسیالیستها
ظکراف تبلیغی بدولت هند وستان مغایره گردید و مجامعه مزبور خود را در مصیبت
وارد بطلت هند در افتاد و رگفت جدا هر لامل نپروندست و نیز نقد آن بدولت با سردم
گور مزبور عدد رد دانسته است .

از نظر فعالیتها ی خارجی جامعه سوسیالیستها باید با متحلمان برسانند که بطور
مرتب نشریات سوسیالیستی نظیر مجله و ماهنامه سوسیالیسم در ایران از طرف
جامعه سوسیالیستهای ایرانی در ایران منتشر میگردد .

در حال جاری یهای از جانب کمیته مرکزی جامعه سوسیالیستهای ایرانی در ایران
برای جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران - افراد حزب بوده - سوسیالیستها
که در صفوف جبهه ملی فعالیت مینمایند - جمعیت نهفت آزادی و ایران
و سوسیالیستهای منفرد و غیر متشکل که لاکلی در حال حاضر از سازمانها
برگسارند فرستاده شده و ملی آن از گروههای فوق الذکر دعوت بعمل آمده است
که جهت نیل به هدفهای نظامی سوسیالیستی که فعالیتها و سازمانها
را در جبهه واحد و متحد میترکند باشند .

همچنین ششمین گنجره جامعه سوسیالیستهای ایرانی در ایران از تاریخ ۱۵ الی
۱۹ تا ۲۵ ۱۹۶۳ برابر با ۲۹ تا ۳۱ اردیبهشت ۱۳۴۲ در دهکده گنجاخ واقع

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و انقلاب اسلامی
آرشیو

سازمان اطلاعات ایشاد کشور

در قسمت کیلومتری شهر اهرس آبرشن (Eüs Kirchen) با شرکت
 مد های فریب چهل نفر از موسساتها ای برانی مقیم ریا نظر حسین ملک و دکتر
 امین پندار تشکیل گردیده است. برناط این کنگره بدین قرار بوده است :

۱) بریزه ۱ ماهه (۵ بار بهیشت) باونم موسساتها ای برانی در آنگان .
 های
 ۲) بریزه ۱۲ و ۱۲ ماهه (۲۷ و ۲۶ بار بهیشت) کنگره جامعه موسساتها .
 ۳) بریزه های ۱۹۱۸ (۱ ماهه) ۱۹۲۸ (۲ بار بهیشت) برناط سمینار بااد هوت مد های از افراد
 جبهه ملی و حزب فوده .

در این کنگره نیز بار دیگر پیشنهاد تشکیل جبهه واحد و متحدی مرکب از تمام
 نیروها و عناصر موسساتها ای از طرف جامعه مورد بحث عنوان گردیده و در کنگره
 نیز برگشته شد . چنانچه این بار نیز جبهه ملی با جامعه موسساتها
 همکاری نماید آنان جامعه واحد موسساتها ای را در این تشکیل خواهند داد .
 کم نظیر آنان این بوده است که هر آینه جبهه ملی بر این نظر به در گرفتند بی حاضر
 نشوند که کلیه عناصر موسساتها ای بطور جبهه در جبهه ملی فعالیت کنند جامعه
 نیز کوشش خواهد کرد با تفریق مسائل افراد حزب فوده با جامعه واحد
 موسساتها ای تشکیل دهند .

بطور کلی در حال حاضر فعالیت خارج از کشور جامعه موسساتها ای براتسب

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
 آرشیو

خامنه محرمه

بیش از فعالیت آنان در داخل مملکت بود. هرچند که داخل مملکت فعالیتها
مملکت گسیختگی فعالیتها بود که بودند افراد فعالیت مشرعی در ارد و غیره
در باره ای جهات در نیاله روزانه های رها فاس است .

خملی محرمه

مرکز آزاد انقلاب اسلامی
آرشیو

[سند شماره‌ی ۴۰]

نامه‌ی «امیر پیشداد» به خلیل ملکی درباره‌ی شرایط اتحاد با حزب توده

پاریس، یکشنبه پنجم ژوئیه ۱۹۶۴

۱۳۴۳/۴/۱۳

دوست ارجمند و بسیار عزیز

در این اواخر، دو نامه از شما به ما رسید: یکی به وسیله مسافری که از راه زمین به پاریس آمده و به دیدار مهندس رفته و نامه و بیانیه را به وی سپرده و ضمناً مبلغ ۱۲۰ فرانک (در حدود دویست تومان) کمک مالی کرده است.

نامه دیگر و نسخه دیگری از بیانیه و نسخه‌ای از اعلامیه پانزدهم خرداد به وسیله مسافری که به گراتس رفته و از آنجا امانتی‌ها را برای ما پست کرده است. از بابت همه این‌ها از شما بسیار ممنون و متشکریم. ما نیز سعی خواهیم کرد در این تابستان به وسیله مسافر نامه و چیزهای دیگر بفرستیم و این کار شروع شده از جمله در حدود سه هفته پیش نامه و نشریه‌ای توسط مسافری ارسال گردید که مع‌الواسطه یکی از دوستان مشترک به شما برساند.

مجله پاری ماچ هم تاکنون سه شماره با پست مطبوع زمینی فرستاده شده که فقط خبر وصول اولین شماره به اطلاع ما رسیده است.

همین چند روز پیش نیز با پست هوایی رونوشت پاسخ جامعه به نامه هیئت حاکمه حزب کبیر برایتان فرستاده شد که امیدواریم صحیح و سلامت برسد.

توقیف و زندانی شدن رفقا ص [منوچهر صفا] و ع [عباس عاقلی زاده] ما را متأثر و ملول و در عین حال عصبانی ساخت. در ماهنامه مراتب اعتراض و تقاضای آزادی آنان - و سایر زندانیان سیاسی - منعکس گردید.

از آلبر کارتی هنوز درباره اجتماع سپتامبر خبری به ما نرسیده، گفتن ندارد که اگر دعوتی به عمل آید، جواب مثبت خواهیم داد.

تحلیلی از مسایل اصلی جنبش بسیار جالب و عمیق و پرمایه است. ما آن را به زودی یا جداگانه یا در مجله به طور وسیع منتشر خواهیم ساخت.

با شروع تعطیلات تابستان و پراکنده شدن دانشجویان، فعالیت‌ها در این‌جا، کما بیش تخفیف می‌یابد. شماره هفتم ماهنامه تازه انتشار یافته و هنوز از تأثیر پاسخ جامعه به نامه سرگشاده‌گذاری ما را خبری نیست. فکر می‌کنیم که در اعضای ساده اثر مطلوبی خواهد

بخشید و آنها را بیش از پیش از رهبری جدا و به ما و به اتحاد و همکاری با ما نزدیک و تشویق خواهد کرد.

به علاوه ما در نظر داریم بحث را ادامه دهیم و به آن نامه سرگشاده پاسخ‌های متعددی بدهیم و مسئله استالینزاسیون^(۱) و اعتراف به اشتباهات و خطاهای گذشته و پیش گرفتن سیاست مستقل از مسکو و مسایل دیگر را طرح خواهیم کرد. هدف ما جدا کردن کامل پیکره از دستگاه رهبری است، زیرا ما کوچک‌ترین امیدی به دستالینزه شدن رهبری نداریم. موقعیت آنها با موقعیت کمونیست‌های ایتالیا یا لهستان و یارومانی قابل مقایسه نیست. رهبری حزب توده زائده‌ای از دستگاه دولتی شوروی شده و خواهی نخواهی تابع و فرمانبردار سیاست دولت شوروی است. آنها اگر هم بخواهند در موقعیت کنونی خود، نمی‌توانند استقلال فکر و استقلال عمل - نسبت به شوروی - داشته باشند. مگر آن که شوروی و یا آلمان شرقی را ترک کنند و کجا بروند؟ و زندگی اقتصادی و هزینه فعالیت‌های سیاسی خود را چگونه تأمین کنند؟ انتظار دستالینزاسیون از هیئت حاکمه حزب توده در وضع خاصی که فعلاً دارد صحیح نیست و به نظر نمی‌رسد که در آینده قابل پیش‌بینی این وضع تغییر پذیرد.

از این گذشته خیلی خوب است که یک حزب توده کوچک، تابع و فرمانبردار شوروی همیشه در ایران وجود داشته باشد تا اصالت و استقلال حزب سوسیالیست بزرگ ایران محرز و اظهار من‌الشمس باشد. البته به شرطی که زمین را کاملاً در زیر پای رهبری حزب توده خالی کرد و اکثریت بزرگ اعضای سابق آن حزب را در جنبش سوسیالیستی جلب و جذب نمود.^(۲)

[حاشیه سمت راست:] در پرونده حزب نیروی سوم بایگانی شود.

۱. استالین زدایی

۲. شماره بازیابی ۳۵۷، صص ۴۵، ۴۴

[سند شماره ۴۱]

گزارش از نامه‌ی سرگشاده‌ی کمیته‌ی مرکزی جامعه‌ی سوسیالیست‌های ایرانی در اروپا به
حزب توده برای بررسی شرایط اتحاد

بخش محرمانه

محترماً بدینوسیله یک نسخه از نامه سرگشاده کمیته مرکزی جامعه سوسیالیست‌های
ایرانی در اروپا به کمیته مرکزی حزب توده ایران بتاريخ ۱۰ خرداد ۳۰ برابر ۱۰ خرداد ۱۳۰۰ به آدرس
خلیل ملکی رهبر جامعه سوسیالیست‌های شهت ملی ایران فرستاده شده و از توضیح آن جلوگیری
بمحل آمده است بهیوست تقدیم می‌دارد .

در مقدمه نامه مورد بحث چنین نوشته شده است : " این نامه در واقع بنا به سرگشاده
شما خطاب به جامعه سوسیالیست‌های ایران در اروپا بتاريخ ۱۰ اردیبهشت است . نامه شما
بما این فرصت را می‌دهد که یکبار دیگر اندیشه‌های خود را درباره چگونگی همکاری و یگانگی
عضدروهای پیشرو و روشن‌بینی که در کار مبارزه با نظام تبهکار کوشش ایران هستند بیان کنیم تا
بدین گونه از یک سوء تفاهات رایجی که تاکنون تحقق این همکاری و یگانگی را ناممکن ساخته است
آهنگارنده و از سوی دیگر با شیخ طارابه بر صفت‌های شما زهرگونه احتمال سوء تفاهم و سوء
تفسیر برکنار دارد . "

حسب بطور مجمل وضعیت اجتماعی است حال غیر ایران و تظاهراتی که از جانب پیروان
از دستجات سیاسی طبع حکومتها صورت گرفته است یاد آور شده و در این زمینه نوشته است :
" بی تردید پس بنابراین باید گفت که در پیش آمدن اوضاع کنونی ایران و ناهمراهی و سه‌ریزی مردم
آن همه گروه‌ها و دسته‌ها و احزاب و جماعتی که در گذشته راهبردی مبارزات مردم را
داشته‌اند بدلیل عطاها و اشتباهات (اگر نگوییم خیانت‌های) خود بد رجعات و شدت و
صف‌گوناگون سهم و گناهکارند و در تعیین علل شکست‌های جنبش ملی ایران هرگونه کوششی
برای تظلم بر یک دسته سیاسی برده شده‌ها و گروه‌های دیگر تمشیت رسوا و مردود است . . . "

بخش محرمانه

مرکز اسناد و اطلاعات اسلکی
آرشیو

خیملی محرمانه

۲

جامع قابل ملاحظه ای از اعضای حزب توده ایران و جامعه سوسیالیستهای ایرانی
سکن است و وجود داشته باشد قابل رفع و یا دست کم قابل تقلیل است.

بر اساس همین بنیاد ملی برآزود است رفاهت و اتحاد به سوشلیان دراز کرده ام .
- ما اعتقاد داریم که در راه تاسین هر روزی ملت خود در جهاد بر ضد ستم و بهره
کشی و ((منافع هدفهای مشترک و منافع مشترک)) برای تاسین بنگارنگی بکار می ((بر روی
نکات فراوانی که چه در زمینه ایدئولوژیک و چه در زمینه سیاسی انتقادی نظریات و دیدگاهی))
بین اکثریت جامع قابل ملاحظه ای از اعضای حزب توده ایران و جامعه
سوسیالیستهای ایرانی دراز و وجود دارد میتوان تکیه کرد و نیز به جای حملات
فرد و ستانه و تشدید اختلافات در راه وحدت نظر و اتحاد ((ما اعضای حزب توده
ایران کوشید .

چنین است اصول و مبانی روش ما در برابر اعضای حزب توده ایران .
سپس بدو روش متفاوتی که جامعه سوسیالیستهای ایرانی دراز و برابر ((کمیته
مرکزی)) حزب متعلقه توده ایران و افراد ((بهیچ)) آن حزب دارد اشاره کرده و
آرمانهای ارتقاء در سازمان و اهمیت تشکیلاتی حزب منجمله توده ایران دانسته و این
تفکرات را بر اساس عدم قابلیت دستگاه رهبری حزب من بود در فعالیتهای ((توده
حزبی)) آن حزب بنیان گذارده و کوشیده است بین این دو گروه با توجه به ارا
بودن هدفی مشترک مغایرتی راه ثبوت رسانیده و چنین نتیجه بگیرد که بین این دو

خیملی محرمانه

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

حیاتی محرمانه

هرچه فشرده تر با اعضای حزب ضلعه توده ایران اعلام داشته و افزوده است که این پیشنهاد دعوت همکاری از احزاب حزب توده ایران نه به منظور مستعمل شدن سازمانها حزب منور در تشکیلات جامعه حوسالیتهاست بلکه این همکاری و تشریح سیاسی بهر طرفان و در هر قالب که باشد از سوی جامعه حوسالیته قابل پذیرش خواهد بود . ش

درد ۶۶
تاریخ ۳۲۱
فکر یک پایه سبب است با خارج از کشور و اعلام نظریه ای که
در مورد با حزب توده داده اند بسیار عالی و قابل توجه است
که از ضمن که مقیم در فعل کلک رسیدن آرزوی
۶۶

فکر این را در نظر دارم به نظر وزیر اطلاعات
نمی توانیم به این حدیث است در صورت که سبب شود
فرستاده به نظر خود وقت
۴۲۲/۴
۶۰ ام

بذل شود فن شماره ۳۱۱ از جدول
ارسطو کرد

مرکز اسناد و اطلاعات اسلامی
آرشیو

حیاتی محرمانه

۴۲۲/۴

[سند شماره ۴۲]

گزارش ساواک تهران به اداری کل سوم درباره‌ی دستورات هیئت اجراییه در مورد کمک‌های مالی به افراد بیمار و محتاج جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و دیگر مسائل

تیمسار ریاست ساواک

گیرنده بد بريت كل اداره سوم

فرستنده ساواک تهران

شماره ۲۲۱/۱۵۰۲۵

تاریخ ۴۳/۴/۲

پیوست

نخست وزیري

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

س.ا.و.ا.ک

خیلی محرمانه

موضوع دستورات هیئت اجراییه جامعه سوسیالیست‌ها

تاریخ ۴۳/۴/۲

شماره ۲۲۱/۱۵۰۲۵

شماره پرونده گیرنده

مهر گواهی و ثبت شده
مهر گواهی و ثبت شده
آرشیو

۱- منظور از افراد مسلول وزندانی که احتیاج فوری بکمک دارند اینست که از اعضای جامعه مسلول با مبتلا بسایر بیماریها میباشد. از جمله محسین افراشید و اکبر کراورد (طریق سابق) که بترتیب در بیمارستانهای ابوحسین و سرخه حصار بستری همیاشند. برای این قبیل مرضا همیشه از طرف حزب کمکهای میشد بود رحال حاضر نیز از آمدن دارد.

ضمناً منظور از افراد زندانی منحصراً زندانیان سیاسی نمیباشند بلکه افراد جامعه بخصوصاً افراد مبتدی و کارگرو از این قبیل که بر اثر فعالیتهای سیاسی دستگیر یا محکوم شده اند و بگری زندانی شده اند کمکهای جمع آوری و سخاوت آنان برداخت میشود. در مورد منوچهر صفا و صاحبان هاشمی زاده که چندی قبل دستگیر شده اند اظهار عقیده میشود که احتیاج بکمک ندارند ولی آنچه در جلسه مالی چندی قبل گفتگو شد اینست که احتیاط را نباید از دست داد. نتیجه کلی از موضوع مورد بحث اینست که جامعه میخواهد بنهضت تقویت بشود بنابراین بعناوین مختلفه بدآمد صندوق میافزاید. حال این کمکها بطور سریع و موثر مرضای مسلول یا اشخاص گرفتار برداخت شود یا نشود از نظر جامعه زیاد مهم نیست ولی با این موضوع تظا هر میکنند که در این قبیل موارد باید کوشا بود و حتی گفته میشود خلیل ملکی. مهندس ابوالقاسم قند هاریان و میرحسین سرشار هر کدام پنج هزار ریال کمک کرده اند. ضمناً بنظر میرسد مبلغ زیادی از این پولها کالیه زیاد هم قابل توجه نیست - بمصرف نشریات میرسد.

خیلی محرمانه

۲- منظور از جبهه واحد ضد دیکتاتوری همان حرکت احزاب در یک جبهه واحد طبق نظر کور محمد افراشید
۵/۳۰۸-۳۸

نخست وزیر

تاریخ ۱۳۰۴/۴/۲۴
 شماره ۹۱۰
 شماره پرونده گیرنده
 شماره پرونده فرستنده

گیرنده
 فرستنده
 شماره
 پیوست

موضوع: **خیلی محرمانه** (صفحه ۲)
 س. ۱۰۰. ۱۰۰. ۱۰۰
 مرکز اسناد انقلاب اسلامی
 آرشیو

میباشد که اطلاعاتی حاصله در این زمینه قبلاً بآن اداره کل اعلام ولی تا این تاریخ جنبه منبر موجودیت خود را اعلام نکرد ماست .

۳- این موضوع ارتباطی بمرامنامه و اساسنامه ندارد . اساسنامه و مرامنامه از نظر کلی و جنبه سوسالیمستی روی مکتب مارکس ولنین و همچنین ولی از نظر جامع موقعتیها و مبارزه روزمره و آنچه مرد مباحصطلاح میبندند جز سیاست روزمره است بنا بر این هر کس سؤال کرد نظر خود تا ترا بگوئید . در اصل لازم نیست که مرامنامهها اساسنامه تطبیق بکند بآنکه ولی آنچه مسلم است ^{وزری} سوسالیمست با حکومت سلطنتی مخالف است ولی در تنظیم اساسنامه محتماً این مطلب بطور وضوح که فلان عضو چه حرفی بزند قید نشد ماست .

۴- تهیه کنند ما این دستورات شخصی خصوص نمیشد که صرفاً با اشاره شود . هیئت اجرائیه از نظر آنچه جامعه در محضر اولیا انتظامی قلمداد میکند وجود ندارد که اینک دستوراد ما نسبت هر چه از افراد در سازمان امنیت یا بطور کلی در منابع پلیسی سؤال شد بگوئید منوچهر صفا و حسناس طاقلی زاده فلان دستوراد او فلان اعلامیه صادر کرد ولی در حقیقت هیئت اجرائیه همان افرادی هستند که منوچهر صفا و حسناس طاقلی زاده در بازجویی مقدماتی اسامی آنها را ذکر کرده اند .

خیلی محرمانه
 رئیس سازمان اطلاعات - مولوی

[سند شماره ۴۳]

بررسی وضعیت جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در ماه‌های تیر و مرداد ۱۳۴۳

خیلی محرمات

وضع و چگونگی حزب نیروی سوم (جامعه سوسیالیست‌های نهفت ملی ایران)

در ماه‌های تیر و مرداد ۴۳

فعالیت‌های در ماه‌های اخیر جامعه سوسیالیست‌های نهفت ملی ایران (حزب نیروی سوم) وابسته به عامل طغی رایشن در پخش حرف‌هاست:

ملی در ماه گذشته از طرف جامعه سوسیالیست‌های نهفت ملی ایران فعالیت‌ها شده و این صورت نگرفته و در فراهمام گردانندگان جامعه مورد بحث صورت گرفته و رهیبه واحد گردیده است بدین منظور جلسات متعدد و با شرکت اعضا جامعه سوسیالیست‌ها در راه‌های ایران در جهت تکمیل گردیده که ضمن تأیید نظریه که در این مورد بر تشکیل یک جبهه واحد با مسوولیت کلیه احزاب سیاسی کشور از جانب اعضا جامعه سوسیالیست‌ها گرفته شده است که رهبری این جبهه واحد بعهده جامعه سوسیالیست‌ها و اگر در مورد رهبری از جانب دیگران گرفته می‌شود آن رهبری رهبری جبهه منزه بر گرفته شده و مسوول اعضا جامعه سوسیالیست‌ها است اما اینکه رهبری یک فرد روحانی می‌تواند مسوول سوسیالیسم است این را بر نفس آیت اله زنجانی بر رهبری جبهه مورد بحث خود در این مورد و بدین ترتیب که طاعت رهبری خود را بر جبهه واحد فراهم ساخته لکن از طرف عناصر جبهه ملی و از رهبران این استدلال مورد قبول قرار گرفته و آنگاه رهبری روحانیون را بر جبهه واحد تأیید نمودند این جهاد کجای از جانب جامعه

خیلی محرمات

مرکز اسناد و اطلاع‌رسانی
آرشیو

ختیلی محرمانه

سوسائیت‌های نخبه طی ایران همچنان ادامه یافته و از طرف جامعه موصوف
 صفت می‌باشد. مگر با نام نخبه‌ها در ایران خصوصیت اجراییه جامعه سوسائیت‌ها بمنزله
 نخبه‌ها در حزب نیروی سوم در جلسه جنبه واحد با تعلق نمایندگان احزاب طبع
 ایران در مورد ایران هر چه دیگر از احزاب سیاسی کشور حرکت نمود و از طرف
 نخبه‌ها در سایر احزاب حرکت کنند و در جلسه منبر مورد استقبال و احترام کسرا
 گرفت همچنان تکریم و تکریم اساسنامه و شی آیتد جنبه واحد به صدمه ناصبه
 پایه تیسر صحن تیسرید جامعه سوسائیت‌ها و اگر ارشد و این استقبال و توجه
 از جانب آنها جامعه سوسائیت‌ها بمنزله موقفین تکریم تلقی کردید .

جامعه سوسائیت‌های نخبه طی ایران در اوایل هر پاره سال جاری نیز در
 با انتشار اعلامیه آن تحت عنوان ((بهاد بودی ام خورا)) زد که طی آن روزی تیسر
 ۱۳۴۱ وایت " روزنامه‌ها و تاریخی " خوانده و آن روزها " یکی از دشمنان هر
 روزها " که " از لحاظ جنبه پرشور انقلابی آن منحصر نبود است " دانسته است .
 در اعلامیه مورد بحث چنین یاد آورده است :

((در وطن ایران جنبش ملی کردن نفت بزرگترین جنبش ضد استعماری و سوسیالیست
 خواهد بود این جنبش است . در این روزها م ایران در به شاهنشاهی آنها از حاکمان
 و روشنفکران طم پرشکوه مبارزات ملی را برود و تن گرفت و در برابر صف متحد امین‌المسلم
 و ارتجاع و موافق دست نشاندگان تا آستانای مرگ پیش رفتند و همان از ایشان

ختیلی محرمانه

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
 آرشیو

جنبش محرم ماه

در خون خود فکیده . ایان به نظر انداخته استوارگران و موافق ایشان
 رابطه بهجت شد استقامتی ایران و ظهور به شورای آن در کرمند بعد در رسم
 شکند و همان طبع در برابر بروج ایام مجبوره طب نشانی شد که))
 چنین آنچه است :

((این ایام که با صورت جبهه ملی از مردم به تمطیل عوس (آرام و دین ظاهر)
 به نظری بازگردانیدن در کرمند قی به حکومت آغاز شد از همان ایام که شکل به احصاب
 سیاسی عوس را بنیاد گرفت نخستین سازمان در حلقه گان
 و ملکان این چنین سازمان خود مردم کوچه بازار بر خاسته و اکثر آن به پیوسته
 سازمان سیاسی وابسته بود که و سپهر رهبری آنها را اتحاد زیاد و سازمانهای
 سیاسی وابسته به بهجت ملی بر عهده گرفته .))

در در نگاه این مطلب در رابطه خود نشانی مردم آزادی و در شرایط موجود اشاره
 شده و احاطه جامعه سوسیالیستها با اظهار دردی نسبت به جمعیت بهجت
 آزادی ایران در وجود و سنگینی و صفا که بهجت سازمان و آیت اله طالبانی
 و در کرمندیان در بیکر فرمان جمعیت من بر کوشید است خود را به جمعیت بهجت
 آزادی دردی که نباید و این همان شیوه ای است که از بد تا قبل نصب المین
 احاطه جامعه سوسیالیستها بود و به بنویسند افراکنده احاطه جامعه مستحضر
 کوشش در آن که خود را با سایر بدیجات سیاسی موجود به هر طریق که میسر گردد و

جنبش محرم ماه

مرکز آزادی و انقلاب اسلامی
 آرشیو

کمیته تبلیغ
 تاریخ انتشار اول
 ۱۳۷۲

مجلس شورای ملی

تذریک سازند .

در پایان این اعلامیه باید بگزارنده به تعیین هر چه زود تر یک رهبر شاخصه
و احد برای جنبش ملی ایران نمود . بدین اعلامیه چنین خاتمه داده است :
« بگذر ایامید و با تمام که سازمانها و نیروهای مترقی وطن ایران با هموس را مسخ
و سجاها با پایان نماید برود اجزای این نیروی ترین رسالت تاریخی خود
گسهای صحن و توری برخواهند داشت و این صل سی ام عمر ۱۳۰۴ را در تاریخ
جنبش ملی ایران به نطفه ملی بدل خواهد ساخت و آنکه ام سجاخانه خود
چگان با نیهای در ایران سی ام هر روز خواهد رساند . »

توجهات آفرین اعلامیه چنین صفا کرد که هنوز بهیچه واحد موجود نیستی
از خود ظاهر ساخته در حال حاضر صورت یک توری با نرافرنیاده است . و با
در صورت صحت اظهارات افراد جامعه سوسیالیستها چنانچه آن هم در این
باب صورت گرفته باشد لکن محیط ساده ی برای فرزند خود است نمایانگر .

است .

اساساً تنها در جلسات اعدای جامعه سوسیالیستها راه ای از جلسات جنبه
ملی است که بطور فصل در غموض تشکیل جبهه واحد با شرکت احزاب سیاسی
مختلف وضع موجود بحث و گفتگو شود . و سایر احزاب و دستجات سیاسی موجود
پیرامین این مسئله کفرط اکثره و دارند و گها از نظر آنان تشکیل جبهه واحد

خدا محرم

مرکز نشر ادب و انقلاب اسلامی
آرشیو

خیلی محرمانه

در شرایط فعلی امری غیرعادی و شاید هم غیرعقلانی باشد .
بلورگی یا توجه به فعالیتها نیکه از طرف جامعه سوسیالیستهای ایران در راه
به پیروی از نظرات و کوشش در براساس دور یک با سایر احزاب سیاسی مخصوصاً
انقلاب حزب محله بود . ایران صورت بگیرد و اما همانکه مرتب بین کمیته مرکزی
حزب محله بود ایران و جامعه سوسیالیستهای ایران در راه اما در محله و پس
آنها این در گروه سیاسی یک بگرایه وستی و همگامی در فعالیتها ی سیاسی نسبتاً
مصرفات تکثیر تکامل جبهه واحد را ایران بین احزاب سیاسی مخالف نظیرت تصور
و چنانچه فعالی در این زمینه صورت میگیرد . لکن در حال حاضر در این مورد نمیتوان
بیشتری بود که عوامل مخالف برای شکل این چنین جبهه واحدی لاجرم حسد
مؤثره کسب خواهد کرد . لیکن آنچه مسلم است تشبیه انواع سیاسی کشور
و غش شدن فعالیتها ی مدرن عناصر صالح چنین امکانی را برای جامعه
سوسیالیستهای نهفت ملی ایران در شرایط فعلی بوجود نخواهد آورد .
فعالیتها ی جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران در شان از کشور رد و با همه
گذشته نسبت به گذشته تعلیق یافته و چند ان لابل ملاحظه بود . است .
وضع حالی جامعه مومنان نیز کماکان رفاهیت بخش نیست و معارج موجود از طرف
نگهبان حاکمه وسیله رهبران تاحین میگردد .

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

نامه‌ی یکی از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها از اتریش به خلیل ملکی درباره‌ی ائتلاف با حزب توده:

گراتس، ۲۴ سپتامبر

رفیق استاد ملکی گرامی، صمیمانه‌ترین درودهای سوسیالیستی و بهترین شادباش‌های شاگردانه و رفیقانه مرا بپذیرید. این دومین نامه‌ای است که از شما دریافت داشته‌ام، به اولین نامه شما به مناسبت گرفتاری در بحبوحه «مورد معلوم» و همچنین امتحان و بالاخره تنبلی صادقانه بگویم که پاسخ ندادم ولی درج پاسخ نامه دوم شما بدون معطلی انجام پذیرفت. اکنون قصد دارم بسیار منجز و مختصر در مورد اوضاع این جا مختصر توضیحی بنویسم و بعد به مسایل ضروری دیگر بپردازم.

حزب توده - در شماره ۸۸ مردم که به من نرسید؛ حزب توده طی مقاله‌ای نیروهای اپوزه را چنین توضیح کرده بود، «حزب توده ایران جبهه ملی و برخی سازمان‌های کوچک ناسیونالیستی»!! و چون جامعه سوسیالیست‌ها پیشنهاد ائتلاف آن‌ها را رد کرده، نه تنها با جامعه سوسیالیست‌ها بلکه با واقعیت عینی آن‌ها هم رفقا قهر کرده‌اند و گویا به محض این‌که پیشنهاد ائتلاف آن‌ها را رد کردیم، بلافاصله از صحنه گیتی حذف شدیم و یا در شمار خدمت‌گزاران شاه درآمدیم. تا آن جایی که کمیته شهری ما در گراتس مربوط است حزب توده را مستأصل کرده‌ایم. اولاً به روزنامه مردم تکیه می‌کنیم که نوشت «آقای دکتر مصدق کاملاً حق دارند و ما امروز همه جا جار می‌زنیم که ما با روزنامه مردم موافقیم که چنین نوشت و بعد پیام دانشجوی را که به تعداد فراوان چاپ و در سرتاسر اروپا پخش کردیم به رخ ملت می‌کشیم که مصدق چه آش عالی نه تنها برای رهبری، بلکه برای همه توده‌ای‌ها پخت و ما همه جا می‌گوییم که حاضریم به سبب اعتبار اخلاقی و لطفی که مصدق به ما دارد شفاعت افراد ساده حزب توده را نزد او بکنیم!!! و یا این‌که باز تکیه می‌کنیم به روزنامه مردم که نوشت پیشنهاد تجزیه حزب توده به رهبری و افراد حزبی شوخی بی‌مزه‌ای است.»

اگر توجه کنید این ترتیب نوشتن بهترین نوع کوییدن طرف است و یک سبک لئینی است ولی ما برگردان جالبی زده‌ایم، بدین معنی که همه جا جار می‌زنیم که رهبری حزب توده نوشت جامعه سوسیالیست با ما شوخی دارد!! و بعد اضافه می‌کنم رهبری حزب توده تمام جریانات سیاسی ایران را چه زمانی که قدرت داشت و چه اکنون که از فرط

بیچارگی به شکر خوردن افتاده است شوخی فرض کرده و اکنون هم که ما با کمال صراحت آبروی آن‌ها را برده‌ایم به منطق معروف «انشاءالله» که گریه است» متمسک شده و امیدوار است که انشاءالله این بار ما قصد شوخی داشته‌ایم تا در دفعه آینده که بحث را به طور جدی مطرح خواهیم کرد، پیشنهاد ائتلاف آن‌ها را پذیرفته و یک جبهه را به نفع منافع استراتژیک جهانی شوروی و بالمال به نفع شاه خواهیم داد!!!

جبهه ملی - در تمام روابط و مسائل مربوط به قضیه جبهه ملی یک حالت انتظار بی‌صبرانه همه ما را فرا گرفته است، کنگره سوم جبهه ملی در اروپا از هشتم سپتامبر در کارلزروه تشکیل شد. آن طوری که اخبار محرمانه به ما رسید و فعلاً سروصدایش را در نمی‌آوریم، کنگره به دو دسته تقسیم شده بود - گفتن ندارد که تنها بحث مهم کنگره مسئله جامعه سوسیالیست‌ها بود - هر دو دسته با پیوستن ما به طور حزبی صد درصد موافق بودند - مگر معدودی که حب قند ما را خورده‌اند و بدجوری در گلویشان گیر کرده است.

دسته اول به رهبری نخشب دیوونه!! و [آنتونیو]گرا مشهور بود که اولی از امریکا آمده بود و دومی با هواپیما خود را رسانیده بود و مدت یک ساعت در منقبت سوسیالیست‌های وطن پرست و انقلابی داد سخن داده بود. یکی از رهبران جبهه ملی در گراتس که طبیعتاً از نیروی سومی‌های سابق بود، پس از بازگشت از کنگره می‌گفت «[ناخوانا] نظیر من هرگز موافق نبودیم که با سوسیالیست‌ها و خاصه ملکی این چنین مخالفت بشود، ولی حسین رازی و نخشب و بخصوص این گرا مادر.....!! قهرمانان مخالفت با سوسیالیست‌ها و خلیل ملکی بودند و امروز با کمال وقاحت از سوسیالیست‌ها دفاع می‌کنند...»

مختصراین که حزب مردم ایرانی‌ها طرفدار اجرای تز دکتر مصدق هستند یعنی علاوه بر پیوستن سوسیالیست‌ها، جبهه ملی فعلی نیز به احزاب تجزیه گردد. دسته دوم کسانی هستند که معتقدند جبهه ملی با تشکیلات فعلی به عنوان یک حزب محسوب گردد و جامعه سوسیالیست‌ها و احیاناً احزاب دیگر هر کدام یک حزب و بعد با هم مؤتلف شوند. این تز مورد مخالفت شدید ما نیز می‌باشد زیرا ما معتقدیم باید هرچه که از گذشته‌ای خطاآمیز به یادگار آمده متلاشی شود و جبهه ملی با این شکل شلم شوربای تهوع‌آور از بین برود و دوباره در یک شکل منطقی تجدید سازمان یابد. در این کنگره گویا طرفداران تز اول برده‌اند و ما منتظر نتایج بعدی هستیم، ولی جبهه

ملی‌ها به قول برو بچه‌ها به ما سوسیالیست‌ها نخ می‌دهند!! و در تمام محافل شهر به جز توده‌ای‌ها از ما با نیک‌نامی یاد می‌کنند و قاطعیت و برش و تحرک و پایداری ما را می‌ستایند. به قول مولانا عبید زاکانی... که گریه عابد شد...!!

ضمناً ناگفته نماند که جریان اختلاف در داخل حزب توده سخت بالا گرفته است و طرفداران چین بدون ذکر نام برای خود ارگان مخصوص ترتیب داده‌اند آن‌ها خود را به نام جبهه متحد ملی ایران مسما کرده‌اند و دو شعار جالب دادند که کمابیش موافق طبع ما (یا حداقل من) نیز می‌باشد.

۱. «خلق‌های ایران برای پیروزی نهایی انقلاب مسلح شوید.» این شعار با بحث‌های فائولسیتی توده‌ای‌ها که به قول معروف خود را مارکسیست‌هایی نکته‌سنج و نجیب و موقع‌شناس جا زده و این قبیل شعارها را Ultra Links و ماجراجویانه می‌دانند روبرو شده [است].

۲. تنها آتش‌افروزان جنگی اجتناب‌پذیر نیستند که جنایت‌کارند بلکه هم کسانی که از دست‌زدن به جنگی اجتناب‌ناپذیر امتناع می‌ورزند جنایت می‌کنند چه گوارا. و این شعار نیز به عقیده من به نهایت منطقی است.

ناگفته نماند که هم مسئولان فعلی جبهه ملی در اروپا و هم ما با پیوستن این افراد به جبهه ملی احتمالی آینده موافقیم و یا با آن‌ها جبهه متحد سوسیالیستی را ترتیب خواهیم داد. فعلاً وضع آن‌ها چندان روشن نیست و همه این مطالب هم در صورتی اعتبار دارد که وضع آن‌ها کاملاً روشن گردد. در مورد پول تقاضا داریم که اگر ممکن است آدرس جالینوسی را به من مرحمت کند. اگرچه خود من به دنبال آن خواهم رفت و آدرس پیروز نیز مورد تقاضای من است.

در مورد نوروز که دفعه قبل نوشته بودید باید عرض کنم به هیچ‌وجه مسئله مورد نگرانی نبود و آن اشاراتی هم که من به قول شما سر بسته کرده بودم، در مورد قضایایی بود که گریبانگیر همه ما است. تنها برای نوروز بسیار زود است از قبیل کافه‌نشینی که متضمن صرف پول و وقت فراوان است و این خاصه در نوروز بعد از امتحان به نحو افراطی بالا رفته بود و باعث نگرانی من می‌شد که او از فرط بیکاری مرتب در کافه کلمبیا بنشیند و قهوه یکی هفت شلینگ بنوشد و سیگار فراوان بکشد و گرنه خدای نکرده اگر او با انحرافی مواجه می‌شد که در یک مرحله عام خطری جدی تولید می‌کرد، صد در صد با مقاومت ما مواجه می‌شد و آن هم به هیچ‌وجه پیش نیامد؛ بنابراین نگرانی در این نوع

موارد به هیچ وجه لزوم و اعتباری ندارد.
در ضمن آقای ملکی، تقاضا دارم که اگر برایتان ممکن شد مختصری از وضع حزب ایران و مردم ایران و رهبران آن - البته آن‌هایی که الحمدالله بواسیرشان از گزند حوادث مصون مانده است! مختصری برای ما بنویسید که ممکن است به کارمان آید.
دیگر عرضی ندارم نامه را با عذرخواهی از حقارت کاغذ همین جا ختم می‌کنم و سلام‌های رفیقانه کلیه اعضای واحد را به حضور شما و کلیه رفقای تهران تقدیم می‌دارم و شخصاً نیز حضور سرکار خانم و همه رفقای آشنا سلام می‌رسانم.^(۱)
با گرم‌ترین سلام‌های سوسیالیستی
شاگرد شما

۱. شماره بازیابی ۳۵۷، شماره سندهای ۸۶ الی ۹۲.

[سند شماره‌ی ۴۵]

گزارش انتشار و توزیع اعلامیه‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی سالروز سی‌تیر و تلاش ساواک برای جلوگیری از توزیع آن

گیرنده مقامات ساواک بترتیب سلسله مراتب
 فرستنده بخش ۳۰۱
 شماره مدف پرو
 پیوست

تاریخ ۱۳۴۴
 شماره
 شماره پرونده گیرنده
 شماره پرونده فرستنده

نخست وزیر

بازمان اطلاعات و امنیت کشور
 خمینی محترم

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
 آرشیو

موضوع اعلامیه جامعه سوسیالیست‌ها

محترما با استحضار می‌رساند ساواک تهران در تاریخ ۲۹/۴/۴۳ طی
 اعلامیه شماره ۲۰/۸۴۹۳ الف اعلام داشت که اعلامیه ای از طرف جامعه
 سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران (نیروی سوم) در مورد سی‌ام تیر منتشر
 گردیده است ضمناً تکثیر کنند ما اعلامیه مزبور را هم ضمیمه صدقی عضو جامعه سوسیالیست‌ها
 و کارمند بانک عمران (بروات نزولی) معرفی نمودند.
 در همان روز (۲۹/۴/۴۳) طی نامه شماره ۲۲۱/۱۵۳۳۲-۲۹/۴/۴۳
 بساواک تهران ابلاغ شد که از انتشار اعلامیه مزبور بنحوشما بسته معانعت بعمل آورد.
 اینک ساواک تهران طی نامه شماره ۲۰/۱۶۸۷ الف مورخ ۲۳/۵/۴۳ اعلام
 داشته است که در فاصله صد روز اعلامیه آنسا واک دریافت نامه این اداره کل منسی
 بر جلوگیری از پخش اعلامیه مورد بحث اعلامیه هابین مسئولین توزیع جامعه
 سوسیالیست‌ها پخش گردیده است. ضمناً پیرامون اقداماتی که بایستی از طریق آنساواک
 در مورد مسئولان نشانی را اعلامیه مزبور (ضمیمه صدقی) بعمل آید نظریه این اداره کل
 را استفسار نموده است. در حالیکه در مورد نحوه اقدام و عمل درباره تهیه کنندگان
 و ناشرین اعلامیه های مضره دستور العمل لازم طی بخشنامه شماره ۲۳۲۵ مورخ
 ۲/۲/۴۳ بساواک تهران اعلام گردیده است.

خمینی محترم

۳۸-۲۰۸/۳

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و پرست کشور
خیابان مدرس میر
شماره ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲

تاریخ
شماره
شماره پرونده گیرنده
شماره پرونده فرستنده

گیرنده
فرستنده
شماره مطب
پوست
پیرد

موضوع

با عرض مراتب بالا در صورت تصویب بساواک تهران اعلام گردد که با توجه ببخشنامه فوق الذکر نسبت به ضیاء صدقی عمل نماید . ضمناً فتوکپی بخشنامه مذکور نیز جهت آتساواک فرستاده شود . در ضمن چنانچه نظریه مورد تصویب قرار گرفت نامهای را که در همین زمینه تهیه گردیده و ضمیمه پرونده میباشد جهت ارسال بساواک تهران امضاء فرمایند . موکول به رای عالیست .^(۱)

تهیه کننده و تصدی بررس - معینی
۲۳/۵/۴۰
رئیس بخش (۳۲) - امینی

احسان الله / آینه
۲۰

رئیس اداره دوم عملیات - نثری
مدیرکل اداره سوم - مقدم
۲۵/۵/۴۰

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

خیابان محرماتیه

تشکیلات جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران (حزب نیروی سوم)

۱- تاریخچه :

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
دوره آرشین

خلیل ملکی که یکی از ۳۰ نفر کمیته‌های معاشقه در سال ۱۳۳۱
 ۱۳۱۶ بازداشت گردیدند پس از شهریور ۱۳۲۰ آزادی ارزندگان
 در جریان تأسیس حزب محله بوده حرکت نموده و چند سال با عضویت
 در این حزب فعالیت کرد ولی بعد از حزب منبرگزاره گری نموده
 و در ۲۶ اردیبهشت ماه سال ۱۳۳۰ با تاق دکتر مظفری - دکتر
 محمد علی غنچه و چند تن دیگر از دوستان خود به تشکیل حزب
 زحمتکشان ملت ایران جادرت نمود . لکن پس از تریب یکسال
 همکاری با دکتر مظفری در سال ۱۳۳۱ از حزب زحمتکشان نیز
 انعصاب نموده و با افزودن عبارت (نیروی سوم) بنام حزب
 زحمتکشان ملت ایران تشکیلات سیاسی جدیدی را برپا نمود
 آورد و فعالیتهای سیاسی خود را در حمایت و پشتیبانی همه جانبه
 از حکومت دکتر محمد مصدق تا پایان ملی ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ ادامه
 داد .

پس از پایان ملی ۲۸ مرداد خلیل ملکی نیز مانند برخی دیگر
 از سران جبهه ملی سابق بازداشت و به قلعه فلک الافلاک تبعید
 گردید ولی پس از چندی بشهران بازگشت و در شرایطی که سایر
 احزاب و دستجات طرفدار دکتر مصدق هیچگونه امکانی برای فعالیت
 ملی نداشتند . فعالیتهای سیاسی خود را با انتشار نشریه
 (پروردگاری) و (علم پروردگاری) بصورت نیمه ملی دنبال کرد

و در ضمن در نشریه منبر تقریباً بطور همه روزه جلساتی با شرکت
جمعی از طرفداران خویش تشکیل داده و در این جلسات پیرامون مسائلی
جاری ایران و جهان بحث و گفتگو میشد و مذاکراتی در این زمینه صورت می‌گرفت
و همین امر موجبات بدبینی و کینه طغیان سایر عناصر وابسته به جبهه ملی را نسبت
به خلیل ملکی بر میانگذاخت چه مخالفین وی امکان میداد که در مسائل مختلف
طی این تبلیغات دانشه داری مهارت برزیده و بتامیزده را که برزخم آذنان
در هرابطه اختلال آزادی موقوف به فعالیت بود از آزادی هیئت حاکمه
فقداد کنند و بر منتسب به مقامات مسئول ملکی بدانند .

وضع بهین منوال ادامه داشت تا اینکه در خرداد ماه ۱۳۳۹ در آستانه
آغاز اولین انتخابات دوره بیستم مجلس شورای ملی جبهه ملی تجدید فعالیت
عمد را اعلام داشت و منظور از موجودیت و احیای سازمانهای مملکتی و
خویش متحد عنوان مبارزه انتخاباتی شروع به فعالیت نمود .
مخالفان این تجدید فعالیت جبهه ملی خلیل ملکی نیز پس از اطلاعیه

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

و بستگی حزب نیروی سوم را با این جبهه اعلام و در جوار جبهه مذکور به فعالیت
عمد ادامه داد و طرفداران این حزب کم و بیش در اجتماعات و میتینگ های
جبهه ملی شرکت می‌جستند و خلیل ملکی کوشش داشت که با حمایت و پشتیبانی
همه جانبه از جبهه ملی به عضویت شورای مرکزی جبهه مورد بحث پذیرفته
شود ، ولی از آنجا که خلیل ملکی در شورای مرکزی جبهه ملی مخالفین داشت
و افراد مخالفی می‌توانستند اعضا این شورای تاراج دهند و بتلافی ویرانگری
میانگذاشتند و ثابت نیز عضویت وی در شورای مرکزی جبهه ملی تصویب نگردید
و در نتیجه بعد از پیروزی حزب نیروی سوم با جبهه ملی تیره گشت که این تیرگی

تاریخ: ۱۳۰۱

قد هاریان استاد هنرهای عالی - دکتر فلاحتی - مهندس حسین طاه
(برادر خلیل طکی) - رضا شایان کارمند وزارت راه - منوچهر صفا
- پاکزاد - مرحومین سرشار - سادات - آزادی نژاد - فلاحتی شانسسی -
سپاهان - سرپرستداری کارمند وزارت کشاورزی - عباس طاهلی زاده دانشجو
حقوق - منوچهر سردانشجوی پزشکی .

ب | هیئت اجرائیه :

اطفاً هیئت اجرائیه عبارتند از : خلیل طکی - عباس طاهلی زاده -
مرحومین سرشار - مهندس ابوالقاسم قزو هاریان - منوچهر صفا
دکتر هوشنگ ساعد لویز اربوین آهروی .

لکن گردانندگان اصل جامعه منوچهر عباس طاهلی زاده و منوچهر صفا میباشند
(که در حال حاضر هر دو بطرف زندان شهرهای زندانی میباشند و ادگسگاه
بدوی نظامی هر یک از آنان رابه سه سال حبس سیرد محکوم کرده است) و کسی
نامبرگان نسبت باین رای درگاه انجام خواهد نمود اند . خلیل طکی
نیز از اینازگفت اذرویا (اوایل سال جاری) بعلت بیماری درانجام امور
جامعه مزبور بطور مستقیم دخالت نداشته و تنها در باره "از موارد مورد مشاوره قرار
میگیرد .

طنی الاصول در حال حاضر تنها هیئت اجرائیه است که برنامه های فعالیت
جامعه سوسیالیستهارا تعیین مینماید .

مرکز انبیا و انقلاب اسلامی
آرشیو

ج : تفکلات تبریران :

در تبریران حوزه های کارگری - کارمندی - دانشجویی و جلسات عمومی
بحث و انتقاد حزب مزبور بفریب تفکیک میگردد و در این جلسات پیرامین مسائل

مجموعه مقالات

(۵)

جاری بحث و گفتگو بوده و همچنان انتشاراتی از اوضاع روزمحل می‌آورد و همچنین

مسائل تئوریک جزئی در این جلسات تدوین می‌گردد .

د : تشکلات شهرستانها :

جامعه سوسیالیستهای نجات ملی ایران در شهرستانهای : تبریز - اصفهان

آبادان - رشت - مازنی فعالیت نسبتاً قابل ملاحظه ای دارد در شهرستانهای :

اهواز - شیراز - همدان - نکهه و سوله و فعالیت جامعه مورد بحث بالقوه

کتر می‌باشد .

ه : تشکلات خارج از کشور :

جامعه سوسیالیستهای اروپا نیز تشکلاتی بنام " جامعه سوسیالیستهای

ایرانی در اروپا " دارد که اعضای در کشورهای آلمان غربی - اتریش - فرانسه

و انگلستان بسر می‌برند و فعالیتهایی علیه هیئت حاکمه ایران داشته و در نشریات

خود " شدیداً اطلاعات عالی که در مرحله می‌نماید .

عددترین وسیله تبلیغاتی این گروه ماهنامه سوسیالیسم است که مرتباً بطور

ماهنامه از جانب سوسیالیستهای اروپایی تهیه و بین ایرانیان طایفه اروپا توزیع

میشود و همچنان نیز وسیله بحث و مباحثات برای مطلقاً بآدرس پاره ای اعضا خاص

در ایران ارسال می‌گردد . در این نشریه به مسئله ممالک هند و نظامی نسبت

با اوضاع داخلی ایران درج میشود و ضمن آنها حملات ناروا و بیگانه‌خانه ای به سقولین

امریکایی صورت می‌گیرد .

اخبار این جامعه سوسیالیستهای ایرانی در اروپا تلاش می‌نماید که خود را هر چه بیشتر

با افراد توده ای نزدیک کرده و وسائل جلب نظر افراد توده ای را بنماید .

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

دانشگاه تهران

تابد بدوسیله و صمیمیت خود را مستحکمتر نموده و از نیروهای انسانی این انفراد
در جهت بهبود پیشین به وضع بی سرانجام خویش استفاده نماید .
همچنین نسبت به بران حزب متعلقه توجه و حمایتی از جانب این اشخاص بعمل
نماید و از کتب نشریات و بیانیه های آنان چنین استفاده میشود که این انفراد
سوسالست گرایش آشکار جانب کمونیسم چنین پیدا کرده و در اکثر موارد
از طایفه و قزاقی تونگ پیروی کرده کمونیسم مسکرا محکم مینمایند .

۳- تعداد نظریه های اعضا :

تفصیل اعضا جامعه سوسیالیستهای تبهت ملی ایران درجه بران
و شهرستانها بطور دقیق نگه رور نیست لکن با توجه باینکه در درجه اول کانون
تعالیه و مطالعه ملل اعضا این جامعه در دانشگاه - وزارت فرهنگ - وزارت
کشاورزی - شهرداری و استانداری هم بازاری می باشد معلمان احفاد را در کسبه
جامعه سوسیالیستها بطور تفریب جدا کرده اری . ۵۰ نفر عضو رسمی آنکس برگزیده
میباشد و همچنین در حدود ۵۰ نفر در طبقات دیگر اجتماع می نمایند و در کسبه
من غیر رسم با اید و نظریه این حزب توافق دارند . باید افزود که اعضا
و طرفداران جامعه سوسیالیستها اکثر در تهران بسر میبرند و این حزب در شهرستانها
تفویذ قابل توجهی ندارد .

۴- سران و اهداف :

مرکز انرا در انقلاب اسلامی
آرشیو

گرام و هدف جامعه سوسیالیستهای تبهت ملی ایران از نظر سیاسی است
خارجی خروج از هرگونه بیاناتی نظام و عدم همکاری با امریالیم مسکری
و غرب و اتحاد سیاست بیطرفی و همکاری با کشورهای غیر متعهد و بیطرفی جهان

کتابخانه مرکزی

مرکز اسناد و انتشارات اسلامی
کتابخانه مرکزی
ارمنستان

صیاد و اصلاح سیاست داخلی اجرای برنامه های توسعه اقتصادی و رفاه
شرف اقتصادی و اجتماعی و انجام فوری و سریع برنامه اصلاحات اقتصادی
برپایگی ملی کردن آب زمین و ایجاد واحد های زراعی نظیر کمپوس های
اسرافیل و الاخره ملی کردن صنایع تولیدی است .

۵- روابط با جبهه ملی و سایر احزاب جنسی جبهه ملی :

بطوریکه در قسمت اول این گزارش با استحضار رسیده و تحلیل ملی در سال ۱۳۳۹
از جهت به فعالیت جبهه ملی استقبال نمود و بطوریکه جامعه وابستگی حزب
نیروی - روح را به جبهه ملی اعلام داشت ولی چون شورای مرکزی جبهه ملی
در افریقا مخالفت نموده و اعلامی صورت پذیرد و غیرا تصویب نمیشود
و تحلیل ملی نیز مخالفت ملی و عدم وجود برنامه معینی در جبهه ملی انتقاد
میگردد و معتقد بود که مبارزات جبهه ملی - اولین امور سیاسی پس از تشکیل
و مرکز نیروهای جبهه ملی در این مواقع یعنی بیشتر صورت گیرد لذا اختلافات
بین سران جبهه ملی و تحلیل ملی به رنج عمیق تر گردد بدین معنی از سران عناصر
وابسته به جبهه ملی طکی را تشویق کردند که با ارائه این قبیل عقاید و نظریات
فرد را به هدایت جبهه ملی را افسوس خورد خارج نموده و در کار این جبهه
کارشکنی و اغلال نماید .

بهر حال با اینکه گویا در کتبه قی مشاهده گردیده میمانند را از طکی در دوره حکوم
عقد تکلیف نموده و به پیام های تبریک تحلیل طکی و جامعه توسعه اقتصادی
بناسبت های مختلف تاکنون پاسخ های مساعد داده و برخی از اعضای شورای
مرکزی جبهه ملی از قبیل دکتر صدیقی نیز مخالفت با تحلیل طکی ندارند

مجلس شورای اسلامی
(۸)

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

مجلسد اعضا را ملی گانان نامبرده را عائن جبهه ملی مدخله و در اکثر
نهار همین مده شورای مرکزی جبهه ملی نمایان عضویت مشارالیه را در شورا
پس از بدتها عملی و مساعده رسا رد کرد و در نتیجه شکاف موجود بین جبهه
منحرف حزب نیروی سوم توسعه و گسترش بیشتری پیدا نمود .
لکن اخیراً اعضا حزب نیروی سوم تلاش مینمایند که با افراد وابسته
به حزب ملت ایران وابسته بداروش فروهر . اکتلاف کرده و همکاری آنان
را بسوی جبهه ملی نمایند . همچنین منظور نیز اعضا جامع
سوسیالیستها در فروش نشریه پیام و القیوا از انتشارات حزب ملت ایران
با اعضا این حزب همکاری نموده و سعی دارند که بهرحله و افسون گاه
مستقیم هرچه بیشتر خود را به این حزب نزدیک نمایند .
مطلب دیگر که ذکر آن خارج از اهمیت است این است که از جلدی قبلی
در جلسات اعضا جامعه سوسیالیستها که با حرکت پاره ای از افراد جبهه
ملی و بازرگان تشکیل میگردد . گفته میشود که بدنیال ایجاد نقیضات
در زمانتهای سیاسی جبهه ملی بر اثر نامه های دکتر محمد صدق و استعفا
و همبران جبهه منبر فرار است که جبهه واحدی از احزاب تشکیل گردد که ریاست
آن بآیت اله فرید زنجانی خواهد بود و این جبهه واحد با شرکت احزاب
جمعه ملی و سایر تشکلات سیاسی برآین جبهه ملی خواهد شد .
این بحث مکرراً در جلسات متعدد جامعه سوسیالیستها مورد بحث و گفتگو
قرار گرفته و حتی افراد جامعه منور باره سری آیت اله فرید زنجانی بدین
دست آید که رهبری یک فردی روحانی بر جبهه واحد مفا اصول سوسیالیستی

مجلس شورای ملی

(۹)

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

است مخالفت آزارگردد در حالیکه قبلا برخلاف این دایره از طرف هیئت اجرائیه

جامعه بوصف به اعضا آن دستبرد داده شده بود که افراد حزب نیروی سوم
بایستی با هر دسته وجهه پیش که با وضع موجود کثیرمخالف بوده و موجبات تضعیف
هیئت حاکمه را فراهم نماید موافق باشند و بدین ترتیب با روحانیون نیز با احتیاط
تعدادی از آنان که دارای افکار ارتجاعی بوده و اعمال آنان انگار مگر
از راه حقیقت بینی منحرف میسازد موافقت کرده بود لکن تاکنون قطعی تشکیل
چنین جبهه واحدی سجل نگردیده و گویا در مورد متشکل ساختن این جبهه
هنگامی تا بدگان احزاب افراطی عیال کامل صورت نگرفته باشد .

۶- خلاصه فعالیتهای لایل فوج جامعه سوسیالیستها در هفتاد و یک سال جاری :

الف : داخل کشور :

جامعه سوسیالیستهای نهفت ملی ایران در ششاد اول سال جاری
دست فعالیتهای دامنه داری نسبت بگذشته در زمینه انتشار نشریات حزبی و
تلمیحاتی زده و تحریک و جنبش بهتری از طرف بعضی از گردانندگان جامعه -
بوصف بهبود گردیده است . لکن گزافش را که گفته شده بود از طرف
جامعه در این طرف باره ای از جناحها و سنجاش تند روجبه ملی صورت نخواهد
گرفت تاکنون بسبب اختلاف نظرهای سیاسی موجود بین اعضا جامعه سوسیالیستها
و عناصر جبهه ملی عملی نگردیده است . در زمینه همین اختلاف عقاید را با
ارد بیست و نه سال جاری از طرف هیئت اجرائیه جامعه سوسیالیستهای نهفت
ملی ایران جزوه ای تحت عنوان : (تحلیل از شرایط کنونی مسائل اصلی
جنبش ملی و مکرانیک ایران) در بین باره ای از اعضا جامعه در بر و

مرکز اسناد و انقلاب اسلامی
آرشیو

تاریخ ثبت اسناد
(۱۰)

جبهه ملی پیش‌گردد که ضمن آن حملات سخت و کوبنده ای علیه جناح‌های

مخالف بدستجات وابسته به جبهه ملی بعمل آمده و کار روهیری جبهه منزه
راه بهرود از مسامت صبر و انتظار داشته‌ها کاری و هم‌الگوری در کار جبهه منزه
مقیم کرده و بطور شدیدی نحوه اعمال و شیوه مبارزات این افراد را باید تصحیح
و اصلاح کرده گرفت بود .

همچنین در جلسات مشترکی که گاه‌گاه با شرکت اعضا^۱ جامعه
سوسیالیستهای هر بخش از عناصر وابسته به جبهه ملی بطور متناوب در طی نیمه اول
سال جاری تشکیل گردیده و البته این اختلافات بسبب انتقالی که ایمن
در دست از فلس سیاسی هروض مخالفه کارانه یکدیگر حمل آوردند وسیع گستر
شد لکن اخیرا جامعه سوسیالیستها نظریاتی که از ایجاد این اختلافات طسرس
نست است سعی مینماید خود را به حزب ملت ایران وابسته به در هروض فروهر
نزد یک ساخته و با این حزب ائتلاف ضمنی بعمل آورد .

ولی در عهد و اوضاعی بملایم این تضاد های سیاسی موجود بین جامعه
سوسیالیستهای نهفت ملی ایران بدستجات جبهه ملی و با لگال از دست رفتن
امید اعضاء جامعه سوسیالیستها نسبت به ائتلاف با اغلب بدستجات جبهه مذکور
و از طرف دیگر از مزیمه معا و تقدمات اعتراض آمیزی که از طرف پاره ای از روحانیون
مخالف از بدستجات ملی طمیه دولت آغاز گردیده بود و چون این دو جریان بموازات و
همزمان یکدیگر روی داده بود لذا اگر اندک ان جا جامعه سوسیالیستها نظریاتی که
در راه کسب همکاری و همگامی با افراد جبهه ملی در جانشکست گردیده بود دست
ناچار بمنظور جلب حمایت و پشتیبانی جامعه روحانیت و تحکیم موقعیت سیاسی
خود را بطور محسوس بروحانیون نزد یک کرده و قصد روپخش اعلامیه ای

مجلس شورای ملی
(۱۳۱۳)

تحت عنوان (پانزدهم خرداد - دوازدهم محرم) در تهران چهاره ای از شهرستانها

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

در دست زدند که ضمن آن فعالیتهای طایفه روحانیون مخالف را تشدید نمودند و با این اقدامات
مخالفت آمیز آنان علیه دولت تشویقا جانمندی آرد بود .

در اثر انتشار این نامه فوق الذکر و فترازها هیئت اجرائیه جامعه سوسیالیستها

بأساسی : منظور فعالیتها کننده و مجالس طایفی زاده مشغول چاپ اعلامیه منبر کوه
در بعضی آن نبود حالت داشتند از طرف مقامات انتظامی دستگیر شدند و سرورنده آنان
بمراجعه قضائی ارتش احاله گردید و مراجع قضائی ارتش هر یک از آنان را به سه سال
حبس محکوم نمود .

بطور کلی نشرها بنگه خلیل ملکی رهبر جامعه سوسیالیستها پس از مراجعت از این
طی الظاهر هیئت بطاری در فعالیتهای جامعه منبر حالت مستقیم نیفتاد و در این
گونه فعالیتها تنهاست مشا برآورد و همچنین چینی مدله ای از اعلامیه هیئت اجرائیه
جامعه موصوف بدین آنکه از عضویت جامعه سوسیالیستها استعفاء دهند و از طرف
جامعه منبر طرف شده باشند فعالیت خود را مسکوت گذارند و اندک از نظر کلی نمود
فعالیت حزب نیروی سوم بطور محسوس دستموس رکود گردید و با اینکه اطمینان کسبه
در بالا بدان اشاره شد بخزله تلاشهایی است که از طرف مدله معدودی از اعضای
جامعه مورد بحث بدین طرفه موجود است و ادامه حیات سیاسی جامعه سوسیالیستها
بمحل میآید چنانکه تنها بهمن منظر پس از رگدشت باندیت جزا هر عمل نه
تحت نظر هند وستان از طرف هیئت اجرائیه جامعه سوسیالیستها ظکراف تسلیم
بدولت هند معالیه گردید و جامعه منبر خود را در این مصیبت وارد هیئت هند با مردم
آن کشور عهد و دانست .

همچنین هیئت اجرائیه جامعه سوسیالیستها در نیمه اول اردیبهشت ماه سال

جاری بحسابت جشن کارگری اول ماه اعلامیه ای منتشر نمود و طی آن کارگران کشور را

به تشکیل عدالتی و تریب و تریب کردن

(۱۳۴۴)

مرکز اسناد و انتشارات اسلامی
بهار بود سی و هفتمین

و نیز را با غرور اد سال جاری اعلامیه دیگری تحت عنوان (بهار بود سی و هفتمین)
از جانب هیئت اجراییه جامعه موصوف انتشار یافت که طی آن ضمن تجلیل
از کسانی که در واقع سی ام تیر و زده سال قبل شرکت نموده بودند انتقادات و
حکایتی نسبت به مسئولین امور حمل آورده بود .

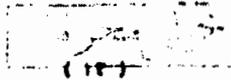
پ - درمناج از کشور :

فعالیت خارجی جامعه موسیالهیستهای ایرانی در اروپا بدین شرح
باستحضار میرسد :

۱- نشریه ما عظمه و مجله سوسالهیسم ارکان جامعه موسیالهیستهای ایرانی در
اروپا بطور مرتب از طرف اعضا^۱ این جامعه منتشر میگردد و وسیله پست و یا بهوسیله
جهت پاره ای از افراد در داخل کشور فرستاده میشود .

۲- در سال بیاض از جانب کمیته مرکزی جامعه موسیالهیستهای ایرانی
در اروپا برای : جامعه موسیالهیستهای نهفت طی ایران - افراد حزب تسود
سوسیالیستهاییک در صلیون جبهه طی فعالیت مینمایند - جمعیت نهفت آزادی
ایران و موسیالهیستهای طرفد و غیر متشکل که بدلائلی در حال حاضر از مبارزات
طبی برگزاند فرستاده شده و طی آن از گروههای فوق الذکر عوت بعمل آمده
است که جهت نیل به هدفهای نهایی سوسیالیستی گلبه فعالیتها و موازات خود را
در یکا جبهه واحد و متحد متمرکز نمایند .

همچنین نشمین کنگره جامعه موسیالهیستهای ایرانی در اروپا در تاریخ
۱۹۶۱ تا ۱۹۶۲ در بیشت ماه ۲۳ در در هگه * لرباخ * واقع
در بیست کیلومتری شهر (ایچی کیرشن Eüs Kirchen) با شرکت ده ای -
قریب چهل نفر از موسیالهیستهای ایرانی مقیم اروپا نشین حسین ملک (بسرا در

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
ارسیب

خلیل ملکی (و دکتر سرمد) تشکیل کرده و برنامه این گنجره بدین قرار است :

بوده است :

- ۱- ریزه ماهی (۲۵ اردیبهشت) بلوچ سوسیالیستهای ایران در اگلان .
 - ۲- ریزه های ۱۶ و ۱۷ به (۲۷ و ۲۸ اردیبهشت) گنجره جامعه سوسیالیستها .
 - ۳- ریزه های ۱۸ و ۱۹ به (۲۸ و ۲۹ اردیبهشت) برنامه سبیلاراد - سوس
- ده ای از افراد جبهه ملی و حزب محله کرده .

در این گنجره نیز باید بگرفته شد تشکیل جبهه واحد و متحدی مرکب از تمامی نیروها و عناصر سوسیالیست از طرف جامعه مورد بحث عنوان کرده و در گنجره مناسبت گفته شده است " چنانچه این بار نیز جبهه ملی با جامعه سوسیالیستها همکاری نماید آنان جامعه واحد سوسیالیستی را در ایران تشکیل خواهند داد " که منظور آنان این بوده است که هر آینه جبهه ملی بر این نظریه دگرگردد ق حاضر نفوذی که کلیه عناصر سوسیالیست بطور متحد در جبهه ملی فعالیت کنند جامعه منبر کوشش خواهد کرد با تشریک تمامی افراد حزب محله کرده های جامعه واحد سوسیالیستی تشکیل دهند .

بطور کلی در حال حاضر فعالیت خارج از کشور جامعه سوسیالیستها به مراتب بیش از فعالیت آنان در داخل مملکت بوده و جامعه داخلی سوسیالیستها به علت کمبود فعالیتها ویرانگده بودن افراد فعالیت شمر نمی دارد و تقویت رابطه ای از جهت دنبال ریسازمانهای سوسیالیستی اروپایی است .

۲- صورت اسامی فعالین جامعه سوسیالیستها :

الف : در داخل کشور .

+ های - خلیل ملکی - رهبر حزب نیروی سوم .

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

دو- حسین طک . برادرخلیل طکی نماینده دانشجویان خارج از کشور .

+ سه - منوچهر صلا . نویسنده و تفسیرین مسائل حزبی و مارکسیسم . لیسانسه

حقوق (فعلا زندانی است)

+ چهار- مرحومین سرمار . گوینده و نویسنده مسائل حزبی و عضویت اجرائیه

+ پنج - عباس طاقی زاده . عضویزه دانشجویی - گرداننده امور داخلی

حزب و عضویت اجرائیه (فعلا زندانی است)

شش - طی اخگرشانی . مسئول امور کارگری و عضویت اجرائیه .

+ هفت - فضل الله نیک آئین - مسئول چاپ نشریات که در سال (بهائیان

خلیل طکی رهبر حزب در کفرانس سوسیالیستهای ایرانی شرکت نموده بود .

+ هشت - فرخ شعاعی . مسئول توزیع نشریات - عضویت اجرائیه - کارمند

اداره بهبود صوبی شهرداری .

+ نه - مهرداد ابوالقاسم قند هاربان . عضویت اجرائیه

+ ده - دکتر هوشنگ ماه لوی .

+ یازده - دکتر فلا مرادوشقی .

+ دوازده - رضا غامیان . کارمند وزارت کار و صنعت خاص امور اقتصادی جامعه

سوسیالیستها و نویسنده مسائل مزبور .

+ سیزده - داریوش آشوری . کارمند وزارت دارایی و معلم کلاس کادر در اسسور

جنرالی ایرانی مربوطه به چین کمونیست .

+ چهارده - فریدون نوری . عضویت اجرائیه و مسئول امور دانش آموزان و

متخصص پلی گبی با الکل که بوسیله دست نوشته معروف بعضی از نشریات را

به بوسیله نوشته و توزیع مینماید .

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

- + بازده - خیا* ابلی . کارمند وزارت کار . عضویت اجرایی
- + هائزده - موسی (عزالدین) غروی . عضویت اجرایی - دانشجوی رشته پزشکی . محل کار بیمارستان پهلوی .
- هلد - بهرگزبسی . محم ساکن اردبیل - محمدرار . طوچا معمر رابط و مسئول توزیع نشریات در اردبیل .
- + هبده - خادم برین (کاشیچ) لغزانی . دکتر و طب در سازمان بیمه های اجتماعی . عضویت اجرایی .
- + نوزده - خادم بهبه صدقی . عضویت اجرایی .
- بیست - خادم طکی . همسر غلیل طکی عضویت اجرایی .
- + بیست و یک - موسی اسمعیل زاده . کارمند اداره بازرسی شهرداری . عضویت اجرایی .
- + بیست و دو - هدایت اله موسوی . رئیس سابق فرهنگ اصناف - عضویت اجرایی .
- + بیست و سه - جلال آل احمد . نهمده ساکن شعرا .
- بیست و چهار - دکتر سیمین دانفور (همسر جلال آل احمد) کارمند دانشگاه تهران
- بیست و پنج - خادم لیلی آبادی . آریز کار فرهنگ استان تهران .
- + بیست و شش - حسین سولگی . گوینده و شاعر حزبی .
- + بیست و هفت - حسین صدقی . کارمند اداره بازرسی آثار و ثبت احوال تهران گوینده حزبی .
- بیست و هشت - دکتر رشیدی . کارمند دانشگاه حقوق و شاعر حزبی .
- + بیست و نه - طی اشرف رضایی . مامور بخش اعلامیه ها و تبلیغ حزبی و عضو کمیته تحقیق

مرکز آسان و انقلاب اسلامی
آرشیو

خیابان محرمات

(۱۶)

+ سی - اصغر طالعی ، کارمند بانک صادرات همه نادری ، نامور تویح نشریات

+ سی یک - مرزوحا بیون پور ، طوهیلت اجرائیه .

سائیدار سی دو - کام رسا ، دانفجو ، طوهیلت اجرائیه

- سی سه - مظفری ، خیاط وابسته به جنبه طی وسما تیزان نیروی سوم .

+ سی چهار - حسین تمویلدار ، نامور بخش نشریات و سفول حوزه کارگری .

+ سی پنج - دکتر سلیمی .

+ سی و شش - دکتر هوشنگ سیاح پور .

- سی هفت - بهمنریا .

- سی و هفت - امیرزاده ای

+ سی و نه - جوهری دانش آتسوز سال دوم متوسطه آرزوگاه میانه آذر .

پ : درخانی از کتو :

یک - حسین طک

دو - محمود حسین زاده

سه - سهراب زاده

چهار - علوجهر هزارخانی

پنج - دکتر امیر یوسفان

شش - طاهری

هفت - فرخ دادامیر

هشت - فیلسی

نه - شریعتی

ده - باگدامن

مجلس شورای اسلامی

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

تجاری و غیره

(۱۲)

- بازه - خلاصی
- بازه - رایجانه

تجاری و غیره

[سند شماره ی ۴۸]

گزارش اظهارات یکی از فعالان جامعه ی سوسیالیست ها درباره ی تمایل به اقدامات قهرآمیز علیه نظام

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: اظهارات حسین تمولید ارمو جوامه سوسیالیستها (فهرست سوم) شماره: ۲۰/۳/۱۹۱۸ الف

محل: تهران

تاریخ حادثه:

تاریخ وصول خبر: ۲۳/۹/۶۸

تاریخ گزارش: ۲۷/۹/۶۸

عطف شماره:
منبع خبر: ۹۱۶-۲
تقریب: ۲/۳

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و انتشارات حزب سوسیالیست ایران

آرشیو

اعضای حسین تمولید ارمو؟ جامعه سوسیالیستهای نسبت خلق ایران (فهرست سوم) ضمن صحبت خصوصی اظهار نمودند است که من در کمیته کارگری چنان نطقی کردم و اوضاع اسفناک مردم و از حقوق اربابان رفته آنها صحبت نمودم که همه بگریختند و نگفتم چه اشکالی دارد که چند نفری گفته بد هم و این دستگاه را واژگون کنیم. در میان صحبت من یکی از اربابان های شرکت واحد که در جلسه حضور داشت گفت من بنده خود حاضریم عجاج ملایری را بقتل برسانیم. من هم گفتم اگر چنانچه حزب بن اجازه بدهد سرهنگ ملایری را بقتل خواهم رسانید.

ناصیر و صیغ جواد اینکه آیا در سرهنگ ملایری را می شناسی و چگونه می خواهی او را بکشی و آیا ایشان بدین محافظت بهرین می آیند و در قالی آبا این کار را تلاشه است؟ اظهار نمودند که کلاً من سرهنگ ملایری را می شناسم و آدم بد بلند و بلوی همگی است و مقصود خود را نیز با تار بیک انجام خواهد داد. حسین تمولید ارمو پس گفت من به عنوان یک فرد در این حرفها را میزنم و منظور اینست که تا این حد حاضریم که اگر از خود نشان دهم و حتی در صورت شاه هم همین عقیده را دارم ما از دست تهاشیش مشغول ما سخن ناریجک میباشیم و فقط چهار نفر فرد حزبی از این موضوع اطلاع دارند و لطیف بود سخن حزبی است که کسی هم نگوییم.

طابق سپس گفت اگر بوی سا زمان امنیت مرا بخواهد و تقاضای همکاری کند قبول میکنم و میزان حقوقها هم در وزارت تعاون خواهم گفت و آخر وقت اخبار را استناد من را بآنها خواهد داد و من حقوقم را بصرف تجهیزات حزبی میرسانم.

نظریه منبج - روحیه حسین تمولید ارمو اصولاً ناراحت است و در ضمن حال نه کارهای دوندگی حزبی با او وجود میشود برای او حقوق هم تعیین نمودند. تعصب حزبی خیلی زیاد است و تنها برای طاقی زاده و منوچهر صالحاگره میگردد و از احساس است که کما کفش برسا بر جنبه های صیغریه. ضمناً ممکن است که این مطالب را بنویسد. آرزویش حزبی گفته باشد که بعد از آبا این من و سا واک سازش است یا خبری و

نظریه رهبر مطبوعات - اقدام مستقیم است شناختن ما بر نفوذی خواهد کرد بدو

Handwritten notes and signatures:
تاریخ: ۲۳/۹/۶۸
محل: تهران
موضوع: گزارش

گیرنده گان:
تعداد نسخه:
۲۱۶

گزارشی از فعالیت های اعضای جامعه ی سوسیالیست ها در اروپا

(نوبه ب)

(سردس)

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

سازمان اطلاعات و امنیت کشور
سازمان اطلاعات و امنیت
گزارش اطلاعات خارجی

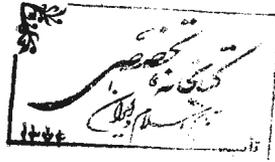
کشور: انگلستان
 موضوع: سوسیالیستهای نیم لندن
 سابقه (علاقه):
 منبع: مسفرجه از نامه بدین شماره مورخه ۲/۱۰/۸۰ باصله تاریخ گزارش ۲۲/۱۰/۸۰
 تقویم: الف-۱
 از دفتر تاسیس و تنظیم

پس از اطلاع حمید طایفه دانشجوی سوسیالیست نیم انگلستان مایل است که ایران مراجعت کند و گویا یکی از رهبران حزب کارگران ایران در لندن بودی گفته است که یک نخل تدریسی در دانشگاه ایران برای ایجاد شده است. محدودی کانونیان نیز برای مطالعه اقتصاد در دانشگاه بریتانم پذیرفته شده لیکن از لحاظ مالی در سطح ضعیفی (چند روزی اخیراً) توجه کرده است) همان نظام سازماندهی بودی گفته است که سعی خواهد کرد برای او با از دولت ایران و با از مالانده پهلوی که مالی بگیرد کانونیان که مدتی عضو در بودی است و در یک مذاکره عمومی اظهار داشته است که نمیتواند از بودجه ایالات پهلوی استفاده کند. کانونیان در نظر دارند که منابع سوسیالیست چهاراد رتسمت در اسحق انجمن دانشجویان ایرانی در بریتانم زنده کند. در اواخر ماه اکتبر ۶۶ (اوایل آبانماه) که کسبه در اسحق دانشجویان ایرانی در لندن و نیویارک و دیگران فعالیت داشته در رتسمت بریتانم بانک بی فعالیت تازه ای شروع شد اما در واسطه نواسر (اوایل آذرماه ۶۶) از اطلاع کانونیان فعالیت در انجمن دانشجویان ایرانی کسبه شده بود. کانونیان وعطایه و دیگر سوسیالیستها در بریتانیا از محکومیت زندانی شدن در سوسیالیست ایرانی توسط دادگاه نظامی ایران با اتهام فعالیتهای تروریستی انجام شده بود غمگین شده بودند لذا این عده در اواخر آبانماه ۶۶ و اسفند ماهی زاده در ونفرا از اسفند کسبه مرکزی اتحادیه سوسیالیست ایرانیها که در عثمانیه گزین شده دستگیر شده بودند اخیراً با حضور روزنامه نگاران در دادگاه نظامی محاکمه شدند اتهام آنها احتیاط به اید لوئیزی که مخالف قانون اساسی (آنتیو که مشاور نظامی در محاکمه عرضه کرد) نیز و احوال نظام خلعت است میباید این دو نفر در این موارد متضرر نباشند و به سه سال حبس محکوم گردیدند.

تاریخ: ۱۰/۱۰/۸۰
 امضا: [نام نامشخص]
 مهر: [مهر نامشخص]

مشاور نمائی بذرازیوتیسی که در مورد هدنهای همکاری سوسیالیزم صحبه کرد نتوانست در مورد اتهام

گیرندگان
 [مهر و امضا]
 تعداد نسخ: ۲۴

(سوره ب)

(حدولب)

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی

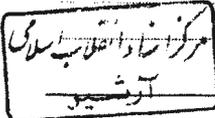
کشور: شماره: (ف - ب)

موضوع: تاریخ وقوع:

سابقه (مفید): تاریخ وصول خبر:

منبع: تاریخ گزارش:

تقوم:

-۲-

اولی مدتی ارائه کند . این موضوع نشان میدهد که چنانچه لایحه در تصویب خود صحت باشد نتیجه منتهی به عمل است و این امر نشان میدهد که در مورد اقدام درم حکامه نمودگان لفظ برای حمله بطبقه حاکمه در اطلاق می آید که توسط اتحادیه به پختن شد میبود بطبقه شناخته شدند . این اعلامیه بطابقه یاد بود روز شانزدهم بلوای عولین ۱۰ خرداد ۱۳۴۶ که در آن در حدود ۵۰۰۰ نفر از افراد غیر مسلح که در خیابان جنگ مکرده به قوه بسته شدند بوده است . بین این دو اتهام تقاضای زبانی به چشم میخورد . اگر ایران قرار است یک کشور مغربله باشد که دارای پادشاهی است که ریاست کشور را به عهده دارد . که این امر با عقاید آسانی یا یک نگاه اجالی بیروی قانون اساسی عندرجه در کشور نهجید . چطور یک عنصر متواتر و نظام سلطنت با حمله بطبقه حاکمه آمانت کند در صورتیکه سلطنت از لحاظ قانون اساسی حاصل این طبقه هست و چنانچه این کشور نماید بعنوان کشور مشروطه دموکرات نامیده شود چطور یک عنصر میتواند لفظ بحاطر اینکه در نظر دارد روش مخالف سلطنت داشته باشد (که وجود خارجی ندارد) محکوم شود .

سازرات والعی یواحدی که امروزه در ایران صورت میگیرد لفظ در اثر خصوصیات طبقه نیست بلکه تقاضا برای حقوق مسلم بشری است بهمین جهت است که ما بهجه آنهاست که مخالفه تاریخ حالهای تاریخ اریسا از طریق و قدرت بحسب افراد درسی عدالتی و ظلم با غیر بنده اند روی میآوریم - ما بدین توجه به ایده های آنها با آنها روی میآوریم .

اتحادیه سوسیالیستهای ایرانی در راهها

احتمال میورد که نامه مذکور احمد علی کاتیریان تهیه کرده باشد .

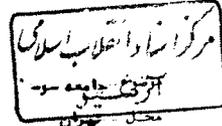
گیرندگان

به

تعداد نسخه

گزارشی از نگرش و رفتار جامعه‌ی سوسیالیست‌ها نسبت به ترور «حسنعلی منصور»

گزارش اطلاعات داخلی

شماره ۲۰۹۱۷ - نهفت ملی ایران (نیروی سوم)

تاریخ حادثه ۲۲/۱۱/۶۲

تاریخ وصول خبر ۲۳/۱۱/۶۲

تاریخ گزارش ۲۳/۱۱/۶۲

ایران

عطف بشماره ...

منبع خبر: ۱۶/۲

تولیم: ۲/۳

روز پنجشنبه ۲۳/۱۱/۶۲ پس از وقوع حادثه‌ی ای که برای تأمین امنیت زیر اطلاق افتاد از طرف تشکیلات جامعه سوسیالیست‌ها به مسئولین حوزه‌ها اطلاع دادند که ساعت ۱۶ در شماره حسن رحمانی اجتماع کنند و پس رفت و آمد باید طوری باشد که ابتدا توجه‌کس را جلب نکند . در ساعت ۱۶ از حوزه کارشناسان ^(ای) علین از حوزه کارگران رحمانی ساز حوزه بانوان غانم بهجت مدنی - از حوزه دانشجویان حسین منوچهری و افتتاح در شماره حسن رحمانی تجمع نمودند . قرار بر آن شد که در ساعت ۱۶۲۰ یکی از مسئولین تشکیلات با این جمع ^(ای) امیانه گردد البته معلوم نبود چه کسی خواهد آمد و پس اظهار خنده مینماید که ممکن است کدخدای با مهتاب ^(ای) من کند هاربان بمانند و پس بعد تلفظ اطلاع داده شد که مهتاب من کند هاربان دکتر تقی وسرشار ملکی جلسه دارند لذا دستورات زیر را با اطلاع مسئولین حوزه‌ها برسانید . به‌علا معلوم نیست ترور منصور از چه ناحیه‌ای بوده در هر حال عمل ناامیانه‌ی منظر میرسد و پس آنچه برای جامعه در حال حاضر مهم است تایید اهمیت است اینست که در بحث‌ها و برخوردها افراد نباید اظهار طیده‌ای از خودشان بکنند زیرا ممکن است به ناحق پله شان گیر بمانند و بهمانه دست در ستگاه بدهند چه بسا ممکن است ترور انگلیسی و یا آمریکایی باشد و آنوقت برای علوت کردن خیانت خودشان جامعه سوسیالیست‌ها را در جریان دخالت دهند . برای کوبیدن بهانه‌ای بدست بیاورند بنا بر این مسئولین حوزه‌ها موظفند پس - در بحث این پیش‌آمد بخصوص با اشخاص - ناخشنود خود داری کنند پس - مسئولین حوزه‌ها موظفند با افراد تحت مسئولیت خود دستور دهند راجعه ترور منصور با هیچ‌کس وارد بحث و مذاکره نشوند باید حتی المقدور سعی کنند تا شاید منبع اصلی حادثه را پیدا کنند ۲ - تا دستور ثانوی تمام جملات تعطیل است و افراد حق تشکیل تجمع حوزه یا جلسه‌ای را ندارند و در صورتیکه افراد کار حزبی یا خبری داشته باشند میتوانند مطابق معمول بوسیله حوزه پیشنهادات و اخبار خود را با اطلاع تشکیلات برسانند .

۳ - اگر رفتار نظر تشکیلات را در مورد ترور منصور خواسته باشند همانطوریکه گفته شد فعلا معلوم نیست ترور کدام از ناحیه‌ای است چه کسی میباشد و پس از نظر این تشکیلات این عمل غیر عاقلانه و بضر نیروها اصلی میباشد زیرا بطوریکه کزارا گفته شده جامعه معتقد است تا بوجود آمدن یک حکومت مناسب برای دگرگون ساختن رژیم کورده این فصل صلوات با مستشاران قسمت از خرابکارها که بر این تصمیم دستگاه لازم است غیر منطقی و عساکرت بهت

اخلا محرمانه

گیرنده کان :
تعداد نسخه :

گزارش اطلاعات داخلی

شماره	موضوع
تاریخ حادثه	محل
تاریخ وصول خبر	عطف بشماره
تاریخ گزارش	منبع خبر:
	تقوم:

خبرنامه
روزنامه

ایران است خیانت با این معنی که با این عمل دستگاه نقشه طب نفسی نمیکند بلکه پیش از پیش هشمار و مراقب خواهد بود و همچنین نسبت به کنترل اعمال نیروهای ملی در قبال ترور جری بر نظام چو تر میشود -

ولی وظیفه نیروهای ملی که حقیقتا تحت رهبری طالانه ای قرار دارند اینست که در همین فعالیت و تجهیز شدن نیروها دستگاه دیکتاتوری را با طلیات حزب سازی بی خبر از همه جریان بگردانند نه اینکه بدون توجه باوضاع و احوال و موقعیت ما و مخصوص موقعیت استحقاقی دستگاه از نظر سیاست خارجی از قبل انتی لیجنت سرویس و سازگاری سیاه دست به چنین عملی بزنند که دستگاه در ۱۵ بهمن ۲۲ خود را برای تحمل ساختن حزب توده با غیبه شب بازی ترور شاه بوجود آورد .

۵- ولی ممکن است همانطوری که گفته شد ترور خارجی باشد یا بوسیله خود دستگاه صورت گرفته باشد در این صورت هم دستور همان است که گفته شد . در صورت از نظر جامعه سوسیالیستها این پیش آمد یک جامعه ملی بخاطر می رود زیرا در چنین مواقعی است که نیروهای ملی تضعیف میشوند و حمایتیک برای تجهیز نیروها بکار رفته همه از بین رفته و زخمیت پیدا و شروع میشود ترور ضمنی با امثال او در ضمن اینکه منبع خیانت و نگران زوخرید انگلستان و آمریکا میباشد سر به بلات ایران و متلاشی نمودن مبارزات نیروهای ملی است . البته در صورتیکه ترور بوسیله بانها چند دسته سیاسی ملی با بوسیله چند نفر متعصب ملی صورت گرفته باشد (۱)

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و انقلاب اسلامی
آرشیو

این دستوریه
تقریه: ۱۱-۵
کیرنده گان: اداره کل سوم (۳۱۲) دوشنبه
تعداد نسخه:

[سند شماری ۵۱]

واگذاری فعالیت و کنترل حزب نیروی سوم به بخش ۳۱۲ و درخواست اطلاعات از وضعیت آنان

تاریخ: ۱۱/۱۱/۵۴
شماره:
شماره پرونده گیرنده:
شماره پرونده فرستنده:

گیرنده:
فرستنده:
شماره: عطف پیوست
موضوع: وزارت

موضوع: جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی ایران

محترماً با استحضار میسر است .

در اجرای اوامر صادره از موقی که اقدام روی جامعه سوسیالیستها بمعهده بخش ۳۱۲ محول گردید کلیه مدارک و اطلاعات لازم توسط اداره دوم اداره کل سوم (بخش ۳۲۱) در اختیار بخش ۳۱۲ گذارده شد . اگرچه اداره مذکور در آن هنگام تاریخچه ای از زمان تاسیس و چگونگی تشکیلات و همچنین نحوه فعالیت جامعه فوق الذکر نیز در اختیار بخش ۳۱۲ قرار داد لیکن تاریخچه مورد بحث حاوی اطلاعات و مدارک زنده و نوی نبوده که بتوان در حال حاضر از آن بهره برداری اطلاعاتی نمود و صرفنظر از جنبه روشن شدن ذهن یک کارمند بررسی نسبت بسوابق این جامعه فایده دیگری از آن حاصل نگردید روی این امر بلافاصله یک طرح نیازمندی منبر بر چگونگی سازمان و تشکیلات و آخرین وضعیت موجود جامعه سوسیالیستها با ذکر مشخصات کامل رهبران و گردانندگان اصلی و فعالین درجه ۱ و ۲ و همچنین سمت تشکیلاتی آنان تهیه و بطی شماره ۳۱۲/۲۸۲۹۵ - ۴۳/۸/۲۵ بساواک استان مرکزی اعلام گردید و با اینکه از آن تاریخ سه مرتبه طی شماره های ۳۱۲/۲۸۴۹۳ - ۴۳/۹/۱۵ و ۳۱۲/۲۴۳۸۸ - ۴۳/۱۰/۲۱ و ۳۱۲/۲۴۴۷۰ - ۴۳/۱۰/۲۴ و اخیراً شماره ۳۱۲/۳۷۱۸۶ - ۴۳/۱۱/۱۰ موارد - خواسته شده تعقیب گردیده تا این زمان هیچگونه پاسخی از ساواک مذکور در این مورد واصل نشده است .

تاریخ: ۱۱/۱۱/۵۴
شماره: ۵
موضوع: جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی ایران

ضمناً خواهشمند است که در اول هر ماه بایستی بولتن نویی ای جامعه

خمیلی
مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و مطبوعات
حکومت موقت

شماره پرونده گیرنده
شماره پرونده فرستنده

صفحه
تعداد

موضوع

(۲)

سوساليتها تهیه و آماده برای ارسال بمقامات ذمهصلاح باشد و عنقریب این زمان فرا خواهد رسید علیهذا مراتب جهت استحضار و صدور هرگونه دستوری بعرض میرسد.

تهیه کننده . قضاوی

رقم بخش ۳۱۲ - زالتاش کز برده دولت لندن لیزر لیزر
رقم اداره یکم مطبوعات و بررسی . شاهین

بعضی برساند درجه دقت آن تمام مرام را

۱۱ اردیبهشت ۱۳۰۲

کما در وقت نایم

مرکز اسباب و انتخاب اسلحه
آرشیو

اظهارات «حسین تحویلدار» درباره ی قتل حسنعلی منصور و اصلاحات ارضی

گزارش اطلاعات داخلی

شماره ۲۴۲۹۴ / ۲۰۲ الف
تاریخ حادثه ۲۳/۱۱/۶۰
تاریخ وصول خبر ۲۳/۱۱/۶۰
تاریخ گزارش ۲۳/۱۱/۶۰

محل مهران
عطف بشماره
منبع خبر ۱۱۶ - ۲
تقویم ۳۰

خیلی محرمانه

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
تاریخ ۲۳/۱۱/۶۰
محل تهران

گزارش

ساعت ۱۶۰۰ روز ۲۳/۱۱/۶۰ حسین تحویلدار ضمن توضیح اظهار نموده است تشریح مختصر قدر
با سخا اینکستوریک برای چه ۲ گت برای اینکه بالا غره منصور نتوانست جان سالم به دربرد .
ناطق قتل بود بطوریکه تکلیلات در آخرین نظریه خود اعلام داشته با این نتیجه رسید تا ند که تهر کا ملا انگلیسی
بود و ولی در سگه میخواست موضوع جنبه تمصب بد حد وخواهی نظریه میگردن روحانسیون بند آورد .
نامبرد در پاسخ اینکه پس نظریه قبلی تکلیلات کفیلان منصوران کسرا انگلستان میدانست واکمین اینطور میگوید
و باید در نظر گرفت که انگلستان نیکو خود را نمیکند ؟ گت برعکس نیکو خود ش را ازین میرسد تا با گت گود کرد ن آب
ماهی بگیرد کما اینکه در امروز با اختلافات ضرر رسیده و تبلیغ میخورد را در ایران و تبعید غصین و گرانده بسمان
این قبیل مسائل توسط در سگه منصوص بود زیرا بود رش نزد یک به تم فین است که سرسپرد و انگلستان هستند -
با اینحال چنانچه هر چه و بوجد یک داده بود در میخواستند لاول ۲۰ بآن زود و بوجد حاصل کند ولی انگلستان
با همان ۲۰ اصلاحات هم در ایران کلام مخالف بود زیرا اگر اصلاحاتی در ایران بوجود میاید نشان آمریکا دنیا
نهی میشود و هم چیزی فین به قدرت اساسا با نظریه استعماری و استشاری انگلستان مغایرت دارد و پیچیده
ثابت شده است انگلستان بلیغ خود را همواره در بیجا رگی و تنزل اقتصادی سالک طب مانند بخصوص ایران
چشمپوش میکند . یکی از لوازم تنگ دستی بودی بودن خزانه ملت قتل خاندان گن فرهنگ است کما این خود جزو برنامه
استشاری انگلستان است زیرا اگر بشرقتی در فرهنگ حاصل شود افکار مردم روشن میشود و مقابل را در ان میکند
وزیر بار این کلمه ارتجایی و فخرین شده شاه پرستی با اول عدادوم شاه نسوزند و مثل تمام ملت های شرقی آنچه
علم و صنعت و اقتصاد فین اتم انتما میکند پیش میرود بنا بر این انگلستان برای جواغریس مثلا اصلاحات ارضی را
بد سگه و دستبرد حد کما بجام در هند با سپاه بجد است با سپاه دانش بالا غره مواد ششگانه با اصطلاح
شایسته . ولی اینها لفظ استاروچ دارد در اصل هیچ چیز نیست کما اینکه در اصلاحات ارضی ۱۹۶۰ م طبخندیش
کردند و انگلیس شاه خود سه هزار بار چه آبادی دارد که چند تریه از آنرا که بد در نسوزند و حاصل نند است
با اصطلاح تقسیم نمود بنا بر این چنانی دارد که برای تفسیر و تخریب نانات منصور و مثال اصطلاح بد و سگه
گفته شوزند در حال خواهیم بد که چه تفسیر و تخریب بوجود خواهد آمد و چه کارها که جناب منصور و فرمودند
را که مثلا ادم خواهد ماند و از اینکه بلند گوید ولی (زاد بوا بران) میگوید در راهی که منوی برهبری شاهنشاه
میرفته کوچکترین تفسیری نخواهد شد و از اینکه بگوید کسی گنگس در هنر را نمیتواند بپیراند نخست وزیر میشود
برای اینست که بنظر او نمود کند که ما از گفته های خود دل نخواهیم کرد و روزی در سگه همانا اسامی
نظریه :
حزب ایران نوین است . در صورتیکه نه تنها حزب ایران نوین آنچه را که راسا ستانده اند تا میگوید
تا کنون صل نکرده بلکه اساسا این حزب از نظر ملت ایران مطرود و این یکی دیگر از جمله شب با زبها بد سگه
و پکتوری است . موضوع دیگری گفتگیلات پیش بینی میکند ممکن است بچاپ براد رسال / ۲۴۴۲ فصل کنند .
ناجوره در پاسخ این سؤال که این دیگر برای چیست و آیا تا کنون از نظر بنده گان مجلس کسی با نظرد ولت مخالفی

گیرنده کان :

تعداد نسخه :
میتا جهت اهدام به اداره

خیلی محرمانه

۷۱۲۸ - ۳۶

گزارش اطلاعات داخلی

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
شماره مسلسل
تاریخ وصول
تاریخ گزارش

خیلی محرمانه

- ۲ -

موضوع
محل
عطف شماره
منبع خبر
تقریب

در گذشته است ؟ گفت همدوکس در همین نایبندگان وجود ندارد و مغرب هم که باشد جرأت نفس کشید نراند ارد
ولی با انحلال مجلس خیلی از کارهایی را که چه در اد و اند را که میگردد و لا اقل در سوال و بگرورد را با تبلیغات
گوناگون سرگرم میکند و در این میان استعمارگران انگلیس و آمریکا را خیلی کارها خواهد کرد .
ناظر سبب گفت این موضوع را که میکنیم نمونه ای از خلفای است که در دستگاه در همین نایبندگان مجلس بوجسود
آورد به بالا خانلور که قبل از انتخابات شهر ارمغان بود و رانجا کاچاقاسی نیز انجام داد و بود طرفداری
پیدا کرد و در حال نایبند همدان شد . فایده در موقع گران شدن نفت پتیزین در مجلس از دولت انتظار
میکند پس از اتمام جلسه وقتی میخواهد از مجلس خارج شود با او خطا میکند که سوار اتوبوس شود نشاند
و او را سوار یک لند رویاربان امنیت میباشد و علاوه او را با زبان امنیت میزند افسر نگهبان با او میگردد که در
اطمانی منتظر باشد بعد از چند لحظه در تفرار گذارد بهای سازمان که خیلی هم فری همگن بود و اند بجان آقای
نایبند و مجلس که با اصطلاح مصونیت پارلمانی دارد میافتد و علاوه آنکه او را میزند تا از هوش میبرد وقتی بهوش
میآید با او میگوید بروی و بگرهوس صحبت کردن در مجلس را نکن .
ناصیر و گفت این موضوع را من این یکی از آقای حزبی که بد بد ن بالا خانلور تصدیق است فتنه عام از بیگت وقتی که
در بد سرور صورت بالا خانلور سپاه و گوید شد و از او ولت را برسد م لغت شد و نظام بد نشی را که گوید شد و بد نشان
در اد و گت اینست سزای یک نایبند که میخواهد حرف بزند .

حسین تمویل ارد را نایبیا با هتاه شماره ۱ سوسا لیمم را که در او چاب میشود ارائه داد و او ظهار نمود و که
میخواهم ابتدا بهم برود و اگر از آنجا مستقیماً بترکه خواهند فرستاد تا بدست آقای خمینی برسد .
سبب تمویل ارد گفت چند روز قبل در تهران تهر منصور رفیق کا مکارا طرف کشته کارگری آمورت پیدا کرد تا بمرهنگ
مطلبی مراجع و از او تقاضای کار میکند ولی طاموس اجازت ملاقات نداد و ولی در نظر او در این چند روزه پستی
ایشان برود بیا بچگونه که آمد و است برایش کار پیدا کند و دستورات سرود ای هم راه بندازد .
ناصیر و در پاسخ اینکه چه نتیجه ای از این صل خواهد بد گرفت گفت ولا منتظر نیست که نایبند بد اند یک جوان بیگار
تا چند روز بعد گشته است . تا نایب خود با آنها خیلی چیزها را درک میکنیم منظور دستگاه و راست بخود مان
میکنیم . البته و ای از لقا نسبت بگا مکار مشکوک شد و اند و ظهار میدارند گفتا میرود بد تنها است مأمور
سازمان امنیت است بهمین مناسبت نیز تشکیلات دستور اد و است که خیلی از نمایندگان مسلم و قابل توجه -
بعضی اوراق را بدست کا مکارند هند و او را فقط از طریق حوزه موهله اش در صورت اطلاعات حزبی فرار دهند
تقریباً تمام هم بشود کمی میزند ایا چه کسانی ارتباط پیدا میکند .
سبب تمویل ارد گفت بد تنها است کمین تحت تقلیب هستم علاوه بر این و لقا در حقایق کشف نیز مرتباً تحت تقلیب
هستند و لقا اینکه در وزارت اطلاعات هستند اسم من روحانی و فتاح را در آنجا بد و اند .
ناظر افزود سازمان امنیت تحت نظارت اطلاعات است بد وقتی که کتابی روی میآید و بعضی

گیرنده کان :

تعداد نسخه :

عیناً چینه اتمام به اداره

خیلی محرمانه

۵/۱۳۸ - ۳۱

۲۲۴

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع:
 محل:
 عطف بشماره:
 منبع خبر:
 تقویم:

شماره:
 تاریخ حادثه:
 تاریخ وصول خبر:

تاریخ گزارش:
 مرکز اسرار و اطلاعات سپه پاساژکی
 آرشیو

مینی محرمانه

- ۳ -

مبارد اقدام کند و ممکن است از نفوذ خود مانع باشد و سازمان امنیت ما را آشفته و بی‌جهت متعصب کند و دستور است ما نباید با رفتارها نگریم و پیش امکان دست به مبارزه برویم .
 نامبرده و اشخاص مذکور همگام با نهیسم یکی برای شاه و دیگری برای فرج (شهبانو) هنگام عزای منصور و ...
 به چه ؟ همین سر نوشت در انتظارها نیز عموماً بود و این نامه را با داشتن تحریر عموماً نوشت .
 نامبرده گفت من از بد تها قبل مشغول تهیه بلب در سفی و نارنجک هستم و طبقه و دارم تشکیلات این وسایل را در اختیار قرار دهم تا به موقع استفاده شود و اخیراً هم توانستم تا بعضی سازمان که معتقد است یعنی با بنیاد معلول است وقتی جاهای با شهید و در مدت غلبه کهن نیز میسرند و مواد مخصوص در هر جایی که استعمال شده و تسبیح میکند به معنی در نظرات است اتصالی چند نفر از "آ" و دستگای مهم را با آن آتش بر زمین .

۳۱۲
 ترجمه کاپی داشته
 است

نظرسویه منسجم - در مکتب نظری که احتمال می‌رود تلفظ تحت کنترل باشد افراد نباید تمام اشخاص را به زبان با روند و بلا متعصب (حال حاضر است) رمز معرفی طرفین می‌باشد تا آنها نظری که در پیش گزارش منسجم بود نیک آئین نامی در آزاد آره تبلیغات خارجی کار میکند و یکی از اعضای متعصب جامعه سوسیالیستها است و احتمال قطعی بن قیلاً اخبار کارگامی روحانی و جمعی از روحانی در وزارت اطلاعات بود و توسط آنها جامعه میسرند .
 در دوم حسین محتاج را که در انجمنی در انگلیس تحقیق است از نظر انگلیس با حفا رکزه و وظه کرد او و اند که در توضیح پیام در انجمن فعالیت داشته و او هم متکررند و وی در عوض هوشیار شد و کارها را پیش بطور هر روزی انجام میدهند و در این قبیل موارد اطلاعات به سختی دست می‌آید یعنی طرف مشکوک میشود و طبق دستور حین سرش را به مؤمن ترین افراد حین می‌کند . سوم - ممکن است حسین تحویل از اطلاعات نفی را برای این آزادی و اختیار اینجانب گذاشته باشد و ممکن است این تعریف ها را برای چند نفر کرده باشد گفتگولات به بعد که در موقع احضار می‌رود و از حرفها نیکوزده است توسط ما همین پلیس با اشاره میکند با غیر در صورت ضمت بودن جریان شناختن ما مورک بسیار آسانی است بنابراین فعلاً با پستی از حفا رکزه و اری شود ولی آنچه معلوم است نامبرده مشغول تبلیغات غیرتوانی است و نفس حقوقی که از حزب در ریافت میدارد میخورد همین کارها را انجام کرده باشد و چون کار دیگری ندارد مرتباً در فعالیت است و مخصوص توانستند حد فای کارگران شرکت واحد را به عضویت جامعه سوسیالیستها در آورند . نامبرده فاقد مهارت و ولا می‌باشد و مجرد بودن وی نیز یکی دیگر از عوامل فعالیتش می‌باشد ولی با تمام این اوصاف بسیار احمق و سطحی است بخصوص در روابطش و بی خبری خیلی از اسرار تبلیغاتی میکند و همچنین چون فاقد شخصیت است با هویتهای حین را برای خود نشکارهای می‌بینی میداند و اینها را نوع فعالیتها کارها نیک انجام میدهند میخورد اظهار وجودی کرده باشد بنابراین کسب اطلاعات از آنجا میسرند و برای ما حین که محیط در موضوع باشد ساده است اما ... هر هم ممکن است از طرف تشکیلات اشخاص دیگری در همین حال کارها را ترارند حد قصد پس بودن بخصوص یعنی چیزها نیکه پس با آن میسرند داشته باشند و

گیرنده کان:
 تعداد نسخه:

خیلی محرمانه

گزارش اطلاعات داخلی

شماره: ...
تاریخ: ...
تاریخ: ...

حیله محرمانه

موضوع: ...
محل: ...
عطف بشماره: ...
منبع خبر: ...
تعمیم: ...

- ۲ -

بخش ...
فعالیتها ...
آگرا ...
جامعه ...
حوزه ...
مربوطه ...
موضوع ...
اینکه ...
۲) ...
تعمیر ...
سرکار ...
کرده ...
زود ...
مهرگان ...
در ...

۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰

۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰
۱۱۰۰

حیله محرمانه

کیر ...
تعداد ...
۱۰۰
۱۰۰
۱۰۰

[سند شماره ۵۳]

اظهارات رهبران جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی منتفی شدن حمایت از

«دکتر علی امینی»

گزارش اطلاعات داخلی

شماره ۲۰/۲۴۲۶ الف
تاریخ حادثه ۲۳/۱۱/۲۲
تاریخ وصول خبر ۲۴/۱۱/۲۲
تاریخ گزارش ۲۴/۱۱/۲۲

موضوع اظهار نظر نیروی سوم در مورد دکتر علی امینی

محل پیروان
عطف بشماره
منبع خبر: م-۱۱۶
تعمیم: ب-۳

خیابان حرمانه
مرکز اسناد و اطلاع‌رسانی
آرشیو

روز چهارشنبه ۲۳/۱۱/۲۲ ساعت ۱۹۳۰ چند نفر از افراد جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ایران (نیروی

سوم) در مغازه حسن رحمانی حضور داشتند. حسین مفتاح گفت در دانشگاه ج. ا. ی. از دانشجویان بنفع -
دکتر علی امینی فعالیت میکنند و ادعا میکنند که دکتر امینی پیشنهاد نموده در کار جمهوری ملی در حالت کرده و شروع
به فعالیت کند و حتی پول‌هایی هم برای این منظور خرج نموده است ولی بچه‌های ما (دانشجویان نیروی سوم)
با این رویه و فعالیت آنها مخالفت می‌نمایند تشکیل چیست ؟

احمد مسگری اظهار داشت در مطالب مخالفت افراد ما آنها چه عکس العملی بخرج میدهند ؟ مفتاح جواب داد:
یکی از نشریات در مجالس جامعه سوسیالیست‌ها را آورده و میگویند شما طبق این نشریه طرفداری از دکتر امینی
و دولت او نموده‌اید بنابراین مخالفت شما ارزشی ندارد.

حسین نحوایه ارگت بگریز جامعه سوسیالیست‌ها از امینی پشتیبانی میکرد که امینی، هر چه نیروی‌های ملی آزادی
میداد و علاوه بهتر از سایر دولتهای مثل اسداله علم و یا منصور بود بهترین دلیل ما هم با بیست کد کتر امینی آشکارا
برخلاف دستورهای شاه رفتار میکرد و حتی بگوشه از خارج در استوری با امینی داد و ضمن آن دستور را جمع بکارخانه
رفتن نجات شاه هستند و یک کارخانه لاستیک سازی که خودش در آنجا سهام بود سفارش نمود که بکارخانه‌های
منور کیک بشود یا در هر حال او انسی با آنها داد و شود ولی دکتر علی امینی ابد با حرفش توجه نکرد و طبق احوال امینی
تیز نسبت بسیار بود و آنها با اشتنا بد کتر بعد ق نسبتا برخلاف میل شاه بود و همین دلیل از عوامل انگلیسی از قبیل
اسداله رشید بان با فتح اله فرود برای سقوط دولت امینی میتینگها دادند و فعالیتها در شد بد و کردند و یکدیگر
از جمعیت دکتر امینی این بود که انگلیسها در دست مثل زمان بعد ق چوب لای چرخهای اقتصاد مملکت میگذاشتند
و خزانه را خالی میکردند و دکتر امینی را واداره طب نشین می نمودند زیرا اگرچه امینی امریکائی بود و هست ولی -
مخالفت سرسخت انگلیسی‌ها است و این خود مسئله مهمی است از نظر شاه. در هر حال ما آن موقع دکتر امینی را -

ملاقات کردیم و باها ما نظر مخالفی داشت که آنها بکنند را و اهل حکومتش نیز سران جنبه ملی کار آمد ولی شاه جلوس را
گیرند و آن دلیل ما آنروزها دولت امینی را ترجیح میدادیم. و اما حالا راجع به فعالیت دکتر امینی و اینکه میخواهد
در اخلال جنبه ملی بشود ما اطلاع داریم هر شب نیز با علین ملکی وضعا امینی و امیر حسین سرشار را تا ق آتای حسن
رحمانی ملاقات کردیم و دربار ما آنها در همان گذاشتیم. خلاصه دستور شکلات اینست (یعنی دستور ملکی -
سرشار و او امینی) ما دکتر امینی را با آن معنی اصل تعینا سیم که در جنبه ملی شرکت داشته باشد زیرا امینی

گیرنده گان:
تعداد نسخه:

سیلی محترم

۵/۱۲۸-۳۶

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع:
 محل:
 عطف بشماره:
 منبع خبر:
 تقویم:

شماره:
 تاریخ حادثه:
 تاریخ وصول خبر:
 تاریخ گزارش:

- ۲ -

خواهی تفریحی از عوامل خارجی است و لذا راه آمریکا تمایز می‌دهند و از این سوخ وارد کارزارها نیستند
 اگر با گذر امنیتی و آموغ ترجیح دادیم دلیل بر این نمی‌شود که ما لاطه فرار دادیم ۲۰ نفت ملی شده و ایران را
 در ارسیل ترین ها که بازترین نهفت ملی . جبهه ملی راه بد هم وانگیس معلوم نیست که نمود و ستگاه در کسر
 امینی را نتراشید می‌باشد که مبرغ مناسب و صلاح بد خود بن ایران با جبهه ملی روی کار می‌آورد چه بره برد آری کند
 در هر حال در گرامینی از نظر ملت ایران قابل قبول نیست و چون جامعه سوسیالیستها خود را بنا بند و ملت ایران
 می‌اندازد این جبهه نخواهد گذشت فعالیت گان ب امینی و امثالهم صورت صل می‌خورد گیرد و چنانچه از
 در و ستان نهفت آزادی با جبهه ملی مخالف از موضوع هستند جامعه سوسیالیستها حاضر است با ارائه دلیل
 مثبت و کافی آنها را راجع با من مطلب قانع کند و در غیر این صورت تحریک سوسیالیستها را که برای این منظور فعالیت
 کنند حاضر می‌شوند و ناگزیر است آنها را به ملت ایران معرفی کند

۴۱۲
 در سرور تهران هرگز نشانی - روز دین را هر روز را در روز دین از روز دین هر روز

عینی مستخرج شده

تقریباً: ...

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
 آرشیو

گیرنده کان: اداره کل سوم (۳۱۲) نسخه
 تعداد نسخه: ۱۰

۵/۱۲۸-۳۶

[سند شماره ۵۴]

شایعاتی درباره‌ی تماس مکرر دکتر علی امینی با اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها
برای حمایت سیاسی از وی

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: حمایت و مورد و کفر علی امینی
 محل: تهران
 عطف بشماره: ۹۱۶-۲
 منبع خبر: ۳۷
 تقویم: ۳۷

شماره: ۲۰۶۱۶/۲۰ الف
 تاریخ حادثه: خرداد
 تاریخ وصول خبر: ۲۳/۱۲/۷۰
 تاریخ گزارش: ۲۳/۱۲/۷۰

خیلی محرمانه

اخیرا موضوع فعالیت و کفر علی امینی برای آوردن است گزافن امور دولت در جامعه سوسیالیستها فوت گرفته و بطریق استعمال حمید یوحسین تمهیدات در روضه حسن رحمانی اظهار نمود و اندک کنز امینی مرتضا تحلیل طنک و در عین و تماس است و ضمن این تماسها گفته است که شاه مراد رنگ شتگول زده بود و من اکنون میخواهم با نهفتن طنک همکاران که مخصوصا آنها اظهار نمودند که میخواهند بطلع طنک ایران وارد سازند سرسختانای بشود ولی تحلیل طنک با و گفته است اگر ایران سابق جبهه طنک بود یکی کسی نه تنها از نظر نیروهای طنک مورد قبول واقع نمیشود بلکه با اهل ایران قبولت ندارد. در گزارشین گفته است بنظر شما چه باید کرد ؟

طنک در جواب گفته است باید با جبهه جدید همکاران داشته باشی وحدت جبهه ثابت بشود و اولی کرد و است ولی در نهایت در گزارشین نظر جامعه سوسیالیستها اینست که بد گزارشین باید که کرد تا سرکارها بد ولی وقتی سرکار آمد و بگرنیا بد با و با و ان در اد بلکه ایران با بعضی سرسخته بد سنگ و در منتدی بد ست و گزارش امینی طاهرا ولی با طاهرا بد ست نیروهای طنک. در حقیقت بنظر تحلیل طنک وحدت اجراء به نیروی سر و گزارشین را با بعضی نیرو با و ان برای کرده سرگرد سنگه گفته.

در رابطه با جهود ارتگت نظر جامعه اینست که شاه اولیا با طنکین رفقه برای در بدن کلاس سائین سنا تا نسبتا صادرات اهل کشور های اروپایی بخصوص انگلستان قسمت اعظمش روی ترومنه و صنعت و برآیند و در مریزند از طرفی امریکا قیما صغرا هند پناه بقرلا نند که در وقت طرفه اروپا را روی کار ما ورد و پناه به نیروهای طنک تا انداره ای از ای از ای بد هند و این صلد برآیند و نود یکی صورت خواهد گرفت و جبهه جدید بد کمر و نقتضای جامعه سوسیالیستها کار خواهد کرد و بخصوص ستارتن و کتر بعد و در را بنمود عیلم مؤخر است که طنک نامه ای بنظران نهفتن طنک در چند ماه پیش نوشت که بد نظر صلاح بد جامعه سوسیالیستها کار انجام ند هند. در هر حال آنچه مسلم است و برآیند نود یکی تمهیدات بدی به نفع نیروهای طنک در اد و خواهد شد و واحد اکسیر استفاده در رایا بعضی از آن بگم و و

تقریر:

بنا جهت اقدام با شماره ۱۲۱۳ ارسال گردید شماره ۱۲۱۳

مرکز اسناد و انتشارات سوسیالیستی

خیلی محرمانه

گیرنده کان: اداره کل سرور (۳۱۲) نسخه
تعداد نسخه: ۱۰

۵۱۲۸-۳۱

۲۲۹

سازمان نظام بهداشت کشور
تاسیس ۱۳۰۵

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: شماره:
 محل: تاریخ حادثه:
 تلف شماره: **خیلی متحرک مانده**
 منبع خبر:
 تقویم:
مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو
 تاریخ:
 محل:
 شماره:

حادثه در باره دستگیر کرده اند که عملاً اساسی آنها فاش نشده است و در صورتیکه از طرف سازمان امنیت سؤال و پاسخ راجع به حادثه در باره شد با اینکه سؤال شد که آیا با اشخاصیکه در این خصوص دستگیر شده اند آشنائی یا ارتباطی دارند؟ جواب بد هند اصولاً ما این خبر را موضوع هستیم و انگیزه گرفتار کردن چنین انبوهی خود خواست مبادرت نگاری - بکند مربوط به تشکیلات نیست، ممکن است شخصی مفروضی باشد ولی خود سرانه هم مرتکب عملی باشد این مسئله خود سرانه ربطی بحزب و سایر افراد ندارد.

ناظران اداره در گرچه حادثه در باره رابطی و دستور شاه فقط شد اطلاعات ارتش رسیدگی میکند و سازمان امنیت - و شهرهای طبق همین دستور خالتی در این خصوص ندارند و همین امر هماهنگی و همکاری سازمان امنیت شده است و بهمین علت میخواهند برای خودشان کاری بترانند و در مقابل سایر دستگاههای اطلاعاتی و انتظامی اسس در کنند ولی همه این احوالات رتفا موقوفند و رکال خونسردی دستگاه را بهاد صد عمر بگیرند ولی بازی کنند که ما میاوریم سازمان امنیت هم مشتبه شود. منقلب و بگراهنکا احتفال نوی سرود سازمان امنیت بگوشد تا تعیینند ایراد او را به همکاری نماید اینها است که اگر بتواند بازنگری خاص هم قبول کند و هم موضوع را این اهمیت جلوه دهد خیلی خوب - میشود با این معنی که هم خودش را خلاص کند و هم دستگاه را خراب کند و ولی هم بگیرد که جبران طاعت بشود.

تا مبرده در پاسخ این سؤال که آیا میشود این توطئه را فروخت گفت باید انصاف بود ولی چه اشکالی دارد بادست خود و دستگاه نوی سرش زد و باید بگیریم و دستگاه خیلی غافل تر از اینها است که بتواند بفهمد.

ناظران اداره را بهاد دستور تشکیلات امنیت گرفتار رحد و دیکه و بطور انفرادی تماس حاصل کنند و حتی آنها را که برتعمیت خانوادگیان و غیره است بدست تماس بگیرند و این موضوع را با بطور تلقی نکنند که کار تشکیلات میخواهد

گیرندگان: تعداد نسخه:
استیاسی متحرک مانده

۵/۱۲۸-۳۶

سخت وزیري
سازمان اطلاعات امنیت کشور
تاسیس ۱۳۰۵

گزارش اطلاعات داخلی

شماره	موضوع
تاریخ حادثه	محل
تاریخ وصول خبر	نظیف بشماره
تاریخ گزارش	منبع خبر:
	تقریب:

سرگزار سازمان اطلاعات سپاه اسلام
آرشیو

ستیلی مستر مازنه

باد بگرفمالبتی نمیشود زیرا ما مدنی داریم و آنرا در حال خوابیم کرد ما در ستگیر شدن چند نفر هم کار تشکیلات
نیاید متوقف شود ولی میفرماییم بنایب احتیاط را از دست ندیم که زحمات چندین ساله ما این چند ما بگرد و جنسیس
خفتن شود چون نظیف بسته شده است و در

نظریه رهبر ملیتات که چون مذاکرات لبق جنبه عمومی داشته است لذا هرگونه اقدام در این زمینه بایستی
به زحور شایسته انجام گردد و تابع شناخته نگردد.

ستیلی مستر مازنه

تعداد نسخه: ۷

گیرندگان: اداره کل سوم (۳۱۲) ۲ نسخه

۱۲۸-۳۱/۱

گزارش اظهارات میرحسین سرشار درباره‌ی دستگیری «حسین تحویلدار» و اتخاذ تدابیر حفاظتی برای فعالیت سیاسی جامعه

گزارش اطلاعات دانشلی

موضوع اظهارات: میرحسین سرشار

شماره: ۶۶۴۰/۱۰۰۰۰

تاریخ حادثه: ۶۶/۴/۲۳

تاریخ وصول خبر: ۶۶/۴/۲۷

تاریخ گزارش: ۶۶/۴/۲۹

خیلی محرمانه

مهر گزاش میرحسین سرشار
تاریخ: ۶۶/۴/۲۷
محل: تهران

روزه شنبه ۶۶/۴/۲۳ میرحسین سرشار عضو جامعه سوسیالیستها ضمن صحبت خصوصی اظهار نمود: است. چند موضوع است که از طرف تشکیلات در مورد او مدعی و با افراد گهزودن شود. ۱- باعث دستگیری حسین تحویلدار در تهران تشکیلات نشد بلکه حفاظت خود اهدا و که دستورات تشکیلات را اجرا نکرد و اجیت و جلوس در همین زمان گرفت. حال آنکه دستگیر شده است و معلوم میشود با جبهه ملی و دانشجویان جبهه ملی ارتباطی نداشته که جامعه ما با سوسیالیست تشکیلات از آن اطلاع نداشته است. بنابراین که ما مطلع شدیم تحویلدار در این اطلاع جامعه همگامی بهانی با جبهه ملی و نه با آزاد داشته که اطلاع در حال فعلی جز به برنامه مانده و بنا بر این تشکیلات مسئولیتی در دستگیری تحویلدار نداشته منتهی اعتماد را نداشته و خیال میکرد هر چه دستگیر شد تحویلدار با ما تماس داشته و اینها را میخواهند.

۲- برنامه هائی در دست تهیه است که جایزات فعلی را بصورت دیگری در آوریم و مسئولیت داد و انگیزه کنیم که دیگر کار و عهد و پیشتر کنش شود. ما با پیش رویه ضمن افراد خود را برای انجام کارها در همین بکاریم که برای فکسوری داشته باشند.

۳۱۲
از دستگیر شدن
تحویلدار خبر
بسیار مهم است
در این باره
را در این باره
دیده شد
فرمانده

۱- با نظر افزود ما در حال حاضر نمیتوانیم کارها را انجام دهیم که در صورت غا در دست او خوششان بیاید ولی بنا بر اساس دستگا و با بهانه ای که دست آورد و فعالیت ها را با حیا تا اگر انتشاراتی داشته باشیم به نام بگیریم و حتی ما را با ما نقد کند ما تنها چند نفر دیگر همزندانی کمتر آموخته کوچکترین احمیدی برای نگه داشتن او را به طفل هم نداشته باشیم. باید بر رفا گفتن شود. حزب سیاسی که آن را میگردانیم نیست که بنا بر اساس صلاح کرده را روشن کند. ما بصورت هم مثل نهادهای آزاد بها فکر کرده و بهاد آن زندانیان و قهرمانان کنیم. ما معتقد با اصولی هستیم که با جهالت نری دارد. ما دست استعمار و ارتجاع بستم روی سیستم و اصولی بهار زده برداشته ایم که بتازن شهری و برچود آمدن ما را جمعه شود. رفا تا می تشکیلاتی داشته باشد باید این واقعت را قبول کند که ما در حال حاضر سر در آن مانده بودیم و حق نیستیم که ما در زمان ما احساسات افراد مان تا تعیین کند مگر اینکه ما به قبول کنیم که با بزند آن مردم اگر رفا این را قبول دارند کمالاتی ندارند فرد این اعلامیه بر طبق دستگا باید هم و چاره مان را طریقی اعلام میکنیم و دست زدن رفا از آن در دستگیرمان میکنند و تمام میشود ولی اگر رفا معتقد به ما روزه اصولی و یکجهد داشتن نیست.

۳۱۱-۳۱۲
میرحسین سرشار
در این باره
بسیار مهم است
در این باره
را در این باره
دیده شد
فرمانده

حسنته باید بگویند هنوز با او گفتند. اصول ما در کمیته. این کمیته را قبول کند و اعلامیه معتقد بر زبان بیاورد تا اینکه موقعیت بی باقی بود. امروز اگر شما با ما توافق میکنید سؤال کنید که اگر چنین در چنین وضعیتی قرار داشته باشد چه بکنیم و دستگا هم بد و جفا نیست خود رسیده و با دستگا گفتیم آن حزب چیست؟ جواب خواهد داد که ما روزه اصولی و جمعی چون در تهران است. موقعیت ما سبب که فعالیتها به طرف برود. در هر صورت من عقیده دارم که کمترین کارها را در این صورت پیشگیر کرد و نشریات تبلیغاتی را در داخل حزب ما در و کنیم این خیلی صده و هر کسی مسئول کار خود را باید در مسئولیت کنترل و رگانه باشد و حال آنکه به ما رها گفته ایم ما با پیشی کاری کنیم که دستگا در این باره آنچه که هستیم بنشانند نه اینکه آنچه هستند اوری هم بیشتر با ما خطریا نداشته اند. موضوع دیگر اینکه من عقیده دارم که اگر رفا را احراز کرد در چیزی سؤال نبودند ما نشانها را جمع کنند و در دست با همگی مسئولیات استادانه جواب

میرحسین سرشار را بگیرند گمان
در هر صورت
میرحسین سرشار را بگیرند گمان
در هر صورت
میرحسین سرشار را بگیرند گمان
در هر صورت

گزارش اطلاعات داخلی

شماره	موضوع
تاریخ حادثه	محل
تاریخ وصول خبر	عطف بشماره
تاریخ گزارش	منبع خبر:
تقوم:	

خیلی محرمانه

در هند یعنی به یکصد اراضی فعالیت جواب صحیح به هند که اخصیته ندارد و آنوقت در مقابل فعالیت های مهم شهری رفتار کند گنایوران در سگها با قریبه به صحن بودن فعالیت های جواب فعالیت بعدی را قبول کنند. منظورم اینست که در سگها راه روشن و تر در قرارند همه بگذرند در سگها همیشه باها نظر صحبت نگاه نکند تا بتوانیم در حلقه نیروها و مهندسین افراد این عمل کنیم در جمله مهندسان است بسته ایاسیم. این نظر به من است و اگر نظر دیگران در بگری دارند که با نظرمین مغایر است بمن عرض نیست. کسانی که گرفتارند فعالیت را بپذیرد و بگریزد و کار کند ولی نباید کاری انجام دهند که مثل نهیست آزادی فقط اسبی از جامعه با نسی بماند و باید چنان کند که شاید روزی بتوانند سر حکومت مملکت را تغییر دهند هر حالت خود شان را بپذیرد وجه ثبوت برسانند.

۴۱۴

لا ضرر و در خانه از خود را جمع بعتقا نامی کارند این اخباری شهر داری هم تشکیلات صلاح و البته که ما با آنها همکاری فکری و اطلاعاتی به هم زیاد و شرایط فعلی بر ما حاکم و نیست که طی دعویاتی او ایجاد تا جاسم و نسب میخائیم چیزهایی برایشان بنویسیم که به حکومت خود شان بپرداز برسانند و میخائیم افراد وارد و قانون و آن بفرستیم و در جلساتی شرکت کند بر او مانی بگذرد.

۴۴۴
دکتر
تیم
انجام
آنها را
تعمیر

پیشتر به دربر صلیبات - اقدام مستقیم و بر اساسین خلاصه اطلاعاتی نوی الذ که باعث شناسان منبع خواهد گرد بد یز

تاریخ: ۲۲/۴/۶۱
۴۴۴/۱

بنا جهت اقدام به اداره ارسال میگردد شماره ۴۱۴

خیلی محرمانه

نظر به:

مرکز آراء و نظریات
آرشیو

گیرندگان: اداره کل سوم (۲۱۲) ۲ نسخه

تعداد نسخه: ۱

۵/۱۱۲۸-۳۶

گفتگو و اختلاف نظر بین اعضای جامعه در اتخاذ فعالیت سیاسی علنی و غیر علنی

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: اظهارات حسن رحمانی
 محل: تهران
 عطف بشماره:
 منبع خبر: ۴-۱۱۶
 تقویم: ۲ پ
 تاریخ: ۲۰/۳/۴۴
 تاریخ حادثه: ۲۰/۳/۴۴
 تاریخ وصول خبر: ۲۴/۳/۴۴
 تاریخ گزارش: ۲۴/۳/۴۴

خیلی محرمانه

ساعت ۱۰۰۰ روز ۲۰/۳/۴۴ حسن رحمانی عضو جامعه سوسیالیستها ضمن صحبت خصوصی اظهار نمود و است که در جلسه روز و شنبه گذشته هیئت اجراییه بنا به پیشنهاد خلیل طنگی اکثریت قریب با توافق چنین رأی داده اند که جامعه بطور آشکار فعالیت خود را ادامه دهد یعنی نظر طنگی اینست که اصولاً کار وظیفی بود و بعد از آن خود او سال ۲۰ پم تقریباً تعطیل نمود و اندوختن نظر او اینست که مجدداً آن افراد بازنگردد و افراد به فعالیت بپردازند و روشه گرفته با اصطلاح روحی باشد و کارها هم تقسیم شود و هر کس مسئول کاری باشد منتها استان انمواری باید و پس از این صحبت شروع بکار نمایند و آن دستگاه همسازات کند و بهانه ای بدست دستگاه ندهند و در شرایط فعلی فعالیتی که مخالف نظر دستگاه است باشد نکنند و نشریات آشکارها مسئولیت صادر ننمایند و بطور کلی در تقریباً آن نقطه نظر که افراد بپراکنده نشوند بعد از آن افراد بپراکنده زیرا بعد از دستگیری حسین تحویلده امرتها نامه ها و اعتراضات شدیدی چه از مرکز چه از شهرستانها به تشکیلات میرسد و رهبران تشکیلات را مسئول باشد گی جامعه میدهند و در این میان حسین سرشار پیش از همه در میان آنها جابج شد و موازات نامبره را مسئول بدست آمدن در آنک و با همین نامی که در منزل تحویلده آمده اند . سرشار این مسئولیت را رد میکند کمن به تحویلده است و او هم که تمام آثار و ملازم و مدارک را بطور کلی از خانه این خارج کند و خود این هم بدست فعالیت نکند زیرا از آنجا که پیش ما فهمید نبودیم که تحویلده امروز تعقیب است ولی حسین تحویلده از زندان به نام داده است که سرشار فقط بکمرته بمن دستور داده است که ماشین تحریر و مدارک و کتابها را در منزل خلیل متحرک کنیم ولی بعد از گفت که چون خلیل و رسا زبان اطمینت سابقه دارد و خود این سمت نظر او را نظر دستگاه مشکوک است این اصل صلاح نیست و قرار شد در منزل محمود کوثری بگذریم بعد از آن محمود گفت چون در اداره امریکا کسی (بان امریکن) کار میکند این صلاح نیست و همین حد و ها بود که در کمن دستوری نداد و وضع پیشگول کار بود پس سرشار میگوید این حرف درست نیست و تحویلده او را زیر نظر بنکاید و فواید را با خود سری و خود پسندی توان نمود مواز دستورات حزبی و اصول تشکیلاتی میبینی نموده باعث گرفتاری خود و دست در آن نه در آنک شده است .

ناظر افزود و در حال در جلسه گذشته ششصد نفر از هیئت اجراییه نظر اکثریت این بود است که بعد از آن افراد احداث کنند و پس وسیله مانع از بکار آمدن افراد گردد ولی سرشارها این پیشنهاد و نظرها مخالفت نموده و اظهار داشته است که بعد از آن با او ارضه در نظر مخالف است و او بجهت باز آمدن در نظر دستگاه تا اطلاع واقع خواهد نمود و این جنبش که چنانچه را هم رسا خواهد گرفت تا نام در چنین شرایطی اگر با موازات بپراکنده در مقابل حملات افراد جنبش فعلی وجود ای و پیشت آزاد می قرار خواهد هم گرفت زیرا آنها این سؤال را از او خواهد نمود که در حضور و جمعیت با اینک و تا رینه ششصد جرئت آشکارا فعالیت میکند ؟ بنا بر این از نظر افکار رهبری سازمان مرکزی خواهد شد تا با باز آمدن در نظر دستگاه و ستگاه نظام خواهد شد برای اینکه دستگاه به بهره برداری تبلیغاتی اینها باشد در نظر میگیرد و بطور کلی خواهد که آزادی را بعد از اطلاع خود رسانند و علاوه بر این قبیل دستجات و فعالیتها خواهد آمدند و این خود خواهد بود که چنانکه میگوید . آخرین نظری که سرشار داده است که موضع حزب و با اینک بررسی کامل کنترول و جمعیتها را مینموده بود . این فعالیت برای کار جمعی و تشکیلاتی بکارند که هر کدام مسئولیت جداگانه ای داشته باشند و همین مسئولین میباید با افراد قصد مسئولیت خود را

مرکز اسرار و اطلاعات
 آرشیو
 ۱۳۳۲

خیلی محرمانه

گیرنده کان: تعداد نسخه:

گزارش اطلاعات داخلی

شماره	موضوع
تاریخ حادثه	محل
تاریخ وصول خبر	عطف بشماره
تاریخ گزارش	منبع خبر:
	تقوم:

تعمیرات و نگهداری

- ۲ -

اطمینان بد هند کمرب ساکت نفیسه و اشیا ها تا گد شده تکرار می شود هند برای جلب نظر افراد بت سلسله کارهای مثبت هم انجام د هند ولی نه آنطوریکه دستگیر می شود و بهانه به دست و سگد آمد هند . د بگرا بدکه موضوع مهم رایا بستن با افراد جامعه سوسال بستن آنها بد که ما د رایا آنگه رت و نیروی د رجال جا خبر بستیم که - بتوانیم کاری از این سرزم . خود نمایی ما صا پورا ست با اضمحلال حصص و یا بستن با بهای پوشتهای طی بعضی سرزم تا فرمعی بد ست آید ولرا بدکه فرصت را دستگیر د در خلال خیمه شب بانهای خود بهاید هند افراد با بستن بهیروسلمای تند بخود ما ترا تثبیت کنیم ولی عملا با این صل که د لغز د ابر شود من مخالفم . نتیجا بدست که با لا خرد قرار بر این شد ه است کنظرا افراد د رایا مورد خواسته نبود و همچنین نظرها من طاقی زاد ه و طوطی بهر صلا را بدندا هند و بعد از جمع آوری عتاب د آرا میجد د ا با تشکیل جلسه د بگری رویا من موضوع تصمیم بگیرند ب د

↓
 عتبا حوت اقدام به اداره ارسال میگردد شظرو
 در روز د تسمه

تعمیرات و نگهداری

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
ارمنیو

گیرندگان : اد ار عمل سوم (۳۱۲) ۲ صفحه
 تعداد نسخه : ۸

۰/۱۲۸-۳۹

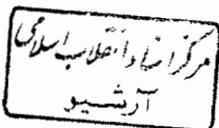
گزارشی از هفتمین کنگره ی سوسیالیست های ایرانی در اروپا

۶۹۶
۴۴/۳/۲۵
تدار

مهم
اداره کل سوم

هفتمین کنگره سوسیالیست های ایرانی در اروپا

منبع - ۹۲۰
ارزش منبع - ب
ارزش خبر - ۲
تاریخ وقوع اوائل ماه ژوئن
تاریخ وصول - ۴۴/۳/۲۴

گزارش خبر

یکروز قبل از شروع هفتمین کنگره جامعه سوسیالیست های ایرانی در اروپا روز جمعه چهارم ژوئن پلنوم آلمان بکارها و گزارش یکساله خود رسیدگی کرد، خانه جوانان محفل تشکیل کنگره با کمک جوانان سوسیالیست آلمان در اختیار جامعه سوسیالیست ها گذاشته شده بود ولی هیچگونه کمک مالی چه از این گروه و چه از دسته سازمان های دیگر برای برگزاری این کنگره گرفته نشده بود و حتی حزب SPD که هر ساله کمک مالی جزئی میکرد در این سال بحالت اینکه انتخابات آلمان در بهتراست و آنها نیاز به خرج دارند از دادن هر نوع کمک مالی درخواستی نداشتند و تمام نمایندگان هنرناها با بودهایشان را خودشان پرداخت کردند و اما خرج خواب و نهار و شام که در هر روز (مارک میدهد) زیادی نپرداختند و بایک مقداری جزئی از آنها پرداختند بقیه خرج آنها بعهده محدودی از نمایندگان بود که نسبتا وضع ایشان بهتر است (مثلا هنرنا بده میبایستی چهل تا پنجاه مارک برای خرج چهار پنج روزه بپردازد و ده ای فقط ده الی بیست مارک پرداخت کرد و از ده محدودی صد تا بیست مارک گرفته شد) بدین ترتیب خرج خواب و نهار نمایندگان تامین گردید.

در حالیکه در کنگره های قبل سعی میشد که همه زیاده تری از حوزه های مختلف در کنگره شرکت جویند در این کنگره نمایندگان بسیار محدود بود و حوزه های با آرا مغفلی انتخاب شده بود و کاملا سعی شده بود که از حضور ناظرین خودداری شود.

(توضیح اینکه تا آنجا تیکه مقدونی بود سعی نمودیم که اسم کوچک نمایندگان بدست آید ولی چون اینکار مشکل و تولید سوء تفاهم میشود نمیتوان در کسب آن با فشاری کرد) مجموعا ۳۱ نماینده در کنگره شرکت کرده بودند که اسامی آنها بشرح ذیل است.

ار آلمان

آخن	مهرگان - حدیری - قاضی
هاننبر	زمانفر - رضوانیان - عربی چینی
رایت	حسن مسگری - شمایی - تنها

بقیه در صفحه ۲

مرکز آزاد انقلاب اسلامی
آرشیو

کارلسروهه	افلاطون تیگرانی - اصغر نیک نفس
گین	انور مرادی - فکری
مایس	بناکنده - و توی
نورتمپم	محمد باقر اسحاقی
زایبروکن	هادی شفیق
کن	هوشنگ میرگی
توینگن	غفوری
مونخ	بهشتی
دارشتات	حسین زاده
بن	دکتر محمود امیر سلیمانی
ازا طریش	
گرانس	پرویز مظفری - درخشان - سالم - سریع السیر
ازفرانسه	
پاریس	دکتر امین بشداد - مهرداد حسین ملک - حسین زاده - خوشنویس
ازانگلستان	
لندن	بهمن احمدیان (توضیح آنکه تران بود شخصی بنام (عنایت) نیز شرکت کند ولی بهلیل اینکه گویا با سپورتش مهیا نبوده از شرکت در کنفره محروم مانده)

گزارش پلنوم آلمان

روز جمعه چهارم ژوئن ساعت ۵ بعد از ظهر پلنوم آلمان رسمیت خود را اعلام کرد در این پلنوم تمام نمایندگان آلمان که نام برده شد با اضافه و کتبی بشداد از کمیته پلنوم در صفحه ۲

مرکز امیرالدانشجویان سراسری
آرشیو

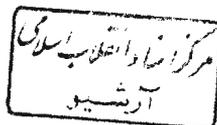
مرکزی شرکت داشتند . در این جلسه هر یک از نمایندگان شرح کوتاهی از وضع محلی
شهر خود و فعالیتهایی که کردند گزارش دادند ، رو به حرفه شرح فعالیتهای حوزه ها
اظاب شبهه هم بود و محتوی زیادی داشت مثلا هر حوزه مرتب جلسات حوزه ای داشته
و جلسات بحث و انتقاد برپا کرده و برای سرمایه گیری فعالیتهای کرده اند و برای اتحاد
نیروها با جبهه ملی همکاری کرده اند و بالاخره فعالیتهایی که در کار دارند انجمن علمی
و سازمان دانشجویی انجام داده اند از گزارش ها اینطور استنباط میشود که قوی ترین
حوزه ها باید در شهرهای کارلسروهه - هانوفر و آخن باشد بقیه حوزه ها چه از لحاظ
کمی و چه از لحاظ کیفی زیاد قوی نیستند که هیچ بلکه ضعیف هم میباشند ، وضع محلی
پاره ای از حوزه ها این ترتیب است که در بالا گزارش میشود .
در هانوفر - رو به حرفه ۴۰۰ نفر برای زندگی میکنند که بهتر از ۵۰ نفر آنها دانشجوی
نیستند و از این عدد ۱۲ نفر جزو جامعه سوسیالیستها ۸ تا ۱۲ نفر جبهه ملی و ۳ تا ۵
نفر توده ای .

در کارلسروهه - در حدود ۱۸۰ دانشجوی ۱۰ تا ۱۲ نفر جزو جامعه سوسیالیستها
۱۵ نفر جبهه ملی و در حدود ۱۰ تا ۱۵ نفر توده ای طرفدار دولت شوروی و در این شهر
عدد زیادی در حدود ۱۵ الی ۲۰ نفر طرفدار پان ایرانیست (پزشکیور) میباشند کسه
در فعالیتهای دانشجویی اصلا شرکت نمیکنند .

در آخن - تعداد جامعه سوسیالیستها در حدود ۱۲ تا ۱۵ نفر
در مانتس - ۲۰۰ نفر دانشجوی که اولین نیروی شمال آن توده ایهای طرفدار دولت
شوروی - دومین نیرو جبهه ملی - سومین نیرو جامعه سوسیالیستها ۶ نفر .
در رایلت - که یک شهر کارگری و دانش آموزی بوده خیلی زیادی ایرانی وجود دارد
تنها نیروی فعال جامعه سوسیالیستها هستند در حدود ۶ نفر .
در گینن - عضو جامعه سوسیالیستها ۶ تا ۷ نفر - جبهه ملی و توده ایها تله روی بیشتر
فیر حزی .

در زامروکن - در حدود ۲۰۰ نفر دانشجوی که ۲ نفر سوسیالیست - توده ایها و جبهه
ملی نیز فعالیت میکنند .
بقیه در صفحه ۴

۱۲
۱۴
۱۵
۶
۶
۷
۷
۶
۴
۳
۲
۱

در گوتینگن - و همچنین دارمشتات - ده ای در حدود ۵ نفر از طرفداران پان ایرانیست (پزشکپور) وجود دارند که فعالیتهای سیاسی دارند.

در گزارش کمیته کشوری آلمان که حوزه آخن مسئول آن بود سعی شده بود که فعالیت خودشان نشان بدهند ولی در واقع از وظایف یک کمیته کشوری که ایجاد هماهنگی بین کمیته های شهری با ایجاد واحد های جداگانه و با تقویت واحد های ضعیف و با بالاخره ایجاد ارتباط با سازمانهای سیاسی است اصلاً بگویند نمیخورد و واقعا محتوی قابل ذکر نداشت.

پس از پایان گزارش نمایندگان شهرهای مختلف کمیته کشوری سال جدید با انتخاب شد و برای این امر کمیته شهری هانوفر خود را مسئول و عهدہ دار کمیته کشوری معرفی کردند و بهیچوجه در بلنوم آلمان هیچ بحث جانب و قابل ذکر رخ نداد.

گزارش گنسرہ

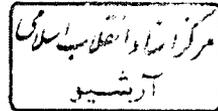
روز شنبه ۵ ژوئن ساعت ۱۰ صبح کنگره با شرکت ۳۰ نماینده از چهار کشور مختلف افتتاح و بلا فاصله چهار نفر را برای هیئت رئیسه انتخاب کرد.

فکری
مهرگان
رئیس
نایب رئیس
مفتی

بنابگننده و نیک نفس
سپس دستور کنگره با این ترتیب تصویب گردید که گزارش کمیته کشوری اطریش - گزارش کمیته کشوری انگلستان - گزارش کمیته کشوری اطلن - گزارش کمیته مرکزی - طرحی از طرف کمیته مرکزی مبنی بر وضع فعلی کشور و چه باید کرد - بحث در مورد الحاق به جبهه ملی اروپا تشکیل داد و کمیسیون - تشکیل داد و قطعنامه - گزارش کمیسیونها و بالاخره تعیین کمیته مرکزی سال آینده

گزارش کمیته کشوری اطریش توسط درخشان

جامعه سو سیالستباد رگراتس قویترین نیروها را دارد و دارای افراد بسیار فعال و مومن بقیه در صفحه ۵

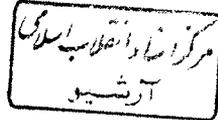

و انقلابی میباشند. امضا ۲۵ نفر و حدود ۲۰ نفر هم سیماتی زن - بخیر از شهر گراتس جامعه در شهرهای دیگر اطرفش حوزه و فعالیتش ندارد و انتشارات جامعه از شهر گراتس به تمام شهرهای دانشجویی اطرفش بخش میگردد .
 در گراتس توده ایها نیز قوی هستند و ۸۰ درصد آنها توده ای های طرفدار ولت شوروی میباشند ، جبهه ملی نیز در گراتس قوی و فعالیتها زیادی دارند در شهر اینستروک توده ایهای طرفدار سیاست چین قوی هستند و فعالیت میکنند ، در آسپون دانشجویان اطرفش از سه نفر تشکیل میشود که دو نفر توده ای و یک نفر از جامعه سو سیالیستها درخشان میباشند .

گزارش کمیته کشوری انگلستان توسط احمد یان

در انگلستان اصولاً فعالیتهای سیاسی بسیار ضعیف است توده ای اصلاً وجود ندارد در حدود پنج شش نفر جبهه ملی و در همین حدود طرفدار جامعه سو سیالیستها میباشند انجمن دانشجویان لندن خیلی ضعیف و تقریباً از بین رفته است ، در برمنگام نیز انجمن دانشجویی وجود دارد ولی کاملاً ضعیف و از افراد غیر حزبی ، در اینجا نماینده لندن اشاره بوضع نامناسب انگلستان بطور کلی نمود و متذکر شد که راه توسعه فعالیت سیاسی در لندن بسته و حتی ترویج انتشارات جامعه سو سیالیستها از کسی ساخته نیست و بطور ضمنی انتشارات جامعه بخش میشود .
 گزارش کمیته کشوری آلمان توسط قاضی نماینده آلمان

خلاصه همان مطالبی بود که در روزنامه بلنوم گد شعبان اشاره شد ساعت ۱۲/۵ جلسه برای نهارت نفس داد ساعت ۲ بعد از ظهر کنگره بکار خود ادامه داد و گزارش کمیته کشوری توسط هیئت اد عرضه شد در این گزارش بسیار مشروح ابتدا بعنوان مقدمه حوادث مهم سیاسی که ایران و جهان در سال گذشته بوقوع پیوسته شرح داده شد و از آن نتیجه گرفته شد که اولاً در ایران ترویج خلفان تشدید گردیده و در تائی در جهان نیروهای بقیه در صفحه ۶

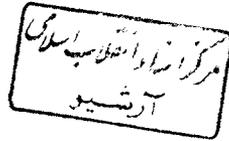
آزادی بخش توسعه پیدا نموده و احزاب و موافقان در مکرر تظاهرات اخیر نیز گسترش پیدا کرده و بالاخره امیرالایم و سرمایه داری کاهش یافته . پس از این تحلیل آمده نوزدهم و سیاسی فعالیتهای کمیته مرکزی گزارش داده شد .
انتشارات جامعه

مجله و ماهنامه و فروش و توزیع آن در ایران - آمریکا - کانادا - ایران - فرستاده راد بر طبق نامه ای تقاضای اشتراک مطبوعات جامعه را نموده است و در ضمن جامعه برای دانشجویان و ایرانیان مقیم صکوک نیز مجله و ماهنامه میفرستد . در اینجا اشاره به مشکلاتی شد که کمیته مرکزی آن رهرو است از قبیل مشکلات فنی مالی و غیره . چند شماره انعام دانشجویان سازمان دانشجویان از طرف گروه گزارش تکثیر پیدا کرد انتشار پروژه های عملیاتی بواسطه مشکلات فنی الذکر نداشته یک کادر فنی صورت نگرفت .
روابط سازمانی

در امور روابط سازمانی از ماه ژانویه ۱۳۶۰ تا این طرفه تغییرات بسیاری در این جنبه ملی گرفته شد و احتمال الحاق جامعه به جنبه ملی خیلی زیاد شده جنبه ملی در آخرین کنگره است که بنام کنگره فوق العاده بود و بالاخره معلوم شد که در شهر هامبورگ برگزار خواهد شد . در مورد جامعه و سیاستها این کمیته تقاضای تحلیل نموده است .

- ۱- اصل پذیرش جامعه و سیاستها به جنبه ملی تاکید گردیده .
- ۲- بشرطی که جامعه و سیاستها حل نشود و اخبار نامه نداشته باشد ولی مجلسه تقویم میتواند نشر کند (یعنی اینکه ماهنامه تعطیل شود ولی مجله ای که هر سه ماه یکبار بنام سو سیالیم منتشر میشود حق انتشار دارد) .
- ۳- شرط بعدی اینکه جامعه و سیاستها باید بعضی از افراد خود را وارد جنبه ملی نمایند و این افراد تا آنجا که کسب اطلاع شده عبارتند از مهدی حسین ملک و مهدی مهدی آریان از هانور و گویا یک نفر دیگر از اطریش که اسم و مشخصات او برای کنگره مجهول ماند .

بنام در صفحه ۷

۴- جامعه با الحاق به جبهه ملی استقلال داخلی خود را از دست نخواهد داد . بنا بر اظهار کمیته کنسولی رژیمه صحبتهایی که با افراد فعال جبهه ملی شده اصلاً الحاق جامعه سو سیالیتها به جبهه ملی خیلی نزدیک شده و تمام افراد کمیته مرکزی برای اینکه این الحاق صورت گیرد در کنگره خیلی فعالیت میکردند . در مورد تماس با توده ایها از طرف کمیته مرکزی حزب خود که در لایه بزرگ مقر دارد خیلی کوشش شد که زمینه گفتگو برای پیدا کردن راه حلی در مورد بوجود آوردن یک واحد سو سیالیتی با جامعه سو سیالیتها تماس بگیرند ولی در مورد مکان این ملاقات توافق نظر حاصل نشد ابتدا جامعه سو سیالیتها کنسول سوئیس و بعد اکثریت و گسلاوی را پیشنهاد میکنند ولی کمیته مرکزی حزب خود با هیچیک از این دو کشور موافقت نمیکند و اصرار زیادی میورزد که کمیته مرکزی جامعه سو سیالیتها را به لایه بزرگ دعوت کند و حتی مخارج ایاب و بازها و خواب و خوراک آنها را هم تقبل میکند که فراهم سازد ولی افسراد کمیته مرکزی جامعه با آن موافقت نمیکند و بدین صورت ملاقاتی بین این دو گروه سیاسی صورت نمیگیرد .

امور دانشجویی

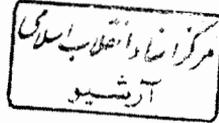
در مورد فعالیتهایی که در جهت رجوع به سازمان دانشجویی انجام میشود کمیته مرکزی جامعه سو سیالیتها با این نوع فعالیتها کاملاً مخالف و آنها را اصولی نمیداند و معتقدند باید راه حل کارهای غلط سازمانهای دانشجویی از طرف افراد جامعه نشان داده شود ولی هرگاه آنها نیز برفتند باز افراد جامعه با بستن با وجود کار غلط در مبارزات دانشجویی هممدا و همگام باشند .

امور تشکیلات

در مورد امور تشکیلات کمیته مرکزی معتقد بود که خیلی کم احتیاطی هایی از طرف افسراد شده و بطور کلی اسرار افراد عضو جامعه باید پنهان بماند و اصولاً معتقد به یک خفاکاری و پنهانکاری خیلی بیشتری بودند که تا حال صورت نمیگرفت .

پایه در صفحه ۸

(۸)

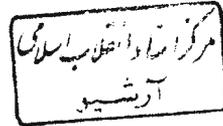

روایط

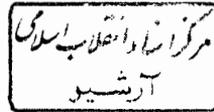
جامعه سو سیالیهتها تنها با سو سیالیهتها بین المللی فربرابطه دارد و درکنگروه آنها که در بلن یک برقرار بود شرکت کردن از طرف جوانان سو سیالیهتها بین المللی کمیته مرکزی دویار در کنفرانس آنها دعوت شده ولی هیچ در این کنفرانسها شرکت نکرد در خاتمه پیشنهاد اشاره به هدف و منظور جامعه کرد و این موضوع را اینطور بیان کرد که - (جامعه یک حزبیهتها بلکه یک گروه سیاسی است که نظریه مارکسیستی دارد و این نظریه باید در آنها بین روشنفکران ایرانی پرورش داده شود تا بعد ها در ایران حزب بزرگ سو سیالیهتها (مارکسیست) بوجود آید . پس از یک بحث های کوتاه در بساره گزارش کمیته کشوری بمصوب کنگروه رسید و کارهای کمیته مرکزی تاکید گردید . کنگروه برای شام تنفس داد و ادامه جمله بساعت ۹ بعد از ظهر موکول شد .
طرحی از طرف کمیته مرکزی متنی برتحلیل از وضع کنونی کشوری چه باید کرد توسط مهندس حسین ملک (از اهرس) .

در اینجا ملک تحلیل مشروخی از نیروهای ضد رژیم از قبیل احزاب ملی و سندیکاها و نیروهای ضد انقلاب از قبیل هیئت خاکه و بورژوازی کجرا در کرد و امکانات از این رفتن رژیم را در پنج قسمت خلاصه کرد .

- ۱- ترور ۲- کودتا ۳- انقلاب مسلحانه ۴- تظاهرات شرایط خارجی ۵- فشار شرایط داخلی و پس از یک اسدلال کامل نتیجه گرفت که سه شرط اول برای ما و جامعه ما امکان پذیر نیست بنا بر این دو امکان آخر مورد طرح است و باز ادامه داد که این راه هم به تنهایی عملی نیست بخیر از اینکه تمام نیروهای ملی متحد شوند و امکان این اتحاد را در پیدا کردن یک تاکتیک معین و اهمیت دادن به یک تشکیلات سازمانی ذکر کرد .
- در ضمن ملک در سخنانش اشاره باین موضوع کرد که برای رسیدن به یک دولت سو سیالیهتها باید از یک دولت ملی دموکراتیک گذشت در حالیکه این امر عقیده قلی ماسو سیالیهتها بقیه در صفحه ۹

نیست ولی شرایط فعلا اینطور ایجا بهمیکند و این فکر در چند ماهه اخیر با تشکیل جبهه نیروی سوم بوجود آمده است .
در مورد فرمول چه باید کرد پس از یک تحلیل کوتاه از امکانات و موقعیت فعلی ما این نتیجه رسید که بوجود آوردن یک سازمان انقلابی و سعی و کوشش برای بوجود آوردن یک جبهه متحد ملی هدف ماست و در ضمن در این جبهه متحد ملی باید یک جبهه واحد سوسیالیستی پرداخت (با در داخل و با در کنار و با در موازات جبهه ملی) طایری تشکیل جبهه واحد سوسیالیستی از تمام نیروها استفاده خواهیم کرد بهیراز کمیته مرکزی حزب توده بلکه آنها را هم خواهیم گویید .
در اینجا صحبت های ملک تمام شد و بحث فعلی در برامون این تحلیل در گرفت و چون داشته بحث زیاد بود کنگره یک بعد از نیمه شب ختم شد و بقیه بحث بروز بعد موکول شد . یکشنبه ششم زوئن ساعت ۱ صبح جلسه کنگره رسمی اعلام کرد بدو بقیه بحث شب گذشت در دستور بود . بطور کلی در تحلیل ملک در دو نقطه اختلاف افکار وجود داشت یکی اینکه برای یک دولت سوسیالیستی باید چیزی را از ملک در وقت ملی موکراتیک گذاشت و دیگر اینکه چرا مثلا مبارزات مسلحانه ممکن نیست ، همه ای معتقد بودند که این گونه مبارزات هم امکان دارد ولی استدلال این دو نظریه منطقی و واقع بینانه نبود این بحث تا موقع چهارادامه داشت بدین اینکه نتیجه ای از آن گرفته شود و جلسه برای چهارتفس داد . ساعت ۷ و نیم بعد از ظهر جلسه دوم در وقت رسن اعلام شد بحث در مورد الحاق جامعه سوسیالیست ها و جبهه ملی مطرح بود - تمام نمایندگان در روی اصل با بستگی الحاق جامعه سوسیالیست ها به جبهه ملی این توافق نظر داشتند فقط چگونگی این الحاق مورد بحث بود . تا ساعت ۹ بعد از ظهر این بحث ادامه داشت بدین گسرفتن نتیجه ساعت ۹ تفس داده شد . ساعت ۶ بعد از ظهر جلسه رسمی اعلام شد و سه نفر آلمانی که دارای مذاکره سوسیالیستی هستند در جلسه شرکت داشتند این سه نفر مهارتند از بقیه در صفحه ۱۰

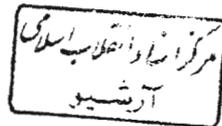

Hans Pflpfer و خاندن Georg Jungklaus

در حد و یک ساعتی
کرد حرفهای او بخاری توسط ففوری و مبرگان ترجمه گردید .
در مورد تجاوز ول امیرالمسلم صحبت
پس از آن چند سوالی از طرف نمایندگان مطرح شد که ساعت هفت و نیم بعد از ظهر
بطول انجامید جلسه برای شام تنفس داد و سه نفر سو سالیست آلمانی پس از شام
رفتند .

ساعت نه بعد از ظهر جلسه کنگره بکار خود ادامه داد و دو مرتبه بحث در مورد الحاق
به جبهه ملی مطرح بود - در مورد چگونگی الحاق و نظریه مختلف وجود داشت یکی اینکه
طبق اساسنامه جبهه ملی سوم بهمین طریق هم میتواند جامعه سو سالیستها را جبهه
ملی اروپا شرکت کند ، نظریه دوم که مخصوصا از طرف کمیته مرکزی طرفدار میباشند این بود
که این نظریه در اروپا ملی نیست و باید فرمول جدیدی برای الحاق به جبهه ملی
پیدا شود - بالاخره موضوع برای گذار به نظریه اول و بنی نمایندگان موافق
نظریه دوم بودند و سپس باز در مورد چگونگی الحاق پیشنهاداتی رسید و بود که مطرح
و بحث شد و بالاخره این نتیجه حاصل شد .

- ۱- اصل اول حفظ استقلال سازمان جامعه سو سالیستها باید شناخته شود .
 - ۲- شرکت فعالانه جامعه سو سالیستها در کارهای جبهه ملی
 - ۳- قبول کتبه اعضاء جامعه بدون هیچ قید و شرط
 - ۴- کمیته مرکزی آینده برای الحاق به جبهه ملی تمام اختیارات ممکنه را دارد .
- جلسه روز گذشته هم در اینجا ختم گردید و افراد کمیسیونهای تشکیلات و قطعنامه
معلوم شدند که فردا صبح کار خود را شروع کنند .
در شبانه هفتم روز قبل از ظهر کمیسیونها تشکیل شدند و بکار خود ادامه دادند و تا ساعت
سه و نیم بعد از ظهر کارشان طول کشید بعد از گزارش و معونه آنها در کنگره مطرح شد .
ساعت ۴ بعد از ظهر جلسه کنگره رسمی اعلام شد علاوه بر نمایندگان که نام برده شده
بناهی در صفحه ۱۱

چهار نفر ناظر سه نفر این (رضا زارع زاده - ظریف ساربان و محمد خادم باشی)
و یک نفر از کلن (مشایخ) که نازکها از اطرش آمده نیز شرکت داشتند .
گزارش کمیسیون تشکیلات توسط مهرگان

- موارد ذیل در مورد تشکیلات به تصویب نگرفته رسید .
- ۱- اصل نهاد نگاری و حفاظت باید در تمام ارگانهای جامعه سخت رعایت شود .
 - ۲- روابط کمیته های شهری باید فقط با کمیته کشوری باشد و کمیته کشوری باید با کمیته مرکزی تماس بگیرد .
 - ۳- کمیته شهری از دو بهکر تشکیل میشود بهیکر داخلی یا هسته مرکزی و بهیکر بیرونی .
(بهیکر داخلی در مورد انشجویی در حالت نمیکند - بهیکر بیرونی در مورد انشجویی
و توزیع انتشارات فعالیت میکند) .
 - ۴- کادر حرفه ای باید در سال آینده تشکیل شود و کمیته مرکزی موظف است این کادر را
بوجود آورد .
 - ۵- کلیه پرونده ها و نامه ها از منبرود که هیچ یکی از شخصی یا واحدی بماند نماند .
 - ۶- کمیته مرکزی باید دارای رمز مخصوص باشد .
 - ۷- کمیته مرکزی باید با سایر سجاات سیاسی ارتباط برقرار کند (از قبیل احزاب سوسیالیستی
و غیره) .
 - ۸- کمیته های کشوری و شهری نیز میتواند با گروههای سیاسی ارتباط داشته باشند .
 - ۹- روابط و تماس با نیروهای سیاسی داخلی . جنبه ملی و توده ای و غیره .
 - ۱۰- گروه گران قابل نمود که جزوه فعلیاتی در اختیار گروههای شهرهای دیگر آلمان
و اطرش بگذارد .
 - ۱۱- حق عضویت ها نیمه اش به کمیته مرکزی فرستاده شود .
 - ۱۲- هر یک از افراد جامعه باید یکروز درآمد سالانه خود را به کمیته کشوری بپردازد که
بقیه در صفحه ۱۲

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

کمیته کشوری به کمیته مرکزی مسعود دارد .

۱۳- در موقع ضروری کمیته مرکزی میتواند تقاضای کمک مالی از افراد جامعه بنماید .
گزارش کمیسیون قطعنامه و پیامها

کمیسیون قطعنامه تصویب میکند که در سه مورد قطعنامه بنویسد :

در مورد مسائل داخلی - مسائل خارجی - روش و فاکتیه .

قطعنامه ای که در مورد مسائل داخلی بود توسط الملائین تیکران قرایی شد این قطعنامه مسائل و حوادث اخیر ایران و موضع گیری جامعه را در مقابل آن نشان میداد که چه چیز تازه ای نیست .

قطعنامه در مورد مسائل خارجی (توسط زمانفر) که این قطعنامه که بازنگری ندارد - موضع گیری جامعه را در مقابل مسائل بین المللی بیان میکند .

قطعنامه درباره روش و فاکتیه که توسط حسین ملک قرایی شد در این قطعنامه که قسمت

مبشر در همین گزارش آمده و بیشتر مطالب آن در کنگره مطرح و گزارش داده شد .

و پیام نیز از طرف کنگره تهیه شد یک پیام به کفرصدق و پیام دیگری منوچهر حسینی و قاضی زاده در نظر از افراد نهفت مانده جامعه سو سالیستها که زندانی میباشند .

در اینجا کمیته مرکزی آینده با رای مخفی (کتاب شد) در وکتور اطروش و نرائی (گرانس و پاریس) کاندید بودند - در موقع ترافه آراه همیشه از نایندگان شرکت

نداشتند و سه نفر (از فرانسه) حسین زاده - از اطروش مطهری - از آلمان عربی آراه را خواندند و قرار شد که باز گوییم و اصل خفا کاری مراعات شود و اما آنطوریکه معلوم

بود در مرتبه برای هفتصن بار کمیته مرکزی در پاریس خواهد بود و همان پیشداد و ملک و حسین زاده کمیته مرکزی را در دست خواهد داشت ولی مثل اینکه قرار است افراد جامعه

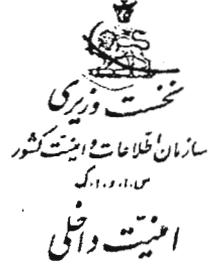
شهر گراتس مقداری از کارهای کمیته مرکزی را تقبل کند در حدود ساعت یک بعد از نیمه شب بود که کنگره با نطق احساسات و انقلابی ملک پایان یافت . -

[سند شماره ی ۶۰]

بولتن ویژه ی ساواک دربارہ ی جامعہ ی سوسیالیستہا

سری

- ۱ -

تاریخ ۴۴/۵/۳۰

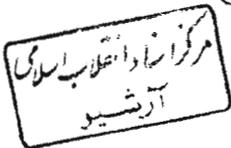
شماره ۳۱۲/۲۶۲۲۶

بولتن : ویژه

درباره : جامعہ سوسیالیستہا شامل : پیدایش ، سازمان ، فعالیت

اقدامات انجام شدہ ، تحقیقات معمولہ

این بولتن شامل ۴ برگ است

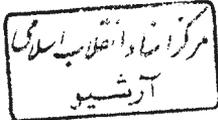

سری ۴۴۸۱۲۶

۲۵۰

سری

-۲-

۱- پیدایش - سازمان - فعالیت :

در دوامین کنگره ایکه حزب نیروی سوم در سال ۳۹ تشکیل داد بمنظور توسعه سازمان ونیز گردآوری تمام افرادیکه دارای عقاید سوسیالیستی بودند دریک تشکیلات واحد نام جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی را بر خود نهاد وتشکیل دهندگان این جامعه خلیل ملکی وهواداران او بودند هرای جامعه جدید خود سازمانی مرکب از کمیته مرکزی ۱ نفر - هیئت اجرائیه ۲ نفر و کمیته هائی بنام دانشجویان - کارندان کارگران - زنان وهوزه مختلط بوجود آوردند .

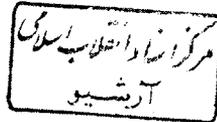
طی سالهای ۳۹ تا اوائل سال ۴۰ نشریات این جامعه عبارت بود از مجله علم وزندگی حاوی مقالات تئوریک صحفا بحث وتجزیه وتحلیل درباره اوضاع سیاسی . اقتصادی واجتماعی کشور هرخی نشریات دیگر از قبیل اعلامیه وبها روزنامه که بصورت ملامتسی جنبه انتقادی داشت . بعد از وقایع ۱۰ خرداد سال ۴۰ از طرف تشکیلات این جامعه اعلامیه تحریک آمیزی علیه دستگاه حاکمه و در جهت حمله بدولت در زمینه تحت تعقیب قرار دادن بوجود آوردندگان این وقایع صادر شد که منجر بدستگیری دوتن از اعضا فعال آن گردید ودر نتیجه سازمان وتشکیلات سوسیالیستهاکه قبلا تشریح شد درهم ریخته وجسمی از اعضا از فعالیت کناره گیری وتلاش جامعه از صورت علنی ومرتب خارج گردید وجلسات حوزه ای افراد بطور پنهانی تشکیل وبموازات آن در نشریات جامعه سوسیالیستهای ایرانی در اروپا مقالات ومطالب تند وتحریک آمیزی در زمینه حمله بدستگاه حکومت وانتقاد شد بد از اوضاع جاری کشور چاپ ومنتشر گردید . ودر ایران

نیمز/۰۰۰

سری

۲۵۱

سری

-۳-

۴۷, ۵, ۴۷

نہضت تعلیمات اعضا جامعه بر اساس تعالیم مارکسیستی و با استفاده از جزواتی حاوی عقاید مارکس وانگلس و نیز نشریه ای در باره اوضاع چین و حزب کمونیست آن کشور بقلم مائو تسمه تونگ، قرار گرفته و اندک اندک روح انقلابی در اعضا دمیده میشود.

بموازات فعالیتهای حزبی در جامعه، اخیراً هیئت اجراییه آن یکی از عناصر فعال و مسئولیت دار را بعنوان نماینده جامعه سوسیالیستها در جبهه ملی سوم انتخاب و معرفی نمود. ضمناً مقالهای تحت عنوان "مشکلات معاصر ایران" بقلم کاپلر بانک استاد دانشگاه برینستون آمریکا بوسیله خلیل ملکی رهبر جامعه موصوف ترجمه و بمقدار محدودی منتشر گردید که خلاصه مفاد آن اینست که از سال ۳۲ بعد از رضایتی ایرانیان از سیاست آمریکا آغاز شد بد گردیده و اینک مردم ایران بخصوص ملیون ضد آمریکائی هستند و تمام جناحهای ضد دولتی بدون توجه بمقاید خصوصی خود باید یک پیکر ائتلاف و ایران با وضع حماس جغرافیائی خود بآستانه ویتنام دومی نزدیک میشود.

۲- اقدامات انجام شده :

پس از ترجمه و تکمیل مقاله مزبور و با توجه با اطلاعاتیکه در باره فعالیت عناصر موثر جامعه سوسیالیستها واصل گردیده بود در تاریخ ۲۷ / ۵ / ۴۴ خلیل ملکی وسه نفر دیگر از فعالین جامعه مورد بحث با سامی علیجان شانسی - رضاشاهان - و میرحسین سرشار دستگیر و اصدور قرار قانونی از طرف باز پرس نظامی بازداشت گردیدند.

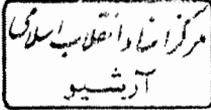
۳- نتیجه تحقیقاتیکه تا بحال بعمل آمده است :

بلا فاصله پس از بازداشت متهمین تحقیقات و بازجویی از آنان آغاز و دستگیر شدگان
مقدمتاً / ...

سری

سری

-۴-

مقدمه‌ای به عضویت و مسئولیت خود در جامعه سوسیالیستها اعتراف کرده‌اند .
ضمناً علیجان شانسی عضو مؤثر این جامعه ضمن تشریح مسئولیت و نحوه فعالیت‌های
حزبی خود اعتراف نموده که جامعه مزبور پس از بررسی‌های لازم یکی از اعضا همیشه
اجرائیه خود را بنام رضا شایان به‌منوان نماینده جامعه سوسیالیستها در جبهه ملی
سوم انتخاب و مامور کرده و اعلامیه‌های صادره از طرف جبهه مزبور را قایل ملاحظه‌ای
منتشر نموده‌است . نامبرد همچنین افزود که با کمک فکری خلیل ملکی در صدر بود و است
تشکیلاتی بنام سازمان زیر زمینی جامعه سوسیالیستها بوجود آورد که تا این لحظه
توفیقی حاصل ننموده و منظور از این اقدام را عدم آزادی فعالیت حزبی در شرایط
موجود تلقی و افزود که برای مبارزه با وضع حاضر و استقرار یک حکومت ملی و ایجاد امکانات
لازم جهت رسیدن باین هدف مادرت به‌دور اعلامیه‌های تحت عنوان سازمان زیرزمینی
جامعه سوسیالیستها کرده است . مضمون مورد بحث همچنین اظهاراتی در زمینه
توزیع نشریات سوسیالیستهای ایرانی در ارومیه که برای خلیل ملکی واصل می‌شود نموده‌است .
دو نفر از مضمین با ساسی خلیل ملکی و علیجان شانسی بقرار بازداشت خود معترض
بوده‌اند که پرونده جهت رسیدگی با اعتراض آنان با اداره دادرسی ارتش ارسال گردیده و
تحقیقات از مضمین بطور مداوم ادامه داشته و پرونده‌های مزبوره پس از تکمیل در اسرع
وقت با اداره دادرسی ارتش ارسال خواهد گردید .

سری

۲۵۳

[سند شماره ی ۶۱]

ملاقات چند تن از اعضای جامعه ی سوسیالیست ها با یکی از اعضای زندانی و گفتگو
درباره ی چگونگی بازداشت چند نفر از اعضای جامعه ی سوسیالیست ها

مخت وزیر
سازمان اطلاعات امنیت کشور
تهران

گزارش اطلاعات داخلی

شماره ۲۰/۱۴۶۶۰/الف	موضوع ملاقات حسن رحمانی و جمشید کامکار با طاقی زاده و رضا
تاریخ حادثه ۴۴/۶/۱۰	محل تهران
تاریخ وصول خبر ۴۴/۶/۱۲	عطف شماره
تاریخ گزارش ۴۴/۶/۱۸	منبع خبر: ۱۱۵-۲
	تقریب: ۲۳

خیلی محرمانه

روز شنبه ۴۴/۶/۱۰ حسن رحمانی عضو جامعه سوسیالیست ها و جمشید کامکار ملاقات عباس طاقی زاده و
پروچهره مقابله آن قصورنمه پس از ملاقات یکی از افراد اظهار نمود اکثریت نمایان با سازمان امنیت احکام
دهد اند .

حسن رحمانی گفت یکی کاملاً بد اند و حتی سو بار هم خود مرا احضار نمودند ولی باید توجه داشت که هیچگاه
نیایم در ملاقاتها خود ما را لاجرم هم وحش نباید از تهدید به آنان بترسیم .

جمشید کامکار گفت چند تن از افراد را هم صید و اگر تصادف از جمله میتوان حسین محمودی از علاقه و تحلیل طنکس
و سر حسین سرشار و طیبجان شامی را نام برد .

طاقی افزود این افراد فعلاً در راتل کلمه زندانی هستند و نمیتوانیم تا تعیین تکلیف آنان با ایشان ملاقات
نمایم .

طاقی در سخنان خود و مضموناً این نکته قابل اهمیت است که کمان پرورین با آبی طنکس شد به احاطه کرد بود بود

۴

خیلی محرمانه

بهرمن ۳ خرداد ۱۳۹

مرکز اسناد و اطلاعات سپاه پاسداران
تعداد نسخه ۳
ارشدین

گیرندگان: اداره کل سوم (۳۱۲) نسخه
۵/۱۳۸ - ۳۶

رونوشت مقاله‌ی کیهان درباره‌ی خلیل ملکی، دستگیری و افکار حزبی او

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آوانها
ارشیو

بقرار اطلاع طرف چند روزگشته خلیل ملکی و چند نفر از همکاران
ترویج اصول مارکسیستی و اشتراکی و تخریب افکار و اقدام علیه امنیت
مملکت از طرف مراجع انتظامی بازداشت گردیده اند و روند ه های آنها با انسان
پس از تکمیل قریباً جهت رسیدگی قانونی بمراجع صالحه قضائی تسلیم خواهد شد .
بطوریکه سوابق امر حاکیست خلیل ملکی یکی از مروحین اولیه مرام و رویه اشتراکی
در ایران بوده و بهمهراه پنجاه و دوشن دیگر از سران حزب منحلّه توده حزب مذکور
در ارد در و ران پراشوب بعد از شهریور ۲۰ بوجود آورده وین آزانکه با سران ایسین
حزب بر سر اشغال مقامات حزبی اختلافاتی پیدا کرد که این اختلافات ناشی از
عدم اقتناع حسن جاه طلبی وی بود جمعی را با خویش همراه ساخته و از حزب منحلّه
توده انشعاب نمود .

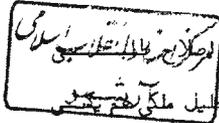
در روز ۲۰ شهریور ۱۳۰۲
در روز ۲۰ شهریور ۱۳۰۲
مجلس شورای ملی
مجلس شورای ملی
مجلس شورای ملی

تا مبرده با حفظ عقاید و افکار خود همچنان مترصد زمان مقتضی برای اعمال نظریات
سوفو خویش بود تا اینکه در دوره حکومت دکتر مصدق و بخصوص او او آخرا ن کسه
جناحهای مخرب از هر سو علیه استقلال و تمامیت ارضی ایران در تلاش بودند
مشارالیه نیز با گردآوری عده ای در این راه فعالیت میکرد و بالاخره دسته او
اولین گروهی بود که در روزهای سیاه ۲۵ تا ۲۸ مرداد سال ۳۲ خواستار اعلام
رژیم جمهوری گردید . متعاقب قیام ملی ۲۸ مرداد مدتی بهمین طلت در بازداشت

و تبعید بسربرد . **مضرب الملک**

پس از چندی با توجه **نسیان الناس حصنی** از حسن فراموشکاری جمعی
بخصوص جوانان ساده دل و مستعد اغواسو استفاده کرده وزیر عنوان دلسوزی
برای طبقات رنجبر و زحمتکش . تامین رفاه عمومی و تعمیم عدالت اجتماعی و عناوین
ظاهر فریب د یگرونها و خیالات سراب مانند ی راد افکار ممد و دی از کسانیکه
حاضر بهمکاری با وی میشدند تزییق و تلقین کرد تا شاید بدینوسیله قدرتی کسب
و سرانجام شهوت مقام پرستی خود را فریوشانند .

در این زمان بود که جامعه ایرانی بر اثر انقلاب سفید ششم بهمن و اجرای برنامه های
مترقیانه بسوی زندگی مرفهی رهبری گردید و در نتیجه تمام دستجاتیکه قبل از ایسین

اصلاحات با مستمسک قرارداد ن برخی از مشکلات عمومی سنگ اصلاح نظام سیاسی
و بهبود بخشیدن بوضع مردم را بسینه میزدند و گروه وابسته بخلیل ملکی نظام سیاسی
از همین دستجات بود صلاح تبلیغاتی فریبای خود را از دست دادند .

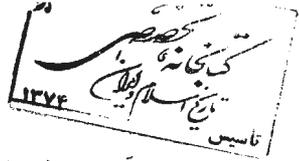
خلیل ملکی که روزی اصلاح وضع کارگران و دهقانان را بصورت رویا و آرزو و پوهفکران
خود نوید میداد و نیل باین آمال را منحصرآ از طریق يك سلسله اقدامات انقلابی
توأم با تخریب و گشتار عملی مینداشت وقتی متوجه شد که این اصلاحات بنحو
مترقیانه ترویج و خونریزی انجام گردیده و با تقسیم اراضی بین کشاورزان .
سهیم کردن کارگران در منافع کارخانجات . اعطای حقوق سیاسی واجتماعی
بزنان و توسعه فرهنگ و بهداشت عمومی از طریق ایجاد سپاهیان دانش
و بهداشت ، ملت ایران آئنده در رخشان و امید بخشی را در پیش دارد و مآل پس از
این باراجیفی نظیر آنچه که از سوی خلیل ملکی و بارانتر عنوان میشد واقعی نمیکند ،
برای رسیدن بخواسته های انحرافی و جاه طلبانه خود در جستجوی حربه
جدیدی برآمد و بدنیال آن اغتشاش اخلالگرانه ۱۵ خرداد سال ۴۳ را که
متضمن زیان های مالی ومعنوی فراوانی برای مپهن بود قیامی ملی معرفی کرد .
متعاقب آن با دستجات مخرب دیگری در داخل و خارج از کشور که ماهیت آنان
برای هموطنان آشکاراست در زمینه های براندازی و ایجاد بلوا و اخلال همکاری
کرد و موازات آن با بهره برداری از احساسات تند برخی از جوانان در صد در آمد
که با تشبیت و تمسک بپاره ای نظریات و تئوریهای مارکسیستی بذ عملیات آتارشیستی
و ترور و هرج و مرج و آشوب را در افکار آنان افشاند و با اصطلاح ایشان رابططسرف
انقلاب سرخ هدایت کند .

نامبرده سرانجام نشان داد که فردیست بالفطره ماجراجو و آشوب طلب که برای
رسیدن بنیات پلید خود افکار و احساسات مستعد جوانان مملکت را ملعبه قرار
داده و از توسل بهروسیله ناپسندی خویشتن داری نمیکند .

مرکز آرایه و انتقادی اسلامی
آرشیو

- ۳ -

جای تاسف است که دستکاهای انتظامی و امنیتی کشور بعضی اوقات درباره این نوع عناصر
خائن واخلال گرا راه افشای پیش گرفته ورتی در صد در تصفیب آنها برمیآیند که تعدادی از جوانان
بهگناه دچار افسوسهای زهرآلود آنها شده باشند امید است مقامات انتظامی و دستکاهای
مسئول بعد از این با توجه به خواسته های عمومی باین قبیل عوامل آنقدر فرصت ندهند تا با عقاید
زهرآلود خود افکار انحرافی و سلطت بر باد ده و ضد مذهبی را در بین جوانان ساده دل و عناصری
که حتما وجود شان برای سازندگی ایران ارزنده خواهد بود رواج بد دهند .

[سند شماره ۶۳]

جمع آوری پول برای خانواده‌ی زندانیان از سوی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع جمع آوری پول جهت خانواده و زندانیان از طرف جامعه سوسیالیست‌ها ۰۰/۲۳۲۲۷ - الف
 محل تهران تاریخ حادثه ۲۲/۹/۲۳
 عطف بشماره تاریخ وصول خبر ۲۲/۹/۲۳
 منبع خبر: ۹۱۶ / ۴ تاریخ گزارش ۲۲/۹/۲۳
 تقویم: ۲ پ

ساعت ۲۱۳۰ روز سه شنبه ۲۲/۹/۴۴ علی اشرف رضائی بنحیدر محمد به اعضا جامعه سوسیالیست‌ها با نظر نامه خلیسی یکی دیگر از اعضا جامعه تماس گرفتند تا با تعلق بعمل کارها اینی برونند .
 منظور از این ملاقات این بود که بگویند چرا که سه نفر قبلاً جهت زندانیان و خانواده‌ها در آنجا جمع کرده اند با نظر اعضا اینی بین آنها تقسیم شود . این مبلغ در حدود ۳۰۰۰ ریال است و چون علی اشرف رضائی شانس هم بود که معارف خانواده طبعان شانس را میدرد از کم ولات با آنها اینی هم علی نکتت قرار میدند خود نامرد و در این مورد اقدام هر از تماس با اینی نسبت به کار به پول بخانه‌ها و زندانیان عمل نماید .
 محمد محمد به اظهار نمود حسن روحانی گفته است که شانس معادل د و هزار ریال بخانه‌ها و حسین تحصیلدار برود اخت نمود . رضائی گفت این مبلغ زیاد است و بجز من نیستی باه الد و من همه خانواده و زندانیان توجیع شود و اضافه نمود شانس هم از بزرگان برای طبعان شانس فرستاده شد و برای این کار های شانس و بزرگان طبیب است و در آنجا فعالیت نمود و توسط روشنفکران طبیب‌ها بزرگان پول جمع آوری برای حال شانس فرستاده است .

نامرد مسهر در مورد شانس گفت در بازجویی از شانس تمام دند آنها را گرفته اند و اند تا از او اعتراض بگیرند و یکی از دختران شانس که مسلم است اظهار نمود بد رم و آنچنان عکسجه داد و اند که شعوش را از دست داد و موقع ملاقات با با هتل آدمهای شب در هذ بان میگردد .

محمد به گفت بین افراد جیب علی شایع است که د دستگیر شدگان جامعه سوسیالیست‌ها را باند نفوذ یکس از زندان آزاد می‌کنند شد و عباس علی زاده و منوچهر صفائی نیز جزو هفتاد نفر هستند که ان کسین هوشمند و دستگا طبق نقشه ای می‌فرستند نیرو سوسیالیست‌ها را برای بهره برداری از پول و جوع و نظر مردم اما مزاد و جکسره د حد و گرفتن خلیل ملکی و اراش همه آنت و ابزارهای خود دستگا هستند بد

تقریباً ۴/۱

فرگزارنده و مسئولین سوسیالیست
 آریستیمیل

گیرندگان: اداره کل سوم (۳۱۲) ۲ نسخه
 تعداد نسخه: ۱

گزارش اطلاعات داخلی

شماره	موضوع
تاریخ حادثه	محل
تاریخ وصول خبر	عطف بشماره
تاریخ گزارش	منبع خبر
		تعمیم

۲

در این موقع ارفع زاده جلسه راترک کرد و اشوری در جواب این سؤال که ارفع زاده روزی از مخالفین جدی جامعه بوده گفت حالا بهتر شده و از آن حرفهای سابق خبری نیست و میشود کار کرد .
نظریه منسجم .
تصور صورت جلال ال احمد کوشش وسیعی را برای کمک به خلیل طکی از جهت پرونده اتهامی موجود آغاز کرده و با داریوش اشوری در تماس دائم است .
نظریه رهبرعلیات .
عملاً اقدام مستقیم در باو این اطلاعیه منجر بشناسائی منبع خواهد گردید .
تصور صورت ارفع زاده همان مهرداد باشد و منبع اسم کوچک او را نمیدانست به ترتیبی این موضوع تحقیق و نام کوچک او تمییز خواهد گردید .
نظریه منبع بطور شفافى . اظهار گردید و تا حد زیادى مورد تأیید است .

خبرنامه شماره

نظریه :

گیرنده گان :

تعداد نسخه :

۵/۱۲۸-۳

۲۶۰

گزارشاتی از فعالیت‌های مختلف بعضی از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

گزارش اطلاعات داخلی

شماره	موضوع
تاریخ حادثه	جامعه سوسیالیست‌ها - هیئت ملی
تاریخ وصول خبر	محل
تاریخ گزارش	عناصرت شماره
	منبع خبر
	تقوم

۱- در گزارشات قبل اطلاع داده شد که فصل اول هیئت ملی ضمن آنجا که هیئت ملی را در صورتیکه جامعه سوسیالیست‌ها به هیئت ملی در تهران بفرستد از او خواسته بود که ملی نامه آن را با هیئت ملی جامعه سوسیالیست‌ها را در ادامه صورت نماید. هیئت ملی را در نامه جامع داده و هیئت ملی آن را در تهران در هیئت ملی ملی از کم و کمت وضع فعالیت در تهران می‌تواند. در حالتی یکدیگر هیئت ملی افراد یک در تهران هیئت ملی راه کار پیدا کند. هیئت ملی را در نامه به هیئت ملی در تهران در هیئت ملی جامعه سوسیالیست‌ها شماره هیئت ملی را در تهران می‌تواند. هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه .

۲- در ادامه هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه .

۳- در ادامه هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه .

۴- در ادامه هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه .

۵- در ادامه هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه . هیئت ملی در تهران در هیئت ملی نامه این نامه را در نامه .

کپی‌نگار :
تعداد نسخه :
مهر گزارشات داخلی
آرشیو

بحث و گفتگوی اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی روش ادامه‌ی فعالیت
تشکیلاتی

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: حضور در مفاز: حسن رضایی عضو جامعه سوسیالیست‌ها
محل: تهران
عطف بشماره: **خیلی محرمانه**
منبع خبر: ۱۱۶
تقریب: ۳
شماره: ۲۹۹۱۰۰ / ۲۹۹۱۰۰
تاریخ حادثه: ۱۳۴۴/۱۱/۱۱
تاریخ وصول خبر: ۱۳۴۴/۱۱/۱۸
تاریخ گزارش: ۱۳۴۴/۱۱/۱۹

ساعت ۱۸۰۰ روز پنجشنبه ۱۳۴۴/۱۱/۱۵ آقایان علی اشرف رضایی و حسن رضایی - محمود تاجیک -
شام اله خلیق در مفاز: حسن رضایی عضو جامعه سوسیالیست‌ها واقع در خیابان لاله زار حضور داشتند.
در داخل مفاز صحبت سیاسی بیان نیامد ولی خلیق رضایی و تاجیک پس از چند دقیقه از مفاز رحمانی
خارج شدند با اسلحه (فدیه فروش کاروان) رفتند. در این محل رضایی اظهار داشت ما کنه خلیق طلکسی
فریاد بر می‌آورد ولی نهایتاً گذشت تشکیلات متوقف نمود. خلیق گفت اولاً اینجا جای بحث سیاسی نیست
ثانیاً این رفیق (اشاره به تاجیک) بر این ازماع تشکیلاتی فربه هستند. رضایی گفت این رفیق سوسیالیست نیست
ولی از ما هم جدا نیست یعنی چطور از ما جدا نیست. منظور اینست که ما می‌توانیم از طریق استتباب از طرف ارباب آقای
عینی می‌مانند. خلیق گفت خوب حالا چکار می‌خواهید بکنید؟ رضایی پاسخ داد می‌خواهم چند نفر از رفقای
روشن فکر بفرستید، راد و هم جمع کنیم و می‌توانیم آنها را به استتباب و استتباب داشته باشیم یا خیر؟ ثانیاً طلک را که با ما
بانگ داریم؟ و اگر با ما با ما چه کسی را برای رهبری جامعه انتخاب کنیم؟ و همچنین در این شب چه تکلیف زده ایم
بخصوص این وجه آنها چه خواهد شد؟

مرکز اسباب و اسلحه‌ها
در تهران
از سوسیالیست

خلیق اظهار داشت اولاً من در شرایط فعلی برای من نهایت مشکلی است که فعالیت داشته باشم برای اینکه من
شخصاً معین هستم غیر از خودم. هیچ‌کس را ندانم که در مقابل اتفاقات آتی چه من تکلیف می‌دهد.
رضایی گفت ما هرگز کلمه افراد جامعه سوسیالیست‌ها از نظر نشان دادن حرفی را ندانیم زیرا خود بی‌ترین عضو این
جامعه هستیم و انگیز ما می‌خواهیم فعلاً مشغول کاری بشویم بلکه در صورت منالعه هستیم و هنوز هم وارد منالعه
جرمان نشده ایم. خلیق گفت این حرف‌ها بجاگانه به نظر می‌رسد که در هر صورت می‌خواهند طلک را کنار بگذارند یا
نگذارند یا سایر تصمیمات را بگیرند یا نگیرند. من فعلاً پیشنهاد می‌دهم که اگر می‌خواهید با ما که حرف‌های
موانع با ما هستند یا مخالف آخر کار افراد ناخوش و غیر تشکیلاتی هستیم که با این روش می‌توانیم از ارباب و وارد جریان
بشویم؟ و فعلاً اگر تصمیماتی دارند به فرار صمیمی بگذارند و افراد تکمیل هم جمع کنید و می‌توانید چه باید بکنید
و اگر چه من با این حرف‌ها خودم راد اهل حرکت نخواهم کرد. رضایی گفت البته با حرف‌های شما موافقت نمی‌کنم
گفتم فعلاً در مقدمه بصریم و اما ریزد و شنیدم رضایی ما چند نفر از ما هستند که می‌خواهیم به بود و در صورتیکه
فربه می‌باشند مسائل را مطرح خواهیم نمود. -

نظریه رهبر صلیبات - طاعت تأخیر تا تاریخ وصول غیر می‌آورد و در نتیجه بیشتر بودن ضعیف بود ما است فعلاً ضعیف آموزش
لازمه‌ها را در کسب هیئت و تصمیمات این صحنه در دسترس است و...

اردیبهشت سوم (۱۳۲۲) تصدیق
کیرتنگان:
تعداد نسخه: **خیلی محرمانه**

[سند شماره ۶۷]

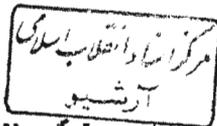
گزارش ملاقات آشنایان و خانواده‌ی خلیل ملکی در زندان و تلاش آن‌ها برای فهماندن
پرونده‌سازی علیه ملکی به مقامات کشور

موضوع	خلیل ملکی - جامعه سوسیالیستها	شماره د ب	۳۱۲
محل	تهران	تاریخ حادثه	۴۴/۱۱/۲۳
منبع	۵۵۵	تاریخ وصول	۴۴/۱۱/۲۵
تفویض	ب ۲	تاریخ گزارش	۴۴/۱۱/۲۵

مرکز اسناد و انتشارات سوسیالیستی
آرشیو

۱- ساعت ۱۵۰۰ روزشنبه ۴۴/۱۱/۲۳ عده‌ای از بستگان خلیل ملکی از جمله دوتن از -
برادران او همسرانشان و همسر خلیل ملکی و نیز جلال ال احمد . اسلام کاظمیه . حاج سید
جوادی . فضل اله نیک‌انین . پور وکیلی و دین‌پرور یگرکه برای منبج ناشناس بودند بملاقات
خلیل ملکی در زندان موقت شهر بانی رفته بودند در این ملاقات خلیل ملکی درباره
بازداشت و محاکمه و مدافعات خود مالی ایراء نمود که اهم موارد آن بشرح زیر است .
" در سر تا سر دنیا میدانند که من نه کمونیست هستم نه دست راستی مرتجع یا مذهبی متعصب
خودشان ادعای انجام اقدامات انقلابی و برنامه‌های سوسیالیستی مینمایند ولی ملکی سوسیالیست
رامحاکمه میکند . من اطلاع دارم که " ساوا " در جریان اقدامات سه سال اخیر و بهر طرفتسه
از جناح‌های دیگر هیئت حاکمه مترقی تر و شتابان با اصطلاح " انقلاب " بوده معلوم نیست
کدام مغزهای متفکری و ادارشان کرد مانند کمملکی رازندانی و محاکمه نمایند .
دستگاه خود را هم توی محاکمه ما مانده است نمیداند چکا رکند . هیچ‌یک از موارد اتهام
بعن نوعی جسد ۶۰ درصد کیفرخواست بعن تخصص داده شد بمعلوم نیست مرامحاکمه
میکند یا جامعه سوسیالیستها را و با فقط . چهار نفر را ؟ خودشان هم میدانند چه میگویند .
بهر حال ظاهراً " قرار شده تا " شاه برگردد " من اصلاً تقاضای تعطیل محاکمه را نکردم
البته گفتم کسالت دارم و محاکمه صحبها باشد ولی این ارتباطی با تعطیل نداشت من چند
جلسه بمرد فمه د ساعت صحبت کردم ولی روزنامه‌ها چنان وانمود میکنند که گویا هنوز در مرحله
صلاحیت است . از یک طرف میگویند دادگاه علنی است و دنیا اعلام میکنند از طرف دیگر
حتی بخانم من که برای حضور در دادگاه مابند میگویند خبری نیست در دادگاه را می بندند
من تمام موارد اتهامات قلابی را رد کردم . کجاست چیزی علیه شاه و سلطنت گفته و نوشته ام ؟ حتی
تحریف کرده و گفته اند کمملکی از مو " مسین حزب توده بوده حال آنکه اینطور نیست . بملاوه
موقعی کما عنایت داشته غیر قانونی نبوده ما موقعی انشعاب کردیم که بسیاری از وکلای رجیل

اصح در مرد فمه ۲ بر مرد فمه ۱۴۹
در مرد فمه ۱۴۹
۲۴، ۱۱، ۴۹

همین هیئت حاکمه وابسته و عضو حزب توده بودند*
 خلیل ملکی در مقابل این سؤال که "فکر میکنید با لایحه چه خواهد شد" گفت: "واله نمیدانم اینها خودشان هم نمیدانند چه میگویند حتی منافع خودشان را هم تشخیص نمیدهند اما اشتباهشان آنستکه چنین کبفرخواستی صادر کردند و گویا بخش واری هم (گویا وکیل مدافع ملکی - منبع) بایشان گفته که چنین کبفرخواستی را علیه ملکی صادر نکنید ولی آنها گوش نکردند* ملکی در باره بازجوییهای سایر متهمین اظهار داشت که میرحسین سرشار اراجیف زیادی گفته و کار را خراب کرده ولی رضایان و علی جان شایسی مردانه مقاومت کردند .
 در ملاقات روز ۲۳/۱۱/۴۴ خلیل ملکی ضمن اینکه از آمدن جلال ال احمد بملاقات خودش ناراحت بود و میگفت برای ال احمد تولید درد سر نخواهد شد بنویس و یاد او برد که مطالبی را که قبلاً نوشته ملکی گویا در جلسات ملاقات قبلی چیزهایی نوشته و به جلال ال احمد داده است*
 به شخص دیگری بدهد و اقدامات در زمینه تماس با افراد متنفذ و مورد اعتماد و نزدیکان به مقام شامخ سلطنت ادامه پیدا کند بنحوی که بشرفعرض برسانند که در مورد ملکی پرونده سازی شده و این نوع محاکمات و اقدامات نتیجه ای جز ابروریزی و لکه دار کردن رژیم نتیجه دیگری ندارد .
 در این ملاقات همچنین چند تن با نام محمد درخشش بگوش خورد ولی معلوم نبود زمینه مذاکره در باره او چیست و سخاطب خلیل ملکی جلال ال احمد بود .

۲- جلال ال احمد - داریوش اشوری . فضل اله نیلثائین و چند تن دیگر از مستگان خلیل ملکی که مورد اعتماد هستند در تهران آمدند بزودی اعلامیه ای با املا بوجملات متین و سنگین مبنی بر اعتراض جمعاکمه خلیل ملکی و همدستانش چاپ و بطور محدود در بین عناصر مورد اعتماد و افراد بانفوذ و ارزنده مملکت توزیع نمود و ضمن آن وانمود سازند که برای ملکی پرونده سازی شده و این اعلامیه برای دستگاه ازان جهت رسواکننده باشد . بدینمنظور قراست در محصل دانشسرای عالی فضل اله نیلثائین و جلال ال احمد ملاقات و در زمینه تهیه این اعلامیه بررسی و تبادل نظر نمایند و پس ازان با اتفاق داریوش اشوری تصمیم نهایی اتخاذ نمایند .
 ۳- خلیل ملکی در زندان کتابی ظاهراً "در باره رشد و توسعه اقتصادی نوشته یکه نویسنده دست چپ را ترجمه کرد موبه اشوری داده و اشوری کتاب مزبور را جهت ادیت کردن در اختیار فضل اله

نیک امین قرارداد است .

۴- در بین از طریق حزب سوسیالیست انگلستان اقدام شده بود که فرشتن یونا س رئیس جمهوری
انگریز در سفر خود به تهران و شرفیابی بحضور ملوکانه درباره ملکی بعنوان یک رفیق سوسیالیست
سئوال کند اکنون از بین اطلاع داده شده که تعیین سئوال مطرح شده هوشا غنشا ه در پاسخ فرموده اند
"ملکی یک سوسیالیست نوع اروپائی نیست . او کمونیست طرفدار چین است" .

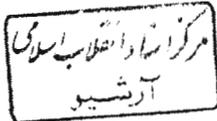
۵- گویا جلال ال احمد مطلبی درباره خلیل ملکی نوشته و تلفنی با علی اصغر امیرانی مدیر مجله
خواندنیها مذاکره و ضمن اظهار مطالب تندى با گفته " حال که دم از آزادی و ازاد بخوایم
منزنی من مطلبی نوشته ام در مجله چاپ کن و امیرانی نوشته را گرفته ولی بعداً " بال احمد
گفته که این نوشته را به همسار سپهد نسیری و همسار سعادت نشان داده ولی مقامات مزبور
با چاپ آن مخالفت کرده اند .

نظریه منبسط .

۶- بطور کلی هم ملکی و سایرین متوجه آنستکه بنحوی مطالبی را در این بر آورده سازی جهت خلیل
ملکی و بیگانه ای او شرفیابی شاه برسانند و در مد این کوششها جلال ال احمد و اداریوش
اشوری قرار گرفته اند و احتمالاً " یکی از شخصیتهاى که در نظر است واسطه قرار گیرد اتای اسداله
علم نخست وزیر است می باشد .

نظریه رعب عملیات .

بنحیج آموزشهای لازم درباره کسب اطلاع از فعالیتهای افراد نامبرده در زمینه تهیه متن و چاپ
اعلامیه مورد نظر داده شده که بطریق مقتضی از کیفیت این امر اطلاع حاصل و نتیجه را گزارش
کند اقدام مستقیم درباره مفاد این اطلاعیه باعث شناسائی منبع خواهد بود . ک

[سند شماره ی ۶۸]

اظهارات «جمشید کامکار» درباره ی شروع فعالیت و تمرکز بر روی کارهای مطالعاتی

گزارش اطلاعات داخلی

شماره	موضوع اظهارات: جمشید کامکار عضو جامعه سوسیالیستها
تاریخ حادثه	محل: تهران
تاریخ وصول خبر: ۴۴/۱۲/۴	عطف بشماره:
تاریخ گزارش: ۴۴/۱۲/۵	منبع خبر: ۱۱۲
	تعمیم: ۲

ضمن ملاقات و مذاکرات خصوصی با جمشید کامکار عضو جامعه سوسیالیستها و اظهار این مطلب که وضع جامعه سوسیالیستی نهضت ملی ایران بسیار از هم ناشده شد فاست و پابستی فکری برای جمع آوری افراد نمود ما شد با اظهار داشت که نمیتوان امید ی به تحلیل ملکی و سرچسین سرشار داشت چون دیگر مردم گردان عمل افراد جمع نمیشوند بلکه باید با همراستای جامعه سوسیالیستها را عوض کرد و اکنون که همکار ترس فعالیت را کنار گذاشتانند من موافقم که دعوتی از برخی از رفقا که ما ضررند فعالیت کنند بکم و کم بدور هم جمع شوند البته اکنون در چنین شرایطی نحوه فعالیت فقط با پستی مطالعه باشد و بعد میتوان فعالیت را گسترش داد .

وی افزود کیمس چند نفری را بدو برخورد جمع کرده ام و کارمان مطالعه و مساحت است . درختانته قرار شد کامکار را چند نفر از افراد صحبت کند و آنها را برای شروع فعالیت دعوت نماید و چنانچه آنان قبول کردند بگریز هم با هم در منزل کامکارها جای دیگر جمع شوند و تصمیمات لازم را اتخاذ نمایند . نظرسره رهبر صلوات .

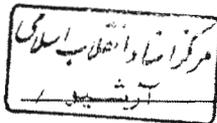
بمنح منوطه اموزشهای لازم جهت شناسایی و کسب خبر از تصمیمات این مد داده شده است .

امیر محمد علی

برنده کسب خبر سرزمین

۴۴/۱۲

نظریه:

گیرندگان:

[سند شماره‌ی ۱۶۹]

تمسک خلیل ملکی به «اسدالله علم» برای رهایی از زندان

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و ارتباطات کشور

تهران

گزارش اطلاعات داخلی

شماره: ۳۱۲-۸/د
تاریخ حادثه: ۴۴/۱۲/۲۳
تاریخ وصول خبر: ۴۴/۱۲/۲۴
تاریخ گزارش: ۴۴/۱۲/۲۴

محرمانه

موضوع: خلیل ملکی
محل: تهران
عطف بشماره:
منبع خبر: ...
تقریب: ۳-۳

خلیل ملکی رهبر جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی جهت استخلاص خود از زندان
وسپه جلال ال احمد به آقای اسدالله علم متوسل شده تا ایشان نزد شاهنشاه
برای آزادی وی وساطت نمایند آقای علم مطالبی راجع به خلیل ملکی بشرقمعرض -
شاهنشاه رسانیده است.

دستورالعمل
معمولاً در این موارد
باید در مورد
موضوعات
مهم و حساس
با دقت
و احتیاط
عمل کرد
و در صورت
نیاز
با مراجع
مربط
مشورت
گردد
۱۲، ۵۵

بمورد آقای ملکی به تاریخ ۲۲/۱۲/۴۴

تاریخ: ۲۴/۱۲/۴۴

شماره: ۲۵/۱۲/۴۴

گیرندگان:

۳۶-۱۲۸/۵

مركز اسناد و کتابخانه ملی
تعداد نسخ: ...
آرشیو

[سند شماره‌ی ۷۰]

گزارشات مختلفی از جامعه درباره‌ی روند چپ‌روی اعضای جامعه در اروپا و نفوذ ساواک در جامعه سوسیالیست‌ها

موضوع	جامعه سوسیالیست‌های نه‌بیت ملی	شماره	د / ب ۳۱۲
محل	تهران	تاریخ حادثه	۲۰/۱۱/۴۴
صنوع	۰۰۰	تاریخ وصول	۲۴/۱۱/۴۴
تقوم	ب - ۲	تاریخ گزارش	۲۵/۱۱/۴۴

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

۱- عماد‌الدوریکه قبلاً گزارش گردید در داریوش اشوری عضو کمیته مرکزی جامعه سوسیالیست‌ها کتابی زیرعنوان "فرع‌نگه سیاسی" نوشته که در موسسه انتشارات مروریاد در دست چاپ است و گویا چاپ آن ۲ یا ۳ ماه به طول خواهد انجامید. اشوری این کتاب را با استفا ده از ۳ کتاب انگلیسی نوشته است.

۲- داریوش اشوری ضمن مذاکرات خصوصی خود در تاریخ ۲۰/۱۱/۴۴ اظهار نموده که "ساواک اطلاعات زیادی درباره من ندارد. شئی که خلیل ملکی و سایرین را دستگیر کردند منم منتظر بودم بازداشت شوم ولی وقتی سراغم نیامدند تعجب کردم. تصور می‌کنم قسمتی از فعالیت‌های مرا حساب عمرزها مین به‌ر گذارده‌اند و توضیحات درباره او همچنان ادامه دارد و هنوز با اجازه خروج از کشور رانده‌اند و مثلاً دستگه اگر میدانست که اغلب اعلامیه‌هائی کذافی را من نوشته‌ام وضع دیگری داشتم".

۳- داریوش اشوری از فضل اله نیک‌ائین خواسته که درباره اوضاع سیاسی جهان هفته‌ای یکبار تجلیلی بنویسد و در جلسات افراد بکه در عجم جمع میشوند قرائت شود. غمنا "به نیک‌ائین تذکر داده که تماشای زیاد با افراد خود داری نماید. فضل اله نیک‌ائین ضمن اینکه گرفتاری اداری را بیان کرده قول داده که هر هفته با ده روز مطالب بدو خورشید روشن کند تهیه نماید.

۴- درباره سید مهدی نجفی عضو جامعه سوسیالیست‌ها و اینکه با دستگه‌های امنیتی همکاری دارد مذاکراتی بین فضل اله نیک‌ائین و داریوش اشوری صورت گرفته و گفته شده که خلیل ملکی بنا برنده مشکوک شده و خانم فریاد کرده که دیگر او را بنزل راه ندند و عالم‌مطلق زاده هم در نامه خود مطالب رمزی نوشته که بنظر میرسد نسبت به سید مهدی نجفی سوئال دارند ولی

نسخه
تین به برداری کند
مستند خانم فریاد
شماره زیاده بود در روز وصول کاپی
۱۴۹
۴۴، ۱۱، ۲۸

مرکز اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
ارشیو

در جواب ضمن دفاع از جنف، یاد آور شده که این شخص مخالفی رامی‌اند بسیاری آنهاست. جامعه از آنها بی اطلاع هستند و اگر یاد ستگاه همکاری داشت با احتمال زیاد درباره اشوری وطنی آن مطالب را گفته بود و امروز اشوری وضع دیگری داشت و منوط‌ظن بهجائی متوجه او شده است.

۵- مدتی قبل جلال ال احمد نامهای از دستگیر شدگان دریافت کرده که ضمن آن پیشد ا د نوشته بود "نمی‌توانیم در مورد وطنی در اروپا سر و صد ا راه بیندازیم زیرا ضررمان تمام خواهد شد" این مطلب باعث ناراحتی جلال ال احمد و اریوش اشوری شد و آنها را عقیده گردماند که جامعه سوسیالیستها در اروپا دنباله لرتوده ایها شده و د چار چپ زدگی گردیده اند و می‌ترسند که با دفاع از وطنی متهم بسد دفاع از دست ر. استیها شوند .
نظریه ضیح .

۱- اعضا. جامعه سوسیالیستها در اروپا شدیداً د چار دنباله روی و چپ زدگی هستند و ستوان نتیجه گرفت که مخالفی که در برخی از سلطوعات برقیما بنا و فرانسه و پاکستانهای دیگر درباره ملکسی نوشته میشود معلول توجه خارجیان باین امر است و کمتر تحریک جامعه سوسیالیستهای ایرانی در اروپا در این جریان تا "نیر دارد و علاوه بران عکس المصل اعضا. جامعه در کشورهای مختلف فرق میکند مثلاً در بین افراد بیشتر طرفدار وطنی هستند تا در سایر کشورها .

۲- تصور می‌رود صیر حسین سرشار و اریوش اشوری وطنی شمس اوری و عدای دیگر جامعه سوسیا لیستها را بعنوان یک سازمان جنبی مورد استفاده قرار داده و در خفا موازات ان جلسات و فعالیتهای مخفی وجد از جامعه سوسیالیستها داشته و در ریجا. از داخل جا ممه برای گروه زیرزمینی خود سررازگیری میکرد باند . یکی از دلایل این امر اظهار تامل اخیر اریوش اشوری و دعوت او از فضل اله نیکانین برای نوشتن تجلیل سیاسی برای استفاده انفرادی است که "در ورهم جمع میشوند".
نظریه ریمر عملیات .

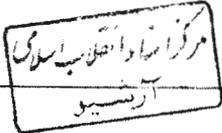
بمنبع آموزش داده شد که با حسی در جلب اعتماد اریوش اشوری و فضل اله نیکانین و سایر فعالین کونی جامعه اولاً از کیفیت فعالیت گروه زیرزمینی که احتمالاً "فملاً" در پوشر اشوری گرداننده است الملاج اصل نماید و ثانیاً با تماس بیشتر با اعضا. سایر فعالین ناشناس را شناسائی نماید .

گزارش ملاقات چند تن از فعالان جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با خلیل ملکی در زندان

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی
 محل: تهران
 عطف بشماره:
 منبع خبر: ۵۵۵
 تقویم: ۲-ب

شماره: ۴۰۴۰/ب/۱۴۰۰
 تاریخ حادثه: ۴۵/۱/۷۶
 تاریخ وصول خبر: ۴۵/۱/۷۶
 تاریخ گزارش: ۴۵/۲/۸

۱- روز شنبه ۵/۱/۶۶ فضل العلیک امین . دکتر رحیم طابدی استاد دانشگاه تهران . همسر خلیلی ملکی و یکی دوش از بستگان خلیل ملکی در زندان موقت شهرتانی بملاقات نامبرده رفته بودند . خلیل ملکی ضمن اظهار این نکته که اعتراض برای دادگاه نظامی نتیجه ای جز مضاعف شدن محکومیت او بسایرین دربر نخواهد داشت اظهار نمود که افراد باید همه جا اعلام و تبلیغ نمایند که مقدمه مدافعات (در اولین روز انتشار درجرا بد) اصلاً ساختگی بوده و گفتار او نبوده است . سپس افزود که " باید درباره دکتر سگری مدیر مجله خورشید عکس العمل نشان داده شود زیرا این شخصی بعنوان خبرنگار فرانس پرس خود را در دادگاه معرفی و ارجحیتی از محاکمه مانند کرده است "

خلیل ملکی ضمن اظهار داشته است که با وجودیکه به سید مهدی نجفی سلطان دارد مذهب اگسوس مدافعات او را بصورت جزوای چاپ کند اشکالی ندارد و کارشستی خواهد بود منتهی باید یکفر مطالب را بیاورد و عیناً" تحویل بگیرد و مراب باشد .

در ملاقات مذکور دکتر رحیم طابدی خطاب به ملکی اشاره به مدافعات او چگونگی وقت حمله بسازمان امنیت را سؤال کرد خلیل ملکی در جواب اظهار داشت : " در زندان بامن هیچگونه بد رفتاری نند بلکه رفتاری مودبانانه و احترام آمیز بامن داشتند و من این نکته را در دادگاه هم گفتم اعتراض من متوجه رفتار آنها بسازمان با علیجان شامسی و دیگران بوده منتها ادستانی ارش که با حلزمان اختلاف دارد آنچه را که بنفسف سازمان امنیت بوده و در اختیار جرا بد نگذارد ماند و در عوض هرچه حمله بسازمان منجر منتشر کردند مثلا" من راجع بموضع بد زندان قول قلمه و افتتاح زندانها مطالب مفصلی گفتم ولی چون این مسئله مربوط به ارتش میشد اصلاً انتشار ندادند ولی هر جا بسازمان امنیت انتقاد کردم عیناً" چاپ کردند " .

ملاقات کنندگان پس از مذاکرات عارضی تا بگری تا سیزده روزه نماندند .
 ۲- بقراریکه کسب اطلاع شده در هنگام محاکمه متهمین حادثه گناح مرمر " اربک رولو" سرد بخوارچی خاوریسانه و ابوالخانی لوموند فرانسه جهت تحقیق و بررسی در مورد وضع متهمین منجر با بران آمده و بعدت سه ساعت در محل نامعلوم با اداریش اشوری ملاقات و گفتگو بعمل آورده است . اشوری ضمن این ملاقات مطالب مندرجی در مورد چگونگی محاکمات سیاسی در ایران امشارالیه گفته و در خانه برای این که بودن او را ریک رولود ریکستزل تولید

نمذاد نسخه:
 ۵- روز شنبه ۵/۱/۶۶ در ملاقات کسب اطلاع شده در هنگام محاکمه متهمین حادثه گناح مرمر " اربک رولو" سرد بخوارچی خاوریسانه و ابوالخانی لوموند فرانسه جهت تحقیق و بررسی در مورد وضع متهمین منجر با بران آمده و بعدت سه ساعت در محل نامعلوم با اداریش اشوری ملاقات و گفتگو بعمل آورده است . اشوری ضمن این ملاقات مطالب مندرجی در مورد چگونگی محاکمات سیاسی در ایران امشارالیه گفته و در خانه برای این که بودن او را ریک رولود ریکستزل تولید

معاون ارشد:
 ۱۱۲۸۳۶

گزارش اطلاعات داخلی

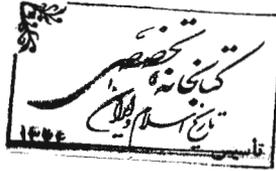
شماره
تاریخ حادثه
تاریخ وصول خبر
تاریخ گزارش
۲

موضوع	مرکز آریا و اطلاعات سپاه سرگرمی
محل	آرشیو
عطف بشماره	
منبع خبر	
تقریب	

سوء ظن نکند یکساعت پس از ترک منزل بوسیله رولو خانه مزبور را ترک کرده است و بطور ریزه اشوری بعداً اظهار داشته موجبات این تماس و ملاقات راهدایت المشتین دفتری فراهم آورده است .
نظرسریه رهبر عملیات .
۱- اظهارات منبع متکی بگفته‌های خلیل ملکی دایر بر اختلاف بین ساواک و دآست نی ارتش موضوعی است در خصوص بررسی وضعیت آنرا قطعی دانست و اظهار نظری است از طرف شخصی که با هر دو دستگاه مخالف است .
۲- آریک رولو سردبیر خارجی روزنامه لوموند فرانسهدارای همسری مصری است که پس از انقلاب مصر اموالش در آن کشور معادله شده ولی بعداً بدستور عهدالناصر اموال ویراسترد داشته اند و از آغاز اختلافات ایران و مصر مشارالیه همیشه تحت تأثیر عبدالناصر از دشمنان مطبوعاتی شماره ۱ ایران در خارج بوده و همواره مطالبی علیه وضع موجود کشور منتشر میکرد و است .
۳- منبع آموزش لازم داده شد که تماس خود را با عناصر جامعه بخصوص جلال ال احمد جهت کسب اطلاعات بیشتر افزایش دهد . کوچکترین اقدام مستقیم باعث شناسایی منبع مربوطه خواهد بود (۱) ک

نظریه :

گیرندگان :

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع:
محل:
عطف بشماره:
منبع خبر:
تقریب:
شماره:
تاریخ حادثه:
تاریخ وصول خبر:
تاریخ گزارش:
۲

هرگز اسرار و اختلاس اسلامی
آرشیو

فضل اله نیک اشین سؤال کرده است: "ایمان در حال حاضر بطور کلی از انتشار اعلامیه صرف نظر کنیم با آنکه تعداد نسخ را محدود کرده و برای افراد معدودی بخرستیم؟"

داریوش اشوری جواب داده است. بهر حال حتی یک نسخه بدست سازمان امنیت خواهد افتاد و آنها هم با توجه به محتوی همان یک نسخه عمل خواهند کرد.

سراجم پس از مذاکرات دیگری که بین دو نفر فوق الذکر که در حال حاضر تقریباً از گردانندگان جامعه سوسیالیستها میبایند بعمل آمده بعنوان اینکه انتشار اعلامیه در حال حاضر بعنوان یک گنگ به ضرر جامعه است صرف نظر نمایند و تا مدت دو هفته از ملاقات با خلیل ملکی خودداری کنند که مورد سرزنش و استیضاح او قرار نگیرند و سایر اعضا هم طعندم انتشار اعلامیه را گوشزد نمایند و چنانچه شخصی اصرار فوق العاده میکند موضوع را با تمام مسئولیتها بشمعه خود او واگذار نمایند. و جای بخش اعلامیه فضل اله نیک اشین عهده دار نوشتن تجزیه و تحلیلها می باشد. پیرامون سیاست داخلی کشورشده که با اسم مستعار (الف - چریک) تهیه و برای مخالفان اعضا و با اصطلاح روشن نگاهداشتن مشعل جامعه مورد استفاده قرار گیرد.

نظرسویه ضمیمه -

بقراریکه از گذراندن و غیره بالا استنباط میشود فعلاً موضوع انتشار اعلامیه برای مدتی به تعویق افتاده و ضروریست که سایر اعضا هم بجهت ترس از گرفتاری برای انجام این کار قبول مسئولیت ننمایند.

نظریه رهبر عملیات.

انتشار اعلامیه فوق الذکر با اقداماتی که بعمل آمد برای مدتی به تعویق افتاد و معیناً بعد بنظر نمی رسد که از طرف سایر عناصر جامعه که با داریوش اشوری و فضل اله نیک اشین ارتباطی ندارند و در جناح با اصطلاح سرشار بوده اند اعلامیه منتشر گردد. بنا بر این مفید خواهد بود که موضوع ۳ احتمال انتشار اعلامیه ای از طرف نظریه: بقایای جامعه سوسیالیستها جهت اطلاع و پیش بینیهای لازم بساواک تهران البته بصورتیکه نامی از افراد بالا ذکر نشود منعکس گردد. هرگونه اقدام مستقیم باعث شناسائی منبع خواهد بود.

گیرندگان:

[سند شماره‌ی ۷۳]

تلاش «جلال آل احمد» برای انتشار کتاب دفاعیان خلیل ملکی

ستیزی و تحریر مازله

طبقه بندی حفاظتی

درجه فوریت

صفحه شماره یک از سه صفحه

نسخه شماره یک از سه نسخه

- ۱- به: ۳۰۴۲
- ۲- از: د/ب
- ۳- منشأ: ۱- پیوست: ندارد الف
- ۴- منبع: ۵۵۵
- ۵- تاریخ وقوع: ۴۵/۱/۱۷
- ۶- تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۱/۱۷
- ۷- تاریخ رسیدن خبر بر مبرر عملیات محل: ۴۵/۱/۱۹
- ۸- شماره گزارش: ۳۰۴۲/د/ب/۱۷
- ۹- تاریخ گزارش: ۴۵/۱/۱۷
- ۱۰- ملاحظات حفاظتی: اقدام مستقیم بوجهب
- ۱۱- شناسایی منبع خواهد بود
- ۱۲- گیرندگان خبر:

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

موضوع: جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی

عطف/ پیرو:

ساعت ۱۶۳ روز ۱۷/۱/۴۵ فصل العینلثمین روضا افراشید (سعادت) بنزل جلال ال احمد واتسع در تجربیش اخگر کچه فردوسی رفتند . در این ملاقات جلال ال احمد اظهار نمود است: " در حال حاضر محاکمه ملکی پایان پذیرفته و بهتراست آنچه را که درست داریم بصورت یک کتاب منتشر نمایم که سند واقعا" مفید و روشن کننده بای بخصوص از لحاظ حوادث این سالهای بحرانی (۵۰ سال اخیر) که روشنفکران بان نماز شد بد دارند باشد وضما" مطالب و کتاب درست در این باب منتشر گردیده باشد . این کتاب در حدود ۳۰۰ صفحه معمولی میشود و شامل کثیر خواست . گلبه مدافعات ملکسی و سه نفر دیگر و حرفهایی که در دادگاه رد و بدل شد بخواهد بود در این کتاب اظهارات دادستان چاپ نخواهد شد زیرا ملکی آنچه را که لازم بوده خود نقل کرده و پاسخ داد بقیه فرمایشات جناب دادستان در روزنامه منتشر شده و لزومی ندارد که ما برایشان منتشر کنیم بعلاوه این اظهارات اندر بی پایه بوده که از نقطه نظر خود دستگاه هم قابل تکرار نیست ."

قراراست جلال ال احمد مقدمهای بعنوان " یک شاهد" قسمت عمده جریانات سیاسی سالهای اخیر بنویسد در ابتدای امر ریاره تعداد کتاب عدد ۲۰۰۰ نسخه بمان آمده ولی پس از مذاکراتی بمرامین هزینه زیاد و عدم قدرت چاپ کتاب باین تعداد فرارنده تبار" ۵۰۰ نسخه چاپ گردد . تاکنون در حدود ۱۵۰ برگ مطالب کتاب ملکی شده و سه صفحه ان با تلم مشکلی توسط جلال ال احمد طبقه بندی حفاظتی

این کتاب به دست می آید

رویت شد هوقرار است از روی مطالب کلمه تهیه گردد. نصف اوراق بوسیله دو نفر از دوستان ال احمد کفایتان معلوم نشده ماشین گردیده و نصف بقیه توسط یکی از اعضا جامعه درست تاپی میباشد و قرار است کتاب مزبور از لحاظ جمع آوری مطالب تا آخر فروردین ماه آماده شود. درباره جلال ال احمد اظهار نموده که با رضانی مدبر موسسه مطبوعاتی امیرکبیر مذاکره کرد بولی او جواب نداده و وصل ندارد که بار دیگر درباره این موضوع با وی صحبت کند و بهتر است از طرف خود اعضا اقدام بجای این کتاب بشود البته هنوز تصمیم قاطعی در این زمینه اتخاذ نگردیده و به فضل الضلیک ائین گفته شده که با جلال ال احمد در تماس باشد و هر وقت کتاب برای چاپ آماده بود تحویل گرفته و ترتیب چاپ آنرا بدند.

در ملاقات منزل جلال ال احمد صحبت از مطالب مندرج در روزنامه لوموند فرانسه درباره محاکمات سیاسی در ایران شد موضوع اشاره بمقالات اخیر این روزنامه متکی باظهارات را با بود وکیل دادگستری فرانسوی و نیز مسافرت اریک رولوسر دبیر خارجی خارمیانه روزنامه لوموند ازال احمد سؤال شد که اظهارات نوشته های این دو نفر کمیدی بوده اند از منابع موثقی کسب شده چه بود موضع موثقی چه کسی بوده است؟ جلال ال احمد پاسخ داد: منابعی نبوده بلکه بلصنبح بوده و انهم خود من هستم من مضملاً را با پور رادرجریان حقایق گذارده ام.

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
برای آرزوی فرستادن و بسته
ارسیو

جلال ال احمد همچنین افزود است که قسمت عمده مدافعات ملکی را با بحال برای آرزوی فرستادن و بسته رانیز قریباً خواهد فرستاد.

دو نفر ملاقات کنندگان با جلال ال احمد درباره تجدید تشکیلات جامعه حوسالیستها با و مذاکره و نظراتش را سؤال کرد مانند نامبرده در پاسخ گفته است: "من به تشکیلات کاری ندارم و کارا کشیدم. اصولاً معتقدم برای کدام روشنفکران نادان خود فروش زحمت بکشیم. اینها میباید چیزهایی یاد بگیرند و بعد بحث میدهند. من فقط از نظر علاقتندی بملکی اخیراً کارهایی کردم و برای شخص او هر کار دیگری هم میکنم ولی در عین حال نمیخواهم عاقبتمانند ملکی باشد. این روشنفکران لایق همین حکومتی هستند که دارند."

نامبرده در خاتمه افزود: "من بهر حال شمارانح نمیکشم بروید و در هم جمع شوید بلکه کمیته جدید انتخاب کنید و مسئولیتها را هم تقسیم کنید. قتها نظر من غیر از این است شما (نظراًئین و اغراضید) و آقایان طالی زاده و صفار هیران اینده جامعه هستید که همان سر نوشت ملکی را خواهید داشت منتهاده سال دیگر. پس از آنکه مطالب دیگری در زمینه چاپ کتاب مدافعات ملکی و مراجعه فضل اله نیک ائین و اغراضید را در یافتن ملاقات مزبور در ساعت ۱۸:۴۵ خاتمه پذیرفت.

نظریه منبع: تصویربرد جلال ال احمد شخصاً اقدام به چاپ کتاب بکند و ناگزیر است از سایر

اعضاء جامعه مخصوص فضل الهنيك المين و دارپوش اشوري كلك بگسرد .
در مورد ملاقات خارجيان دريكي در گزارش قبل اطلاع داده شد كه دارپوش اشوري با اريك رولو
حرد بهر خارجي روزنامه لوموند تماس گرفته اينك روشن شده كه اين ملاقات در منزل جلال ال احمد
و با حضور وي انجام گرده است .
نظريه رهبر عمليات .
قبلا سعي شده تا اعتماد جلال ال احمد و د نفر ديگر نسبت به منبع جلب و نظرياتي رفتار شود كه حتى الامكان
فعلا مسئله چاپ كتاب در بين همين چهار نفر باشد تا بموقع از جزئيات امر اطلاع حاصل گردد .
مفيد خواهد بود كه منحصرآ بساوك تهران اطلاع داده شود كه " جلال ال احمد راحت مراقبت و
كترل بيشترى قرار دهند " .

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

گزارشی از انتشار کتاب مدافعات خلیل ملکی در دادگاه نظامی توسط «جلال آل احمد»

تخیلی محرمانه

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

طبقه بندی حفاظتی

درجه فوریت

- ۱- شماره: ۳۰۲
- ۲- از: ۵/۴/۱
- ۳- منشأ: افراد جامعه سوسیالیستها
- ۴- منبع: ۵۵۵
- ۵- تاریخ وقوع: ۴۰/۱/۳۱
- ۶- تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۰/۱/۳۱
- ۷- تاریخ رسیدن خبر برهبر عملیات محل: ۴۰/۲/۱
- ۸- شماره گزارش: ۳۰۲
- ۹- تاریخ گزارش: ۴۰/۴/۱
- ۱۰- پیوست:
- ۱۱- ملاحظات حفاظتی: الف
- ۱۲- گیرندگان خبر:

موضوع: چاپ کتاب مدافعات خلیل ملکی در دادگاه نظامی

عطف / پیرو:

بطوریکه قبلاً اطلاع داده شده بود جلال آل احمد در تلاش بود تا با جمع آوری مدافعات خلیل ملکی و همکاران او کتابی تحت عنوان (مدافعات خلیل ملکی در دادگاه نظامی) تهیه و بعنوان یک نشانه در ساله وقایع اخیر ایران مقدمه ای بر کتاب منور بنویسد و در ایران چاپ و توزیع نماید. نامبرده پس از اخذ مدافعات محکومین قسمتهای از انرا اصلاح و مطالبی بعنوان باورقی بان افزود و پس از آنکه شخصاً نتوانسته ترتیب چاپ این کتاب را بد هد با سایر اعضا جامعه سوسیالیستها مذاکره و قرار شده بود که کتاب بوسیله سایر افراد چاپ شود. جلال آل احمد گفته بود که پیش نویس کتاب تا آخر فروردین ماه آماده میگردد و قرار بود پس از آماده شدن در پیش اشوری بافضل الضمک ائیسین پیش نویس منور را اخذ و ترتیب چاپ آنرا بد هند. ولی گویا در پیش اشوری بعلت نداشتن وقت و فضل اله نیک ائیسین بجهت گرفتاری اداری بد جلال آل احمد مراجعه نکرد مانند روز ۳۱/۱/۴۰ رضا افراشید (سعادت) بمنزل نامبرده مراجعه و قسمت اعظم پیش نویس را که شامل (مدافعات خلیل ملکی، رضاشایان و طهبجان شانس و نیز بهرگزانی شخص اخیر است) اخذ نموده تا بوسیله سایر افراد ترتیب چاپ آنرا بد هند. بطوریکه جلال آل احمد اظهار نموده مقدمه ای که قرار است بنویسد تا بحال تکمیل نشده و قسمتی از مدافعات میرحسین سرشار نیز هنوز بد متن نرسیده و پس از تکمیل تحویل خواهد نمود.

برفرد

طبقه بندی حفاظتی

تاریخ: ۳۱/۱/۴۰
 شماره: ۳۰۲
 موضوع: چاپ کتاب مدافعات خلیل ملکی در دادگاه نظامی
 عطف / پیرو:

گزارشی از اظهارات یکی از اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها مبنی بر عدم امکان تجدید حیات سیاسی

انجمن سوسیالیست‌ها
طبقه بندی حفاظتی

درجه فوریت

صفحه شماره از و صفحه

نسخه شماره از پنج نسخه

۸- شماره گزارش: ۳۰۴/۳۰۴/د.ب.۱/۳۰۴

۹- تاریخ گزارش: ۴۰۳/۳۰۴/۴۰۳

۱۰- پیوست:

۱۱- ملاحظات حفاظتی: الف

کپی از اسناد و اسناد سوسیالیست‌ها
آرشیو

۱۲- کپی در کلاس حزب کارگران و انقلابیون

۱- ۴: ۳۰۴/۳۰۴

۲- از: ۳۰۴/۳۰۴/۳۰۴

۳- منشأ: جامعه سوسیالیست‌ها و نهضت ملی

۴- منبع: ۵۵۵

۵- تاریخ وقوع: ۴۰۳/۳۰۴/۴۰۳

۶- تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۰۳/۳۰۴/۴۰۳

۷- تاریخ رسیدن خبر بر مبر عملیات محل: ۴۰۳/۳۰۴/۴۰۳

موضوع: اظهار نظر دکتر غریب‌الدین علمی غروی و فضل‌المنین در باره جامعه سوسیالیست‌ها.
عطف/ پیرو:

دکتر غریب‌الدین علمی غروی عضو جامعه سوسیالیست‌ها که فعلاً در سپاه بهداشت مشغول خدمت است و تقریباً شاید تا پایان خرداد ماه خدمت‌هایمان برسد در تاریخ ۴۰۳/۳/۱۴ که بر مریضی تهران آمد و بود در محل کار فضل‌المنین ائین کارمند وزارت اطلاعات با وی تماس گرفته و ضمن مذاکراتی پیرامون تصمیم‌گیری در باره ایند موافقتی از خانه خدمت وظیفه‌هاز لحاظ تشکیلاتی جکار باید کرد ؟ اظهار عقیده کس کرده است .

در حال حاضر از جامعه سوسیالیست‌های و افرادان در ایران امکان استخراج چیزی در دخی از نظر فعالیتهای سیاسی وجود ندارد در وضع تشکیلاتی سهم هی ارزش کمی با در نظر گرفتن روحیات افراد تجدید سازمان جامعه بهمان ناپویمانان افراد صحیح و منطقی نیست . جامعه شناخته شده بسیاری از افراد هم لایقند و اکثریت آنها برای کار و فعالیت در شرایط سختی پیروز نیافتادند و علاوه انتقاد و اعتراض و اختلاف سلیقه جدیدی است که تجدید سازمان را غیر ممکن میسازد . اگر چه دستگیری سران و نه‌مانین جامعه در اضمحلال آن مؤثر بوده ولی اصولاً چون تشکیلات برای شرایط سختی نبوده و از همه بهتر تمیز روشن استراتژی هیئت حاکمه و موضع خاص بین‌المللی آن طوری است که نیاز به وجود یک تشکیلات جدید و نیرومند با اصول و روش مناسب با وضع کنونی برای مبارزه با اشکار میسازد .

غریب‌الدین علمی غروی
۳۰۴

طبقه بندی حفاظتی

مهر تایید
۲۵/۳/۴۰۳

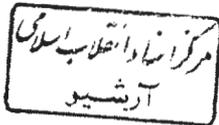
[سند شماره ۷۶]

ملاقات «جلال آل احمد» و «آشوری» و «نیک آئین» و گفتگو درباره‌ی انتشار مدافعات
ملکی و....

موسسه فرهنگی - اجتماعی

طبقه بندی حفاظتی

درجه فوریت

صفحه شماره از دو صفحه

نسخه شماره از هشت نسخه

۱- به: ۳۰۲/۲

۲- از: ۳۰۲

۳- منشأ: جمله موسسالمستهای نهضت ملی

۴- منبع: ۵۵۵

۵- تاریخ وقوع: ۴۵/۳/۱۴

۶- تاریخ رسیدن خبر بوضع: ۴۵/۴/۱۴

۷- تاریخ رسیدن خبر برهبر عملیات محل: ۴۵/۳/۱۴

۸- شماره گزارش: ۴۰۲/۳/۱۴

۹- تاریخ گزارش: ۴۵/۳/۱۴

۱۰- پیوست:

۱۱- ملاحظات حفاظتی:

۱۲- گیرندگان خبر:

موضوع: ملاقات برخی از اعضا* جامعه موسسالمستهای رگانه فدای فردوسی

عطف/ پیرو:

در ساعت ۱۲ روز سه شنبه ۴۵/۳/۱۰ جلال ال احمد . دارپوش آشوری وفضل العنکائین در محل کافه فدای فردوسی جنب فروشگاه فردوسی با یکدیگر ملاقات نمودند . در این ملاقات جلال ال احمد اظهار داشته که تاکنون درباره چاپ کتاب مدافعات خلیل ملکی موفق به انجام کاری نشده بود و نظر دارد که شخصی را پیدا کند تا مدافعات منبر را روی کاغذ استتسیل ماسین کند انگه در فرصت مناسب تد رجا* اقدام به پلی کی بنماید .

جلال ال احمد همچنین در این ملاقات با کتی ارائه نموده که از کشور فرانسه برایش فرستاده شده در این باکت علاوه ای بنیان فرانسه بصورت چاپی بوده که در آن بمحاکه و حکومت و نفاضا* حزب طلس اسلامی اعتراض شد موزیل اعلامیه منور را در حدود ۸ سازمان دانشجویی جهانی امضاء کرده اند . جلال ال احمد اظهار داشته که فعلا* تحلیل ملکی در زندان مشغول نوشتن جزئیات کتابی در باره رهبری* است که چیز جالبی خواهد بود .

در خاتمه مذاکرات دارپوش آشوری و جلال ال احمد به فضل العنکائین توصیه کرد باند که ضمن ملاقات و مذاکره درباره اسید مهدی نجفی و براد هون بهنگاری و بالاخره چاپ کتاب مدافعات ملکی بنماید

بررسی شد
تاریخ
۱۴/۳/۲۱

طبقه بندی حفاظتی

موسسه فرهنگی - اجتماعی
تاریخ: ۱۴/۳/۲۱

۱۳۳۰

ونيك ائين نول داده كه اين ملاقات را انجام ونتجهه را با اطلاع آنها برساند .
جلسه مزبور در ساعت ۱۳۳۰ با بيان پذيرفته است .

توضيح رهبر عمليات .

جريان ملاقات فضل اله نيك ائين وسيد مهدى نجفى در گزارش شماره ۳۰/۳۰ ب ۳۱۲ - ۴۵/۳/۱۴
بمعرض رسيد ماست . ك

۱۳۳۰
۱۳۳۰
۱۳۳۰

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

[سند شماره ۷۷]

گزارش ملاقات اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها با «عباس عاقلی‌زاده» و گفتگو
درباره‌ی طراحی خط‌مشی سیاسی

صفحه شماره ۱۱ از چهار صفحه
نسخه شماره ۱ از شانزده نسخه

شماره گزارش: ۳۴/دب/۲۱۲

۱ به پخش: ۳۱۲

تاریخ گزارش: ۲۶/۳/۴۵

۲ از: دب/۳۱۲

ملاحظات حفاظتی: الف

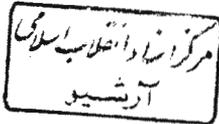
۳ منشأ: جامعه سوسیالیستهای نه‌ت ملی

۴ منبع: ۰۰۰۰

۵ تاریخ وقوع: ۲۶/۳/۴۵

۶ تاریخ رسیدن خبر: ۲۶/۳/۴۵

۷ تاریخ رسیدن خبر به دبیر عملیات محل: ۲۸/۳/۴۵

موضوع ملاقات اعضا: جامعه سوسیالیستها با عباس عاقلی‌زاده و اظهارات نامبرده

پس از انتقال محکومین سیاسی از پراچان اعضا، جامعه سوسیالیستها بملاقات عباس عاقلی‌زاده و شوچهر سفارته و میرند در این ملاقاتها عباس عاقلی‌زاده دستوراً، راجع به فعالیت و دخلت‌های آینده افراد جامعه با آنها مباحثه از جمله افرادی که در روزهای اخیر بملاقات نامبرده رفته‌اند سید مهدی نجفی، وقل الله نجف‌آمین کارمند وزارت اطلاعات را می‌توان نام برد. شخص اخیر در روزدوشنبه ۲۳/۳/۴۵ و در روز پنجشنبه ۲۶/۳/۴۵ درباره ملاقات رفته در روز پنجشنبه ضمن ملاقات عباس عاقلی‌زاده دستوراً، پیش زبرجهت فعالیت بی‌داده است.

۱- باید از این پس نهایت‌احول پنهانکاری رعایت شود بطوری که هیچ چیز آشکار نشود و حتی یک کلمه تلفات ندنیم. این مسئله که در حال حاضر تشکیلات سرو سامانی ندارد و فعالیت‌های مهم نمیشود باید کاملاً حفظ شود یعنی کوشش بی‌مطل‌اید که تجدید سازمان در مهم ولسی با حفظ‌نمای خارجی فلی چنان وانمود کنیم که فعالیتی نیست.

۲- فعالیت‌ها بصورت بسته‌های کاملاً محدود و مخفی باشد و بهین صورت ادامه و گسترش یابد افراد تازه یارفقائی که از خدمت وامنه مراجعت میکنند مانند داریوش محقق‌زاده و سایر نامیان و علیجان شانی تا اواف و سیرانها که از زندان آزاد میشوند مانند داریوش محقق‌زاده و سایر نامیان و علیجان شانی بصورت کاملاً محتاطانه و غیرطبیعی به بسته‌های کوچک ملحق شوند.

مهر: ۱۵/۳/۴۵
تاریخ: ۲۵/۳/۴۵

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
ارمنیو

- ۳- مدافعات خلیل ملکی و دیگران، مورد ارزشیابی باید زیاده شود و این زمینه توسعه لازم است
- کسانی که ملاقات میبند خوا برد شدن، جمله به سید مهدی نجفی
- ۴- سید مهدی نجفی و جمعی دیگر نامکار حسین رحمانی، خسار اخیرا، همکارهای با عم دارند که مترجم نیست باید از منبع آنها اطلاع حاصل و تحقیق "رد و نمنا" حتی شود که جانب احتیاط رعایت و مدارگی بدست آنها داده نشود.
- ۵- بلایردگان با خلیل ملکی ملاقات و نظریاتش در باره امیر و لورگی جامعه استفسار شود.
- ۶- ترتیبی داده شود که دکتر عزالدین علی، غزویس از مراجع است از سیاه بهداشت حتماً ملاقات عاظم زاده و صفایرود.

عباس عاظمی زاده پس از مدیر ستورات بالا ادلهها عقیده کرد با ست ۴۰ در سال اخیر و نایع را حوالی بدیدامده همه سوسیالیستها در نتیجه انتخابات گزینهای دیگر برپا شود، بخورد که مجموعه آنها بلایرودت باعث تصحیل عملیات بصورت مؤثرند تا ست اما این دوره کوتاه نمیتواند چیز از این اول بکشد و مجرد "باید همضیر و نامتشان این بار بصورت کاملاً" مخفی گرداورد و چه بکرد زیرا دستگاه علمبرغم موفقیتهای ذلتبری در عرصه بین المللی و در داخل کشور با مشکلات مواجه است که جز از لربن راه حلهای سوسیالیستی و اعلامی آزاد به راه حلی برای ان میسر نیست. از لربن ایجاد احزاب تلابی توسط اقبالیها، علم عام، منصور ما معینان ناوا و سایر آنها همچگونه پیشرفتی برای رژیم حاصل ننخواهد شد جز آنکه برآمد این احزاب مسخره بیفزاید و خود را پیش از پیش، مورد استهزا در داخل و خارج کشور قرار دهد.

پس از مذاکرات مفصلی که در همین زمینه با سعید گرفته ملاقات تا بردگان خاتمه پذیرفت است نتایج شرح:

درست در همین روزهای کابین سازمان نوشته میشود جامعه سوسیالیستهای ایران با اتحاد سوسیالیست، کمونیست، نیمه سوسیالیست، سها تیزان و احساناتی که این مجموعه کاملاً در دم و گسیخته را بوجود میآورند در جریان "عزمت" به مرحله دیگری از فعالیتها و اقداماتی هستند که ناگزیر بوجود خواهد آمد.

حوادث سالهای اخیر و اجتماع و حوال کنونی کشور حداقل در نوعی تمایل در درین اعضا جامعه ایجاد کرده است:

مرکز آزاد افکار و اندیشه اسلامی
پانزدهم شهریورماه ۱۳۵۷

مانند عراق و سوریه و غیره .

۲- ایجاد یک حزب سوسیالیست چه مشروط بر آنکه دستگا مجبور شود ویا آنکه تشخیص دهد
که ایجاد چنین سازمانی لازماست و آزادی ایجاد آنرا اعلا نماید . مانند حزب کارگر در ترکیه
که فعلا ۱ نفر نماینده در پارلمان دارد .

باید اذعان کرد که اتخاذ یکی از روش فوق الذکر بر آورد میسختگی به رفتار و اقدامات دستگا
حاکمه دارد بدین در واقع در مرحله کنونی دستگا میتواند متمسقا به سیاستهای ازبیرنمای سیاسی
تایید آن میباشد این نکته عم اشد است که در وضع کنونی طرز فکر شماره یک در میان
اعضا جاسه و حتی گروههای مخالف دیگر غلبه دارد .

عامل مهم دیگری که نباید از نظر دورماند مومسج جامعه سوسیالیستهای ایران در اروپا
و ایولا* فمالیتهای ایرانیان و دانشجویان متیم غارن است که به علت اوتاع و احوال خاص
کنونی تا شیرسیار تنهین کنند و سعی بر روی گروهمها در داخل ایران دارند و حتی را منطانی
میکنند و ابهام میدهند و باید گفت که نوع فمالیتهای و اقدامات و لوز فکر و تاکتیهای و روشهای گروههای
مخالف کشور در حال حاضر تنها جریان مخالفی است که با دستگا با لحاظ رهبری و نبال کشیدن
نیروهای مخالف از نظر فکری و تاکتیکی بیچاره برخاسته است .

نظرسریه رهبر فملیات .

مسئله زیر زمینی و پنهانی تمدن فمالیتهای گروههای مخالف بیبر است که تا بد از او خسر
سال ۴۳ تقریبا بصورت آغازید، مرحله جدید بصورت شیوه های مدین فمالیتهای سیاسی
در بین گروهمها دست راستی آغاز شده است . سازمانها و احزاب و دستجات تا در حجب به مجلس
و احزاب وابسته بان و جامعه سوسیالیستها در ایرانهای سابق فمالیت خود ایولا ۳ از انتخاب
اینگونه روشها احتراز میسرستند زیرا مستعد بودند با روشهای گذشته میتوانند مواضع و نگاههای
حساسی را در اجتماع اشغال و قدری لازم را بدست آورند لیکن باشکست در این عقیده روش
کنونی را اتخاذ کردند و شاید ادعا باشد که گفته شود اتخاذ این رویه به بنیاس وسیعی ناشی
از الیهامات عناصر و گروهمهای مخالف در خارج از کشور بوده که روز بروز بر عرص و وسعت آن افزوده
شده و این مدت یکسال ونیم اخیر توانسته اند لزوم و فواید این گونه فمالیتهای و ایولا محاسن روش

مرکز اسناد و انتقال به اسلواکی
آرشیو

آرشیو

— ۴ —

فعالیت مخفی را به همه افراد تفهیم نمایند .

از طرف دیگر عناصری که بجهت فعالیتهای سابقه سیاسی بزندگان افتاده اند در زندان با فرصت لازم به بررسی گذشته و اشتباهات سابق خود پرداخته و با نزدیکان و استفادۀ از اندک امکانات دیگر ضمن اینکه از لحاظ فکری بسیاری از مسائل مورد اختلاف خود را حل کرده و به تفاهم بیشتر در زمینه اهداف مشترک رسیده اند متحدان رژیم کمونی را انتخاب و عموماً به همفکران خود که به ملاقاتشان سرزنند التماس میکنند . با این ترتیب این نکته تویاً اشکار میگردد که بعد از این دشمن به صورت جدی تروباروتس را حساب شده تری منتها از زیر زمین بمیدان آمده و بارزۀ رایشگل مخفی از تمام جهات شروع کرده و آنچه که پیش از هرنگته ای جلب توجه میکند متنوع فعالیتهای گروههای مخرب در خارج از کشور و الهام دادن به عناصر ناراحت در داخل مملکت میباشد .

بهرمن
۱۳۵۱/۵/۲۵

۱۳۵۱/۵/۲۵

[سند شماره ۷۸]

گزارش درباره‌ی بررسی فعالیت احزاب، اتحادیه‌ها و سازمان‌های دانشجویی خارج

از کشور

سخت‌گیران

طبقه بندی حفاظتی

درجه فوریت

- صفحه شماره از صفحه
- نسخه شماره از نسخه
- ۱- ۴: ۳۱۲
- ۲- از: ۳
- ۳- منشأ: خلیل ملکی
- ۴- منبع: ۵۵۵
- ۵- تاریخ وقوع: ۴۵/۳/۳۸
- ۶- تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۱/۳۸
- ۷- تاریخ رسیدن خبر بر مبنای عملیات محل: ۴۵/۲/۳۸
- ۸- شماره گزارش: ۳۱۳/۳۸
- ۹- تاریخ گزارش: ۴۵/۴/۳۸
- ۱۰- پیوست: الف
- ۱۱- ملاحظات حفاظتی: الف
- ۱۲- گیرندگان خبر:

مرکز اسناد و انتشارات سروش
آرشیو

موضوع: ملاقات اعضا، جامعه سوسیالیستها با خلیل ملکی

عطف / پیرو:

روز ۲۰/۳/۴۵ عدای ازاعضا، جامعه سوسیالیستها و توأم خلیل ملکی از جمله برادران و همسران میرد و جلال ال احمد و فضل المینا شین در زندان موت شهرتانی بد ارمکی رفتند .

در این ملاقات جلال ال احمد ضمن ارائه چند مجلد از مجله ماهنامه جهان که خودش وقتی چند اعضاء و متالیین بجامه دران مقاله مینویسند اظهار نموده که تقریباً کتاب تروتسکی هم میرسد برای ملکی خواهد آورد . پس از آن جلال ال احمد از ملکی سؤال کرده که آیا آن مطالب را نوشته است یا نه ملکی در پاسخ گفته که بعلم در دست بد مدتی است قادر مطالعه نیست و نمیتواند چیزی بنویسد . ال احمد به ملکی اصرار فرموده که هر طور هست آن مطالب را تمام کند که خیلی بدرد خوراست و اقدام مثبتی خواهد بود . پس از آن جلال ال احمد بطور خصوصی به نیک امین گفته که ملکی در صد نوشتن مطالبی است که اگر بتوانیم آنها را در داخل یا خارج چاپ کنیم خیلی ارزنده خواهد بود .

نظریه بر مبنای عملیات .

با توجه با مسابقات جلال ال احمد با احتمال زیاد خلیل ملکی مشغول تهیه کتاب با جزوه ای است که برای اعضا جامعه امنیت فراوانی دارد و بعید نیست حاوی مطالبی علیه دستگاه باشد و واضح است که در این زمینه شهرتانی کل کشور در جریان واقع و بطور غیر مستقیم با تروتسکی را روشن نمایند .

راستی ثابت - اطلاع - تروتسکی
انکان در وقت سحر راه بردار
کریم

سرویس جاسوسی
۱۳۹
سخت‌گیران

نویسنده
۵
۳۸

طبقه بندی حفاظتی

گزارش چگونگی فعالیت جامعه‌ی سوسیالیست‌ها در اروپا و در پیش‌گرفتن پنهان‌کاری در فعالیت سیاسی

طبقه بندی حفاظتی

- ۱- به: نسخه شماره ۱۰۰ از: هشت نسخه
- ۲- از: ۳۱۲
- ۳- متنا: احزاب راسته به جبهه ملی در اروپا
- ۴- منبع: ۵۵۵
- ۵- تاریخ وقوع: اخیراً
- ۶- تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۶/۱۴ (۴۵/۵/۲۵)
- ۷- تاریخ رسیدن خبر بر مبره عملیات محل: ۴۵/۶/۲۱
- ۸- شماره گزارش: ۳۱۲ ب ۴/۲۱۰
- ۹- تاریخ گزارش: ۴۵/۶/۲۲
- ۱۰- پیوست:
- ۱۱- ملاحظات حفاظتی: الف
- ۱۲- گیرندگان خبر: بخش ۳۱۵

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

موضوع: سیاست بر سر گذار به مرحله فعالیت جبهه ملی و احزاب چپ و راسته در آن در اروپا
عناوین: پرونده

سراوانتخاب جهت برگزیدن راه اصولی و صحیح و اقدامات آن لازم میدانند. نتیجه مطالعات و بررسیها اینکه
 مابین دو دسته اخیر در کشورها را طرفین، فرانسه و انگلستان ضمن تماس و ملاقات با فعالین برجسته‌ی آن
 گردانندگان گروهها و معارفها مشاهده و رفع حوصص اقدام به احیای آنها در اروپا بعمل آورده -
 با دستهای پرمیانه
 هر فردی که در گذشته به کم و کیف فعالیتها و جذب و جریانی سازمانها و انجمنها، نظیر کنگره‌های
 صانف و عثمان آگاهان عمل داشته و در مرحله اول پس از پیروزی با بنیادهای اوضاع و احوال جدید سرسری و -
 پس از اطلاع و مسائل سیاسی پس از آنها در این گروهها و چارتها و دیگر در روشی منحصراً عدم تشکیل جلسات
 گوناگون و محاربت و برگردان فعالیتها و شیخ و جمع کردن گروهها و مخالفان و بده میشود بطوری که
 این همهگونه تئوریها و معانی در انجمنها و برائیان ناممکن با مطالعه با دو دهه سال قبل وجود ندارد
 و از فعالیتها در مدتها و مدتی در مجموع گساده است -
 به از تعداد اعضاء بسیار از تعداد به احیای آنها در انجمنها گشته شده و حتی بر این اقدامها بحسب
 تعطیل و زنده اند -
 به انعکاس اثرات و تبلیغ اصلاحات انجام شده و بر این از طریق مطبوعات و از طریق هیئت‌های محاربت
 تا حد بسیار ماضی در انجمنها و نظیر کنگره‌های ایرانیان ملهم عثمان از کشور گشته بطوری که هر صافرت تازه وارد
 حتی ضمن صحبت با سرسخت ترین مخالفان نیز به با مشاغل و اظهاراتی مواجه میشود که حاکی از ماندگی
 و شکست آنها در برابر اقدامات پهلوی ایران است -

۳۱۲
 طبقه بندی حفاظتی
 ۱۳۲۰۱۱

خیلی دست‌نشانه

-۳-

در مجموع میتوان گفت که غریب‌میل داخلی و خارجی برای فعالیت گروههای صغری و بزرگ و سخن از حسن رفتن و تجلی مجدد آن بصورت دوسه سال گذشته بوده است و چنانچه برنامه های اصلاحی در پنج سال آینده از جنبه های سیاسی - اجتماعی و اقتصادی با اولویت روبرو شود * اینرسیون * یا گروه مخالفان بطور اعم در خارج از کشور آنچنان شکست خواهد خورد که هیچگاه دیگر باره راست نکند .

نظریه رهبر عملیات ستاد اطلاع گزارین دهند ، اخیرا همکاری خود را در خارج از کشور با سازمان آغاز کرده و طبق توصیه قبلی قرار داده پس از یک بررسی دقیق درباره فعالیتهای کنونی مخالفین در ایران جهت فعالیتهای خود را طبق نظر مرکز تعیین نماید . تا صوره از فعالیت و گردانندگان یکبار از - گروههای براندازی بوده و چهار ساعت تفصیلا جهت فکری از طریق سیاسی این حساب میآید ، است مشارالیه بدینال قرار قبلی تحلیل فوق را ارسال داشته و با توجه به گزارشات واصله اخیر نظرسراست امرا زنده از طرف او طاحد بسیار زیاد میبرد تا امید میآید . ضمن اینکه آموزش لازم بود داده شده تا در آینه چه ترتیب عمل کند از او خواسته شده تا حقی الا مکان در آن: و خواهد کاطرحی در زمینه نظریاتش تهیه و ارسال دارد . -

مرکز اسناد و انتشارات اسرا
آرشیو

خیلی دست‌نشانه

گزارش از فعالیت جامعه سوسیالیست‌ها در تشکیل کنگره‌ی مخفی

طبقه بندی حفاظتی
سری

درجه فوریت

صفحه شماره کپی از ... صفحه

نسخه شماره چهارم از ... نسخه

۸- شماره گزارش: ۳۱۰۳۸۲

۹- تاریخ گزارش: ۴۵/۱/۱۵

۱۰- پیوست:

۱۱- ملاحظات حفاظتی:

۱۲- کپی‌ندگان: مرکز آریا و انقلاب اسلامی

۳۱۱- ۴۱۲ آریسیو

۱- ۲۲۵

۲- از: ...

۳- منشأ:

۴- منبع: طبقه بندی

۵- تاریخ وقوع: اخیراً

۶- تاریخ رسیدن خبر به منبع:

۷- تاریخ رسیدن خبر بر مبنای عملیات محل: ۴۵/۱/۱۱

مرکز آریا و انقلاب اسلامی
۴۱۲ آریسیو

موضوع:

عطف / پیرو:

سوسیالیست‌ها بعد از آنکه در جریان مبارزه خود را کارگرفته و آزادانه همکاری خود را برپا نمودند بطوریکه اخیراً جامعه سوسیالیست‌ها تشکیل کنگره بسیار مفیدی داده و از کلیه گروه‌های کتوری در اروپا نمایندگی در آن حرکت کرده‌اند و این کنگره در نهایت بنیادی صورت گرفته که در نهایت احزاب و گروه‌های مختلف تاکنون از آن اطلاعی در اوردند بلکه بسیاری از اعضا جامعه سوسیالیست‌ها نیز اطلاع از این کنگره‌ها شده و در این لحظه طیف‌ها در پیوسته‌ها در پیوسته‌ها در پیوسته‌ها - بدون تردید از این کنگره اطلاع حاصل نموده‌اند که از این میان طیف‌ها در پیوسته‌ها در پیوسته‌ها در پیوسته‌ها حرکت نموده و در این کنگره قرار است هر یک از این جاب شد مگر به واحد‌ها اطلاع گردد و سوسیالیست‌ها جاب جعلی را محکوم به رخن را فقط همکاری غیر مستقیم با خود مایه‌ها نمایند و بعد از آن مستقل بودن جامعه سوسیالیست‌ها را اعلام می‌دارد نمایند و بین (طیف‌ها در پیوسته‌ها) در جلسه بین افراد آن گزارش در مورد کنگره (بنیاد ستورکمیته مرکزی) خود داری و اظهار اذعان کلیتاً ما وسیله‌ها در پیوسته‌ها و تاریخ و مشخصات کنگره در یاد لحظه مطلع خواهند شد و در خارج از این جلسه در حضور صد نفر افراد مورد الحاحان کامل فائده از برای بحث‌ها مختلف میان آمدن که در نتیجه‌ها اظهار شد که جامعه در رشد و وسعت دادن شد بد تشکیلات سازمانی و مجلس برآمد سازمان مذکور سیاستی بهتر خواهد بود که در مدت تشکیلات بدست آورد تشکیل گروه‌های مختلف در امور جد آنگاه مورد مطالعه قرار گرفته و تنظیم آن شروع شد و منظور از این گروه ۱- این است که با کنگره شناخته شده کمیابستی بطور کلی فعالیت سیاسی داشته باشد.

طبقه بندی حفاظتی
سری

طبقه بندی حفاظتی
محرمانه

درجه فوریت

صفحه شماره از صفحه

نسخه شماره از نسخه

- ۱ - به : ۸ - شماره گزارش :
- ۲ - از : ۹ - تاریخ گزارش :
- ۳ - منشأ : ۱۰ - پیوست :
- ۴ - منبع : ۱۱ - ملاحظات حفاظتی :
- ۵ - تاریخ وقوع : ۱۲ - گیرندگان خبر :
- ۶ - تاریخ رسیدن خبر به منبع :
- ۷ - تاریخ رسیدن خبر بر هر عملیات محل :

مرکز آرایش و اطلاعات اسلامی
آرشیو

موضوع :
عطف / پیرو :

۶- گروه صغلی تروسی که در جهت عملی فعالیت میکند ولی در حقیقت موسسالیست هستند و با جامعه صغلیانه تماس دارند همچنین در مورد حزب خود بوجهتمین احزاب دیگر.

۷- گروه جدیدی از افراد که فارغ التحصیل کشور می آید و با تانگون اصلا هیچ عنوان نداشته اند و در گروه مواضعین با رژیم ایرانی فعالیت کنند و در همه جا خود را به بین نرم آشنا سازند تا بتوانند به ما زمانه ها و تشکیلات و کلبه امیر و لغت آشنا شد میفرود ما آشنا شد و در حقیقت صغلیانه با جامعه موسسالیست ها در تماس میباشند .

تاریخ ثبت ۲۱۲

طبقه بندی حفاظتی
محرمانه

این شعار بود هم اما کس گویند ادویه سازمان انجمن هم این شعار افراطی موافقت کردند و شعار بصورت تراکت بین بچه ها پخش شد. من چنان باطنی به جلال الیاحمد گفتم که این کار را بکنید و از افراط جلوگیری کنید در این ضمن هم از این بچه ها و شیفته دانشگاه را همارا میگویند و این کارها بصورت ما را عقب می اندازد فعلا وضع بد پیچیدگی است که دانشگاه در محاصره پلیس است. از کالی اضافه نمود یک دسته انار نسبت بین بچه ها هست که باین احوال دامن میزنند و امیرین سازمان انجمن نیز در این تحریکات موثرند و گاهی خیلی افراطی میشوند. به تبریک و پروکاسیون میپردازند. در دانشگاه بود که دیگر نیز وجود دارد یکی ا سوسیالیست گنبره هم دارند و این نشریه مغفایا بمنضمیر میشود و دیگری بقا و جبهه ملی. سوسیالیست ها خیلی افراطی هستند شعارها و اعمالشان خیلی تند است. کمیته دارند و خارج از دانشگاه دستور میگیرند من بعضی میگویم با آنها تماس بگیر و پولی تخصص دارد - نمیشوند چون ما امیرین سازمان انجمن هم فرادانند.

نظر منصف. ۱- هسته نهضت طرفداران کالی در دانشگاه موجود دارد. ۲- سوسیالیست ها افراطی عمل میکنند نشریه دارند و رهبری میشوند. ۳- بقایای جبهه ملی در دانشگاه فعالیت میکنند. ۴- شهرمیرایان - دستها بهمانطور متعلقه های خود را پس از سال خالی کنند. ۵- از کالی زمینه جمع کردن زمینه جمع کردن عناصر خود را بیشتر فراهم کرد. ۶- الیاحمد و اربان بود یا از کالی در تاسخ و دستور میدهند. ۷- عبدالمعظم گوهرخواهی مرکز نشر شهر در تهران نفی بود و با او انجمن جوان همراهی دارد. نظر میرسد عملیات ۱- هرگونه اقدام مستقیم روی افراد منتهی به صورت میگردد. ۲- از کالی و همفکران او طرفدار تز کمونیست چینی میباشد. ۳- در مورد تهیه کتاب تخصصی و غیره برگردان انجمن را در دست حقوق و عضو کمیته از طریق بعضی ها اقدام کردید. ۴- با سازمان انجمن جوان در مورد وجود اردوین با همسختگیلاتی طرفدار تز کمونیست چینی میباشد چنانچه بخشهای آوه سازمان تهران در این مورد با بعضی با همسختگی حاصل نمکس نمایند ممکن است نتیجه مطلوبتری پیدا کند.

مرکز انجمن و اتحادیه سراسری
آرشیو

[سند شماره ی ۸۳]

گزارش تقاضای ملاقات خلیل ملکی با رییس اداره سوم ساواک و رد تقاضای او

نخست وزیر

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

س.ا.و.ا.ک

از ۳۱۲
شماره
تاریخ ۲۶/۴/۳۱
پیوست
به

گزارش

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

در باره : خلیل ملکی، فرزند فتحعلی

محترماً با استحضار میسرماند .

نامبرده بالا رهبر جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی ضمن تماس تلفنی تقاضای ملاقات با مدیرکل اداره سوم را داشت که مقرر گردید با وی تماس حاصل و منظور او را این ملاقات مشخص گردد .

در اجرای او امر صادره با اشارتیه تلفنی تماس حاصل و نامبرده ضمن مطالبی رتوس مسائل مورد نظر خود را چنین بیان داشت :

- ۱- با فرارسیدن مراسم جشنهای تاجگذاری او و سایر اعضا، جامعه سوسیالیستها که محکومیت حاصل کرد مانند میخواستند از عنایات شاهانه برخوردار و از نظر آثار ترحمی محکومیت مورد عفو قرار گرفته و حتی برای سازمان سیاسی خود اعاده حیثیت نمایند .
- ۲- مجله علم و زندگی که مدتها مبارزات ثوریک با حزب منحلّه توده داشته و مسئله مضره سیاسی خاصی راهیجوقت مطرح ننموده و از سال ۴۱ بدستور ساواک انتشار آن متوقف گردیده مجدداً با اجازه مقامات مسئول فعالیت انتشاراتی خود را از سر بگیرد .

۳- اخیراً ۳۴ عضو جامعه سوسیالیستها ساواک حاضر میشوند و مورد استیالاتی قرار میگیرند که فیلاً با آنها پاسخ گفته شده و توضیقاتی که جهت آنها فراهم میگردد قابل تحویل نبوده و میبایست

امیر کبیر
۱۳۵۱

تاریخ ۳۱۲
خلیل ملکی
۱۳۵۱

نخست وزیر
سازمان اطلاعات امنیت کشور
 س.ا.و.ا.ک

از
 شماره
 تاریخ ۲۵ آذر ۴۶
 پیوست
 به

مرکز اسناد و انقلاب اسلامی
آرشیو

در ادامه :

دارند ترتیبی اتخاذ شود که از احضار این افراد خودداری گردد .

بشرح زیر توضیحاتی در مورد سوابق و کیفیت گذشته به منطبق فوق بعرض میرساند .

۱- بطوریکه مستخبرین در سال ۴۴ خلیل ملکی و چند تن دیگر از اعضای جامعه سوسیالیستها بحالت فعالیت علیه امنیت کشور وضعیت بارزیم مشروطه سلطنتی و همکاری با سایر نیروهای مخرب دستگیر و هر کدام به تناسب جرم مرتکبه محکومیتهایی حاصل نمودند و شخص ملکسی پس از طی یکسال از محکومیت خود مورد عفو واقع و از زندان آزاد گردید دیگران نیز با پایان دوره محکومیت از زندان آزاد شدند . و چون در رای دادگاه آمده بود که جامعه سوسیالیستها علیه امنیت کشور اقداماتی کرده با استاد عمان رای و تکیه باین طریقه قضائی فعالیت این جامعه محدود و بطور کلی از نظر ساواک غیر مهمی شناخته شد ولی اعضا جامعه مزبور بطور مخفیانه تماسهایی با یکدیگر گرفته و از سال گذشته تا بحال مرتباً در عدد احیاء سازمان و فعالیت گذشته هستند و فعلاً عده ای از کارگران این جامعه با هم در تماس و گردانندگان آن در جلسات در منزل خلیل ملکی تشکیل میدهند .

۲- مدله علم وزند ۳۴ بد و او* زیر عنوان نیر وزند ۴۰ بوسیله ملکی و همکارانش منتشر

مختصت وزیري
سازمان اطلاعات امنیت کشور
س.ا.و.ا.ک

از
شماره
تاریخ
پوست
به

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

در باره :

مگردید و با نظر ستاد ارتش سابق، مبارزات شوریه علیه حزب منحل شده نمود و ضمن مسائل مختلف رکوس مطالب ایدئولوژیکی، جامعه سوسیالیستهاران نیز عنوان میکرد و تا سال ۱۹۴۱ اغلب مطالب مندرجه در این نشریه از نظر ایدئولوژیکی و طرح باره ای مسائل ضد کمونیست، تاحدودی مفید بود و از طرف مراجع مسئول نیز تفضیقاتی در انتشار آن فراهم نمیشد و با از سال ۱۹۴۱ که فعالتهای جامعه سوسیالیستهاران بطور کلی و مندرجات این نشریه جنبه تخریب افکار بخود گرفت از انتشار آن جلوگیری شد و جامعه مزبور از آن زمان تلاش زیادی برای نشر مجدد این مجله نمود ولی نتیجه ای نگرفت و اخیراً نیز شخص خلیل ملکی طوسی نامه ای به آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی، تقاضا کرده که ایشان از پیشگاه ملوکانه برای انتشار مجدد این مجله و همچنین فعالیت علمی جامعه سوسیالیستهاران اجازه نمایند ولی تا بحال پاسخی باین تقاضا داده نشده است.

۲- احضار اعضا جامعه سوسیالیستهاران بدین حال روشن جاری است کما این بخش جهت تکمیل پرونده عناصر سابقه دار و دادن تذکرات و اخذ تعهد و اطلاعات مورد نیاز اقدام به احضار اعضا عمره دف میکند و این امر در مورد دو یا سه تن از اعضا جامعه سوسیالیستهاران من جمله میرحسین سرشار مسئول سابق تشکیلات جامعه که در سال ۱۹۴۱ بعدت یکسال

نخست وزیر
سازمان اطلاعات و امنیت کشور
س.ا.و.ا.ک

از.....
شماره.....
تاریخ.....
پیوست.....
به.....

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

در باره :

محکوم شده و فعلاً* در تلاش تجدید فعالیت جامعه است و داریوش اشوری کارمند سازمان برنامه و عضو کتبه مرکزی جامعه سوسیالیستها که او نیز فعلاً* فعالیت حزبی دارد واقع شده و هر دو نفر با کسب اجازه قبلی توسط بخش ۳۱۳ احضار و مورد مشاهده قرار گرفته اند .

نظـــــــــــــــــر به .

خلیل ملکی از سال ۲۶ و پس از انشعاب از حزب توده همیشه معتقد بوده که فعالیتش در جهت منافع کشور است و اگر زمانی تند رویهایی از او آرزو ستا و دیده شده معلول خرابکاری دیگران بوده و تعابلات او و همفکران واقعیتی با این ترتیب دستگیری خود را در سالهای ۳۴ و همچنین ۴۴ بجهت خود و خودش را بنگاه میداند و فعلاً* نیز این عقیده است که وجود او و سازمان سیاسی او برای مبارزه با انگار کمونیستی و گرایشات نامقبول فکری جوانان در کشور ضرورت دارد و میتواند با توسعه مکتب خویش جوانان را در این مکتب گرد آورد و از انحرافات سیاسی و اخلاقی آنان جلوگیری نماید شاید تلاش او برای اعاده حیثیت و نارحمایتش از احضار افراد جامعه سوسیالیستها بساوانک بر اساس همان اعتقاد مفید بودن خودش باشد و اطلاعات رسیده در کمال اخیر نشان میدهد که او همواره با سایر سران جامعه سوسیالیستها بر شکل فعالیت (علنی یا مخفی)

سازمان اطلاعات و امنیت کشور
س.ا.و.ا.ک

از
شماره
تاریخ
پیوست
به

مرکز اسناد و انقلاب اسلامی
آرشیو

درباره :

مبارزه کرده و همیشه معتقد به فعالیت مجاز، آزاد و در کان و قانون بوده است. بنظر می رسد چنانچه برابر خواست و عمل و یا وی ملاقات گردد حداقل این امر اگر نتواند وسیله تجدید فعالیت جامعه سوسیالیستها بنحو مطلوب قرار گیرد این نتیجه را دارد که مقدار زیادی از عقده های او را غلبه دستگاه خواهد گاست و موجب خواهد گردید که ناسپرد و جانب احتیاط بیشتری را در آزاد کردن هوادارانش در فعالیت سیاسی رعایت نماید.

سازمان امنیت کشور
در تاریخ ۱۳۰۱/۰۱/۰۱
مجلس کمی و در جلسه ۱۳۰۱/۰۱/۰۱
تصمیم شده است

در وقت که موجود با این ترتیب شده است
با این کمی
۱۳۰۱/۰۱/۰۱

فرماندهی مرکز اسناد و انقلاب اسلامی
بروز منتهی کمی و با این کمی
۱۳۰۱/۰۱/۰۱

گزارش بحث و گفتگو بین اعضای جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و آل‌احمد و مذاکراتی درباره‌ی فعالیت سیاسی علنی یا غیر علنی

طبقه بندی حفاظتی

۱۶ دی ماه ۱۳۳۱

صفحه شماره از نسخه

نسخه شماره از نسخه

۸- شماره گزارش: ۳۱۴/۵۲۴

۹- تاریخ گزارش: ۲۲/۵/۳۱

۱۰- پیوست:

۱۱- ملاحظات حفاظتی:

۱۲- گیرندگان خبر:

۱- به:

۲- از: ۳۱۴

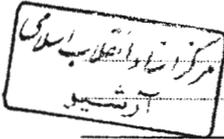
۳- منشأ: جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی

۴- منبع: ۵۸۱

۵- تاریخ وقوع: ۲۶/۵/۳۱

۶- تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴/۶/۳۱

۷- تاریخ رسیدن خبر بر مبر عملیات محل: ۱۰/۶/۳۱

موضوع: اظهارات. منوچهر صفا عضو جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی ایران.

عطف / پیرو:

منوچهر صفا ضمن مذاکراتی اظهار داشت: "عباس عاقلی زاده فعلا" در خیابان منوچهری شرکت بویک بکار اشتغال دارد و با منغول فعالیتهایی هستیم و تلفن منزل من بوسیله ساواک مورد کنترل میباشد و بهتراست در طرفن ظوری صحبت کنیم که متوجه نشوند و طرفین مکالمه را نشناسند."

منوچهر صفا درباره جلال ال احمد و مقاله اخیر او راجع به عراق و اسرائیل اظهار داشت که: جلال ال احمد از نظر عاقلی علاقه شدیدی به شخص خلیل ملکی دارد و از نظر شخصی نیز دارای عقده نسبت به میباشد. تا سربده وقتی ایها از آسیا می افتد و دستجات و احزاب سیاسی فعالیت علنی نمیکند باین قلامه تند و تیز حرف خود را میزند و خودش را وسط می اندازد و عضو رسمی جامعه سوسیالیستهای نهضت و فعلا " - خلیل ملکی دارد با این اقدامات خود وسیلهای فراهم آورد تا از طرف مقامات امنیتی دستگیر شود و شهرت و محبوبیت بیشتری برسد. تمسقی از اقدامات او هم بخاطر علاقه ای است که به خلیل ملکی دارد."

نظرسریه منبع: تصور می رود اعضا جامعه سوسیالیستهای بطور مخفیانه اقداماتی را شروع کرد باند که فعلا در محدوده آنها میرود اعتماد کمیتر کردن جامعه قرار دارد و با صطلان دوران آماده کردن را میباید دانند.

ملاحظات بخش ۳۱۴:

خلیل ملکی، میرحسین سرشار، عباس عاقلی زاده، منوچهر صفا، ضیا، ابقا، و علیجان شانسلی مدتهاست

بسم الله الرحمن الرحیم
طبقه بندی حفاظتی
تیم و با ایضی فرستاده شده است
۱۳۳۰/۱۱

[سند شماره‌ی ۸۵]

اظهارات سران جامعه‌ی سوسیالیست‌ها درباره‌ی وضعیت کشور در سال ۱۳۴۶ و فعالیت‌های حزبی

تیمین بحرمانه

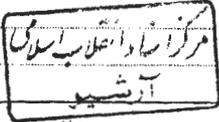
طبقه بندی حفاظتی

درجه فوریت

صفحه شماره کیف از مک صفحه

نسخه شماره کیف از چهارده نسخه

- ۱- به: ۸- شماره گزارش: ۶۷/۸/۱۳
- ۲- از: ۳۱۲
- ۳- متناً: سران جامعه سوسیالیستها
- ۴- منبع: ۵۵۵
- ۵- تاریخ وقوع: اخیراً
- ۶- تاریخ رسیدن خبر به منبع: از ۶۷/۷/۲۵ تا ۶۷/۸/۸
- ۷- تاریخ (سیدن خبر بر مبنای عملیات محل: ۶۷/۸/۱۴
- ۱۲- گیرندگان خبر: بخت ۳۱۵

موضوع: اظهار نظر سران جامعه سوسیالیست‌ها درباره وضع مملکت و فعالیت‌های حزبی و تشکیلاتی

عطف / پیرو:

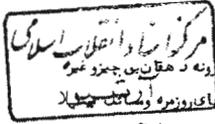
ضمن تماس و مذاکراتی که با سران جامعه سوسیالیست‌ها در ریاریس و تهران بعمل آمده هر کدام از آنها در رساره وضع فعلی مملکت و فعالیت‌های حزبی و موضوعی که در آینده باید دستجات سیاسی بخصوص جامعه سوسیالیست‌ها بگیرند مطالبی بیان و اظهار نظرهایی نمودند که شرح زیر مرقوم می‌گردد.

۱- دکتر امیرپهشدا مسئول جامعه سوسیالیست‌های ایران در اروپا که در حال حاضر تنها با مشکلات نسبتاً زیاد از نظر مالی و نفوذنا صراحتاً جامعه را در اروپا رهبری میکند و در ریاریس ضمن تدریس در دانشگاه طب در آری مطب خصوصی نیز هست ضمن ملاقاتی که در تاریخ ۶۷/۷/۲۵ در ریاریس با او بعمل آمده در باره رژیم ایران و حفظ متن آینده جامعه سوسیالیست‌ها مطالبی گفته که مفاد آن چنین است و در حال حاضر رژیم ایران مبین خود را سفت گویند و این قادر به حل نهایی تضاد های درونی جامعه نیست. ما باید از طریق نشریات و تماسها و ارتباط و دوستی با نیروهای مترقی جهانی مشعل سوسیالیسم ایران را زنده نگاه داریم تا وقت مقتضی فرارسد. نقش اروپا با بطور کلی خارج باید آن باشد که با توجه به شرایط و مرکزاتی که دارد مبارز شناخته نشد مترقیست کند و ایران بفرستد.

۲- منوجه صرفاً مدت قریب به یک سال در زندان بوده و بعد از خلیل طینی عمیقترین تئوریسین جامعه سوسیالیست‌ها میباشد و حتی اکثریت عنا صراحتاً جامعه نامبرد و باید از خلیل طینی رنجبر جامعه منوجه میدانند و در فروردین ماه سال ۴۶ از زندان آزاد و در این مدت بمطالعه پرداخته ضمن ملاقات روز ۶۷/۸/۲ جناب گفته است: باید اعتراف کرد که نیروهای مخالف با جنبه ملی سوم و اصولاً تا کتیکها و روشها و مبارزات اخیر گذشته در نیاله مبارزات در ایران کمتر صدق است با شکست روبروشده و شمارهای گذشته دیگر ارزشی ندارد و در و در خود را با زمان حاضر در دست داده است زیرا اجتماع ایران با مهابرت دیگر ساختار اقتصادی و اجتماعی آن

حاج آرشیر

۱۳ شهریور ۱۳۴۶

در گزین شده و فعالان و فعالان مشخص نیستند . هم اکنون نه طبقه بورژوازی ملی نه طبقه کارگرگونه در هفتاد و پنج درصد
هیچکدام در قیافه روشن نیستند و تعریف معینی ندارند . در نتیجه باید از مبارزات و شعارهای روزمره و وفاقیست مصلحتی
به امروزی فعلا دست برداشت و بدین برای شناخت اجتماع کنونی و آینده ایران مطالعات لازم بعمل آورد .
بدیهی است که ماسوسالیست هشتم روزیم ایران حتی اگر بهترین موفقیتها را نیز بدست آورد . چون در جاساد .
سرما به داری قدم بردارد ما با آن همواره مخالف خواهیم بود .*

۳- خلیل ملکی . نامبرده که بدیهال آزادی از زندان آنطور که انتظار داشته مورد استقبال و عبادت رفقای حزبی
قرار نگرفته و حتی بسیاری از سوسیالیستهای قدیمی و افراد یکه در اروپا با اصطلاح چندآتشه بوده اند از ملاقات با او
خود داری کرده اند از این موضوع بحث خشمگین است ضمن ملاقات روز ۸/۸/۶۷ ضمن اینکه در نظریه بالا را -
بدقت استماع نموده گفته است * هر دو آنها اشتباه میکنند . ما یک عمر مبارزه کردیم و قیامیج و نواقص
استالینیسیم و دنباله روی و غیره را تذکر دادیم حالا در سرسراجها همه به حرفهای ما رسیدند اند آتوت این آقایان
(افراد جامعه در اروپا) از هر چه افراطی بد و نتیجه طرفداری میکنند و شوروی و اروپای شرقی و همه را میگویند -
را صولا از مرحله برت هستند . نشریات آنها آنچنان که من دیده ام همین ارزش ندارد و هیچکس را جلب نمیکند .
حتی مطالب بیکه ایران که مسائل روزمره را مورد بررسی قرار میدهند و برادرات صحیح به برنامه های دولت و موارد -
اجرای آن وارد میکند خیلی بهتر است . عاقلی زیاد و وصف هم حالا میخواهند مطالعه کنند در دست مانند توده ایها
حاضر نیستند به اشتباهات گذشته خود اعتراف کنند . نمیخواهند قبول کنند که آن انقلابگری بیجوده شان و -
پشتیانی از خمینی و غیره و روشهای غلطی که اتخاذ کردند این نتایج را بهر آورد چون حاضر به انوکریچکه بدیهی ترین
اصل سوسیالیسم است نیستند لا حرم راهی جز روحان نیستند و مطالعه ندارند . بنظر من حالا هم باید مانند
گذشته حقایق را بد برفت . با جناحهای مترقی و اقدامات مترقی رژیم همراهی کرد و با وارد شدن در گرد واقف سیاست
سعی کرد رژیم را هر چه بیشتر رجا در ترقی و پیشرفت انداخت و نیروهای ارتجاعی و فئودال و سرمایه دار و زد و دلال
را تضعیف کرد .*

خلیل ملکی آنگاه از دستاوردهای مارکسیست چند آتشه که در خارج حرارت دارند و با ایران میآیند و با اصطلاح اسیروند
و حتی اسیروند به ملکی دست راستی ! هم وحشت دارند سخت انتقاد کرد و افزود . * دکتر هوشنگ شریف اسو
طبیعت اشرف شده و چون بسرن با والا حضرت ولیم عهد همکلاس است رفقای سابق را از یاد برد و حمید عنایت هم
کار گرفته و گذشته را فراموش نموده شنیدم دکتر چپا نشاء صالح در جلسه ای با معصانیت در باره عنایت گفته بود
(نمیدانم سازمان است چه اصراری دارد این کمونیست . . . را بدانشگاه تحمیل کند) و شاید هم راست گفته باشد
و سایرین هم بیخین ترتیب .*

نظرسیده منبع : نظرات بالا که از زبان سه تن از رهبران جامعه سوسیالیستهای ایران و اروپا شنیده شد در واقع
نمودار سه گانه و پایه عکس العمل و سه طرز فکر مشخص این جامعه نسبت به رژیم ایران و فعالیتهاش تشکیل دهنده
است و اگر چنین جامعه ای وجود داشته باشد سازمان و فعالیتی در کار باشد یکی از این نظرها و با تلفیق آن آنها بر آن حاکم
خواهد بود . در حال حاضر در ایران تشکیلاتی وجود ندارد و در اروپا نیز سازمان جامعه سوسیالیستها تا این لحظه
بدون گرایش به جهت معینی یا تعهدی از نیروی خاصی مخالفت با رژیم را در شرایط انقلابی و مبارزات برانگیزی تصریح
میکند ولی در آنجا نیز جامعه مزبور دچار ضعف مالی و کمبود عناصر فعال و مبارزان است . مجموع این بهم خوردگی
و ضعف را میتوان در سایه ترقیبات اجتماعی و اقتصادی اخیر کریانه کشور است و اگرچه مؤمنین جامعه مزبور اصول
آن میگویند و میگویند * باید مشعل جامعه را برای فرصت مناسب زنده نگاه داشت و با بررسی و شناخت جامعه کنونی
ایران طرح ساز و در شرایط حال تهیه کرد لیکن بطور قاطع میتوان گفت که اگر رقاصه بنج تار سال آنستند .

اظهارات ملکی درباره‌ی پذیرفتن اشتباهات گذشته و اظهارات «منوچهر صفا»
درباره‌ی نبود امکان فعالیت سیاسی آشکار

طبقه بندی جهانی

درجه فوریت

گزارش خبر

- ۷ - منبع : ۵۵۵
- ۸ - نشأ : **جامعه سوسیالیستهای ایرانی در اروپا**
- ۹ - تاریخ وقوع : **آبان ماه سال ۱۳۶۱**
- ۱۰ - تاریخ رسیدن خبر به منبع :
- ۱۱ - تاریخ رسیدن خبر بر مبنای عمل : **۱۳/۹/۶۷**
- ۱۲ - ملاحظات حفاظتی :

- سند شماره : **۱۸۶** از **۱۸۶** سند
- سند شماره : **۱۸۶** از **۱۸۶** سند
- ۱ - به :
- ۲ - از : **۱۳۶۰**
- ۳ - شماره گزارش :
- ۴ - تاریخ گزارش : **۱۳/۹/۶۷**
- ۵ - پروت :
- ۶ - گیرندگان خبر : **۳۱۵** سند

موضوع : نظریات دکتر امین پشته‌ای در مورد فعالیت‌های سیاسی

خلیل ملکی و منوچهر صفا در ملاقاتهای چندین قبلی، نظراتی درباره نحوه مبارزه و شکل فعالیت‌های سیاسی داشته‌اند که در گزارش جداگانه مشروحاً عرض رسیده و خلاصه نظر ملکی آن بود که "باید به اشتباهات گذشته اعتراف کنیم و از نهای روی دستجات افراطی به برهیزیم و صلا با اقدامات مترقی رژیم همگام شویم و با تقویت اقدامات مترقی و جناح‌های مترقی آنها صرف‌القول و سرمایه و دزد و دلال و غیره را تضعیف نمائیم". منوچهر صفا عقیده داشت که "اقدامات رژیم و شرایط فعلی کشور نحوای است که امکان مبارزه طبقه و متشکل وجود ندارد و سیاسی طبقاتی کشور مشخص نیست و نیروها نا شناخته پس چهره هستند و لاجرم مدتی باید به مطالعه پرداخت و جامعه کنونی را بآینه را شناخت و بر اساس همین شناسایی شکل مبارزه و سمت آن را تعیین کرد". این نظرات بطور مشروح با دکتر امین پشته‌ای در هر جامعه سوسیالیست‌های ایرانی در اروپا در میان گذارده شده و او درقبال هر کدام از دید نظریه فون مطالبی ایراد داشته که در واقع میتواند چکیده نظرات خود او درباره شکل کنونی را بنسبت فعالیت این جامعه در خارج از کشور باشد او گفته است "از خلیل ملکی می‌رسانم این انتظار دیگری نمیتوان داشت او بهتر شده و خست و صبیر گشته و سستی هم در یار قد نمیدهد که مثلا برای یک مبارزه ده ساله یا بیشتر و مترقی‌تر بکشد یا در انتظار بماند. به همین جهت توصیه میکنم که باید طبقه و حزب طبقه ساخت و در چهار رجب امکانات استفاده کرد و پیش رفت. لیکن ما (جامعه سوسیالیست‌های اروپا) و مبارزان اصولی دیگر رژیم هرگز چنین روشی نسبت بان ندانیم. منوچهر صفا درست میگوید که باید هر چه بیشتر مطالعه برداشت منتها این مطالعه باید همراه با عمل و اقدامات انقلابی و مطالعه ای که به عمل منجر شود و در راه هدف باشد صورت گیرد و بار برای میدان عمل آماده سازد و گرنه چنانچه مطالعه بگونه خانه نشینی منتهی می‌گردد آنرا روش و نظریه بی ارزشی است. ما مبارزه درازی در پیش داریم و اگرچه تنی چند از اعضا ما با بران برگشته اند ولی در همین

توسط بنیاد انقلاب اسلامی
کد سند : ۱۸۶
طبقه بندی حفاظتی : ۱۱۲۰۱۱

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

از حالت نسخه

فهمداری عناصر جوان و جوان بنا به سوسه اند که هم اصولی هستند و عملی هم با وجود جهل طلبی بسیار احساسات و هیجانی آنها زیاد نیال تا فایده اند و این افراد نباید های تازه ای می آیند .
 در اکثر موارد آنگاه به طرز عالیه در خارج از کشور و طلبی که افراد باید در سازمانهای دانشجویی داشته باشند اشاره کرده و افزوده . " به چه وجهی نباید در سازمانهای دانشجویی از " ایستادگی و -
 تکلیف و مسائل سیاسی حاد و کم زور . باید سازمانهای دانشجویی را اصلی نگاه داشت و بحثهای کلی وطن و کار ملی و اجتماعی راه انداخت . کفرانی و سخنرانی وسیعاً تشکیل داد و در راه روشن کردن هموسس دانشجویان کوشید و در این میان افراد بیشتری را شناخت و آنگاه باید وقت و سوسه سر باز گیری کرد و آنگاه آرا پیش شده اند در خارج از سازمان دانشجویی بگوید سیاست وارد ساخت ."

نابره . پس از تومی با اینکه خطاها بود و رفتن دانشجویی در سازمانهای دانشجویی به هریب بالا وارد شدند و کفرانی و سخنرانی برآورد راجع به توزیع نشریات تاکید نمود . که نشریات به چه وجهی نباید در دستن توزیع شود زیرا موجب شناختن توزیع کنند . خواهد شد و باید حقیقاً امکان یا بست با درس افراد ارسال کرد .
نظریه منبع . نظرات و کفرانی می شد با نظریه منوجه هر صفا در زمینه اعمالیهای سیاسی هم آهنگی بیشتر و دارد بحلا و همراه و جنبه های انقلابی حاد هر دو رواقع بطور کلی نظریه خلیل طلی را در این مورد مسرود و

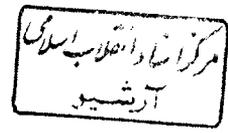
میشناسد -

ملاحظات بند ۳۱۲ - جامعه سوسه استکباری ایرانی در اروپا از دید فعالی کمتر توجهی به نظریات رهبران جامعه بخصوص خلیل طلی در ایران داشته اند و این بی توجهی هنگامی با آن خود رسد که طلیس و سه نفر از همکاران او در سال ۱۹۶۰ باز داشتند و کنگهای جامعه منجربه عناصر جامعه سوسه استکباری در اروپا قطع شد و یکی دیگر از مواردی که بیشتر و افراطی بودن گروه اخیراً مورد آرد و در بودن آنها از محیط واقعی ایران و تصمیمی است که اصولاً بر مبنای عاید باید توزیع سیاسی خود نسبت به رژیم مشروطه سلطنتی ایران دارند که همین تصمیمات تابع آراستکه و آن بی نظاره حملات اخیراً سسران را چیزی و تحلیل کرده و حقایق را باید برسد -

کلیه نسخ اعلامیه در دسترس

۱۳۰۱۱ کمیته سازماندهی و تاسیس

مرکز اسناد و انتشارات اسلامی

رونوشت گزارش از احتمال ائتلاف جامعه ی سوسیالیست ها با گروه های سیاسی دیگر

رونوشت گزارشی خیر شماره ۲۰/۳۱۳۵۶-۲۴۲۰/۱۴/۱۰/۶۶ ضمیمه ۲۲۷

موضوع - ملاقات چند نفر از افراد باسعه سوسیالیست ها با خلیل ملنی و مذاکرات آنان پیرامین اختلافات با دستورات مختلف .

روز سه شنبه ۱۴/۱۰/۶۶ حسین تسویله از علی نیرومند ، امراه دانی پور ، احمد جاوید ، پرویز پیشرو امین در منزل خلیل ملنی واقع در سیاهان رامسر موجود شدند پس از ورود ناصر دکان در حضور ایشی با خلیل ملنی تماس تلفنی گرفت و بعد نظر را به طلی تبریک گفته پس از آن حسین تسویله را اظهار است میر حسین سرشار ، مزدوم ، مکتا ، زما شایان قرار است بعد از ظهر اینجا بیایند و افزودون فقط خیلی نیست بد نظر ایشی بدین مستند ملنی در پاسخ گفت من بد کتر ریاضی خوشبین هستم و همین به تسویله ارد متوجه داد برآورده است تمدادی از شب ۵۳ نفر حزب توده را ارتقا مانده تا جمع آوری نماید تا از الب بنائب آن استناد شود ضمن تمدادی عمل زشتی های حریف تهیه کنند در وقتان منیم پاریس از من خبرا ستانند که بنائب رینات آن در نشریه ما ، ما سوسیالیستیم دروغ گرد ملنی همین اظهار داشته علی بنان سانس در راه تانستان ت ادت سرد هر صبحی سد در با ترجمیلی خسارت زیادی وارد آمده است تا این بعد در پاسخ علی نیرومند در مورد آزادی نشریه علمپوزندگی گفت آقای علم وزیر در راه در ملا با مریدان مسافرت کرده بحسن قریل داده است که اقدام شد در اینموضع امراه گالی پور در مورد اختلاف دستجات مختلف از خلیسل ملنی سؤال نمود ایسان در پاسخ اظهار داشت در مورد دستجات همین مارد اریز فرود هر وحید در سرد بلقانی ارتیا ناتی برقرار است چند روزی پیش طالبانی در بار آمدند داشته باس تلفنی تماس بگیرد من منزل نیروم امراه دانی پور مجددا سئوال نمود که چرا همین حسین ملنی (سردار خلیل ملنی) با ایران نیاید ملنی در جواب گفت من تمسیم دارم با ایشان نامه بنویسم که با ایران بر فرد در راه نامه مبردگان قرار دند ارد کوروز بدده ۱۵/۱۰/۶۶ جهت ملاقات با علی بنان سانس بمنزل شما رالیه بروند .

ملاقات - ۱- عزیمت علی بنان سانس پتاکستان قبلا اعلام گردید .

۲- شخص مورد نظر متراحمند علی ریاضی میباشد .

بازرسی کرد

رونوشت برای اطلاع است . ۱۳۳۰۱۶

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

[سند شماره‌ی ۸۸]

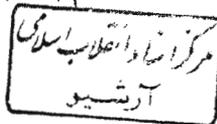
نظر خلیل ملکی درباره‌ی انقلاب اداری

رونوشت گزارش خبر شماره ۴۷۳۳/۲۰۲۰-۲۰۲۰/۲/۸- منبع ۷۰۰

موضوع - اظهارات صدر حکمی در مورد ملاقاتش با خلیل ملکی و نامه‌ی بد و نام‌های که جهت وی رسیده است
صدر حکمی ضمن درخواستی که در نامه‌ی ما نشین شده و اظهار داشت این نامه‌ی بد و نام‌ها جهت خلیل ملکی
ارسال شده و ایشان هم داد و ماند که مقرر خوانند و در پایان قضاوت کنند. حکمی اما فرمود چند روز پیش با تاق
حسین عدری بملاقات خلیل ملکی رفته و آنجا در مورد انقلاب اداری صحبت شد و ملکی اظهار داشت این
خیمه شب بازی انقلاب اداری از آن عواملی هائی بود که دستگاه تاکنون چنین وقاحتی سخن نداده بود
شاید با م‌شاه به عرید بطور طنز آمیز گفته است که انقلاب اداری است که به سر رسید حال شروع بنا را می‌دیگر کنید.
در حال این انقلاب اداری فقط باعث شده که عدای از نور چشمی‌ها و سردمداران دستگاه ما هم با نامه‌ی مبالغه
هنگامی بعنوان پادشاه مسترد ریافت دارند.
صدر حکمی افزود این نامه را به خلیل ملکی نوشته‌اند و ایشان هم نسخه‌ی از آنرا هم داد و تارفا نشانی که شاید مکافاتهای
من بود و ماند بخوانند و قضاوت کنند اگر من می‌مانی دستگاه همیشه حاکم و مردم بود چهل دکتر بزرگ و ستار شاه
می‌شد م‌بالا اقل الساعه پستی در دستگاه داشتیم که شاید عوس آقای هید ایا اقل در کتول امینی من به‌مسند
نخست وزیری تکیه می‌زد. حکمی سپس گفت در حال ملکی خیلی ناراحت بود ضمناً از ناحیه چشم هم ناراحتی
دارد و افزود ممکنست برای هفتاد بنده با ملاقات ملکی بروم.
ملاحظات - تحت بنی مستقیم از صدر حکمی بحفاظت منسب الحکم و لایحه خواهد ساخت ضمناً فتوکی بگری نام
مورد بحث به بیست ابعاد می‌گردد.

رونوشت برابر اصل است. هـ ۱۷ ۲۰ ۱۲

۱۲۲-۱۱

اظهارات اعضای جامعه ی سوسیالیست ها درباره ی اجرای حقوق بشر و اعتصابات
در ایران

روزنامه ی «آزاد» شماره ۲۰/۴۱۴۴ - ۳۰/۲/۶۶ - ۴۷/۲/۶۶ - منبع ۲۲۷

موضوع - ملاقات یونسف با افراد جامعه سوسیالیست با خلیل ملکی و اظهارات منی پیرامین نامه یکسه
جهت آتای علم فرستادهاست.

روز ۲۷/۲/۶۶ یونسف با افراد جامعه سوسیالیستها از جمله حسین تحویلدار، امراه ناظمی پوره علمی
نبروند. امجد باوید. هرگزها یونسف پیرد رضیل خلیل ملکی حضور داشتند. ابتدا خلیل ملکی اظهار داشت
من در روز افتتاح کنفرانس جهانی حقوق بشر مشن سخنان او تانت دیرین سازمان ملل متحد را کی نامهای
برای آتای علم وزیرد ربار فرستادم و نوشتم که شما دعوت کرده اید که کنفرانس حقوق بشر در تهران تشکیل
شود و ادعای بشرد رستانه دارید در صورتیکه خود شما برخلاف اعلامیه جهانی حقوق بشر عمل مینماید شما
من و همکارانم را از اتمام حقوق انسانی محروم میکنید و از تمام مخالفین سلب آزادی کرده اید. ما زمان امنیت
را هر روز توسعه میدهمد همایشها نشان اختناق است. ملکی افزود در پایان برنامه سخنانشان نسرودم
من مپاشون برای هر نوع پیش آمدی حاضریم حتی زندان خلیل ملکی سپس گفت من در جریان اعتصاب -
دانشگاه شیراز به پرم دستورده بودم که در روز جمعی اعتصاب دانشجویان دانشگاه شیراز شرکت
فوق العاده مؤثر داشته باشم و نماز اعتصاب کاره بگیرم و هم بهمین ترتیب رفتار نمود و فقط جزو اعتصاب نندگان
بود. ملکی افزود حکومتهای توتالیتر و مانند حکومت ایران در آزادی نخواهد داشت و با افسه
کرد اعتصاب دانشگاههای ایران مورد تشریح زمان امنیت بود. چون آغازیافته اثرات نسرود پور شدت نفت
و سرمدای در ترقی امنیتی بود و سازمان امنیت از اینکار بدین نسیا آمد بعد از نامه پوره پیرامین اظهار
داشت پس از گفتای ما بنام حبیتی ندانیت بسیار خوب دارد و علاوه بر شیراز در اصفهان هم رسیدنهای
کارگری نفوذ مؤثری دارد. نا من در بین اظهارات خود از شنیدن بنام قاسمی نیز نام برد و گفت او هم از
رفقای شیراز است و اکنون در راه و از مسلم بوده و بین معلمین سهامی درستانی دارد. بعد حسین تهیلدار
اظهار داشت شرکت ما اختفائی مادر ندارد در ۸۷ شهر ایران برای ما زمان امنیت ششمه بسازد و
زندانیهای موبئی هم برای ششمه های عذ نور خواهد ساخت و ملکی در دنباله اظهارات تحویلدار گفت
ما زمان امنیت و لکن معامله نیت و میخواستیم تمام دارا مورسلت را بسمه بگیرد و بیس به همین -
تحویلدار مسافرت نمود و مقررین شده با زارع زاده و اکبرناکنده تماس بگیرد و آنها بگوید در موعت عزیمت
بهارویا خوشبختی وزیر تماس بگیرند. خلیل ملکی سپس اظهار داشت هم من در عزیمت بنیبر از
جهت ملاقات با نوریز زاده شیراز زندانی بودم مدت دویزد روز در حبیتی بود و است و افزود حبیتی در شیراز
دارای مغازه جباری است. در خاتمه قرار چند جلسه بعد در منزل امراه کاظمی پور تشکیل گردید. شما
هر روز بهخروا منی مملکت کسالت در منزل خلیل ملکی حضور نداشت. در اینوقت حاضرین پیرامین روز
همچنین پور ملکی را ترک نمودند.

مرکز اسناد و انتشارات سوسیالیستی
آرشیو

روشنست برای ارجاع است. در روز ۱۲۲۰۱۷
۱۳۲۰/۱۱/۱۱
۳۱۱

[سند شماره‌ی ۱۹۰]

تماس تلفنی یکی از وابستگان به حکومت با خلیل ملکی و درخواست عدم اعتراض
ملکی درباره‌ی کنفرانس حقوق بشر در تهران

رونوشت گزارش خبر شماره ۲۰/۷۱۶۵ - ۲۵۲۰ - ۴۷/۲/۲۲ ضمیمه ۱۵۸۵
موضوع - تماس مرد ناشناس با خلیل ملکی و مذاکرات آنان در مورد کنفرانس حقوق بشر.

خلیل ملکی ضمن مذاکره با مرد ناشناس اظهار داشت ما پرستیژ مملکت را در مقابل ما رنجیبها حفظ میکنیم
چنانچه ای ملاحظه میفرمائید که هنوز من اجازه کار کردن هم داده نشده. اینجا حقوق بشر کدام است؟
ناشناس اظهار داشت بنظر من این موضوع حساس است این کنفرانس اینجا تشکیل شده و بنهمن
تعلیماتی در مجموعی دنیا هست و جدا نیست که ناشناس ازاد میستراتورها است و افزود در هر حال من بسلامت
خواهیم بگردیم میخواستیم بکنیم و آن اینکا زکسانیکه در تارهای شما حسن نیست داشتهاند نامی نبرید و در پاسخ
ملکی که اظهار نمود مثلا چو کسانی متوجه نظر شما نشد با اظهار داشت من علوم کسانی هستند که حسن نیست
داشتهاند و آنرا نکرد در محامه اینکا را کرده بودید بنده با آقای علی‌رضاییه ترا آنجا بدادیم و کار فوق العاده
نکردیم فقط از آنها که حسن نیست داشتهاند نام نبرید بهتراست تحلیل ملکی ضمن موافقت گفت الحسان داشته
باشید و در مورد اینستراتورها اظهار نظر کدام است اینستراتور؟ وقتی اعلیحضرت امر میفرمایند وقتی آقای
علیه جناب عالی اقدام میفرمائید. نا شناس افزود آخرین استراتور کیمت همان شاگرد مدرسه است
که ممکن است شاگرد خود جناب عالی بود و حالا آمده آنجا و را چکارش میتوان کرد ولی استراتوری هم مثل
آقای علم پیدا میشود.

رونوشت براساس ۸۹۴۶۴

۴۷/۲/۲۲

۱۳۳۰۱۱

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

میگردانند من خود امید آنم که اینها جیب ارباب رجوع را خالی میکنند ولی چه میتوان کرد . یزدانفرزاد خود حالا این در
 یک منبع دسانی مملکت است که صد ها هزارا افراد بیگناه و باکناه چشمان آنها با آنجا دخته شد . ما برصافا
 دیگر جای فرد دارد در همین جمع گوی گهوان ورا من تمام ما لکن حتی زمینهای موقوفه را بخرید . آند را خریدن
 زمین زارع را میشد و حسابی گد امش انداخته اند آنوقت دستگاهها کمال وقاحت میکردند و دستهای پهلوجستانسی
 صاحب زمین را بآب بند . در روز بطور متوسط پانصد تا ناهصد فترشها نوزح از طرف کتبا ویزان تمام نقاط میرسد
 که از دست ما زمین اصلاحات ارضی ومانشین ناله هاییشان با آسمان رفته ولی کسی گوشش با این حرفها بد شکار نیست
 اینها را میبویم برای اینکه بگویند . دکتر یزدانفرزاد برای حفظ موقعیت خود ایمانش را از دست داد است من از
 همه رفقا بیشتر رنج میبرم نبراد را اخل دستگاه مستقیم و همه چیز را میبویم ورنج میبرم . دکتر یزدانفرزادش در مورد
 ملاقات با ملیل ملکی گفت مایل است که ملاقات او برود ولی باید این ملاقات را در مساعیات خلوت مثلا در واحد از
 ظهر یا شب صورت گیرد که مهمن از کارها زمانه توهم کسی ما را نمید . یزدانفرزاد رشا تعاضها نمود که ما همین نویس
 ند ارد و در عدد دستخدا اشخصی جهت انجام کارهای ما شینی روزنامه ها بر میا شد .
 ملاقات - دکتر محمد حسین یزدانفرزاد با افراد جامعه سوخا لیستها موقعیتی ند ارد و عدد های با دستکون میا شدند

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
 آرشیو

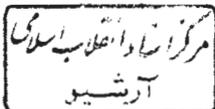
۱۳۲۰۱۷ رونوشت بر ابراصل است .

[سند شماره ی ۹۳]

گزارش اظهارات «حسین تحویلدار» درباره ی درگیری کردها در کردستان و نحوه ی ارتباط با گروه های مخالف

رونوشت گزارش خبر ۲۶۶۶۲ / ۲۸۲۰ - ۲۷/۸/۷

منبع - ۲۰۹۰

موضوع - اظهارات حسین تحویلدار در مورد وقایع اخیر کردستان

روز ۲۷/۸/۳ چند نفر از اعضا* جامعه سوسیالیستها منجمله امراه ۳۴ من پور - احمد - جاوید - طی نیرومند در منزل حسین تحویلدار حضور داشتند حسین تحویلدار اظهار داشت همسر عاقلی زاده سه روز مرخص گرفته و به تهران آمده بود بطوریکه عاقلی زاده میگفت اوضاع کردستان فوق العاده وخیم است چریکهای کردستان ایران از ناحیه چریکهای عراق گروه طرفدار جلال طالبانی بطور مرتب تقویت میشوند خود عاقلی زاده در پاسگاه کردستان بوده و دیده است ۳ میلیون ارتش ۸ نفر از چریکها را آورده و تیرباران نموده اند و زندان کردستان از چریکهای مخالف دولت پر شده است قرار است چریکهای مخالف دولت با کتله چریکهای عراق در کرمانشاه برای خود پایتختی ترتیب دهند تحویلدار اضافه نمود که عاقلی زاده اظهار میداشت چون دولت ایران گروه ملامتافسی با رزاقی را تقویت میکند دولت عراق هم در مقابل گروه طرفدار جلال طالبانی را تقویت مینماید بعد امراه ۳۴ من پور مجدداً ارتباط شما با دستجات مخالف دولت چطور است تحویلدار در پاسخ اظهار داشت ارتباط ما فعلاً با داروش فروجر خوست باها تقریباً من تمام داریم ۳۴ من هنوز عقیده سابق خود را حفظ نموده و امیدوار است در آینده امکان فعالیت بوجود آید و او مجدداً همبرها شد تحویلدار افزود چندی پیش قرار بود کنگره نویسندگان در رده و روشها تشکیل گردد ولی با مخالفت نویسندگان از جمله جلال آل احمد و منوچهر صفا و برخی دیگر از نویسندگان روبرو شد و در نتیجه تشکیل نگردد و رفته قبل گروه مخالف با کنگره از جمله جلال آل احمد و منوچهر صفا وعده ای در گزارژ نویسندگان در تهران پارس کنگره ای تشکیل دادند و در آن جلسه گفته اند نویسندگان در تمام جهان آزاد هستند تحویلدار اضافه کرد رضا شایمان چندی پیش اسناد و مدارک فوق العاده دقیق در مورد وضع ۳ رگزان و بچه های ۷ تا ۸ ساله کالیاف و ۴ رگزان شیشه گر خانه و بلور سازی و اینکه در کرمان وقتی نوزادی در رشک مادر است توسط ۴ نفر نمایان کالیاف از مادر خریداری میشود تهیه نموده و با آقای خسروانی وزیر ۴ رگزان را موراجتماع ملاقات و جریان را با او متذکر شده است . آقای خسروانی در پاسخ اظهار داشته است من هیچگونه اطلاع از خرید و فروش بچه در رشک مادر ندارم . تحویلدار سپس گفت شایمان اسناد و مدارک مذکور را جهت رفقای خارج ارسال داشته است تا در مانده نامه سوسیالیسم درج گردد و افزود فقط فعلاً بیابود قیود اوضاع کردستان را مطالعه میکنند که بهینند آمار را دیده شمارنا سوسیالیسم کرد را میتوان در تمام شهرهای ایران داد یا هر شهر و طبقه و گروه باید شمار مخصوص داشته باشند تحویلدار

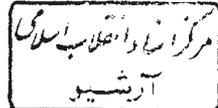
۲۱۲۰
 ۱۳۲۰/۱۱
 ۲۷/۸/۲۰
 در روش

در خاتمه پیشنهاد نمود که جمعه ۱۰/۸/۷۷ افراد فوق الذکر بملاقات خلیل ملکی برویند و گفت تعدادی اعلامیه خمینی در باره توزیع شده است و یک نسخه از آن دست رفقاست و قول داد که پس از اینکه بدستش رسید آنرا جهت مطالعه در اختیار میگذارد و در مورد ملاحظات با مردم سخن سرشارگفت من با او صحبت کردم سرشار عقیده دارد فعلا با این کنترل شد پس سازمان امنیت مافاصله داشته باشیم بهتر است .-

ملاحظات -

- ۱- قبلا نیز گزارشاتی در مورد اظهارات تحویلدار در زمینه وقایع کردستان ایفاد گردیده است .
- ۲- پس از عدم تشکیل کنگره نویسندگان ومخالفت جلال آل احمد عده ای از نویسندگان کانونی بنام کانون نویسندگان ایران تشکیل دادند که گزارشات خبری آن بموقع ایفاد گردیده است و بنظر میرسد منظور از تشکیل کنگره نویسندگان در تهران پارس مربوط به کانون مذکور بوده است .
- ۳- اعلامیه خمینی پس از تهیه ایفاد خواهد گردید .-

رونوشت برابر اصل است ۲/۲/۲۲ ۵.۱۳۹

شیمی محترمه

از دو صفحه
شماره از شصت و سه

لطفاً در مورد ستگاه همیداد کمال مراست و بی تا به حال اقدام نکرده‌ام.
ملکی در خانه مذاکرات خود اظهار علاقه کرده و کار وضع هوشنگ و پدری گاه‌بگاه با لگان رفته مطلع شود.
و به الله که بی‌بیضت او که برای رسال تحصیل با لگان و نه تمهید مراجعت دارد.
نظریه مطیع -

ملکی نسبت به آینده و اینکه احتیاطاً با انتشار کتابها پیش واداره فعالیتها را موافقت حاصل خواهد شد
خوشبین است.
هوشنگ و پدری برای طی دوره دکتری با لگان رفتن چون در آنجا متوجه شد و گفته می‌باشد زبانهای لاتین
و عربی را بخواند ترجمان دارد و به ایران می‌آید و در همین جا زبانهای منور را فرا گیرد و از آنجا آنکه مدت دو
سال به آنده نزدیک مراجعت خواهد کرد.

ملاحظات ۳۱۲:

در مورد طرح ترجمه‌های ملکی در مجلات علوم اجتماعی و آرش اقدام به تحقیق شده و ترجمه در نظامی
با استعمار خواهد رسید.

مرکز اسناد و انتشارات اسلامی
آرشینو

شیمی محترمه

تلاش جامعه‌ی سوسیالیست‌ها برای گسترش ارتباط با گروه‌های مذهبی

رونوشت گزارش خبر ۲۰۰۹۵/۲۰۲۵ - ۴۸/۶/۱۱ ضمیمه - ۲۲۰۷

موضوع - وضعیت و هدف‌های فعلی جامعه سوسیالیست‌های نهضت با اصطلاح طلی ایران

- در حال حاضر جامعه سوسیالیست‌ها به علت اشتباهات مکرر گذشته و عدم نتیجه‌گیری مثبت و عدم توجه به جامعه مذ‌هبی کشور که اکثریت افراد را تشکیل می‌دهند به فکر جبران این مطلب افتاده و فعلا کوشش روی این موضوع متمرکز کرده که با طبقات مذ‌هبی سلطنت به منظور بسط گسترش فعالیت‌های سیاسی ارتباط برقرار نمایند و این منظور جزوه ای با ماشین تحریر تهیه شده است که عنوان آن عبارتست از اینکه اعتقادات مذ‌هبی باعث عدم فعالیت‌های اجتماعی نخواهد بود و ملاحظاتی که باید در استان مهندس مهدی بازرگان صورت بگیرد سازشکاران عوامل مورد نظر با جامعه مذ‌هبی که ریشه آن در زندگی آن‌ها به وقوع پیوسته است به رنج آشکار میگردد و این روشن نمودن آن‌ها را جامعه سوسیالیست‌ها و کوشش برای خلق مبارزه در چهارچوب مذ‌هبی میتواند بسیار خطرناک تر از فعالیت جامعه سوسیالیست‌ها باشد -

نظریه ضمیمه - با توجه به موقعیت کارهای مافوقی زاده در چاپخانه کیهان و قدرت تشکیلاتی و نفوذی فسرده مذ‌کور میتوان فکر کرد که بخش‌های جزوه باید شده از آن ناحیه صورت گیرد و برای پیش‌گیری این مطلب به نظر میرسد که باید هرچه زود تر حمل کارهای مافوقی زاده عوض شود و با از چاپخانه کیهان اخراج گردد -
نظریه رهبر عملیات -

۱- هم‌اکنون مافوقی زاده در قسمت حروفچینی چاپخانه کیهان مشغول کار می‌باشد و تعمیر کار رو از چاپخانه بعمل دیگری مفید به نظر میرسد -

۲- با توجه به گزارش خبری دیگری که ایفاد خواهد شد استفاده از چاپخانه کیهان برای چاپ احتمالی جزوه‌های مورد بحث بعید به نظر میرسد و با توجه به گزارش مذ‌کور احتمالاً نامبردگان از چاپ جزوه فوراً اندک فرصتاً منصرف شده‌اند -
۳- در مورد ارتباط نامبردگان با مهدی بازرگان قبلاً نیز اطلاعاتی کسب گردیده که بموقع ایفاد شده است و این آشنائی در زندگی آن صورت گرفته است -
نظریه ۲۰۲۵ - نظریه رهبر عملیات مورد تأیید می‌باشد -

رونوشت برابر اصل و اصل در ۱۲۲۰۱۷ می‌باشد -

۴۱۲
بایگ

۱۳۴۱/۱۲
۲۸/۸/۱۲

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

اظهارات «منوچهر صفا» درباره ی عضویت اعضای جامعه ی سوسیالیست ها در حزب «ایران نوین»

مخبر استرانی

روزنوشته گزارش خبر ۲۰۱۲۲/۲۰۲۰ - ۴۸/۶/۱۶ - صبح ۷۱۲

موضوع - اظهار نظر منوچهر صفا در مورد عضویت افراد جامعه سوسیالیست ها در حزب ایران نوین

منوچهر صفا در مورد اینکه در ادارات پر وقتی وزارتخانه ها و ضمن پهن آمده که هرگز نخواهد تری کند و شغل بگیرد باید عضو حزب ایران نوین باشد اظهار داشت ما از دوستان و هم مسلکان خود توقع نداریم که عضویت حزب دیگری را قبول کنند روزی اینکه را خواهیم کرد و در اجتماعات گوناگون حتی ساواک رفتار را برای اضمحلال آن و مشهور ملاحظه حزی شرکتی نخواهیم داد ولی فعلا ما با اینکار بر این عقد ورنه نیست و میدانیم که منزوی شده هستیم جای تردید نیست که حزب ایران نوین دارای تفکراتی است که باید است زیرا اگر بایه داشت و بیرون خود را با این سادگی از دست نماند و در حقیقت قوم حزب بنظر افتاد و آنکه از افراد کاربر و فعال ساواک است استفاده کند و از آنها با عقیده منحوس خود شان باز بکشند و بهره گیری نماید از نظر حفظ مرتبت کار جا دارد و دوستان ما جواب بد هند که ما از سیاست خودمان نمائید و اطلاع آن نداریم و -

نمیخواهیم داشته باشیم - صفا اضافه کرد فعلا رضای سلطنت در ارای عقیده و باقیات و غیره نیستند زیرا عقیده آنها مانند عقیده و عراض پهران مسجد است که در مقابل طایفه آفرایان ای نیزه کرد آقا بان هستند که قرآن را -

میوسند و زیارت امام رضا میروند ولی در ضمن کار نیز قطعا هر صیفا بند زیرا عقیده آنها برای گول زدن مردم و حفظ ظوا هر امر است فعلا وضع طوری است که هر چه مردم و حتی اشراف متکی بفرود شاه هستند و است که میتوانند دستور حد مثلا یکی از سیاستمداران در زندان بود و ۱۲ سال هم زندانی کشید یکی از سیاستمداران با معاین هریداد است بود پس اوزت و گت شد با آقای هوبد ا بگوشید ترشمن بد هد که این زندانی طوشود و آزاد کرد و معاون نخست وزیر جواب داد آقای هوبد از سیاست خوشش نمائید و در آن در خالی بی نمیکند وقتی نخست وزیر اینطور باشد کار دیگران تمام است - منوچهر صفا ادامه داد و دوستان ما بد اندک نظام ارزشی ندارد و بر سر شدن انفسوس ندارد و همین دلیل رضا شایان را بد بر کل کرد ولی او جواب رد داد و زیرا برای آن نظام ارزشی قابل نیست و از آن خوشش نمائید چون میدانم فقط اسطه بر کل است و اختیاری نخواهد داشت باید بد عقیده خود باید بود که لا اقل خدا در روح ظمین شده باشد و بتوان بیان اختصار کرد -

نظریه و عبرت سلطنت - بگزارس علیما تی غیر توجه نمائید فعلا تحلیل مستقیم از نامبرده و حفاظت طبع لطمه وارد میازد -

نظریه ۲۰۲۰ - رضا شایان قبل از بازداشت اخیر کارنده وزارت کار بود است - (۱)

روشنی برای اصل و اصل در ۱۲۲۰۱۲ صفا

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

آرشیو

۳۱۲

۱۱ - ۱۲۲۰ - ۴۸/۶/۱۶

۳۲۱

گزارش ساواک درباره‌ی افراد مطرح در رهبری جامعه‌ی سوسیالیست‌ها به جای
خلیلی ملکی

طبع - ۲۰۹۰

رونوشت گزارش خبر شماره ۲۰/۳۱۰۰۲ هـ ۲ - ۸/۸/۷۷

موضوع . رهبری نیروی سوم و جامعه سوسیالیست‌ها در حال حاضر

در حال حاضر هیچ‌گونه اقدامی جهت تعیین رهبر جامعه سوسیالیست‌ها برای جانشینی خلیل ملکی بعمل نیامده است لیکن افراد مشروحه زیر هرکدام بنحوی مورد قبول دهه ای هستند و اگر روزی تصمیم در مورد جانشینی ملکی بعمل آید احتمالا یکی از آنان رهبر جامعه خواهد بود .

۱- دکتر هوشنگ شمیرنلو که طی اظهارهایش طاقی زاده دهه ای از دانشجویان از وی جانبداری و اظهار اشتیاق که تنها کسی است که میتواند جانشین ملکی باشد .

۲- رضا شایان که به علت فعالیت‌های او در گروه شستن نسبت به حزب . مورد نظر دهه ای از اعضا جامعه است چون تا صرد که قبلا در ای وضع مالی بسیار ضعیف و حقوق ماهیانه پهن از سه هزار تومان بود و بخاطر فعالیت در جامعه سوسیالیست‌ها از کار خود برکنار بود و وضع مالی بدی به سر میرسد .

۳- وضع مبرحین سرشاره در مورد رهبری جامعه مناسب نیست و تمایل او اظهار میکند دهه نسبتا زیاد از دست و پستان نسبت به سوی غربی شدن دارند و اصولا او وضع مشکوکی دارد .

۴- ضوچ هر صفا نیز تا حد وی مورد نظر می‌باشد و در پستان برای نجات و در از الکت تان زیاد می‌کنند و اخیرا نیز یکبار در ایونر آنروز در موسسه تحقیقات اجتماعی در دانشگاه تهران استخدام شده و صحبت با مدت ۳ ساعت در موسسه مذکور که می‌کند برای هر ساعت ۱۰۰ ریال در ریافت میدارد و بعد از ظهرها نیز در یک شرکت استخدام شده که از شرکت مذکور نیز در مقابل سه ساعت کار ۱۰۰ ریال دریافت میکند و با توجه به تسلط وی به چند زبان خارجی و مطالعاتش وضع ضعیف دارد .

نظریه ضیح در حال حاضر احتمال تعیین جانشین برای خلیل ملکی بسیار ضعیف است و فعالیتش در دهه نشده است . نظریه رهبر عملیات ۱- در مورد اجتماع ام نیز هر صفا در یک شرکت تجاری قبلا نیز گزارش خوبی ایلام شده است ۲- مفاد خبر نتیجه تحقیق پیرامین نامه شماره ۳۱۲/۴۰۲۶ - ۸/۷/۷۷ می‌باشد .

۳- بهمت اظهارات ضیح میتوان اعتماد نمود .

دوره ۲۰ هـ ۲ - با در نظر گرفتن سن و موقعیت اجتماعی رضا شایان و همچنین ارتباطی که قبلا با سایرین گوسان احزاب وابسته به بیسده با مصلح ملی سابق داشته چنانچه تصمیماتش در مورد تعیین جانشین خلیل ملکی گرفتار شده بود احتمال انتخاب ضیا را نیز به این سمت زیاد است . - ح

در ۱۳۲۰/۱۱
۲۸/۵/۳۹

رونوشت برابر اصل است اصل شماره ۱۲۲۰۳ می‌باشد .

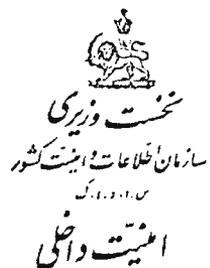
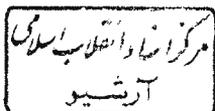
مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

[سند شماره‌ی ۹۸]

بولتن نوبه‌ای ساواک، سه‌ماهه‌ی سوم سال ۱۳۴۸ درباره‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

سری

-۱-

تاریخ ۲۳/۹/۴۸

شماره ۲۱۲/۸۱۲۳

بولتن : نوبه‌ای از تاریخ ۲۳/۹/۴۸ تا ۲۳/۹/۴۸

درباره : جامعه سوسیالیست‌های بااصلاح نهفت ملی ایران

این بولتن شامل ۸ برگ است

سری

۳۲۳

سری

-۲-

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

فهرست اسناد و کتابخانه

ردیف	عنوان	صفحه
۱	سازمان	۲
۲	قدرت و امکانات	۲
۳	فصلنامه	۱ تا ۲
۴	تاریخات و انتشارات	۶
۵	روابط با احزاب و دستجات دیگر، در دولت و مجلسین	۷ تا ۶
۶	عنوان نامشود	۷
۷	تکلیفیه	۸ تا ۷

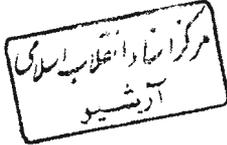
۱- سازمان / ...

سری

۳۲۴

سری

-۲-

۱- سازمان

جامعه سوسالیه‌های باصلاح جهت ملی ایران در داخل کشور لایحه سازمان منظم بوده و در رخان از کتبر کتبه‌های دانشجویی آن به ملت عدم احتفال کانسی و پراکنده شدن اصناف متلاشی نموده و کمیته مرکزی این جامعه در کشور فرانسه رحال حاضر متشکل می‌باشد.

۲- قدرت و امکانات

قدرت نفوذ و امکانات عالی جامعه مزبور در ایران ضعیف و در رخان از کتبر نسبت به داخل ایران دارای وضع بهتری می‌باشد.

۳- فعالیت

الف- در ایران

فعالیت جامعه سوسالیه‌های باصلاح جهت ملی ایران در سه عهه گذشته ضعیف و بتاسیهای انفرادی بین افراد فعال، تشکیل جلسات نامنظم در منازل برخی اصناف با شرکت تا ۲۰ نفر، اجرای برنامه‌های کهنوردی و محصور در مجالس یاد بود مسلمان متوفای جامعه مزبور در تهران و مشهد بوده است.

اصناف فعال جامعه مزبور و مذاکرات و جلسات معتقد که مورد پیرامون در آن محتسب است امید نولوزی این جامعه با ایده‌های فشرهای مختلف طه‌سین برای بهره‌برداری از نیروهای انسانی و فکری بهتری جهت سعی گرفتن فعالیت و تحقق به شیوه‌های آرایانه‌های جامعه / ...

سری

۳۲۵

سری

-۴-

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

جامعه سوسیالیستها مذاکراتی بعمل آورده، با اعضا فرسوده نموده اند تا آگاهی از
رویداد های جهانی و داخلی کشور و مطالعه کتب حاوی مطالب سیاسی نشان دهند
راه دور مبارزات انقلابی، موجدان بددین فکری و بالا بردن بدین فکری خود را فراهم
آورند، تا بعد از حصول موقعیت مناسب، گسترش فعالیت جامعه در هر امکان پذیر
سازند.

نویسندگان و فعالان جامعه سوسیالیستها در یکی از جلسات در باره آغاز فعالیت
بحث و اخبار نموده:

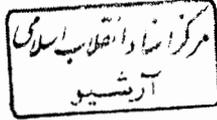
"وضع مالی دستگاه حاکم فعلی در ایران خراب و بدترین وضعیت برای فعالیت
ساحس فراهم است، لکن مطالعه کسانی که میخوانند فعالیت نمایند متناسب
نیستند."

روز ۲۷/۷/۴۸ مراسم چهلین روزی گذشت جلال سادات آل احمد، عضو جامعه
سوسیالیستها با اصطلاح نهضت ملی ایران و نویسنده کتب و مقالات انقلابی در
مسجد خدیو آبادی شهری با حرکت حدود ۱۰۰ نفر از اقوام و آشنایان حقوقی، عدلی
از مراجعیه با اصطلاح ملی سابق و احزاب وابسته بآن، اعضا جامعه سوسیالیستها
تا این خبری نویسنده گان و دیگر خطای مختلف اجتماع برگزار کرده، و با اصطلاح
مربوطه از ناخبرده نمیدانند از ذکر مطالبی در باره آزادی ملی و بیان اخبار نموده:
"در میان طیفی کنونیست گان آن لفظ چپالوسی و ملی را همیشه خود نموده اند، جلال
آل احمد قلم بدست میگیرد، و با طبع غرب زده مبارزه مینماید."

در این / ...

سری

۳۲۶

سری

-۵-

در این مراسم تعداد قابل ملاحظه‌ای تاج گل از طرف برخی از شرکت‌کنندگان در مراسم بر سر قبر مطهری قرار گرفته که روی یکی از آنها آرم "جامعه سوسیالیستهای نهضت ملی ایران" نقش بسته است. خطاپرسی از جلال آل احمد که دلیل آن عنوان "مدینه کانون نویسندگان ایران" نوشته شده است. بین حاضرین در مراسم توزیع کرده‌هاست.

همچنین روز ۸/۸/۸ مجلس یادبودی بنا به جهت درگذشت نامبرده در مسجد طاهرانم مشهد با شرکت نمایان از دوستان و همکاران مطهری. جامعه سوسیالیستها و طبقات مختلف مردم برگزار کرده است. که ضمن آن سخنرانان مربوطه از سخنرانان کی جلال آل احمد، جمیل و از این عنوان نویسندگان برای اعطای نام کنفرانس میگردید. و همسر و کت از مردم جدا نموده باد. یکی از آنان و برادسانی که با دستگاه ساختمانی به راه مستقیم نوشته صبر می نمودند.

ب - در میان از کشور

علی‌حدها که ستاهاست طغیب به جامعه سوسیالیستهای نهضت با اصطلاح ملی ایران و طرفداران آن در میان از کشور را با ادوات و لغات آنها که از طرف سایر افراد وابسته با حزب و دستجات صغریه سیاسی علیه رژیم ایران انجام شده شرکت با آنان در این جهت همکاری نمودند و کتب مرکزی این جامعه در فرانسه به نال درگذشت جمیل ملکی و جلال آل احمد با آنها و طرفداران جامعه نیز توزیع نموده که بنا به جهت جمیل از دو نفر که در مجالس یادبودی برگزار و در آن سخنرانی‌ها و مطالب آهسته از معالمتها و نفس نویسندگان آنان در معرض فکری جوانان طغیب به راه از این طغیب

در پرخس / ۰۰۰

سری

سری

-۶-

مرکز آزادی و استقلال سید اسدالله
آرشیو

در برخی شهرهای آلمان غربی و فرانسه مجالس یادبودی با حضور جمعی از معتمدان و از دانشجویان و ایرانیان مقيم برپا گردیده و طی آن از خلیل ملکی و جلال آل احمد تشکر شده است.

فعالیتات و انتشارات

جامعه موسوف در سه ماه گذشته در ایران فاقد فعالیت تبلیغاتی و انتشاراتی بوده. و در میان از کشورها خانه سوسیالیسم ایران جامعه کمترین میل به ضعف مانی منتشر نگردیده لکن از طرف کمیته مرکزی جامعه سوسیالیستهای فرانسه به نفعیت در کنگره خلیل ملکی جهت یاد در سه برگه جهت عنوان "مرکز خلیل ملکی" انتشار یافته که در آن پس از اشاره به معنای از فعالیتهای سیاسی او در احزاب و در محتاجات سیاسی مختلف از وی بعنوان آرزوگاری مردم مند که تاکنون نظری حکمانه و عالی از منصب از توسعه گیرها آید اولویت سیاسی او شده باد و نظری و برای پرورش نسل جوان وطن کردن فرهنگ سیاسی زبان فارسی مردم خلیل قرار داده است.

روایتی با احزاب و محتاجات دیگر. دولت و مجلس

فنا حرا بسته به جامعه کمونیست سه ماه گذشته با برخی از سران و فعالین جهت اصلاح من سابق با احزاب وابسته بآن در زمینه نحوه شکل گیری و احیاء فعالیت بصورت فتنه جبهه ها، اتحاد، ان گرفته اند و بی تضاد نماید آنها پدید آید راه حل قسمی را برای آنان مهیا ساخته است.

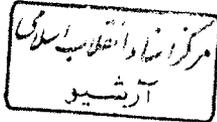
اصفا / ۰۰۰

سری

۳۲۸

سری

-۷-

اعضای جامعه مورد بحث بعضاً در مطاوعه و جلسات خود از روی وسوسه‌های انتقاد و تشکیک افروخته و در عین مکتوبات و رکنی یافتن جهانی را نشان می‌دهند مگر این نیستند دولت خواننده. همچنین از طرف برخی اصحاب لجام این جامعه عنوان شده که دولت ایران برای رفع اختلافات خود باید دولت بعضی برای حاضر گردیده امتیازاتسی با این رژیم بداند.

اعضای جامعه مجبور می‌شوند از کشورهای سایر کشورهای مخالف رژیم ایران همسرا از کمیونستهای پسردها و سرور چون هستند. مساکردانندگان این جامعه در کار از سر بدست می‌سازند بسیاری از این فرس نیز تماس و ارتباط دارند. بچه‌ها در میان و در میان مختلف اجتماع

نمود جامعه سوسیالیستها در این طبقات مختلف مردم ایران قابل ملاحظه نبوده. لکن در حلقه از کشور خود ازان محدودی در بین ایرانیان مکتب برخی از کشور های اروپایی دارد.

بچه‌ها در میان

پس از مرگ طویل و جلال آل احمد فعالین سابق جامعه سوسیالیستها در حدود برآمده‌اند با ازنایس کهنه فعالینهای گذشته و بررسی شرایط کنونی اجتماع ایران. همین مفرود به مرفعتی جهت اصحاب فلاشی سیاسی جامعه مزین می‌بایند. از جمله نتیجه‌گیری‌های آنان از این بررسی روی آوردن به نشرهای مختلف اجتماع منطبقه

المراحمین / ...

سری

۳۲۹

سری

-۸-

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
آرشیو

افراطیون مذهبی برده و بدین مناسبت دست اندرکاران قریبه طرح شده اند تا بموجب آن بتوانند حاکمگی نسبی بین طالبان خود و علمائیهای افراطی مذهبی ایجاد و از این راه همراهِ و همکاری طبقات مختلف را جلب نمایند. از طرف دیگر ضمن تشکیل جلسات مجلس با تاکید اصول پندمانگاری افراد را بخود سازی و مطالعه بیشتر براساس مسائل اجتناب نشود و همکاری با همه گروههای مخالف را برای قرار گرفتن در یک جهت متنوع تر میسر و استعاده. لکن وجود سواختن شدیدا اتمام نسبت به یکدیگر و همینطور اختلافات اصولی که متممین مذهبی با دستجات طفرهاست از جمله جامعه سرسالیستها دارند و عدم استقبال طبقات مختلف جامعه از فعالیت های مغرب گامی این جامعه را در پیشرو مانده و مقاصد بسیار محدود می نماید. کما اینکه عناصر مذکور تا کنون موفق به برپا داشتن قدم موثری در این راه نشده اند.

در شان از کشور نیز جامعه سرسالیستهای ایران در اروپا فعالیت پراکنده ای احداث و صرف بنده مالی بنیاس و ضمن نسبت یکنوعه در ارتزکرد فعالیت شده و همسر پوشداد صغرول این جامعه در اروپا میگویند تا با نده روزانه های مخصوص با عضویت پراکنده جامعه منبر ارتزاند ضعیف آنها را با مرکز جامعه حفظ نماید و با این ترتیب میگزوان نتیجه گیری کرد که این جامعه با شرایط فعلی در میان ایرانیان طبقه ارتزاند بسیاری از زمینه های فعالیت خود را از دست داده است.

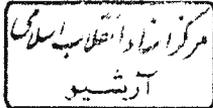
سری

۳۳۰

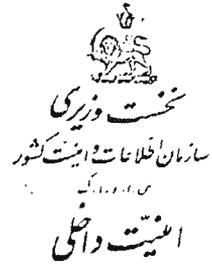
[سند شماره ۹۹]

بولتن نوبه‌ای ساواک، سه ماهه‌ی چهارم سال ۱۳۴۸ درباره‌ی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها

سـری

-۱-

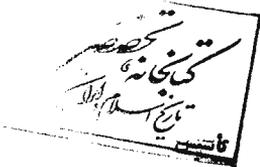
تاریخ ۲۴/۱۲/۴۸

شماره ۱۸۲۱۶

بولتن : نمایار طرح ۲۴/۹/۴۸ و ۲۴/۱۲/۴۸

درباره : جامعه سوسیالیستهای با اصطلاح نهفت ملی ایران

این بولتن شامل هفت برگ است

سـری

(۳۳۱)

سری

-۲-

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

فهرست سکه های رجستر

ردیف	عنوان	صفحه
۱	سازمان	۲
۲	قدرت و امکانات	۲
۳	فعالیت	۲۰۲
۴	تلفنات و تقاضا رات	۴
۵	روابط با احزاب و جنبات دیگر، دولت و مجلسین	۵۳
۶	میزان نفوذ	۵
۷	نظرسنجی	۶۵

۱- سازمان (۵۰۰)

سری

۳۳۲

سری

-۲-

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

۱- سازمان

جامعه سوسیالیستهای باسلاح هدف ملی ایران در داخل کشور فاقد سازمان منظم بود و در خارج از کشور نیز سازمانهای دانشجویی آن به علت عدم وجود کار و رهبری کافی صراحتاً نداشتند اما فعالان این جامعه متلاشی عده و کمیته مرکزی جامعه مذکور در کشور فرانسه در حال حاضر متشکل میباشد .

۲- قدرت و امکانات

قدرت نفوذ و امکانات مالی جامعه منچور در ایران ضعیف و در خارج از کشور نسبت به داخل ایران دارای وسع بیشتری میباشد .

۳- فعالیت

الف- در ایران

انفراد فعال جامعه سوسیالیستها در دهه گذشته با برقراری فاسدکاریهای انفرادی بسا بکلیت، تشکیل جلسات نامنظم در منازل برخی اعضاء فعال با شرکت بین ۵ تا ۱۰ نفر و اجرای برنامه های تفریحی فعالیتها محدودی را دنبال و ضمن آن با اعضاء جامعه تأکید شده در ملاقاتهای خود اصول پنهانکاری را به یاد اجراء بگذارند .

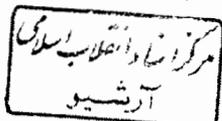
در جلسات حاضر فعال جامعه منچور و یکدیگر ایران و برای مورد مذاکره قرار گرفته اند و در حین آن، در دستگاه قیام زیادی را در محله های ایران و عراق متمرکز ساخته است. همچنین در این جلسات از طرف بعضی از اعضاء پیرامون وضع اقتصادی کشور بحث و در نشست را
بجلسه / ۰۰۰

سری

۳۳۳

سری

-۴-

بعلت تخصیص بود چه هنگامت برای تجهیز ارتش سلاحهای آمریکائی در زمینه مالی فوق العاده دانسته و اظهار شده .

• دولت ارتش را با جدیدترین سلاحهای آمریکائی مجهز نموده تا در آینده هرگونه جنبش را از ناحیه دستجات مخالف سرکوب نماید .

ب- در خارج از کشور

اعضای جامعه سوسیالیستهای سهاه گذشته فعالیت چشمگیری را تعقیب نموده و بطور محدود در اقدامات و فعالیتهای سایر گروههای مخالف رژیم ایران شرکت و از این طریق کوشش نمود مانند با تخریب فکری دانشجویان و ایرانیان مقیم خارج از کشور آنها را نسبت به رژیم و تحولات انجام شده در کشور بدینها وارد کردن آنها را در جرگه انصار و مخالف زمینه کشاندن این افراد را بطور موثر در فعالیتهای مخالف دولتی در خارج از کشور فراهم سازند .

پ- تبلیغات و انتشارات

جامعه مزبور در سهاه گذشته در داخل ایران فاقد فعالیت تبلیغاتی و انتشاراتی بوده و در خارج از کشور ماهنامه سوسیالیسم ارگان جامعه سوسیالیستهای این ملت ضعف بنیه مالی منتشر نگردیده است .

ه- روابط با احزاب و دستجات دیگر، دولت و مجلسین

افراد وابسته به جامعه موصوف در سه ماه گذشته ملاقاتهایی با بعضی از سران و

فعالین / ...

سری

سری

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

دما این جنبه با اصطلاح ملی سابق و احزاب وابسته بان انجام و تبادل نظرات افیسو
در باره ایجاد همبستگی و همکاری بیشتر برای انتخاب راجل اساسی جهت شروع
فعالیت بعمل آوردند . لکن تعداد عقیده آنان مانع بر وجود آمدن محیطی خالی از
تمایزات مسلکی و پذیرش همکاری در جهت جنبه مشترک میان آنها نبوده است .
عناصرین جامعه با دولت و مجلسین ایران مخالف بوده و مخالفان است و دولت را در
امور اقتصادی شد بد آمدن انتقاد فرار در فایده .

اعضا جامعه مزبور در خارج از کشور با سایر گروههای مخالف رژیم ایران همساز
گروههای طرفدار ارشدیوی، همکاری و با بعضی از سازمانهای سازماندهی
ارمیای غیر نظامی بر جای دارند .

۶۶ میزان نفوذ :

نفوذ جامعه سوسیالیستها در بین طبقات مختلف مردم ایران قابل ملاحظه نبوده
لکن در خارج از کشور طرفداران معدودی در چین ایرانیان طبق برخی از کشورهای
ارمیایی دارد .

۶۷ نظریه

اعضا فعال جامعه سوسیالیستها تمایل در گذشته تحلیل طبقی و بر این جامعه
زینده عالی را برای گسترش دادن فعالیت خود در سطوح مختلف اجتماع فراهم آوردند .
لکن بد رستی موفق نگردیدند . خطوط اصلی نحوه این فعالیتها را فرسوم بد مسائل

تلاشهای / . . .

سری

سری

-۶-

مرکز اسناد انقلاب اسلامی
آرشیو

تلاشهای خود را عمل اساسی برای این منظور ببینند. چون این کارها باید امکانات
کافی و افراد علاقمند به انجام فعالیتهای سیاسی مواجه گردیده و از سوی دیگر شرایط
اجتماعی ضمنی کشور بصورت مانعی در راه آنان قرار گرفته است. لذا افراد این
جامعه باید در طی دوره ماه گذشته صرفاً به ملاقاتهای انفرادی و محافاتی تشکیل جلسات
نامنظم اکتفا نموده و برای تسلیح بیشتر به اقدامهای خود فعال روش میروانند تا کار را
پخته نموده و آنان را به پذیرا بودن به هر چه بود آمدن شرایط مناسب در آیند نمود مانند .
به همین جهت در حال حاضر تمرکز بر فعالیت جامعه سرسالیتهای نمود پذیر میسرند .
در میان از کشور نیز به همه چیز میباید مجاهدات سران آن، به علت ندانستن شکل
سازمانی و دست و پا مردم استقبال کافی داشته باشند و بر این امر مضمین خارج از فعالیتهای
آن تا بحال نتوانسته مؤلفیتهای قابل ملاحظه ای در زمینه توسعه نفوذ خود کسب
نماید .

سری

۳۳۶

گزارش وضعیت جامعه‌ی سوسیالیست‌ها و سردرگمی اعضای آن در مبارزه با رژیم

پهلوی

سینای مترجمان

صفحه یکم	از	۲
نسخه شماره	از	۱
۱ - ۲ - ۳	از	۱۳۶۶۰
۲ - ۳	تاریخ گزارش	۵/۱۵/۴۸
۵ - ۶	تاریخ	۵/۱۵/۴۸
۶ - ۷	ملاحظات	

طبقه بندی حفاظتی
مزارش خمیر

درجه فوریت

موضوع وضعیت جامعه سوسیالیست‌ها و فعالیت‌ها - اطلاع کلی
مجلس ایران

باقیمانده جامعه سوسیالیست‌ها در پهلوی ایران بعد از اشد شدن جبهه ملی و متفرق نمودن کمیته اجرائی آن که ضربه سنگین به آن افراد آن گردید عملاً تا حدی در بسیار زیاد و در صورت تشکیلاتی آن واقعاً به نبود مودت شعرا، تشکیلاتی، اجتماعات، شرایط و انواع اجتماعات استبداد صورت گرفته و انواع عناصر برای ایجاد فعالیت سیاسی ادامه در آن متفرق خاص خود ایجاد گردید از جمله تشکیلاتی خفیه خارج خواهد شد زیرا این جامعه از زمان انشعاب مردم خلیل ملکی به فکران و از حزب محله توده و وجود آوردن این جامعه را در بار مختلفه این مسئله به رسم می‌شود که زمان فعالیت این گروه همیشه در شرایط و زمان خاصی بود که می‌توانست از ملکی استبداد بدین روند در گذشته شتمیزمه‌هایی در باره تجدید حیاتیات معنوی شده بود که صورت‌بندی‌ها به تجدید کرد در این خصوص مذکور است و این اقدام کرد به کمیته‌ها و از اهمیت و در باشد چون باقیمانده افراد جامعه فقط هنوز سنی و شرایط تحریر از جهت نوع سخن‌ها و روش‌ها به نظر این گزارش از این دیدگاه بود که هر چه بود و با بررسی‌های لازم و ضرورت‌ها تکلیف‌ها انجام شد

نتیجه‌ی این منوال بود که همین تحریک اردو یکی از مذکور است اگر چه اینها در نمیتواند نیالیه و بود و نه میتوان ساخت نسبت و این روش‌ها عملی هم نه تعدد ادیان استبداد است که نمیتوان فعالیت نمود و گفت‌ها صرفاً زاده نظرس این است که در مبارزه باید شرایط مناسب باشد چون در شرایط مناسب کار هم مسئله قابل حرفی به نظر می‌آید از طرف علی‌بدان انسانی هم معتقد باین نیست که زمان عمل رسید باشد از طرف دیگر سابق تاریخی مبارزات سیاسی در ایران و عیال بود. به مبارزات تاریخی سایر شمارهای او برنامه‌های مانعیت‌ها و پیروزی را تضمین نماید چون مبارزه باید تئوریک باشد یعنی ابزار تاریخی ایران نسل با این هدف نیست و باید در انتظار آید و فرقت.

تاریخ تهیه ۱ - عامرانلی زاد و روز اگر از تاریخ مبارزه حرفی نمی‌زند و در حقیقت منظور می‌شود این چارنوی آثار ششم فکری شده باشد

مرکز اسناد و اطلاع رسانی
آرشیو

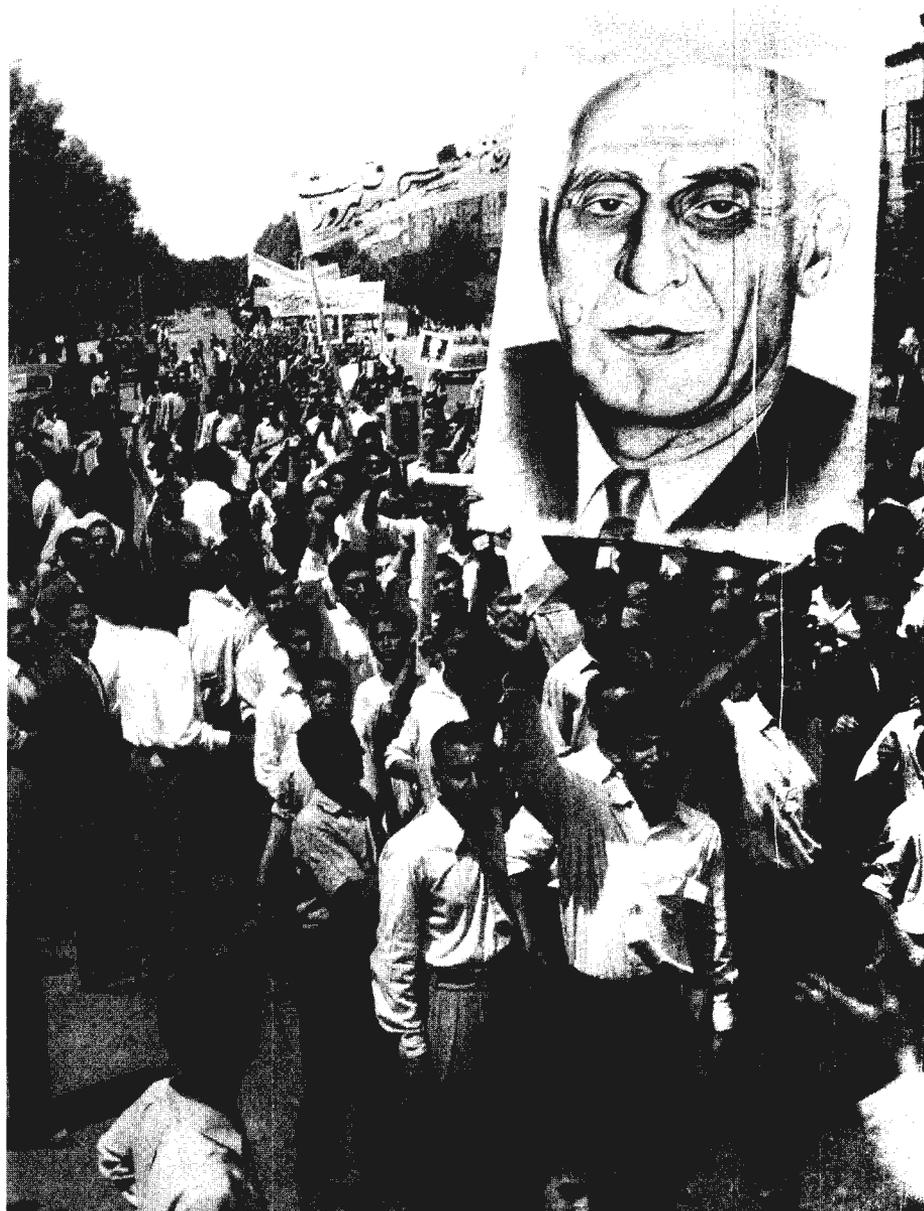
مجلس شورای ملی
طبقه بندی حفاظتی

۲۶-۱۳۰

۲۱۲/۲
۱۳۰۱/۱۲

راهپیمایی طرفداران نیروی سوم در حمایت از دولت محمد مصدق

راهپیمایی طرفداران نیروی سوم در حمایت از دولت محمد مصدق

خليل ملكي

خليل ملكي

فهرست منابع

- ۱- آبراهامیان، یرواند، *ایران بین دو انقلاب*، ترجمه‌ی احمد گل محمدی و محمدابراهیم فتاحی، نشر نی، تهران ۱۳۷۷
- ۲- آندروت، ولفگانگ، *تاریخ جنبش کارگری اروپا*، ترجمه‌ی ناهید فروغان، شرکت سپاهی کتاب‌های جیبی، تهران ۱۳۵۸
- ۳- آشوری، داریوش، *فرهنگ سیاسی*، مروارید، تهران ۱۳۵۱
- ۴- آقابخشی، علی، *فرهنگ علوم سیاسی*، مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، تهران ۱۳۷۵
- ۵- اسکندری، ایرج، *خاطرات ایرج اسکندری*، مؤسسه‌ی مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، تهران ۱۳۷۲
- ۶- آل احمد، جلال، *در خدمت و خیانت روشنفکران*، انتشارات فردوس، تهران ۱۳۷۲
- ۷- آل احمد، جلال، *نامه‌های جلال آل احمد*، به کوشش علی دهباشی، انتشارات پیک، تهران ۱۳۶۴
- ۸- امینی، علی، *خاطرات علی امینی*، به کوشش حبیب لاجوردی، نشر گفتار، تهران ۱۳۷۶
- ۹- بازرگان، مهدی، *شصت سال خدمت و مقاومت*، رسا، تهران ۱۳۷۵
- ۱۰- بشیریه، حسین، *تاریخ اندیشه‌های سیاسی در قرن بیستم*، نشر نی، تهران ۱۳۷۶
- ۱۱- ترکمان، محمد، *اسنادی پیرامون توطئه قتل سرلشکر افشار طوس*، مؤسسه‌ی خدمات فرهنگی رسا، تهران ۱۳۶۳
- ۱۲- ترکمان، محمد، *نامه‌های دکتر محمد مصدق*، هزاران، تهران ۱۳۷۴
- ۱۳- جیلاس، میلوان، *گفتگو با استالین*، ترجمه عنایت‌الله رضا، انتشارات نوین، تهران ۱۳۶۳
- ۱۴- حجازی، مسعود، *رویدادها و داوری*، نیلوفر، تهران ۱۳۷۵
- ۱۵- خامه‌ای، انور، *خاطرات سیاسی*، نشر گفتار، تهران ۱۳۷۲
- ۱۶- سنجابی، کریم، *امیدها و ناامیدی‌ها*، انتشارات جبهه‌ی ملیون ایران، لندن ۱۳۶۸

- ۱۷- شاهین، تقی، *پیدایش حزب کمونیست ایران*، ترجمه‌ی رادینا، کوشش، تهران ۱۳۶۰
- ۱۸- طلوعی، محمود، *فرهنگ جامع سیاسی*، علم، سخن، تهران ۱۳۷۲
- ۱۹- عاقلی، باقر، *روزشمار تاریخ ایران*، نشر گفتار، تهران ۱۳۷۲
- ۲۰- فونتن، آندره، *تاریخ جنگ سرد*، ترجمه‌ی عبدالرضا هوشنگ مهدوی، نشر نو، تهران ۱۳۶۹
- ۲۱- کاردانلوس، هلن، *برادر بزرگتر*، ترجمه‌ی ژاله عالیخانی، انتشارات هفته، تهران ۱۳۶۳
- ۲۲- کدی، نیکی آر، *ریشه‌های انقلاب ایران*، ترجمه‌ی عبدالرحیم گواهی، قلم، تهران ۱۳۶۹
- ۲۳- کیانوری، نورالدین، *خاطرات نورالدین کیانوری*، انتشارات اطلاعات، تهران ۱۳۷۲
- ۲۴- گزارش هیأت اجراییه حزب زحمتکشان ملت ایران (نیروی سوم)، بی‌جا، ۲۵ مرداد ۱۳۳۳
- ۲۵- لئونارد، ولفگانگ، *چرخش‌های یک ایدئولوژی*، ترجمه‌ی هوشنگ وزیری، نشر نو، تهران ۱۳۶۳
- ۲۶- ملکی، خلیل، *خاطرات سیاسی*، شرکت سهامی انتشار، تهران ۱۳۶۸
- ۲۷- مکاتبات مصدق، تلاش برای تشکیل جبهه ملی سوم، بی‌جا، ۱۳۵۴
- ۲۸- نجاتی، غلامرضا، *جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲*، شرکت سهامی انتشار، تهران ۱۳۷۳
- ۲۹- نجاتی، غلامرضا، *تاریخ بیست و پنج ساله ایران*، رسا، تهران ۱۳۷۳
- ۳۰- نقیب‌زاده، احمد، *تحولات روابط بین‌الملل از کنگره وین تا ۱۹۴۵، ۱۳۶۹*

نشریات

- ۱- نامه‌ی رهبر
- ۲- نامه‌ی مردم
- ۳- شاهد
- ۴- نیروی سوم
- ۵- شرق میانه
- ۶- مجله‌ی علم و زندگی
- ۷- مجله‌ی نبرد زندگی

اسناد

- ۱- آرشیو اسناد مرکز اسناد انقلاب اسلامی

فهرست اعلام

اشخاص

- آبراهامیان، یرواند ۴۷
آذری شهرضایی، رضا ۱۵
آرام، احمد ۲۲
آرکدی، نیکی ۴۵
آشوری، داریوش ۲۰، ۲۱، ۶۹
آقابخشی، علی ۳۳
آل احمد، جلال ۲۲، ۲۹، ۳۱، ۳۲، ۵۵، ۵۶، ۵۹، ۶۸، ۶۹
آیزنهاور ۳۹، ۴۴
ارفع زاده ۴۹
استالین ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵
اسکندری، ایرج ۲۵
اسکندری، سلیمان ۲۲
اشپیر، مانس ۲۴
اشرف رضایی، علی ۵۷
اقبال، منوچهر ۵۲
امام خمینی (ره) ۵۴، ۵۵، ۶۰
امینی، علی ۴۵، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۶۵، ۶۷
بازرگان، مهدی ۴۷
بختیار، شاپور ۴۶
بختیاری، شهلا ۱۰
بشیریه، حسین ۲۳
بقای، مظفر ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۶، ۵۹
بهبهانی، جعفر ۴۵
پهلوی، رضا ۲۱
پهلوی، محمدرضا ۹، ۱۴، ۲۸، ۲۹، ۳۸
۳۹، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۹، ۶۴
پیشداد، امیر ۶۶
تحویلدار، حسین ۶۷، ۷۰
ترکمان، علی ۵۱
ترکمان، محمد ۳۳
جلالی (آیت الله) ۳۸
جیلاس، میلوان ۲۳
چرچیل ۳۹
حجازی (سرلشکر) ۳۷

شیرازی ۳۸	حجازی، مسعود ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۶، ۴۷، ۴۹
	حسینی، محمدرضا ۱۰
صالح، اللهیار ۵۳، ۶۳	خامه‌ای، انور ۲۲، ۲۷، ۲۸
صدیقی، غلامحسین ۴۵	خدایار، ناصر ۳۸
صفاء، منوچهر ۶۹، ۷۰	خسروی، محمدرضا ۱۰
طبری، احسان ۲۸	خنجی، محمدعلی ۳۸، ۴۰، ۴۶، ۴۷، ۴۹
طلوعی، محمود ۱۹	درخشش، محمد ۲۸، ۶۴، ۶۵
طوس، افشار ۳۲، ۳۳	دهبانی، علی ۳۲
عاقلی، باقر ۲۹	دهزاد احسائی، حسین ۲۴
عاقلی‌زاده، عباس ۵۰، ۵۱، ۶۹	رادنیا، ر ۲۱
عشقی، احمد ۳۲	راسل، برتراند ۵۶
علم، اسدالله ۵۳، ۶۴، ۶۵، ۶۸	رزم‌آرا، حاجیعلی ۲۹
علوی، حسین ۲۵	رسافر ۴۹
علیخانی، ژاله ۲۳	رسا، منوچهر ۶۴
عنایت‌الرضا ۲۳	رشیدیان ۳۷
فاطمی، حسین ۳۸	زاهدی، غلامرضا ۳۸
فتاحی، محمدابراهیم ۴۷	زهری ۳۰
فروغان، ناهید ۲۴	
فوتن، آندره ۲۳، ۲۴	سرشار، میرحسین ۵۶، ۶۷
قاسمی ۲۸	سلطان‌زاده ۲۴
	سنجابی، کریم ۴۶
کاتوزیان، محمدعلی ۳۱	سیاح‌پور ۴۹
کاردانکوس، هلن ۲۳	
کاظمی، باقر ۶۳	شاهین، تقی ۲۱
کامکار، جمشید ۵۶، ۶۸	شریف‌امامی، جعفر ۵۲
کریم‌پور ۳۸	شیبانی، عباس ۵۰

- کیانوری، نورالدین ۲۶، ۲۸
کیهان ۴۹
- گل محمدی، احمد ۴۷
گواهی، عبدالرحیم ۴۵
- لاجوردی، حبیب ۵۲
لنین ۲۲
- مارکس ۱۹
- مصدق، محمد ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۴۷، ۵۱، ۶۴
مکی، حسین ۲۹
ملکی، خلیل ۱۲، ۲۲، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۴، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰
- ممتاز، عزت‌الله ۳۸
منصور، حسنعلی ۶۷
موثقی (دکتر) ۶۵
- نجاتی، غلامرضا ۴۶، ۴۷
نصیری ۳۸
نقیب‌زاده، احمد ۳۴
نیک‌آیین ۶۹
- وزیری، هوشنگ ۲۴
ولفگانگ، لئونارد ۲۴
ولفگانگ، آندروف ۲۴
- هژیر، عبدالحسین ۲۹
هوشنگ مهدوی، عبدالرضا ۲۳
هویدا، امیرعباس ۵۷، ۵۸
- یاری، سیاوش ۱۰
یزدان فر (دکتر) ۷۰
- اماکن
- آذربایجان ۲۲، ۲۵، ۲۶
آلمان ۱۹، ۲۴، ۵۶
آمریکا ۳۳، ۳۷، ۵۲، ۵۳
- اتریش ۶۶
اروپا ۱۹، ۲۱، ۵۱، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۹
اروپای شرقی ۲۱
استونی ۲۱
انگلستان ۱۹، ۳۰، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۶، ۳۷، ۳۹، ۵۶
ایران ۹، ۱۱، ۱۴، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۳۴، ۳۵، ۳۹، ۴۶، ۴۸، ۵۳، ۵۶، ۶۴، ۶۶
- بلغارستان ۲۱
- تبریز ۲۰
ترکیه ۱۹، ۵۵
تهران ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۸، ۴۶، ۵۱، ۴۵، ۴۷، ۵۲، ۵۴
- جوادیه ۶۴

میدان بهارستان ۳۸، ۵۹	چکسلواکی ۲۱
میدان جلالیه ۵۲	
ورامین ۳۵	خاورمیانه ۱۹
	خرم‌آباد ۳۹
یوگسلاوی ۲۱، ۳۳	روسیه ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶
سازمان‌ها، احزاب، گروه‌ها...	سیبری ۲۴
انترناسیونال سوم ← کمیترین	
انجمن‌های جهانی احزاب سوسیال دمکرات	شوروی ۳۲، ۳۳، ۳۶
ارمنی ۲۱	
جامعه سوسیالیست‌های نهضت ملی ۹،	فرانسه ۱۹، ۵۶
۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۹، ۲۱، ۴۰، ۴۱، ۴۲،	فرانکفورت ۲۱
۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴،	قفقاز ۲۰
۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۶۰، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶،	قم ۵۴، ۶۴
۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰	
جامعه ملل ۳۳	کردستان ۷۰
جامعه‌ی لیسانسیه‌های دانشسرای عالی ۲۸	کلاردشت ۳۸
جبهه ملی ۲۹، ۴۷، ۴۸، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۷،	
۶۳، ۶۹	گیلان ۲۰
جبهه ملی دوم ۴۰، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۵۰، ۶۰،	
۶۳	لتونی ۲۱
جبهه‌ی ملی سوم ۵۳، ۵۵، ۶۰	لرستان ۳۹
جمعیت سوسیالیست توده‌ی ایران ۲۷، ۵۹	لندن ۲۱، ۴۷
چاپخانه‌ی موسوی ۳۰	لهستان ۲۱
	لیتوانی ۲۱
حزب اجتماعیون عامیون ۲۰	مجارستان ۲۱
حزب ایران ۴۴، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹	مسکو ۲۱

- دفتراطلاعات احزاب کمونیست ← کمینفرم
 حزب ایران نوین ۷۰
 حزب توده ایران ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۳۰، ۳۱، ۳۲
 ۴۵، ۵۹، ۶۳، ۶۶
 حزب دموکرات ایران ۲۰
 حزب زحمتکشان، نیروی سوم ۱۴، ۲۹
 ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۴۸، ۵۹
 حزب سوسیال دمکرات ۲۰
 حزب سوسیال دمکرات آلمان ۲۴
 حزب سوسیال دمکرات اروپای غربی ۲۱
 ۲۳
 حزب سوسیال دمکرات ایران ۲۰
 حزب سوسیال دمکرات قفقاز ۲۰
 حزب سوسیال معتدل ۲۱
 حزب سوسیالیست ۱۲
 حزب سوسیالیست روسیه ۱۹
 حزب کمونیست ۲۱
 حزب کمونیست اتحاد شوروی ۲۲، ۲۳
 حزب کمونیست اسپانیا ۲۴
 حزب کمونیست ایتالیا ۲۴
 حزب کمونیست ایران ۲۴
 حزب کمونیست چین ۲۴
 حزب کمونیست فرانسه ۲۴
 حزب کمونیست لهستان ۲۴
 حزب کمونیست یوگسلاوی ۲۴
 حزب مردم ۴۵، ۵۱
 حزب ملیون ۴۵، ۵۱
 حزب نیروی سوم ۴۰، ۴۵، ۴۹، ۵۴، ۵۵
 زندان فلک الافلاک ۳۹
 ژاندارمری ورامین ۳۵
 ساواک ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۴۴، ۵۴، ۵۷، ۵۸، ۶۰
 ۶۴، ۶۵، ۶۷، ۶۹، ۷۵
 ساواک تهران ۶۶
 شرکت سهامی انتشار ۳۱، ۳۳
 شرکت سهامی کتاب‌های جیبی ۲۴
 شرکت نفت ۳۹
 شورای عالی جبهه ملی ۴۶، ۴۷، ۵۰، ۵۱
 ۵۵، ۶۰
 فرقه‌ی دمکرات ۲۲، ۲۵، ۲۶
 کمیته مرکزی جامعه‌ی سوسیالیست‌ها ۶۸
 کمیته‌ی اصلی سازمان جوانان ۳۷
 کمیته‌ی کارمندی حزب نیروی سوم ۶۵
 کمیته‌ی مرکزی حزب توده ۲۵
 کمیترین ۲۲، ۲۳، ۳۳
 کمینفرم ۳۳
 کنگره‌ی سوسیالیست‌های ایرانی ۶۷
 گارد شاهنشاهی ۳۸
 دادگاه عادی شماره‌ی ۲، دادرسی ارتش ۶۰
 دانشگاه تهران ۲۸

- مجلس شورای ملی ۲۹، ۳۸
 مجلس شورای ملی، دوره‌ی بیستم ۴۵
 مجلس شورای ملی، دوره‌ی هفدهم ۳۷
 مرکز اسناد انقلاب اسلامی ۱۰، ۱۳، ۳۹،
 ۴۰، ۴۶، ۴۹، ۵۰، ۵۲، ۵۳، ۵۶، ۵۷، ۵۸
 مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران ۳۳
 مرکز مطالعات و پژوهش‌های سیاسی ۲۵
 مؤسسه خدماتی فرهنگی رسا ۳۳
- وزارت دفاع ۴۹
- هیأت اجراییه جامعه سوسیالیست‌ها ۶۴
 هیأت اجراییه نیروی سوم ۳۷، ۴۰
 هیأت اجراییه‌ی موقت حزب توده ۲۵، ۲۶،
 ۲۷، ۲۸، ۲۹
- کتاب و نشریات
- اسنادی پیرامون توطئه ربودن و قتل
 سرلشکر افشار طوس ۳۳
 اطلاعات (روزنامه) ۵۵، ۵۶
 امیدها و ناامیدی‌ها ۴۷
 اندیشه‌ی نو (نشریه) ۲۸
 ایران بین دو انقلاب ۴۷
- برادر بزرگ‌تر ۲۳
- پیدایش حزب کمونیست ایران ۲۱
- تاریخ اندیشه‌های سیاسی در قرن بیستم ۲۳
 تاریخ بیست و پنج‌ساله ایران ۴۷
 تاریخ جنبش کارگری اروپا ۲۴
 تاریخ جنگ سرد ۲۳
 تحلیل محترری از گذشته، برای ترسیم راه
 آینده ۴۲
 تحولات روابط بین‌الملل از کنگره وین تا
 ۱۹۴۵ ۳۴
- جبهه آزادی (روزنامه) ۴۸
- نشر اطلاعات ۲۷
 نشر پیک ۳۲
 نشر جبهه ملیون ایران ۴۷
 نشر رسا ۴۶، ۴۷
 نشر رواق ۳۰
 نشر علم ۲۷
 نشر علم، سخن ۱۹
 نشر قلم ۴۵
 نشر گفتار ۲۷، ۲۹، ۵۲
 نشر گونش ۲۱
 نشر مروارید ۲۰
 نشر نو ۲۳، ۲۴
 نشر نوین ۲۳
 نشر نی ۲۳، ۴۷
 نشر نیلوفر ۳۸، ۳۹
 نشر هزاران ۵۱
 نشر هفته ۲۳
 نهضت آزادی ایران ۴۷
 نیروی سوم ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۵۹، ۶۰،
 ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۷

- جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران و کودتای ۲۸ مرداد [۳۲]، ۱۳، ۳۲
چرخش‌های یک ایدئولوژی ۲۴
چه‌ها کرده‌ایم و چه‌ها باید کرد (مقاله) ۳۳
- خائنین مثلث (مقاله) ۲۸
خاطرات ایرج اسکندری ۲۵
خاطرات سیاسی ۲۷
خاطرات سیاسی ملکی ۴۵
خاطرات علی امینی ۵۲
خاطرات نورالدین کیانوری ۲۶
- در حال حاضر چه باید کرد (مقاله) ۴۱
در خدمت و خیانت روشنفکران ۳۰
دفاعیات خلیل ملکی (کتاب) ۶۸
دو روش برای یک هدف (جزوه) ۲۶
رزم (نشریه) ۲۶
روزشمار تاریخ ایران ۲۹
رویدادها و دآوری ۳۸، ۳۹
ریشه‌های انقلاب ایران ۴۵
- شاهد (روزنامه) ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۴۸، ۵۹
شرق میانه (نشریه) ۲۷، ۲۸
شصت سال خدمت و مقاومت ۴۷
شهباز (نشریه) ۲۶
شیخ هولناک میلیتاریسم ۲۷
- فرهنگ سیاسی ۲۰
فرهنگ علوم سیاسی ۳۳
کیهان (روزنامه) ۵۵، ۵۶، ۶۷
- گفت‌وگو با استالین ۲۳
- مدافعات خلیل ملکی در دادگاه نظامی ۵۶
مکاتبات مصدق، تلاش برای تشکیل جبهه‌ی ملی سوم ۵۱
مکتب مصدق (روزنامه) ۴۰
مهرگان (نشریه) ۲۸
- نامه‌های جلال آل‌احمد ۳۲
نامه‌های دکتر مصدق ۵۱
نامه‌ی رهبر ۲۵
نامه‌ی مردم (روزنامه) ۲۶
نبرد زندگی (نشریه) ۱۴، ۲۶، ۴۱، ۴۲، ۴۳
نیروی سوم (روزنامه) ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴
۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۵۱
- علم و زندگی (نشریه) ۱۴، ۴۱، ۴۴، ۴۵، ۵۰، ۶۰
فرهنگ جامع سیاسی ۱۹

فهرست منشورات مرکز اسناد انقلاب اسلامی به تفکیک حوزه‌های پژوهشی

ردیف	عنوان	قیمت
	<u>نهضت اسلامی ایران</u>	
۱	تاریخ شفاهی انقلاب	۹۰۰ تومان
۲	تاریخ شفاهی انقلاب تاریخ حوزه علمیه قم	= ۱۸۰۰
۳	نقش رهبری در نهضت مشروطه، ملی نفت و انقلاب اسلامی	= ۱۲۰۰
۴	بررسی مثنوی چریکی در ایران	= ۱۰۰۰
۵	تحلیلی بر نقش عالمان شیعی در پیدایش انقلاب اسلامی	= ۱۱۰۰
۶	رژیم شاه و آزمون‌گیری از طلاب	= ۵۰۰
۷	مشهد در بامداد نهضت امام خمینی	= ۱۱۰۰
۸	حماسه ۱۹ دی قم	= ۱۴۰۰
۹	حماسه ۱۷ خرداد ۱۳۵۴	= ۹۰۰
۱۰	جایگاه قیام ۱۹ دی ۱۳۵۶ در انقلاب اسلامی	= ۵۰۰
۱۱	ساواک و نقش آن در تحولات داخلی رژیم شاه	= ۱۰۰۰
۱۲	زندگی‌نامه سیاسی امام خمینی (ره)	= ۲۵۰۰
۲۲-۱۳	نهضت روحانیون ایران (دوره ۱۰ جلدی)	= ۱۰۰۰۰
۲۴-۲۳	نهضت امام خمینی (جلد ۲ و ۳)	= ۴۵۰۰
۲۵	حماسه ۲۹ بهمن تبریز	= ۱۲۰۰
۲۶	روزنامه صدای سمنان	= ۱۲۰۰
۲۷	روزنامه نبرد ملت ارگان رسمی فداییان اسلام	= ۴۵۰۰
۲۸	نهضت امام خمینی و مطبوعات رژیم شاه (۱۳۴۱-۱۳۵۷)	= ۱۱۰۰
۲۹	جمعیت فدائیان اسلام و نقش آن در تحولات سیاسی-اجتماعی ایران	= ۲۲۰۰
۳۰	بیست سال تکاپوی اسلام شیعی در ایران (۱۳۲۰-۱۳۴۰)	= ۲۵۰۰
۳۱	روشنفکری دینی و انقلاب اسلامی	= ۲۴۰۰
۳۲	اصلاحات آمریکایی ۱۳۲۹-۱۳۴۲ و قیام ۱۵ خرداد	= ۱۸۰۰
۳۳	انقلاب اسلامی در شهرستان میانه	= ۲۳۰۰
۳۴	همه‌پرسی‌های رژیم شاه	= ۱۴۰۰

ردیف	عنوان	قیمت
۳۵	امام خمینی و انتفاضه فلسطین	۱۲۰۰ تومان
۳۶	گروه ابوذر	= ۱۷۰۰
۳۷	تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی (جلد دوم)	= ۳۰۰۰
۳۸	مواضع امام خمینی (ره) در برابر نظام سیاسی پهلوی و نهادهای آن	= ۱۳۰۰
۳۹	انقلاب اسلامی به روایت خاطره	= ۱۳۰۰
۴۰	نقش روحانیت شیعه در انقلاب اسلامی ایران	= ۲۰۰۰
۴۱	سه سال ستیز مرجعیت شیعه	= ۳۵۰۰
۴۲	انقلاب اسلامی ایران از دیدگاه محققان شوروی	= ۱۲۰۰
۴۳	مناسبات امام خمینی (ره) با حرکتها و مبارزان اسلامی (۱۳۴۳-۱۳۵۷)	= ۱۵۰۰
۴۴	تاریخ شفاهی گروه ابوذر	= ۱۲۰۰
<u>تاریخ معاصر ایران</u>		
۴۵	نقش علماء در انجمنها و احزاب دوران مشروطیت	= ۱۳۰۰
۴۶	قاجاریه، انگلستان و قراردادهای استعماری	= ۱۶۰۰
۴۷	دولت موقت	= ۱۲۰۰
۴۸	برگهایی از تاریخ حوزه علمیه قم	= ۱۱۵۰
۴۹	پلیس جنوب ایران	= ۱۹۰۰
۵۰	مجلس شورای ملی و تحکیم دیکتاتوری رضاشاه	= ۱۸۰۰
۵۱	قشقایها و مبارزات مردم جنوب	= ۲۱۰۰
۵۲	مصدق و خاندان مستوفیان آشتیانی	= ۱۸۰۰
۵۳	سازمان پرورش افکار	= ۲۱۰۰
۵۴	قومیتها و نقش آنان در تحولات سیاسی سلطنت محمدرضا پهلوی	= ۲۳۰۰
۵۵	تاریخ دخانیه	= ۱۸۰۰
۵۶	آیتالله سیدعبدالحسین لاری و جنبش مشروطه‌خواهی	= ۱۸۰۰
<u>جمهوری اسلامی ایران</u>		
۵۷	ماجراهای هاشم آغاچری	= ۵۰۰
۵۸	بازشناسی حکومت ولایی	= ۱۸۰۰

ردیف	عنوان	قیمت
	<u>سیاست و روابط خارجی</u>	
۵۹	تحولات سیاست خارجی آمریکا	۵۵۰ تومان
۶۰	سیاست خارجی ایران در دوران سازندگی	۷۰۰ =
۶۱	رفتارشناسی آمریکا در قبال نهضت ملی ایران	۱۲۰۰ =
۶۲	نه شرقی، نه غربی	۱۱۰۰ =
۶۳	روابط سیاسی - اقتصادی ایران و آلمان بین دو جنگ جهانی	۱۶۰۰ =
۶۴	بررسی روابط شاه با سازمانهای بین‌الملل حقوق بشر	۱۰۰۰ =
۶۵	اتحاد جماهیر شوروی و انقلاب اسلامی ایران	۱۵۰۰ =
۶۶	روس و انگلیس در ایران	۱۲۵۰ =
۶۷	ایران و سازمان‌های بین‌المللی	۱۹۰۰ =
۶۸	گاه‌شمار سیاست خارجی ایران از دی ماه ۱۳۵۶ تا مرداد ماه ۱۳۶۷	۳۰۰۰ =
۶۹	گاه‌شمار سیاست خارجی ایران از مرداد ماه ۱۳۶۷ تا خرداد ماه ۱۳۸۰	۳۶۰۰ =
۷۰	چالشهای ایران و آمریکا بعد از پیروزی انقلاب اسلامی	۱۲۰۰ =
۷۱	مناسبات ایران و اسرائیل در دوره‌ی پهلوی دوم	۱۸۰۰ =
	<u>سیاست و حکومت</u>	
۷۲	سیاست و حکومت رژیم صهیونیستی	۱۷۰۰ =
۷۳	سیاست و انتخابات در ایالات متحده آمریکا	۱۲۰۰ =
	<u>اقتصاد سیاسی</u>	
۷۴	دولت، نفت و توسعه اقتصادی در ایران	۵۰۰ =
۷۵	نظریه دولت تحصیلدار و انقلاب اسلامی	۸۰۰ =
۷۶	اقتصاد و انقلاب اسلامی	۱۳۰۰ =
۷۷	اصلاحات اقتصادی رضاخان و تأثیر عوامل خارجی	۱۰۰۰ =
۷۸	از توسعه لرزان تا سقوط شتابان	۱۳۰۰ =
۷۹	بر لبه‌ی پرتگاه مصرف‌گرایی	۱۰۰۰ =

ردیف	عنوان	قیمت
۸۰	از اعتصاب کارکنان صنعت نفت تا پیروزی انقلاب اسلامی	۱۶۰۰ تومان
	<u>حقوق سیاسی</u>	
۸۱	سیر تحول قوانین انتخاباتی مجلس در ایران	۲۲۰۰ =
۸۲	بررسی تطبیقی اصول محاکمات مدنی در قوانین مشروطه و انقلاب اسلامی	۱۲۰۰ =
۸۳	تحول نظام قضایی ایران جلد اول	۲۸۰۰ =
۸۴	تحول نظام قضایی ایران جلد دوم	۱۹۰۰ =
۸۵	حقوق و آزادیهای فردی از دیدگاه امام خمینی (ره)	۱۴۰۰ =
۸۶	تجدیدنظریهای چندگانه در قانون اساسی مشروطه	۱۴۰۰ =
۸۷	تفکیک قوا در حقوق ایران، آمریکا، فرانسه	۲۳۰۰ =
	<u>اندیشه سیاسی</u>	
۸۸	ساختارهای قدرت	۱۲۰۰ =
۸۹	مبانی فراماسونری	۱۲۰۰ =
۹۰	حکومت مقایسه‌ای	۱۸۰۰ =
۹۱	بررسی مقایسه‌ای مفهوم عدالت از دیدگاه مطهری، شریعتی، سیدقطب	۷۰۰ =
۹۲	پارلمنتاریسم در ایران	۱۸۰۰ =
۹۳	درآمدی بر نظریه سیاسی امام خمینی (ره)	۱۵۰۰ =
۹۴	تأملاتی بر اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۷۰۰ =
۹۵	تحول ناسیونالیسم در ایران	۱۰۰۰ =
۹۶	مذهب و مدرنیزاسیون در ایران	۲۰۰۰ =
۹۷	رقابت سیاسی و ثبات سیاسی در جمهوری اسلامی ایران	۳۲۰۰ =
	<u>جهان اسلام</u>	
۹۸	سازمان کنفرانس اسلامی	۹۵۰ =
۹۹	دو قرن میاززه مسلمانان قفقاز	۹۰۰ =
۱۰۰	عراق، ساختارها و فرایند گرایشهای سیاسی	۱۴۰۰ =

ردیف	عنوان	قیمت
	<u>هنر و ادبیات سیاسی</u>	
۱۰۱	توصیف خاکیان از آفتاب	۱۸۰۰ تومان
۱۰۲	شعر سیاسی در دوره‌ی پهلوی دوم	۱۹۰۰ =
۱۰۳	درآمدی بر ادبیات داستانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی	۱۶۰۰ =
۱۰۴	چراغ عجم	۱۸۰۰ =
۱۰۵	سینمای دینی پس از پیروزی انقلاب اسلامی (۱۳۵۸-۱۳۸۰)	۱۸۰۰ =
	<u>جامعه‌شناسی سیاسی</u>	
۱۰۶	فرهنگ سیاسی شیعه و انقلاب اسلامی	۱۰۰۰ =
۱۰۷	دولت رضاشاه و نظام ایلی	۱۲۰۰ =
۱۰۸	طبقات اجتماعی و رژیم شاه	۱۴۰۰ =
۱۰۹	مسجد و انقلاب اسلامی	۱۲۰۰ =
۱۱۰	علل تشکیل و انحلال جبهه ملی ایران	۶۰۰ =
۱۱۱	نقوذ فراماسونری در مدیریت نهادهای فرهنگی ایران	۱۰۰۰ =
۱۱۲	ارتش و انقلاب اسلامی	۲۲۰۰ =
۱۱۳	بهاثیت در ایران	۱۵۰۰ =
۱۱۴	جنبش دانشجویی در ایران از تأسیس دانشگاه تا پیروزی انقلاب اسلامی	۲۰۰۰ =
۱۱۵	دولت و نیروهای اجتماعی در عصر پهلوی اول	۱۳۰۰ =
۱۱۶	تنوری‌های ساخت قدرت و رژیم پهلوی دوم	۱۵۰۰ =
۱۱۷	انقلاب اسلامی و رهیافت فرهنگی	۱۵۰۰ =
۱۱۸	جایگاه حقوقی - سیاسی شوراها در جمهوری اسلامی ایران	۱۶۰۰ =
	<u>احزاب سیاسی</u>	
۱۱۹	استالینیسیم و حزب توده ایران	۵۰۰ =
۱۲۰	حزب پان ایرانیست	۹۰۰ =
۱۲۱	احزاب دولتی و نقش آن در تاریخ معاصر	۱۰۰۰ =
۱۲۲	حزب مردم	۱۹۰۰ =

ردیف	عنوان	قیمت
<u>شخصیت‌ها</u>		
۱۲۳	مفاخر اسلام جلد ۱	۱۵۰۰ تومان
۱۲۴	مفاخر اسلام جلد ۲	۲۵۰۰ =
۱۲۵	مفاخر اسلام جلد ۳	۲۲۰۰ =
۱۲۶	مفاخر اسلام جلد ۴	۲۵۰۰ =
۱۲۷	مفاخر اسلام جلد ۷ (دانشمندان لاهیجان)	۱۲۰۰ =
۱۲۸	مفاخر اسلام جلد ۸ (علامه مجلسی)	۱۲۰۰ =
۱۲۹	مفاخر اسلام جلد ۹ (وحید بهبهانی)	۳۵۰۰ =
۱۳۰	مفاخر اسلام جلد ۱۱ بخش اول (حاج شیخ عباس قمی، زندگینامه)	۲۵۰۰ =
۱۳۱	مفاخر اسلام جلد ۱۱ بخش دوم (حاج شیخ عباس قمی، گزیده آثار)	۲۵۰۰ =
۱۳۲	مفاخر اسلام جلد ۱۲ (آیت‌الله العظمی بروجردی)	۲۸۰۰ =
۱۳۳	زندگی و مبارزات آیت‌الله قاضی طباطبائی	۲۲۰۰ =
۱۳۴	مرآت‌الاحوال جهان‌نما	۱۵۰۰ =
۱۳۵	تاریخ و سفرنامه حزین (شیخ محمدعلی حزین لاهیجی)	۱۱۰۰ =
۱۳۶	حاج شیخ عبدالکریم حائری	۷۵۰ =
۱۳۷	زندگی‌نامه‌ی سیاسی شهید هاشمی‌نژاد	۲۳۰۰ =
۱۳۸	سیداسدالله خرقانی (روحانی نوگرای روزگار مشروطه و رضاشاه)	۱۶۰۰ =
۱۳۹	خاطرات سرهنگ محمد مهدی کتیبه	۱۳۰۰ =
۱۴۰	زندگی‌نامه‌ی سیاسی شهید رجایی	۱۸۰۰ =
<u>دفاع مقدس</u>		
۱۴۱	مدرسه عشق (زندگی‌نامه شهید تیمسار سرلشکر سیدموسی نامجو)	۱۲۰۰ =
۱۴۲	امیر خستگی‌ناپذیر (زندگی‌نامه شهید سرلشکر ولی‌الله فلاحتی)	۱۲۰۰ =
۱۴۳	خاطرات سپهبد شهید صیاد شیرازی	۵۰۰ =
۱۴۴	بر فراز کنگرک	۸۰۰ =
۱۴۵	منظومه عشق	۴۰۰ =
۱۴۶	یاد آن روزها	۱۰۰۰ =
۱۴۷	زندگی‌نامه و خاطراتی از شهید آقارب‌پرست	۱۳۰۰ =

ردیف	عنوان	قیمت
۱۴۸	یاد یازان	۱۰۰۰ تومان
۱۴۹	مرد ره	۱۳۰۰
۱۵۰	میان خون	۱۴۰۰
۱۵۱	باید رفت	۱۰۰۰
۱۵۲	نبرد میمک	۹۰۰
۱۵۳	سرود آزادی	۷۰۰
۱۵۴	تپه‌ی سبزه	۹۰۰
۱۵۵	شیر صحرا	۱۱۰۰
۱۵۶	نبردهای ماندگار	۲۱۰۰
۱۵۷	دلاوران حاج عمران	۱۰۰۰
۱۵۸	لشکر نه نفره	۱۳۰۰
۱۵۹	کوچه‌ی مرگ	۷۵۰
۱۶۰	در محاصره	۹۵۰
۱۶۱	چزابه	۱۵۰۰
<u>خاطرات</u>		
۱۶۲	خاطرات و مبارزات شهید محلاتی	۹۰۰
۱۶۳	خاطرات و مبارزات حجة الاسلام فلسفی (چاپ چهارم)	۲۲۰۰
۱۶۴	خاطرات امام کائویانگ	۴۰۰
۱۶۵	خاطرات آیت الله طاهری خرم آبادی	۱۴۰۰
۱۶۶	خاطرات حجة الاسلام سیدعلی اصغر دستغیب	۶۰۰
۱۶۷	ماجرای قتل سردار اسعد بختیاری	۱۴۰۰
۱۶۸	خاطرات عبدخدایی	۱۵۰۰
۱۶۹	هفتاد سال خاطره (آیت الله سیدحسین بدلا)	۹۰۰
۱۷۰	خاطرات حجة الاسلام عمید زنجانی	۱۶۰۰
۱۷۱	خاطرات آیت الله یزدی	۳۰۰۰
۱۷۲	خاطرات آیت الله میانجی	۱۳۰۰
۱۷۳	خاطرات شهید سیدمحمد واحدی	۱۱۰۰

ردیف	عنوان	قیمت
۱۷۴	خاطرات آیت‌الله سیدعباس خاتم یزدی (ره)	۱۳۰۰ تومان
۱۷۵	خاطرات مرحوم حجة الاسلام موحدی ساوجی	۲۰۰۰ =
۱۷۶	خاطرات آیت‌الله مسعودی خمینی	۲۳۰۰ =
۱۷۷	خاطرات حجة الاسلام جعفر شجونی	۱۵۰۰ =
۱۷۸	خاطرات آیت‌الله محمدعلی گرامی	۲۷۰۰ =
۱۷۹	خاطرات علی جنتی	۱۶۰۰ =
۱۸۰	خاطرات حجة الاسلام و المسلمین سیدسجاد حججی	۱۶۰۰ =
۱۸۱	خاطرات آیت‌الله ابوالقاسم خزعلی	۱۵۰۰ =
۱۸۲	خاطرات حجة الاسلام و المسلمین حاج شیخ حسین انصاریان	۲۶۰۰ =
۱۸۳	خاطرات حجة الاسلام علی اکبر ناطق نوری	۲۱۰۰ =
۱۸۴	خاطرات حجة الاسلام حسینی همدانی	۱۷۰۰ =
۱۸۵	خاطرات حجة الاسلام محسن دعاگو	۲۵۰۰ =
۱۸۶	خاطرات حجة الاسلام و المسلمین پورهادی	۱۶۰۰ =
۱۸۷	جام شکسته (خاطرات حجة الاسلام عبدالمجید معادخواه)	۳۷۰۰ =
۱۸۸	از غبار تا باران (خاطرات دکتر عبدالله جاسبی)	۱۹۰۰ =
۱۸۹	حدیث رویش	۲۵۰۰ =
<u>اسناد</u>		
۱۹۰	ما گرفتار یک جنگ واقعی روانی شده‌ایم	۲۲۰ =
۱۹۱	تصمیم شوم، جمعه خونین	۳۰۰ =
۱۹۲	آیا او تصمیم دارد بیاید به ایران	۲۸۰ =
۱۹۳-۱۹۴	تاریخ قیام ۱۵ خرداد جلد ۱ (دوره ۲ جلدی)	۵۰۰۰ =
۱۹۵-۱۹۷	شریعتی به روایت اسناد (دوره ۳ جلدی)	۵۴۰۰ =
۱۹۸	استاد شهید به روایت اسناد	۱۰۰۰ =
۱۹۹	زندگی و مبارزات شهید اندرزگو	۱۰۰۰ =
۲۰۰	شهید صدوقی (عملکرد، مبارزات و دیدگاهها)	۱۲۰۰ =
۲۰۱	جامعه تعلیمات اسلامی (شیخ عباسعلی اسلامی و نقش ایشان در انقلاب اسلامی)	۱۵۰۰ =

ردیف	عنوان	قیمت
۲۰۲	نقش بازار در قیام ۱۵ خرداد	۲۵۰۰ تومان
۲۰۳	همکاری ساواک و موساد	۲۱۰۰
۲۰۴	مستشاران آمریکایی در ایران به روایت اسناد	۴۷۰۰
۲۰۵	جمعیت فدائیان اسلام به روایت اسناد (دوره ۲ جلدی)	۴۸۰۰
۲۰۶	زندگی‌نامه‌ی آیت‌الله العظمی سیدمحمدرضا گلپایگانی <small>رحمته‌الله علیه</small>	۳۸۰۰
<u>دانستنیهای انقلاب اسلامی برای جوانان</u>		
۲۰۷	ستاره صبح انقلاب	۲۲۰
۲۰۸	صورتک	۲۵۰
۲۰۹	ساواک	۳۰۰
۲۱۰	سند برنگی	۳۰۰
۲۱۱	مثنوی بی‌تابی	۳۰۰
۲۱۲	قلب روشن دانا	۳۰۰
۲۱۳	کشف حجاب	۳۰۰
۲۱۴	در گوادلوپ چه گذشت	۳۰۰
۲۱۵	تیریز در خون	۳۰۰
۲۱۶	دولت صالحان	۳۰۰
۲۱۷	آن سوی آفتاب	۳۰۰
۲۱۸	یاس در قفس	۳۰۰
۲۱۹	رهبر الهی	۵۰۰
۲۲۰	سوخته عشق	۳۰۰
۲۲۱	مبارز نستوه	۳۰۰
۲۲۲	پلنگ سیاه	۳۰۰
۲۲۳	گلپانگ سربلندی	۳۰۰
۲۲۴	چکمه‌ی سیا	۴۵۰
۲۲۵	آذرخشی بر تاریکی	۴۰۰
۲۲۶	شیفته خدمت	۴۵۰
۲۲۷	حدیث عاشقی	۴۵۰

ردیف	عنوان	قیمت
۲۲۸	پیام آور امید	۴۰۰ تومان
۲۲۹	سیری در اندیشه‌های استاد مطهری	= ۴۰۰
۲۳۰	تا آسمان	= ۴۵۰
۲۳۱	روزهای سیاه، روزهای سپید	= ۷۰۰
۲۳۲	یک فتوا یک اراده	= ۴۰۰
۲۳۳	یک روز تأخیر	= ۴۰۰
۲۳۴	دو هفته تا مهر	= ۳۰۰
۲۳۵	از کویر تا بهشت	= ۶۰۰
۲۳۶	بن‌بست غرور	= ۶۰۰
۲۳۷	مثل باران	= ۶۰۰
۲۳۸	رؤیاهای بر باد رفته	= ۶۰۰
۲۳۹	خمینی آذربایجان	= ۴۵۰
۲۴۰	از محراب تا معراج	= ۵۰۰
۲۴۱	برق غیرت	= ۴۵۰
۲۴۲	مسافر ملکوت	= ۳۰۰
۲۴۳	پا به پای ستاره	= ۸۰۰
۲۴۴	دربار به روایت دربار (فساد اخلاقی)	= ۶۰۰
۲۴۵	سیری در اندیشه‌های شریعتی	= ۶۰۰
۲۴۶	دربار به روایت دربار (فساد سیاسی)	= ۷۰۰
	<u>داستان‌های انقلاب اسلامی</u>	
۲۴۷	برگی از باغ	= ۵۰۰
۲۴۸	شریف جان سلام	= ۷۵۰
	<u>تاریخ اسلام</u>	
۲۴۹	تاریخ سیاسی تشیع	= ۲۲۰۰
۲۵۰	چهارده قرن تلاش شیعه برای ماندن و توسعه	= ۳۱۰۰
	<u>مرجع</u>	
۲۵۱	یادنامه شهدای قم	= ۹۰۰
۲۵۲	تقویم تاریخ خراسان	= ۱۵۰۰

ردیف	عنوان	قیمت
۲۵۳	کتابشناسی ۱۵ خرداد	۴۰۰ تومان
۲۵۴-۲۵۶	انقلاب اسلامی در پایان نامه‌های دانشگاهی جهان (دوره ۳ جلدی)	۴۴۰۰ =
۲۵۷	فرهنگ شعارهای انقلاب اسلامی	۲۲۰۰ =
۲۵۸	اسناد انقلاب اسلامی جلد اول (بیانیه‌ها، نامه‌ها... آیات عظام و مراجع تقلید)	۱۱۵۰ =
۲۵۹	اسناد انقلاب اسلامی جلد دوم (بیانیه‌ها، اطلاعیه‌ها... علمای شهرها)	۱۱۵۰ =
۲۶۰	اسناد انقلاب اسلامی جلد سوم (بیانیه‌ها، اطلاعیه‌ها... کثیرالامضاء)	۱۱۵۰ =
۲۶۱	اسناد انقلاب اسلامی جلد چهارم (بیانیه‌ها، اطلاعیه‌ها... مجامع مذهبی)	۱۱۵۰ =
۲۶۲	اسناد انقلاب اسلامی جلد پنجم (بیانیه‌ها، اطلاعیه‌ها... مراجع تقلید)	۷۰۰ =
۲۶۳	فراماسونرها، روتارینها و لاینزهای ایران	۲۲۰۰ =
۲۶۴	علمای مجاهد	۶۰۰۰ =

دفتر فروش / تلفن / فکس ۲۲۱۱۱۷۴ (پیام‌گیر شبانه‌روزی)

شماره حساب: جاری ۳۰۵۹۰۲۲۶ نزد بانک رفاه کارگران شعبه تجریش

به نام انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

در دست انتشار:

«حقوق سیاسی - اجتماعی زنان قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران»

تألیف: حسن طغرانگار

۲۸۸ صفحه، وزیری

در کشور ایران، حقوق سیاسی - اجتماعی زنان در جریان نهضت مشروطه و پس از آن مورد توجه قرار گرفت و در دوران پهلوی اول و دوم در سطح گسترده‌ای وارد مباحثات سیاسی، حقوقی و اجتماعی گردید. آنچه در فاصله‌ی بین دو انقلاب (انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی) درباره‌ی حقوق زن ایرانی اتفاق افتاد، خالی از مناقشه نبود. وجود فرهنگ و ارزش‌های اسلامی، ملی و بومی از سویی و طرح دیدگاه‌های فمینیسمی طرف‌دار تساوی حقوق زن و مرد و رهایی زنان از سوی دیگر، عرصه‌ای برای بروز دیدگاه‌های مختلف و متعارض فراهم کرد. وقوع انقلاب اسلامی و استقرار نظام جمهوری اسلامی، نگاهی دوباره به حقوق زنان و طرد برخی از دیدگاه‌ها و روندهای گذشته را می‌طلبید. این بار حقوق زنان در چارچوب ارزش‌های دینی و انقلابی طرح شد و متون قانونی بویژه قانون اساسی در همین چارچوب، حقوقی برای زنان شناسایی و تضمین نمود.

نگرش کلی بویژه نگرش دولتمردان نسبت به وضعیت سیاسی اجتماعی زنان، حقوق سیاسی آنان شامل: حضور زنان در انتخابات و مدیریت سیاسی، حقوق اجتماعی آنان شامل: اشتغال، تأمین اجتماعی، بهداشت و درمان، حقوق فرهنگی شامل: آموزش رسمی و غیررسمی و فعالیت‌های هنری و مطبوعاتی، موضوعاتی هستند که در دو مقطع قبل و بعد از انقلاب اسلامی تبیین و تحلیل خاص خود را می‌طلبند و مقایسه‌ی این دو موضوعی است که در این کتاب به آن پرداخته شده است.

در دست انتشار:

«نقش مساجد و دانشگاه‌ها در پیروزی انقلاب اسلامی (مقالات اسنادی)»

تألیف: مهناز میزبانی، منیژه صدری، حشمت‌الله سلیمی

۳۰۰ صفحه، رقعی

نقش مساجد و دانشگاه‌ها در پیروزی انقلاب اسلامی و ارتباط این دو نهاد مقدس، دارای اهمیت بسیار زیادی است. فعالیت‌های مختلفی را که در مسجد صورت می‌گرفته (چون نماز جماعت، اطلاع‌رسانی، سخنرانی و تجهیز مبارزان انقلابی)، می‌توان به خوبی در پرتو اسناد و مدارک نشان داد. مسجد و دانشگاه همچون دو بال برای پرواز انقلاب و انقلابیون بوده‌اند. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های مشترک این دو، توجه جوانان و حضور آنان در این دو نهاد مقدس و علمی است. فعالیت‌های جوانان در این دو مرکز، و تجمع و تمرکز آنان، باعث وحشت رژیم گردید و رژیم را وادار به طرح و برنامه‌ریزی برای کنترل و مراقبت از آنان و انحراف حرکت‌های فرهنگی و سیاسی جوانان نمود. رژیم شاه و سازمان ساواک طرح‌هایی به منظور کنترل و مراقبت از مراکز فوق به اجرا گذاردند که سرانجام با ناکامی و شکست روبه‌رو شدند. تلاش رژیم برای انحراف جوانان، در لوای توجه به علم و یا رواج فساد و بی‌بند و باری فرهنگی راه به جایی نبرده؛ و عاقبت نیز کوشش و همکاری متقابل مسجد و دانشگاه بود که رژیم را به ستوه آورد. در این میان دانش‌جویان دانشگاه تهران به علت موقعیت خاص خود نقش ویژه‌ای را در فعالیت‌ها و جنبش‌های دانش‌جویی ایفا نمودند.

در دست انتشار:

«مدرس و سیاست‌گذاری عمومی»

حمیدرضا ملک‌محمدی

۲۷۲ صفحه، رقعی

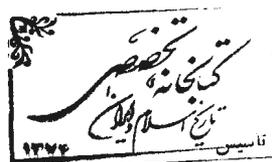
سیاست‌گذاری عمومی یکی از شاخه‌های جدید و پراهمیتی است که طی چند دهه‌ی گذشته، راه خود را در میان دیگر رشته‌ها باز کرده و با دو ویژگی عمده‌ی میان رشته‌ای و چند رشته‌ای بودن، در پی تحلیل سیاست‌ها، بهینه‌سازی روش‌های سیاست‌گذاری و سرانجام، دست‌یابی آسان‌تر و سریع‌تر به اهداف سیاست‌گذاری‌هاست.

در میان مؤلفه‌های موجود در سیاست‌گذاری، واسطه‌ها از نقش بسیار مهمی برخوردار می‌باشند. نوشتار حاضر با محور قرار دادن یکی از شخصیت‌های مهم سیاسی ایران - شهید مدرس - در دورانی که مجلس مقتنه به تازگی در ایران ایجاد شده بود، به نقش واسطه‌ای او در چارچوب سیاست‌گذاری‌های کشور می‌پردازد. مدرس و سیاست‌گذاری عمومی، نگاهی دوباره به فعالیت‌های این شخصیت سیاسی از چارچوب دانش سیاست‌گذاری است.

سید

*Association of socialists of
National Movement*

(The Third power)

By:

Reza Azari Shahrezaie

The Center for
Islamic Revolution Documents

April 2004